

Miika Kajanus Taina Ollikainen Jouni Partanen Iivo Vänskä

KÄVIJÄTUTKIMUKSEEN PERUSTUVA PUIJON VIRKISTYSMETSIEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA

KUOPION KAUPUNKI
METSÄTOIMISTO

2010

julkaisija: Kuopion kaupunki, Metsätoimisto

taitto: Siina Levonoja

kansikuva: Iivo Vänskä

hankkeen www-sivut: www.puijo.kuopio.fi

painopaikka: Kuopion kaupungin painatuskeskus, Kuopio 2010

SISÄLLYS			
ESIPUHE		4	
1 TAVOITTEET JA SUUNNITTELUPROSESSIN KUVAUS		5	
2 LÄHTÖKOHDAT		6	
2.1 Luonnonpiirteet		6	
2.2 Historiaa		7	
2.3 Aiemmat suunnitelmat Puijolle		8	
2.4 Kaavatilanne		9	
3 SUUNNITTELUPROSESSIN VAIHEET JA SISÄLTÖ		11	
3.1 Selvitys Puijon nykytilasta		11	
3.1.1 Maisemakuva		11	
3.1.2 Metsien nykytila		12	
3.2 Puijon luonnonsuojelualue 80 vuotta - juhlaseminaari		13	
3.3 I Arvotutkimus		14	
3.3.1 Kyselyt		14	
3.3.2 Ryhmähaastattelut		14	
3.3.3 Puijo-seminaari 1		15	
3.4 Arvotutkimuksen tulkinta suunnitelmiksi		16	
3.4.1 Metsänhoidon suunnitelmien määrittely		15	
3.4.2 Käytön suunnitelmien määrittely		21	
3.5 Suunnitelmavaihtoehdot		22	
3.5.1 Metsänhoidon suunnitelmavaihtoehdot		22	
3.5.2 Käytön suunnitelmavaihtoehdot		23	
			3.6 II arvotutkimus
			3.6.1 Kyselyt
			3.6.2 Ryhmähaastattelut
			3.6.3 Puijo-seminaari 2
			4 EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI
			4.1 Metsänhoito
			4.1.1 Metsänhoidon kevyen vaihtoehdon toteutus, vaikutukset ja edellytykset
			4.2 Käytön kehittäminen
			4.2.1 Käytön kehitysehdotusten toteutuksen edellytykset
			4.3 Muita kehittämisehdotuksia
			4.4 Luonnon monimuotoisuuden edistäminen Puijon metsänhoidon ja käytön kehittämisen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa
			4.5 Tarkennuksia ja johtopäätelmiä lausuntokierrokselta
			5 YHTEENVETOA
			LIITTEET
			1. Ohjausryhmän jäsenet
			2. Lähtötietolista
			3. I arvotutkimuksen tuloksia
			4. Metsänhoidon suunnitelmavaihtoehdot
			5. Metsänhoidon suunnitelmavaihtoehtojen vaikutusten arviointi
			6. Käytön suunnitelmavaihtoehdot
			7. II arvotutkimuksen tuloksia
			8. Ehdotus toteutettavista toimenpiteistä
			9. Jatkosuunnittelua vaativat toimenpiteet
			10. Yhteenvedot ja vastineet lausunnoista sekä lausunnot
			11. Sähköisessä muodossa olevat liitteet cd:llä

ESIPUHE

Puijo on kuopiolaisille rakas. Puijo on niin rakas, että kuopiolaiset itsekään eivät ole viime aikoina tienneet, miten Puijon suhteen tulisi menetellä. Tai toisin päin sanottuna, kaikki kuopiolaiset ovat kyllä tienneet, mutta kukin aivan omalla tavallaan. Tästä ovat osoituksena ne lukuisat toteutumattomat suunnitelmat Puijon kehittämiseksi, joita on kertynyt kaupungintalon kirjahyllyyn. Ja niitä suunnitelmia ei ole yksi tai kaksi, vaan lukuisia eri ajoilta. Samaa osoittaa se runsas keskustelu tai sanoisinko jopa väittely, jota Puijosta on totuttu Kuopiossa käymään.

Yllä kuvatusta lähtökohdasta ryhdyttiin selvittämään, mitä kuopiolaiset oikeasti odottavat Puijolta. Eivät niinkään ne kuopiolaiset, jotka lujimpaan ääneen mielipiteensä kertovat, koska heidän mielipiteensä oli jo ennestään selvillä. Tällä kertalla kiinnostivat aivan tavalliset kuopiolaiset, ns. hiljainen enemmistö. **Tarkeemmin sanottuna haluttiin tietää kuopiolaisten mielipiteet Puijon luonnonsuojelualueiden ulkopuolisista metsistä.** Samalla kuopiolaiset saivat sanoa odotuksensa myös kaikesta muusta Puijon kehittämisestä. Ja kyllähän niitä mielipiteitä tulikin paljon. Ainakin yhden raportin verran.

Työhön palkattiin kallispalkkainen konsulttien ryhmä, jota johdettiin aina Helsingistä asti. Mukana ryhmässä oli monenlaista tohtoria, arkkitehtia, maisteria, metsänhoitajaa, maisema-arkkitehtia, biologia .... Kaikki keskeiset suunnittelijat olivat kuitenkin omasta maakunnasta; eihän Puijon sisintä kukaan ulkopuolinen voi ymmärtää tai sisäistää. Lisäksi mukana on ollut laaja ohjausryhmä, jossa on ollut edustus lähes kaikista poliittisista ryhmistä ja kaupungin keskeisistä hallintokunnista. Myös metsäntutkimuslaitoksen edustajat ovat olleet koko suunnitteluprosessin ajan kiinteästi mukana.

Työhön käytiin kiinni kyselemällä ja osallistamalla. Kyselyillä selvitettiin aivan tavallisten kuopiolaisten odotuksia Puijosta. Osallistamalla puolestaan selvitettiin Puijon alueen toimijoilta konkreettisia kehittämis ehdotuksia. Mukana oli niin liikunnan, matkailun, luonnonsuojelun, kulttuurin, asukkaiden kuin aivan tavallisen virkistyskäytönkin edustajia. Välillä tehtiin lukuisia vaihtoehtoisia suunnitelmia, joista kyselyiden ja yhteistyön tuloksena alkoivat erottua suosituimmat vaihtoehdot. Myös ristiriitaisesti koettuja asioita tunnistettiin; niitä pitää enemmänkin selvittää ja suunnitella. Yhdessä istuttiin seminaareissa ja työryhmissä ja johtopäätökset tilaisuuksissa olivat kohtuullisen samansuuntaisia. Näin ymmärsin.

Konsultti laittoi suunnitteluprosessin tuloksena syntyneet aikaansaannokset lopulta paperille loppuraportiksi. Kun prosessin osapuolet palasivat omiin kammioihinsa miettimään Puijota ja tutkimaan loppuraporttia, niin siitä se väittely taas alkoi. Hetkessä unohtuivat yhdessä samoissa pöydissä sovitut linjaukset. Taas kerran alettiin vaikuttaa Puijota koskevaan päätöksentekoon vanhalla totutulla tavalla. Jälleen kerran tuli siis osoitettua, että kuopiolaiset eivät osaa olla Puijosta ainakaan samaa mieltä, ja kaikkein intohimoisimmin Puijohon suhtautuvat haluavat tuoda sen myös lujalla äänellä julki.

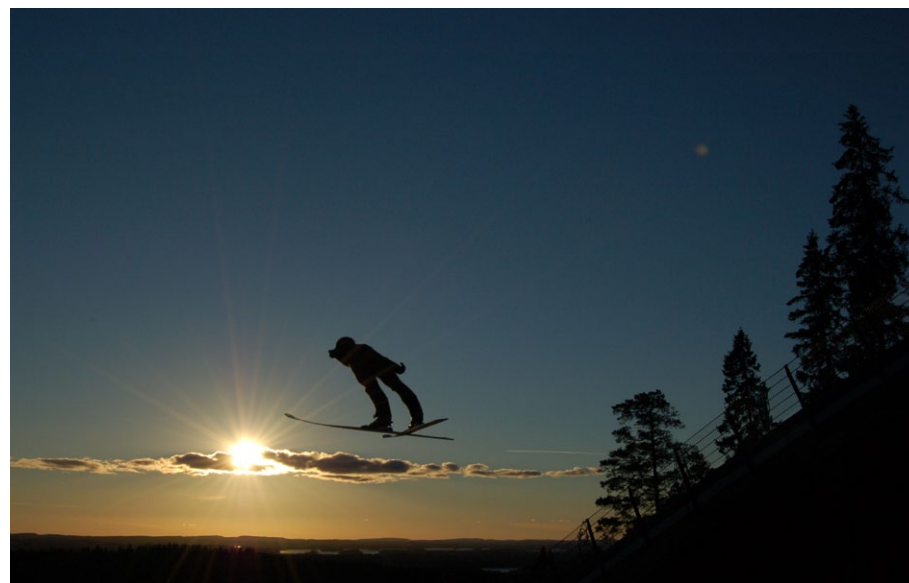
Onko Puijon tulevaisuus näiden kaikkein intohimoisimpien kädessä vai kuunnellaanko kenties tavallisten kuopiolaisten ääntä? Loppuraportissa on tehty esityksiä tavallisten kuopiolaisten arvojen pohjalta ja alueen toimijoiden tekeminä ehdotuksina. Sen verran loppuvaiheen ”vaikuttaminen” vaikutti myös ohjausryhmään, että se lisäsi luonnon monimuotoisuuden edistämistä korostavan kappaleen loppuraportin loppupuolelle; vaikuttaminen on siis vaikuttanut. Lähes kaikki loppuraportin ehdotukset edellyttävät kuitenkin vielä jatko suunnittelua, mikäli jatko suunnitteluun ja aikanaan myös toteuttamiseen annetaan kaupunginvaltuuston lupa. Tässä kohdassa tarvitaan päättäjiltä itsenäistä ajattelua ja myös poliittista rohkeutta.

Vielä lopuksi haluan kiittää kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat osallistuneet tähän suunnitteluprosessiin. Ihmisiä on ollut paljon niin suunnittelijoina, työryhmien jäseninä, ohjausryhmän jäseninä ja lisäksi vielä kaikki ne lähes kaksi tuhatta kuopiolaista, jotka ovat vastanneet kävijäkyselyihin.

Kiitos kaikille!

Kuopiossa 10.3.2010

Väinö Korhonen
Puijon suunnitteluhankkeen
ohjausryhmän puheenjohtaja

*Puijon valokuvauskilpailun yleisöäänestyksen voittanut kuva Mäkihyppääjä.
Kuvaaja Jukka Pelkonen.*

1 TAVOITTEET JA SUUNNITTELUPROSESSIN KUVAUS

Puijo on kuopiolaisille tärkeä. Kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettuna se on merkittävä Kuopion imagotekijä. Puijolla on monia arvoja ja käyttötapoja. Useimmilla kuopiolaisilla on mielipiteitä Puijon kehittämisestä.

Kokonaissuunnitelmana voimassa oleva yleiskaava on hyvin yleispiirteinen. Puijolle on laadittu lukuisia erillisiä kehityssuunnitelmia, mutta kokonaiskuva on jäänyt hajanaiseksi ja pääosa aiemmista suunnitelmista on jäänyt toteuttamatta.

Tämän suunnitteluhankkeen tarkoituksena oli selvittää kuopiolaisten mielipiteet Puijon kehittämisestä. Erityisesti toivotaan ns. hiljaisen enemmistön äänen kuulamista.

Suunnittelun pääpaino on virkistymetsien hoidon suunnittelussa. Hankkeessa selvitettiin miten kuopiolaiset haluavat Puijon virkistymetsiä hoidettavan ja kuvattiin metsänhoidon suunnittelun periaatteet, joiden pohjalta metsiä tullaan hoitamaan. Samalla selvitettiin kuopiolaisten toiveet Puijon alueen käytön kehittämisestä. Ehdotukset voivat olla pieniä ja helposti toteutettavia parannuksia tai suuria hankkeita, joiden toteutus tulee vaatimaan tarkempia selvityksiä ja suunnitelmia. Käytön kehittämisen osalta tämä suunnitelma toimii jatkosuunnittelun pohjana kun on selvitetty mitä kuopiolaiset odottavat.

Suunnitelmat tehtiin kuopiolaisten mielipiteiden ja kehitysehdotusten pohjalta. Tärkeä osa suunnitteluprosessia oli kuulla Puijon alueen aktiivitoimijoita, joita oli mm. urheilun/liikunnan, luonnonsuojelun/kulttuurin, matkailun ja myös asukasyhdistysten piiristä. Lähes kaikki Puijon käytön konkreettiset kehittämissuunnitelmat ovat Puijolla aktiivisesti toimivien tahojen tekemiä. Toimijat olivat mm. asiantuntijoita, yhdistyksiä, seuroja, yrityksiä ja luonnonsuojeluviranomaisia.

Puijon alueen kehittämisestä pyrittiin tiedottamaan aktiivisesti. Hankkeen kaikissa vaiheissa tuotetut materiaalit julkaistiin www-sivuilla www.puijo.kuopio.fi. Aluksi järjestettiin käyttäjätutkimus, jonka tulosten pohjalta laadittiin useita suunnitelmavaihtoehtoja. Näistä tehtiin palautekysely. Kyselyn tuloksia käsiteltiin hankkeen osallisten kanssa toisessa Puijo-foorumissa jatkotoimenpiteiden määrittämiseksi.

Hanketta on ohjannut ohjausryhmä, johon on kuulunut luottamushenkilöitä, virkamiehiä sekä asiantuntijoita. Ohjausryhmän jäsenet ovat liitteessä 1. Kuopion kaupungin metsätoimisto on toiminut suunnitteluhankkeen tilaajana. Arvotutkimukset ja suunnitelmat on laadittu FCG Finnish Consulting Group:n, Pohjois-Savon metsäkeskuksen ja MMT Miika Kajanuksen toimesta.

Suunnitteluryhmään kuuluivat

- Kuopion kaupungin metsätoimisto, tilaaja:
* Seppo Jauhiainen, kaupunginmetsänhoitaja
* Jouko Räsänen, metsätalousinsinööri
* Heidi Roivainen (metsäinventointi)

FCG Finnish Consulting Group, konsultti:

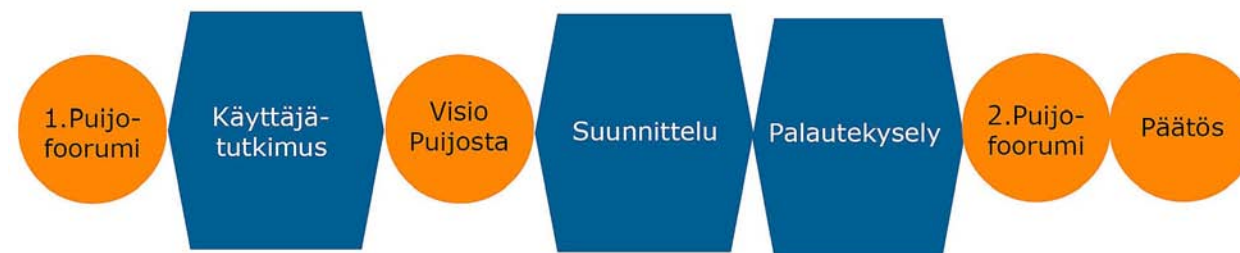
- * Heikki Lonka, projektipäällikkö (vuorovaikutuksesta vastaava)
- * Ulla Räihä, laatuvaastaava / projektipäällikkö
- * Iivo Vänskä, projektisihteeri (kyselytutkimus, suunnittelu, vuorovaikutus)
- * Taina Ollikainen (kyselytutkimuksesta vastaava)
- * Asta Nupponen (kyselytutkimus)
- * Jari Kärkkäinen (luontoarvot)
- * Riikka Ger, (laadun varmistus)

Kajanus Consulting, alikonsultti:

- * Miika Kajanus (kyselytutkimus, suunnittelu, vaikutusten arviointi)

Pohjois-Savon Metsäkeskus, alikonsultti:

- * Jouni Partanen (kyselytutkimus, inventointi, suunnittelu)

OR=ohjausryhmä

2 LÄHTÖKOHDAT

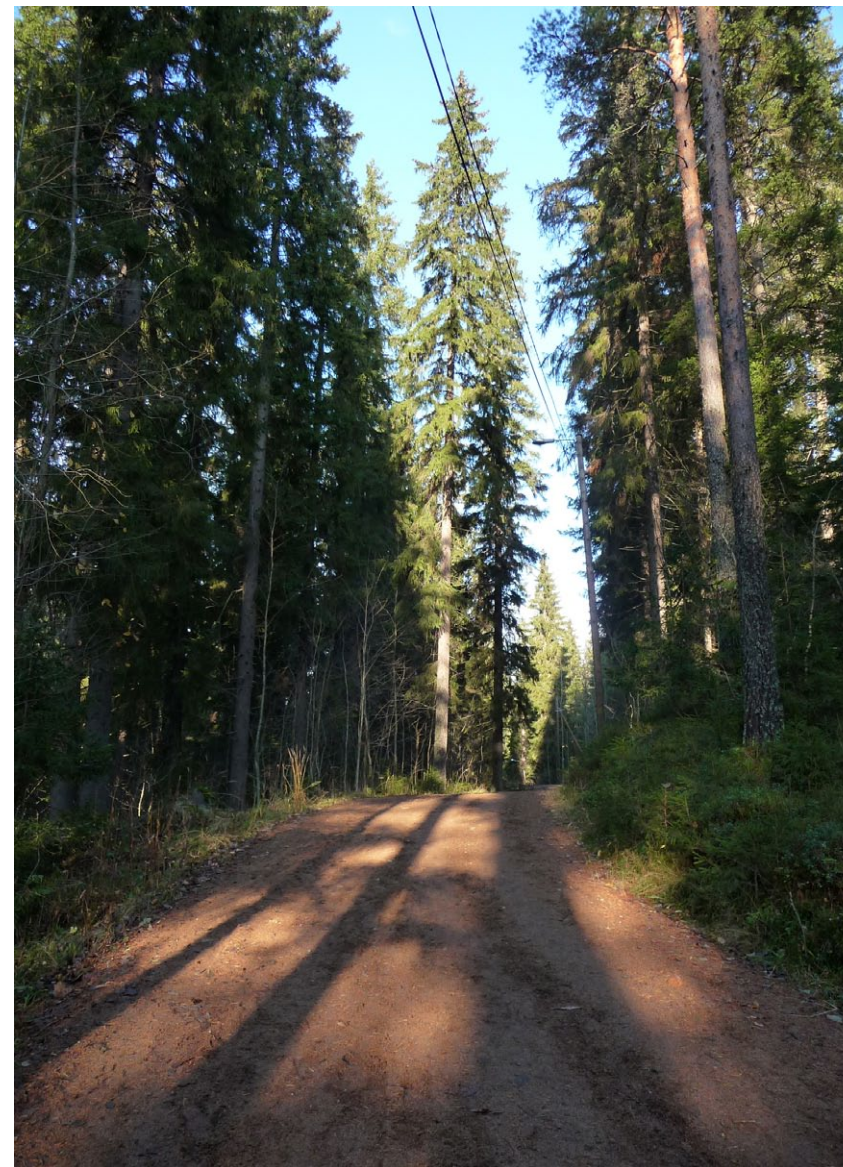
Puijo on koko Pohjois-Savon maakunnan tunnetuin maisemallinen symboli. Puijo tunnetaan parhaiten tornista avautuvasta näkymästä, joka järvineen, saarineen ja metsineen on suomalaista kansallismaisemaa. Puijoa on käyty ihastelemassa jo yli 150 vuoden ajan.

Puijon maisemaa esitettiin suojeltavaksi jo 1880-luvulla. Monien vaiheiden jälkeen lääninhallitus päätti vuonna 1928 julistaa Puijon etelärinteen luonnonsuojelualueeksi mm. maisemallisten arvojen perusteella.

2.1 LUONNONPIIRTEET

Puijo on luonnoltaan hyvin vaihtelevaa ja monipuolista. Rakentamattoman selänteen pinta-ala on kaikkiaan viitisensataa hehtaaria. Puijon laki kohoaa 232 metriä merenpinnan ja noin 150 metriä Kallaveden pinnan yläpuolelle. Kallioperältä Puijo on maapallon vanhimpiin kuuluvaa kivilajia graniittigneissia. Sen rinteeltä löytyy noin 140 metrin korkeudelta ylin jääkauden jälkeisistä rannoista, ns. Yoldiameren ranta, jonka yläpuoliset ns. supra-akvaattiset alueet eivät ole huuhtoutuneet jääkauden jälkeen. Tästä johtuva hienojakoisten maainesten huomattava määrä on yksi syy laen viljavuuteen ja kuusivaltaisuuteen.

Puijon kaupungin puoleinen metsä on vanhaa ja järeätä kuusikko. Tämä rinne on ollut rauhoitettu jo vuodesta 1928 lähtien. Suojelualueita laajennettiin 2000-luvun alussa noin 200 hehtaariin. Puijon selänteen luonnonsuojelullisesti kaikkein merkittävimmät alueet sijoittuvat kuitenkin Puijon itärinteille, Peipposenrinteelle, Antikkalanrinteeseen, Kokonmäen itärinteeseen ja Satulanotkoon. Näillä paikoilla vuosikymmenten saatossa on löydetty eri tutkimuksissa useita harvinaisia ja uhanalaisia lehtokasvilajeja ja näillä alueilla on myös linnusto runsainta. Puijo on yksi maakunnan kaikkein merkittävimmistä suojelukohteista niin kasvien, linnuston kuin metsienkin suojelun kannalta ja samalla se on yksi monipuolisimmista säilyneistä aluekokonaisuuksista.

Puijolle ominaista järeää kuusimetsää.

Puijon sijainti

2.2 HISTORIAA

Agrikulttuuri

Puijon alue kuului 1500-luvun puolivälistä lähtien etelästä Satulanotkoon saakka Kuopion maaseurakunnan suurpappilan maihin. Puijonsarvi oli Julkulan kappalaisen maita. Puijolla oli 1800-luvulla kaksi torpparitilaa, Antikkala ja Konttila. Vuonna 1927 Puijon lakialue ympäristöineen siirtyi seurakunnalta vaihtokaupalla Kuopion kaupungin omistukseen. Puijolla poltettiin kaskia jo 1620-luvulla. Vuonna 1776 Puijo oli merkitty suurimmaksi osaksi ”hyväksi kaskimaaksi”. Puijon rinteiltä on vieläkin löydettävissä kaskiraunioita ja nauriskuoppia muistona kaskikaudesta. Kaskeamisesta on kuitenkin kulunut jo niin kauan, ettei kasvillisuudessa tai kasvistossa ole säilynyt merkkejä kaskikaudesta.

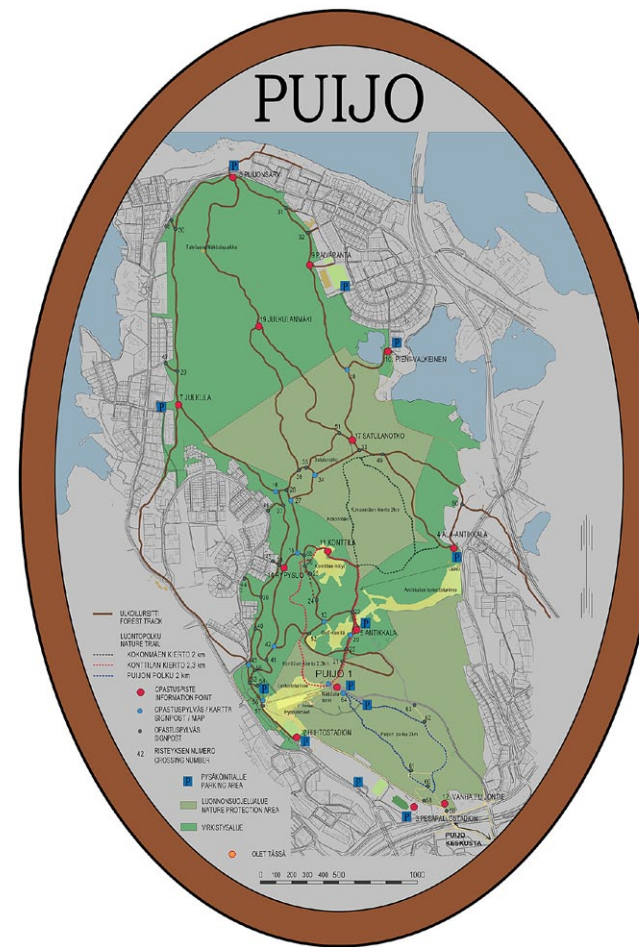
Pappilan pellot ulottuivat Peipposenrinteen eteläosaan saakka, yksi erillinen peltolohko on edelleenkin tunnistettavissa Peipposenrinteellä. Pappilan peltoja ja niittyjä oli raivattu myös Iso Valkeisen rannalle ja Pihlajaharjun notkoihin. Konttilan tilan pihapiiri sijaitsee Puijon lakialueella, Kokonmäen eteläpuolella n. 700 m:n etäisyydellä Puijon tornista. Alue kuuluu Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti Puijon valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Konttila sisältyy Kuopion rakennusperinnön ja kulttuuriympäristön hoito-ohjelmaan.

Taidekulttuuri

Kun maisemat alkoivat nousta 1800-luvun romantiikan myötä kansallisuusaatteen heijastajiksi myös Puijon näköalat herättivät heti kiinnostusta. Puijon laelle alettiin rakentaa puinen näkötorni vuonna 1856. Vain vuotta aikaisemmin oli valmistunut Ferdinand von Wrightin vaikuttava maisemamaalaus ”Näköala Puijolta”. Taiteilija oli noussut pari vuotta aikaisemmin tekemänsä Haminalahden näköalaa kuvaavan maalauksen ansiosta maan kuuluisimmaksi maisemamaalariksi. Kuopiolaiset järvimaisemat ja Puijon selänne rantoineen saivat koko Suomen luonnonkauneutta symbolisoivan merkityksen. Tämä innoitti niin kuvataiteilijoita, kuin lauluntekijöitä kuvaamaan Puijon luonnon kauneutta.

Urheilu- ja liikunta

Urheilu tuli mukaan Puijon kulttuurimaisemaan 1910-luvulla laajemmin. Alpimaista omaksuttiin tuolloin kelkkailuharrastus, jota varten tehtiin ensimmäinen kelkkamäki vuonna 1912. Kelkkailu lopetettiin sittemmin vaarallisena 1930-luvulla. Puijolla on järjestetty murtomaahiihtokilpailuja ainakin vuodesta 1916 lähtien. Ensimmäinen mäkihyppykisa pidettiin vuonna 1911 itärinteelle rakennetusta hyppyristä. Seuraava mäki valmistui vuonna 1929, mutta vasta kaksi vuosikymmentä myöhemmin valmistunutta mäkeä luonnehdittiin suurmäkeksi. Uusi mäki rakennettiin vuonna 1982, joka sai lopullisen muotonsa vuonna 1998. Nykyisellään Puijon selännteellä lasketellaan, lautaillaan, hiihdetään, pelataan golfia, sauvakäällä jne. Alueella käy tälläkin hetkellä useita kymmeniä erilaisia harrastajaryhmiä mm. suunnistajista maastopyöräilijöihin. Suurimmat käyttäjämäärät koostuvat kuitenkin tavallisista kuopiolaisista ulkoilijoista.

Puijon opaskartta

Latuja Puijon laella.

Nykyisellä luonnonsuojelualueella sijaitseva Kokonmäen hakkuuaukea 1900-luvun alussa.

Ferdinand von Wright: Näköala Puijolta

Hyppyrimäkiä Puijolla 1900-luvun alkupuolella.

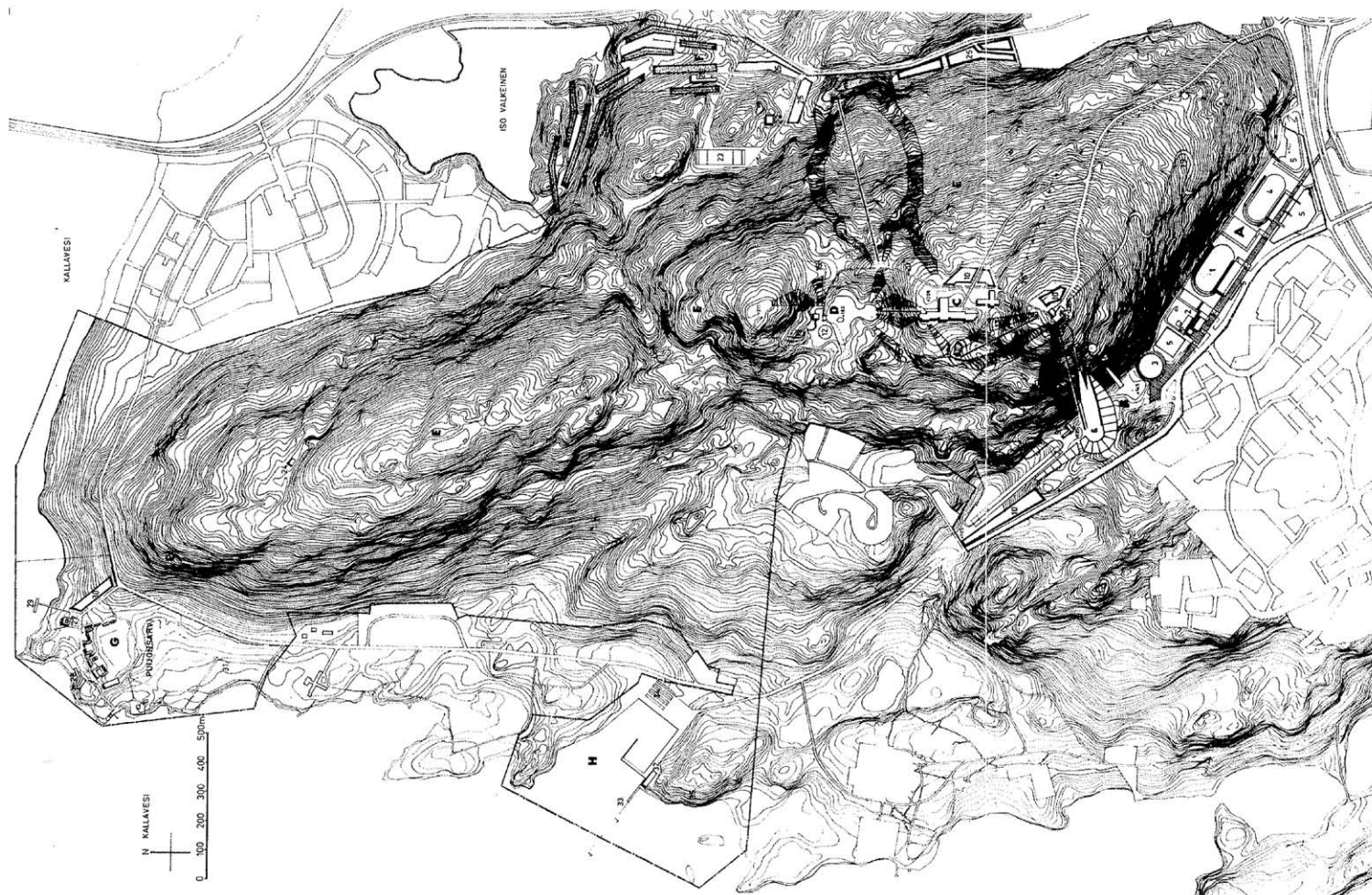

Vanha Puijon torni.

puijo

URHEILU- JA VIRKISTYSALUE
KOKONAISUUNNITELMA 1:1000

- A URHEILUKESKUSALUE
- 1 STADION
- 2 URHEILUTALO JA AVOIMALA
- 3 JAAKESKUS- JA TENNISKAT
- 4 PIKALUISTELURATA, SORAKENTTÄ
- 5 HARJOITUSKENTÄ, PYSÄKÖINTIALUEET
- B HIIHTOSTADION
- 6 HIEKELÄSKU
- 7 HIIHTO
- 8 PUJOTTELU
- 9 TOIMISTO
- 10 PYSÄKÖINTIALUE
- C MATKAILUHOTELLI JA -MAJA
- D HIIHTOLASTENTARHA
- 11 LÄMMITTELYTILA
- 12 LUISTINRATA, CURLING
- 13 KESKAMMOKI
- 14 LASKETTELURINNE
- 15 KOIRAVALJAKORATA
- E HIIHTO- JA RETKIALUE
- 16 PUJOTTELURINNE
- 17 LASKETTELURINNE
- 18 HIIHTOMISSI
- 19 KESKALUMAKI
- 20 LUMIKIITÄJÄREITTI
- 21 PUJON TORNIN
- 22 KAVIJA
- 23 AMPUMAHIIHDON AMPUMARATA
- 24 LÄMMITTELYTILA
- 25 PYSÄKÖINTIALUE
- F GOLFRATA
- 26 GOLFRAYLJONKI
- G UIKOHUSSEDALUE
- 27 KESÄKAVIJA
- 28 KESÄTEATTERI
- 29 LAIVA- JA VESIBUSSISYHTEYS
- 30 PYSÄKÖINTIALUE
- 31 CAMPING
- H PURJEHUSATAMA PIENVENEILLE
- 32 PURJEHUSRAYLJONKI
- 33 LAITONIA
- 34 VENEIDEN TALVISAILUTUS
- 35 LUONNONKATSO
- 36 LUONNONSUJELUALUE
- 37 RAUNOITTEUALUE

Arkkitehdit Kolinen & Rotko: Puijon urheilu ja virkistysalue, kokonaissuunnitelma, 1969.

Matkailu

Ensimmäisen Puijon tornin rakennustyöt aloitettiin vuonna 1856 ja se valmistui seuraavana vuonna. Vuosisadan vaihteen jälkeen jouduttiin toteamaan, että vanha puutorni oli tehtävänsä täyttänyt ja se purettiin vuonna 1906. Viereen valmistui kesällä 1906 kivistä ja tiilestä rakennettu yli 24 metriä korkea, J.W. Strömbergin piirtämä torni.

Vuoden kuluttua valmistui myös vanhan tornin paikalle matkailumaja Puijon Pirtti. Tornissa kävi heti ensimmäisenä vuonna 20 000 vierasta. Vuonna 1936 matkailumajaa vielä laajennettiin ja nimeksi tuli Puijon Maja. 1960-luvun alussa todettiin toinenkin torni täysi palvelleeksi ja se purettiin vuonna 1963.

Samana vuonna valmistui nykyinen Puijon torni. Betonirakennus on kuopiolaisen arkkitehti S. Ruotsalaisen suunnittelema, ja se yltää 75 metrin korkeuteen eli 225 metriä Kallaveden pinnan yläpuolelle. Vuonna 1972 Puijon Majalle tehtiin muutos- ja korjaustöitä. Majasta tuli majatalotyyppinen hotelli-ravintola Puijo. Puijon torni peruskunnostettiin vuonna 2006.

Parhaimmillaan Puijolla kävi yli 150 000 matkailijaa vuosittain. Tällä hetkellä Puijon tornissa käy vuosittain noin 75 000 koti- ja ulkomaista matkailijaa. Matkailullisesti Puijon merkittävimmät toiminnot liittyvät edelleen tornin käyttöön sekä erilaisiin urheilutapahtumiin.

2.3 AIEMMAT SUUNNITELMAT PUIJOLLE

Eri aikoina Puijolle on laadittu lukuisia kehittämissuunnitelmia. Useimmat niistä eivät ole toteutuneet. Tuoreita suunnitelmia ovat mm. Puijon matkailun strategia vuodelta 2004 ja Puijon luontotiedekeskuksen hankeselvitys vuodelta 2007.

Puijon urheilukeskuksen suunnittelusta järjestettiin vuonna 1967 arkkitehtuurikilpailu, jonka voittajatyötä jatkettiin urheilu- ja virkistysalueen yleissuunnitelmaksi. Vuonna 1969 ja 1972 valmistuneet yleissuunnitelmat ovat toteutuneet heikosti.

Voimassaoleva ja ainut Puijon kokonaissuunnitelma on Puijo-Puijonsarvi osayleiskaava vuodelta 1989.

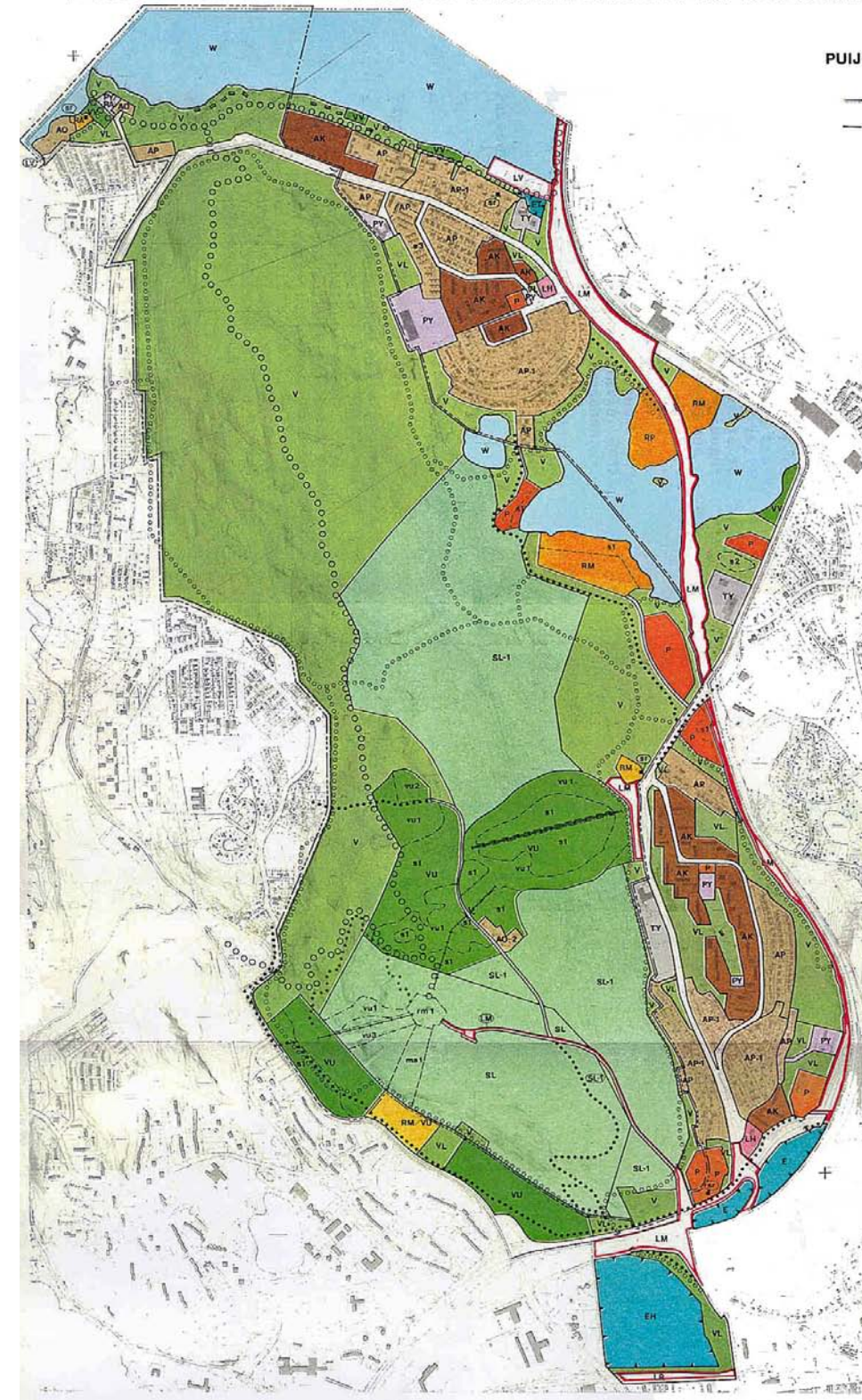
KUOPIO SUUNNITTELUALUEET C₃ JA C₄
 PUIJONSARVI – PUIJO JA SUUNNITTELUALUEIDEN OSAT C2 JA D2 OSAYLEISKAAVA

**PUIJONSARVI – PUIJO OSAYLEISKAAVA
 OSAYLEISKAAVAMERKINNÄT JA
 -MÄÄRÄYKSET**

AK	Kerrostalovaltainen asuntoalue
AP	Pientalovaltainen asuntoalue
AP-1	Pientalovaltainen asuntoalue, täydennysrakentamista Alueelle voidaan sijoittaa tonttikohaltaista täydennysrakentamista, joka on enintään 1 1/2 -kerroksista ja sopeutuu ympäristönsä muodoiltaan ja materiaaleiltaan. Täydennysrakentamisen mahdollistamiseksi asemakaavaa muutetaan. Ennen asemakaavan muuttamista voidaan puoltaa edellä olevien periaatteiden mukaisia yksittäisiä poikkeustiluja. (Yleiskaavamääräys 201)
Ao	Erillispientalojen alue
AO-2	Oleva erillispientalojen alue, jota ei ole tarkoitettu asemakaavoitettavaksi Rakennus- ja poikkeuslupien käsittelyssä voidaan sallia olevien rakennuspaikkojen puutteissa tapahtuva peruskorjaus-, laajennus- ja uudisrakentaminen. (Yleiskaavamääräys 202) Rakennuspaikalta edellytetään rakennuspaikkakohtaista vesihuoltoa (Yleiskaavamääräys 222) Maankäyttömääräys: Rakennuspaikkakohtainen rakennusoikeus saa olla enintään 200 k-m ² . Rakennusten tulee olla enintään 1 1/2 -kerroksisia ja rakennusten julkisivumateriaalina tulee käyttää puuta. (Yleiskaavamääräys 102)
P	Palvelujen ja hallinnon alue
PY	Julkisten palvelujen ja hallinnon alue
TY	Ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman teollisuuden alue
V	Virkistysalue Alue säilytetään luonnonsuojelun mukaisena ulkoilu- ja virkistysalueena. (Yleiskaavamääräys 203) Maankäyttömääräykset: Rakennuslain 31 §:n 1 mom:n nojalla määrätään, että alueelle saa rakentaa ainoastaan yleistä virkistystoimintaa palvelevia rakennuksia. (Yleiskaavamääräys 103) Rakennuslain 31 §:n nojalla määrätään, että alueella voidaan sallia ainoastaan osayleiskaavassa ja sen liitteenä olevissa osoitetuissa luonnontilaa muuttavat rakentamistoimenpiteet sekä ulkoilupuikuihin liittyvien silttojen, levähdys- ja huoltopisteiden tai muiden pienhköjen yleisen ulkoilukäytön edellyttämien ja alueen luonteen sopivien kevyiden rakennusten rakentaminen. (Yleiskaavamääräys 104) Suositus: Alueen metsänhoidossa ja metsänhoitoa koskevien lupahakemusten käsittelyssä tulee noudattaa osayleiskaavan selostuksen liitteessä 1 esitettyjä alueen metsänhoidossa noudatettavia periaatteita. (Yleiskaavamääräys 301)
VL	Lähevirkistysalue Pääosin rakennetuksi puustoksi varattava lähevirkistysalue, jolle voidaan sijoittaa pieniä leikki- ja urheilualueita. (Yleiskaavamääräys 204)
VU	Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue Alue varataan urheilu-, ulkoilu- ja virkistystoimintaa varten. (Yleiskaavamääräys 205) Maankäyttömääräys: Rakennuslain 31 §:n 1 mom:n nojalla määrätään, että alueelle saa rakentaa vain ulkoilua, urheilua ja virkistystä palvelevia rakennuksia ja rakenteita. (Yleiskaavamääräys 105)
VV	Uimaranta-alue
RM	Matkailupalvelujen alue Suunnittelumääräys: Alue varataan matkailua palvelevaa toimintaa kuten majoittamista tai virkistystoimintaa varten. (Yleiskaavamääräys 206)
RA	Loma-asuntoalue
RP	Ryhmäpuutarha- ja palstaviljelyalue
LM	Tieliikenteen alue
LH	Huoltoasemien alue
LV	Vesiliikenteen alue
E	Eritysalue

ET	Yhdyskuntateknisen huollon alue
EH	Hautausmaa-alue
SL	Luonnonsuojelualue Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu alue. (Yleiskaavamääräys 207)
SL-1	Luonnonsuojelualue, rauhoitettava Alue varataan luonnonsuojelulain nojalla suojeltavaksi luonnonsuojelualueeksi, jolla suojelun kohteena ovat erityisesti lehtokasvillisuus ja vanhat metsät. (Yleiskaavamääräys 208) Maankäyttömääräys: Rakennuslain 135 §:n nojalla määrätään, että alueella on kielletty rakentaminen, maankamaran kaivaminen, louhiminen, ta-soittaminen ja täyttämisen, puiden kaataminen sekä muutkin luonnontilaa muuttavat toimenpiteet, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi. Kielto ei kuitenkaan koske suojelutavoitteisiin tähtäviä toimenpiteitä. (Yleiskaavamääräys 105)
—	Alueen raja
- - - -	Ohjeellinen alueen raja
- - - -	Eri osayleiskaavamääräysten alaisten alueen osien välinen raja
o o o o	Seudullinen ulkoilureitti, sijainti ohjeellinen, yhteys sitova
o o o o o	Palkallinen ulkoilureitti, sijainti ohjeellinen, yhteys sitova
o o o o o	Keikkamäki
SP	Suojeltava rakennus Asemakaavalla suojeltavaksi tarkoitettu rakennus. (Yleiskaavamääräys 210)
vu 1	Alueen osa, joka on tarkoitettu kehitettäväksi pääasiassa avoimena tai puolavoimena virkistysalueena. Alueeseen liittyvien metsänreunojen kehittämiseen ja säilyttämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. (Yleiskaavamääräys 211) Puijotelurinteiden rakentamisen ja kehittämisen tulee perustua laadittavaan maisemanhoitosuunnitelmaan. (Yleiskaavamääräys 212)
vu 2	Alueen osa, joka on tarkoitettu pääasiassa yleistä virkistystoimintaa palvelevia rakennuksia varten. (Yleiskaavamääräys 213)
vu 3	Alueen osa, joka on tarkoitettu urheilua palvelevia rakennuksia varten. (Yleiskaavamääräys 214)
s 1	Alueen osa, joka säilytetään metsäalueena. (Yleiskaavamääräys 215) Suositus: Alueen metsänhoidossa ja metsänhoitoa koskevien lupahakemusten käsittelyssä tulee noudattaa osayleiskaavan selostuksen liitteessä 1 esitettyjä alueen metsänhoidossa noudatettavia periaatteita. (Yleiskaavamääräys 301)
s 2	Alueen osa, joka säilytetään suona koulujen kenttäopetusta varten. (Yleiskaavamääräys 216)
ma 1	Alueen osa, jonne saa sijoittaa matkailua, urheilua ja liikennettä palvelevaa maanalaista tilaa. Suunnitelmissa tulee osoittaa luostalon rakentamisen ekologiset vaikutukset sekä luostalon suuaukon sopeutuminen ympäristönsä. (Yleiskaavamääräys 218)
rm 1	Luonnonsuojelualueeseen sisältyvä matkailupalvelujen alue. (Yleiskaavamääräys 219) Alueelle voidaan sijoittaa uudisrakennus. Rakennuksen tulee sijoittua tornin yhteyteen ja sen tulee mittakaavaltaan noudattaa Puijon majaa siten, että maksimi harja- ja räystäskorkeudet eivät ylitä Puijon majan vastaavia maksimikorkeuksia ja lisärakennuksen enimmäispituus on 30 m. Rakennukseen voidaan sijoittaa liike-, palvelu-, toimisto- ja varastotiloja, ei kuitenkaan majoitustiloja. (Yleiskaavamääräys 220)
—	Oleva rakennus, joka voidaan säilyttää. Asemakaavassa sekä rakennus- ja poikkeuslupien käsittelyssä voidaan sallia rakennuksen peruskorjaus ja vähäiset laajennukset, ei kuitenkaan uudisrakentamista. (Yleiskaavamääräys 221)

PUIJONSARVI – PUIJO OSAYLEISKAAVA

- Osayleiskaava-alueen raja
- - - - Vahvistettavan osayleiskaava-alueen raja

Maankäyttömääräykset (101–106) ovat voimassa ainoastaan osayleiskaavan vahvistetulla osalla.

Osayleiskaavan vahvistetulla osalla on voimassa rakennuslain 124 a §:n 1 mom:n toimenpidekielto. Alueella ei saa suorittaa kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- tai täyttämistyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa luonnontilaa muuttavaa toimenpidettä ilman kaupunginhallituksen lupaa. Lupahakemuksen yhteydessä on esitettävä suunnitelma, jossa osoitetaan toimenpiteen vaikutukset maisemaan sekä tarvittavat maisemanhoitotoimenpiteet. (Yleiskaavamääräys 101)

Osayleiskaavakartassa olevalle luonnonsuojelualueelle osoitettu uusi maankäyttö on merkintänä ohjeellinen ja aluevarusten toteuttamiskelpoisuus tutkitaan luonnonsuojelulain 20 §:n pohjalta yksityiskohtaisempien selvitysten ja suunnitelmien puutteissa.

Osayleiskaavaselostukseen sisältyy liitekartta, jossa osoitetaan yksityiskohtaisesti suositukset koskien alueen asemakaavoitusta ja muuta suunnittelua.

KÄSITTELYVAIHEET:

- Lähtökohdat:**
- KH, periaatekeskustelu 29.10.1981
  - KH, kehittämistoimenpiteet 24.2.1983

- Osayleiskaavaluonnos:**
- KH, hyväksyminen 27.5.1985
  - RAKA 154 §:n ja hallintomenettelylain 13 §:n mukainen maanomistajien kuuleminen ja lausunnot 15.7.—30.8.1985
  - KV, päätökset annetuista mielipiteistä ja lausunnoista 13.1.1986

- Osayleiskaavaehdotus:**
- KH 27.11.86, yleiskaavaehdotus
  - RAKA 29 §:n mukainen nähtävillääolo ja lausunnot 8.12.1986—9.1.1987
  - KH, lausunnot ja muistutukset 30.4.1987

- Osayleiskaava:**
- Kh 13.8.87
  - Kv 7.9.87

20.8.1987		Puijo-Puijonsarvi	
PUIJONSARVI – PUIJO OSAYLEISKAAVA			
suunnittelija	suunnittelija	suunnittelija	suunnittelija
MIKELÄ	MIKELÄ	MIKELÄ	MIKELÄ
MIKELÄ	MIKELÄ	MIKELÄ	MIKELÄ
MIKELÄ	MIKELÄ	MIKELÄ	MIKELÄ

3 SUUNNITTELUPROSESSIN VAIHEET JA SISÄLTÖ

3.1 SELVITYS PUIJON NYKYTILASTA

Suunnitteluryhmä perehtyi Puijoon maastossa. Metsät inventoitiin kokonaan uudestaan.

Virkistymetsien hoito- ja käyttösuunnittelussa käytössä olleet aiemmat suunnitelmat, selvitykset ja muut lähtötiedot ovat liitteessä 2.

3.1.1 Maisemakuva

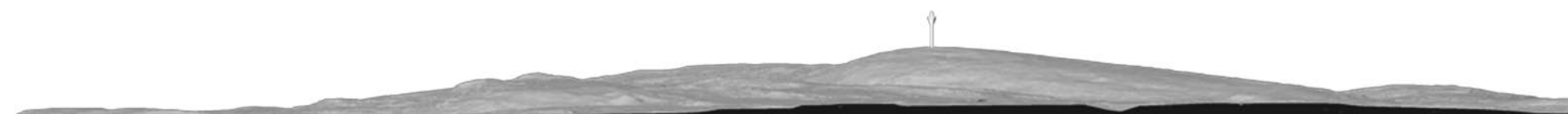
Puijon muikunmuotoinen profiili on hallitseva maisematekijä saavuttaessa Kuopioon etelästä. Ympäristöään korkeampi mäki erottuu horisontissa kauaksi Kallavedellä. Jyrkän lounaisrinteen dramaattisuus kasvaa Puijota lähestyttäessä. Pohjoisesta tullessa maisemakuva hallitsevat Puijon laen, Kokonmäen ja Puijonsarven kukkuloiden suhteet. Aukot tai korotukset erottuvat herkästi mäkien kaareissa muodoissa, kuten nykyisin torni, hyppyrimäki sekä joistain suunnista Puijontie ja laskettelurinteet.

Suurimmat avoimet tilat ovat urheilualueita ja Konttilan pellot. Nämä sijaitsevat lähekkäin alueen eteläosassa. Pohjoisosassa avoimia tiloja on väylien ja maiseman avauksen yhteydessä. Puijolla on varsin vähän paikkoja, joista näkee kauaksi. Nämä rajoitetut kaukonäkymät ovat edellä mainittujen avoimien tilojen luona.

Maiseman suurmuodot ovat muodostuneet luode-kaakko suuntaisiksi rauhvyöhykkeiden ja mannerjään kulkusuunnan vuoksi. Eri puolilla Puijota suurmuotojen suuntaa seuraavat monet paikalliset piirteet. Keskellä aluetta on poikittainen Satulanotkon syvä laakso. Tähän poikkeukselliseen kohtaan on muodostunut merkittäviä luonnonarvoja.

Puijon maisematilat liittyvät vahvasti lakialueiden, laaksojen ja rinteiden kokeamiseen. Maisema on suurimmaksi osaksi peitteistä metsää, jolloin vaihtelevissa maastonmuodoissa syntyy omalaatuisia paikkoja tilallisesti erilleen toisistaan.

Maiseman suurmuotojen kohdatessa puhutaan maiseman solmukohtista. Seläiset alueet koetaan usein kiehtovilta. Hierarkkiset pisteet ovat selkeitä paikkoja, jotka toimivat kiinnekohtina maisemaa hahmotettaessa.

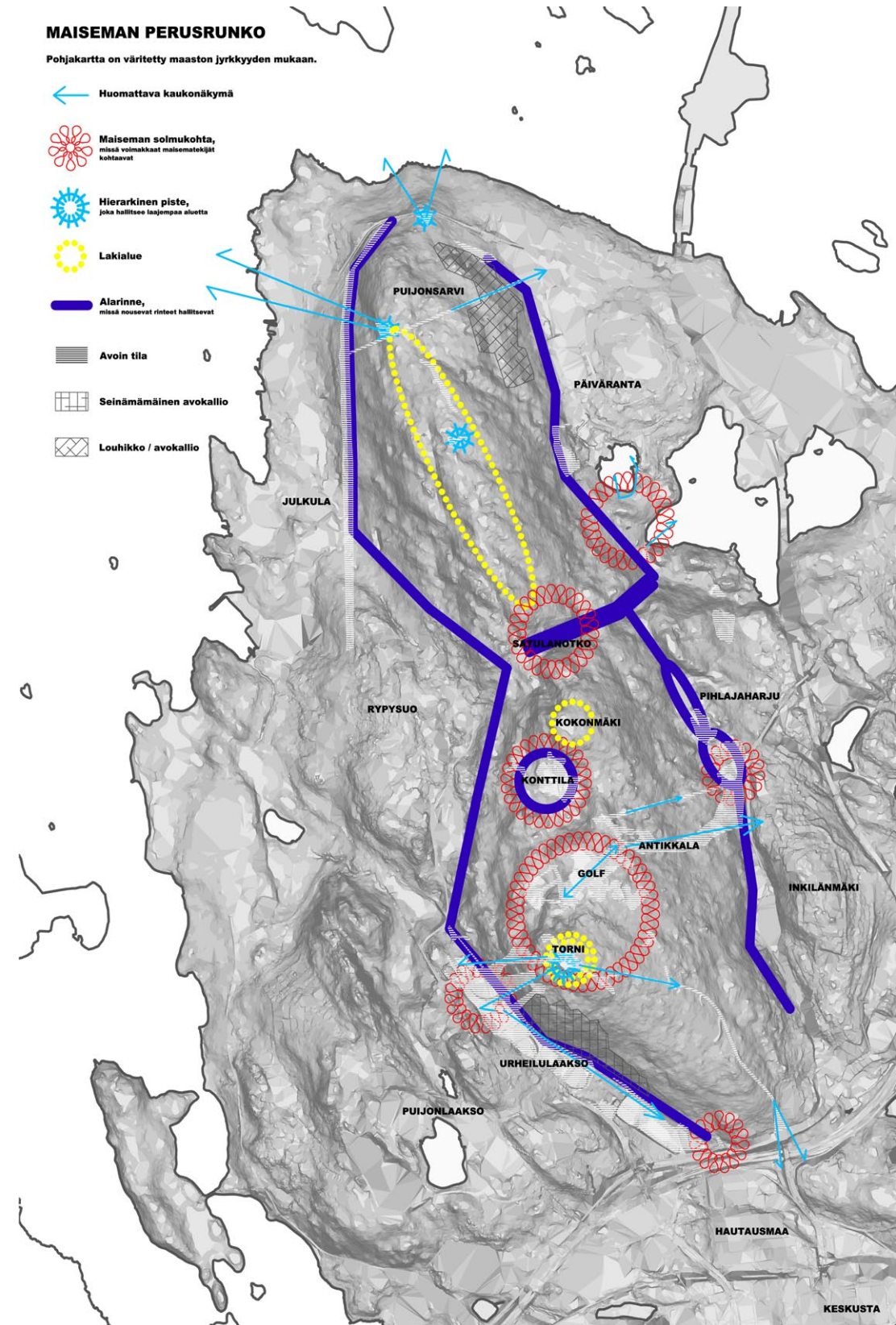

Puijon profiili etelästä katsottuna

Puijon profiili idästä katsottuna

Maiseman perusrunko

3.1.2 Metsien nykytila

Metsien hoidon suunnittelu kohdistui yleiskaavan mukaisiin virkistymetsiin. Virkistymetsät sijaitsevat Puijolla pääosaltaan kahdella alueella luonnonsuojelualueiden lomassa. Eteläosan virkistymetsät ovat Antikkalan – hiihtostadionin - Konttilan alueella, josta ne jatkuvat Rypysuon kohdalta kapeana vyöhykkeenä pohjoisosan Puijonsarven yhtenäiselle metsäalueelle. Eteläinen osa virkistymetsistä on luonteeltaan selvästi kuusivaltaista ja aktiivisessa urheilukäytössä, kun taas Puijonsarvi on enemmän sekapuustoista ja virkistyskäytön osalta rauhallisempaa metsäaluetta. Luonnonsuojelualueiden metsille on tehty aiemmin oma hoito- ja käyttösuunnitelma alueellisen ympäristökeskuksen toimesta.

Puijon metsiä on hoidettu tähän asti virkistymetsien periaatteiden mukaan. Tämä näkyy puuston ikärakenteen painottumisessa vanheneviin sekä korkean puumäärän omaaviin metsiin. Harvennushakkuut on tehty ns. alaharvennuksin, joissa on poistettu pienempiä ja heikompia puita ja jätetty parhaat puut kasvamaan. Tästä syystä Puijon metsistä yli 60% on yli 80-vuotiasta. Virkistymetsien rakenne on tällä hetkellä tasaikärakenteinen ja metsikköjen välinen vaihtelevuus vähäistä. Tulevaisuudessa on metsikköjen elinvoimaisuuteen kiinnitettävä entistä enemmän huomiota ja turvattava nuorten metsikköjen syntyminen. Tämänhetkinen metsien kunto ja terveystilanne on vielä verrattain hyvä.

Viimeisen 30 vuoden aikana Puijolla on virkistymetsien hoito ollut varovaista. Tästä johtuen myös metsän kasvua ja kehittymistä turvaavia harvennustarpeita on runsaasti kasvuvaiheessa olevissa metsissä. Kokonaisuutena hakkuiden määrä on pitkän aikaa ollut pienempi kuin metsien kasvu ja niinpä Puijon metsissä on nyt puuta lähes 300 m³/ha, joka on kaksinkertainen määrä verrattuna Pohjois-Savon yksityismetsiin. Puijon virkistymetsien kasvu tällä hetkellä on n. 1500 m³ vuodessa.

Puijon käytön suunnitelmissa on tehty myös sellaisia hakkuuehdotuksia, joilla avataan näkymiä Kallavedelle. Parhaat näköalapaikat sijoittuvat Puijonsarven länsi- ja pohjoisosaan.

3.1.2.1 Arvokkaat luontokohteet

Oleellinen osa Puijon metsiä ovat arvokkaat lehto- ja muut luontokohteet. Näistä kohteista on tehty useita selvityksiä ja niitä on käytetty hyväksi metsäsuunnittelun maastotyössä, joihin osallistui biologi Jari Kärkkäinen. Nyt tehdyssä inventoinnissa lehdot ja luontokohteet on erotettu virkistymetsästä metsänhoitosuosituksen ja metsälain edellyttämällä tavalla omiksi kuvioiksi. Tämä varmistaa osaltaan luontoarvojen säilymistä ja hoitamisen niiden edellyttämällä tavalla.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta alueella on useita arvokkaita luontokohteita, joista arvokkaimmat ovat kosteita saniaisvaltaisia lehtoja tai kuivia lehtoja. Useimmat alueella tavatut silmälläpidettävät lajit esiintyvät näillä kohteilla. Lisäksi suunnittelualueella elää muutama uhanalainen laji, jota ovat sieninä ja liito-orava. Uhanalaiset sienet keskittyvät Antikkalanrinteen laskettelualueelle. Liito-oravalla on kaksi lisääntymisaluetta. Alueella elää myös lepa-koita, jotka ovat luontodirektiivin liitteen IV lajeja. Lisäksi alueen kasvistoon kuuluu kaksi luontodirektiivin liitteen II lajia: hajuheinä ja idänlehväsammal. Hajuheinällä on kaksi siintymää ja idänlehväsammaleella useita.

Tiheää hoitamatonta metsää

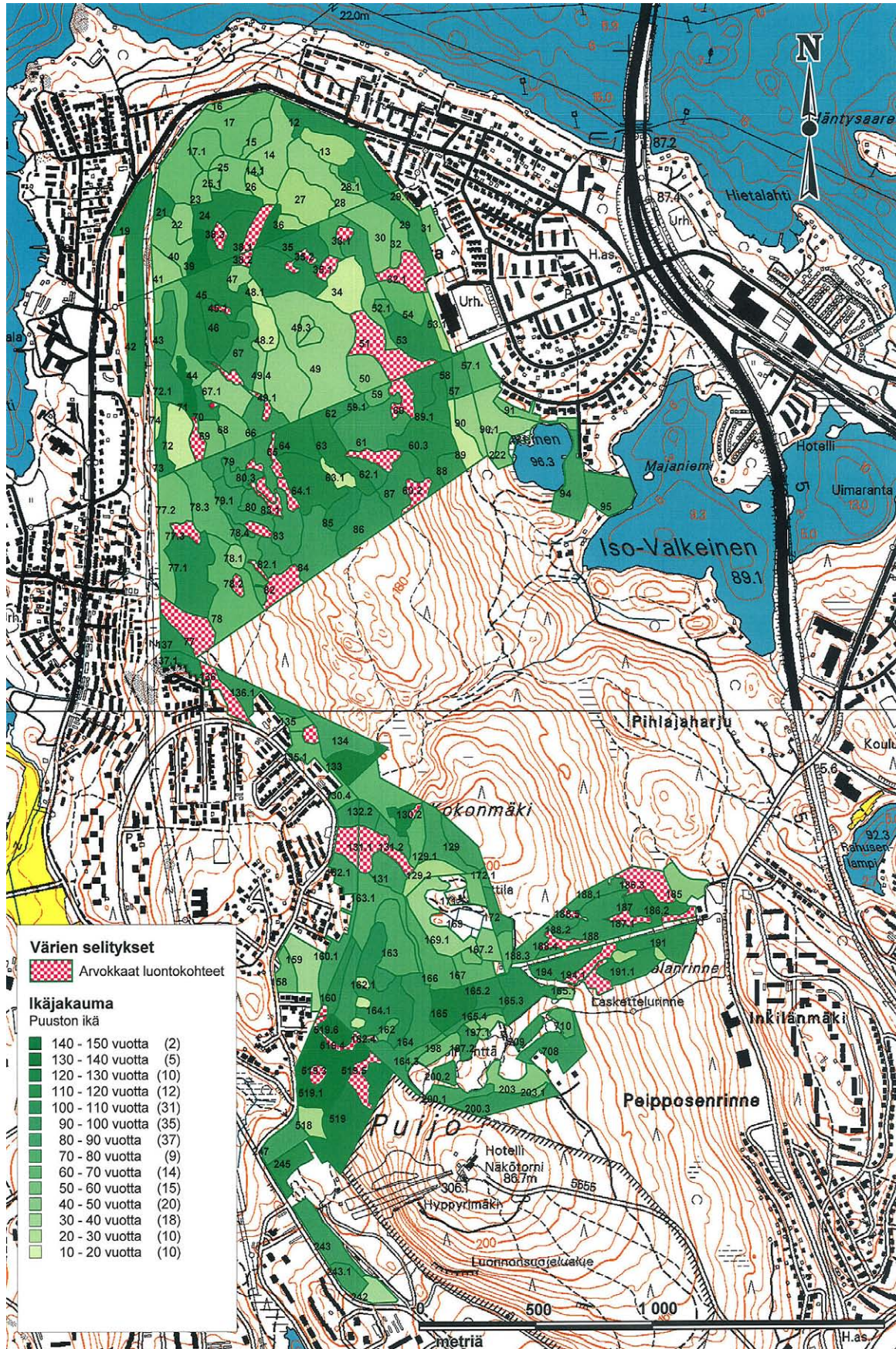

Tasaikäistä metsää

Jouni Partanen esittelee arvokasta luontokohdetta suunnitteluhankkeen osallisille.

Puijon virkistymetsien ikäjakama ja arvokkaat luontokohteet

3.2 PUIJON LUONNONSUOJELUALUE 80 VUOTTA - JUHLASEMINAARI

Puijon luonnonsuojelualue perustettiin 20. syyskuuta vuonna 1928 ja 15. syyskuuta 2009 juhlistettiin 80 vuoden ikää. Seminaarissa käsiteltiin Puijon luontoa, ihmisen suhdetta luontoon. Samalla käynnistettiin kävijätutkimukseen perustuva virkistymetsien hoito- ja käyttösuunnitelma.

MIKSI KUOPIOLAISTEN KANNATTAA OLLA YLPEITÄ PUIJOSTA?

PUIJON LUONNONSUOJELUALUE 80 VUOTTA JUHLASEMINAARI

VALTUUSTO-VIRASTOTALON VALTUUSTOTALISSA, Ruokala 42 A, 18.9.2008 klo 12

12.00	Seminaarin avauslaulu, ympäristöjohtaja Lea Pöyhönen, Kuopion kaupungin ympäristökeskus	15.45	Ihminen luontosuhde, luontomatkailun professori Liisa Tyräinen, Lapin yliopisto (Metia)
12.15	Puijo osana valtakunnallista suojelualueverkostoa, luonnonsuojeluvälvoija Pekka Salminen, Ympäristöministeriö	16.30	Puijon hoidon ja käytön vuorokäytteen suunnitteluhankkeen esittely, Suunnittelijan edustaja
Kahvi 13.00 - 13.30		16.45	Kuopion Luonnon Ystäväin Yhdistys ry:n puheenvuoro, yhdistyksen edustaja
13.30	Puijon geologiset kehitysvaiheet, geologi Heikki Lukkarinen, Geologian tutkimuskeskus	17.15	Seminaarin päätös ja loppukeskustelu, johtaja Markku Henttonen, Pohjois-Savon ympäristökeskus
13.50	Maisemas, metsäsi, immatuuksia... -vaiheita Puijon tutkimuksesta ja suojelusta, intendentti Jukka Kauppinen, Kuopion luonnontieteellinen museo		Seminaarin puheenjohtajana on johtaja Markku Henttonen, Pohjois-Savon ympäristökeskus
14.30	Lehto ja lahoppua - Puijon kasveista ja sienistä, museonjohtaja Periti Renvali, Kuopion luonnontieteellinen museo		Seminaariin on vapaa pääsy
14.50	Kulttuurin ja maankailun Puijo, Outi Vuorikari, Kulttuurikomikko Oy		Tiedustelut: Kuopion kaupungin ympäristökeskus, Timo Perälä, puh. (017) 182 145, 044 718 2145, timo.perala@kuopio.fi ja Maarit Walti, puh. (017) 182 143, 044 718 2143, maarit.walti@kuopio.fi
Tauko 15.30 - 15.45			Ilmoittautumiset: puh. (017) 182 127 tai ymparistokeskus@kuopio.fi 18.9. mennessä.

Puijo-seminaarin ohjelma

3.3 I ARVOTUTKIMUS

3.3.1 Kyselyt

Puijon hoito- ja käyttösuunnitelman laadintaan sisältyi kaksi arvotutkimusta Puijon käyttäjien mielipiteiden ja näkemysten kartoittamiseksi. Ensimmäiseen arvotutkimukseen sisältyi internetkysely, postikysely ja ryhmähaastattelut, jotka toteutettiin tammi-helmikuussa 2009. Yhteensä vastauksia saatiin 1297 kappaletta, joista 1211 saatiin kuopiolaisilta. Internet- ja postikyselyjen tuloksia käsiteltiin ja työstettiin eteenpäin ryhmähaastatteluisia.

Puijon kehittämisessä tulisi vastaajien mukaan painottaa tulevaisuudessa erityisesti liikuntaa/urheilua ja matkailua, mutta myös metsien virkistyskäyttöä ja luonnonsuojelua. Valtaosa vastaajista kehittäisi Puijolla monipuolisesti kaikkia osa-alueita kuitenkin niin, että **Puijo säilyisi kuopiolaisten virkistysalueena**. Tutkimuksen mukaan kaikilla tulisi olla mahdollisuus harrastaa sitä, mikä Puijolla kiinnostaa eikä minkään näkemyksen tulisi saada ylivaltaa suhteessa muiden kehittämiseen.

Metsät ovat Puijolla kävijöille tärkeitä ja valtaosan mielestä metsiä tulee myös hoitaa. Metsähoitotoimenpiteistä huonoimmin Puijolle soveltuvat vastaajien mukaan avohakkuut ja tasainen pensaskerrostien raivaus. Vastaajien mielestä hakkuutähteet tulisi siivota reittien varsilta. Muita Puijolle soveltuvia metsähoitotoimenpiteitä ovat ryhmittäinen pensaskerroksen raivaus ja harvennushakkuut. Erityisen tärkeää Puijolla on kaunis maisema ja liikuntamahdollisuudet. Myös rauha ja hiljaisuus, luonnon monimuotoisuus ja metsät ovat tärkeitä asioita. Puijo tarjoaa kuopiolaisille hiljaisuutta ja rauhaa. Se on luonnonarvoiltaan tärkeä ja alueella on miellyttävä liikkua. Vanhuksia ja vammaisia silmällä pitäen alueella liikkumista ei pidetä helppona. Penkkejä ja taukopaikkoja toivottiin lisää.

Suosituimmat käyntikohteet ovat Puijon torni ja maja, joissa käydään paljon, mutta suhteellisen harvoin. **Eniten päivittäisiä ja viikoittaisia käyttäjiä on Puijon urheilualueella.** Puijon kävely-, juoksu- ja hiihtoreitteihin ollaan pääosin tyytyväisiä. Lisää reittejä toivottiin kävelijöille ja sauvakävelijöille sekä koiran ulkoiluttajille talvella. Puuttuvat reitit luovat ristiriitailanteita eri käyttäjien välille, kun kävelijät liikkuvat laduilla.

Alueita, joita ei haluta muuttaa Puijolla ovat erityisesti luonnonsuojelualueet, metsäalueet, Puijon torni ja maja sekä Konttilan alue. Varsin moni vastaajista oli sitä mieltä, että Puijota voidaan muuttaa ja kehittää. Osa oli myös sitä mieltä, ettei mitään saa muuttaa ja koko alue tulee säilyttää nykyisellään.

Kyselyyn vastanneet käyvät Puijolla pääosin ystävien ja sukulaisten kanssa, perheen kanssa tai yksin. Puijolla käydään pääosin henkilöautolla tai kävellen. Näillä kulkumuodoilla Puijo on myös hyvin saavutettavissa. Linja-autolla Puijon saavutettavuus on huono. Kyselyyn vastanneet toivoivat linja-autoyhteyttä keskustasta Puijolle. Puijolla käydään ennen kaikkea virkistäytymässä / ulkoilemassa ja kuntoilemassa (hiihtämässä, kävelemässä, lenkillä).

Rakennetun ympäristön huono kunto harmittaa. Kaupungilta toivottiin halukkuutta ja selkeää otetta Puijon kehittämiseen. **Eniten toivottiin olemassa olevien reittien ja paikkojen parantamista.** Suurin erimielisyys oli Puijon majan sekä golf- ja laskettelurinteiden laajentamisesta.

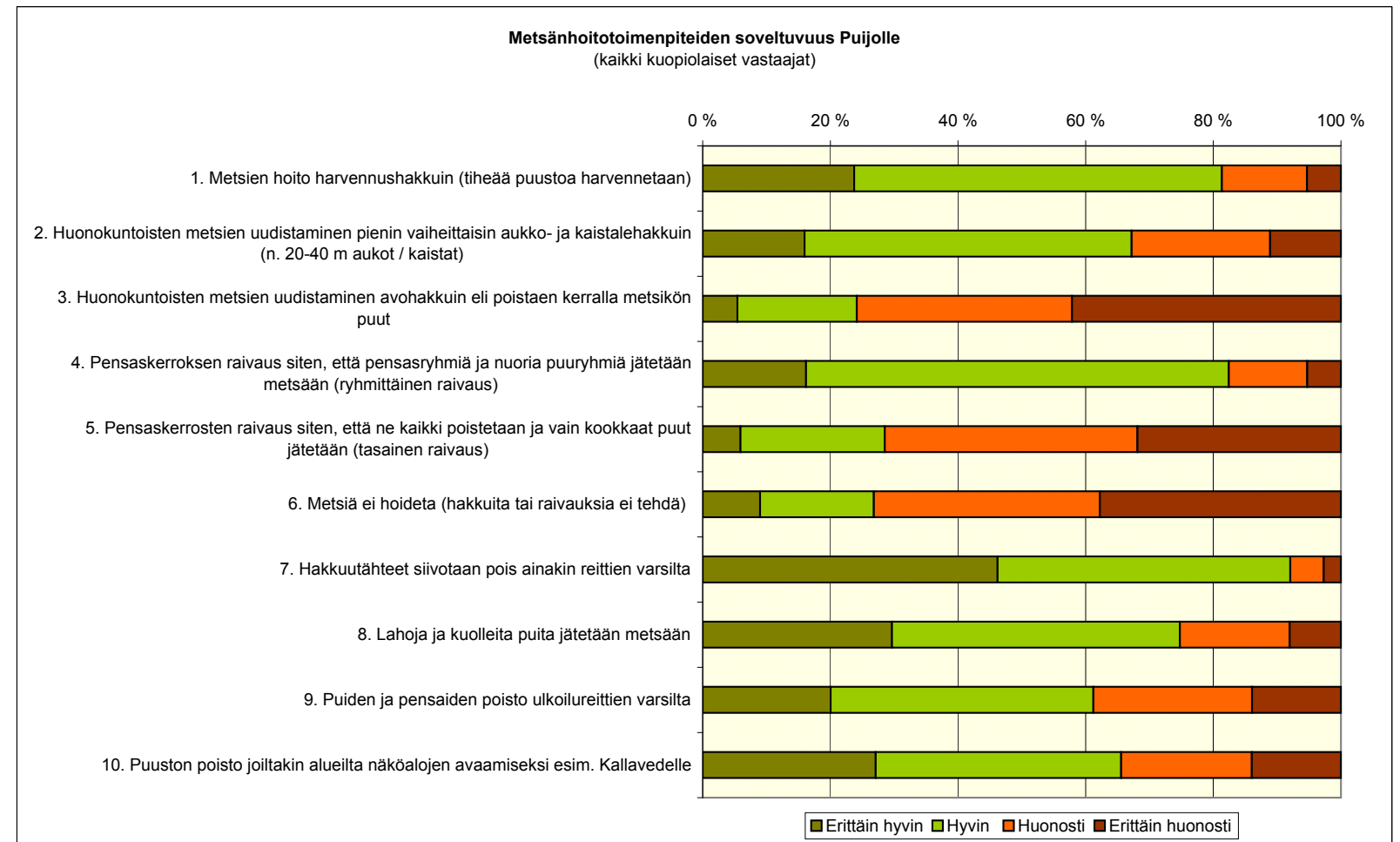
3.3.2 Ryhmähaastattelut

Arvotutkimukseen liittyi Puijota lähellä olevien tahojen ryhmähaastattelut. Helmikuussa 2009 kutsuttiin edustajia virkamiehistä, yhdistyksistä ja yrityksistä neljän teeman mukaisiin keskustelutilaisuuksiin. Näitä olivat:

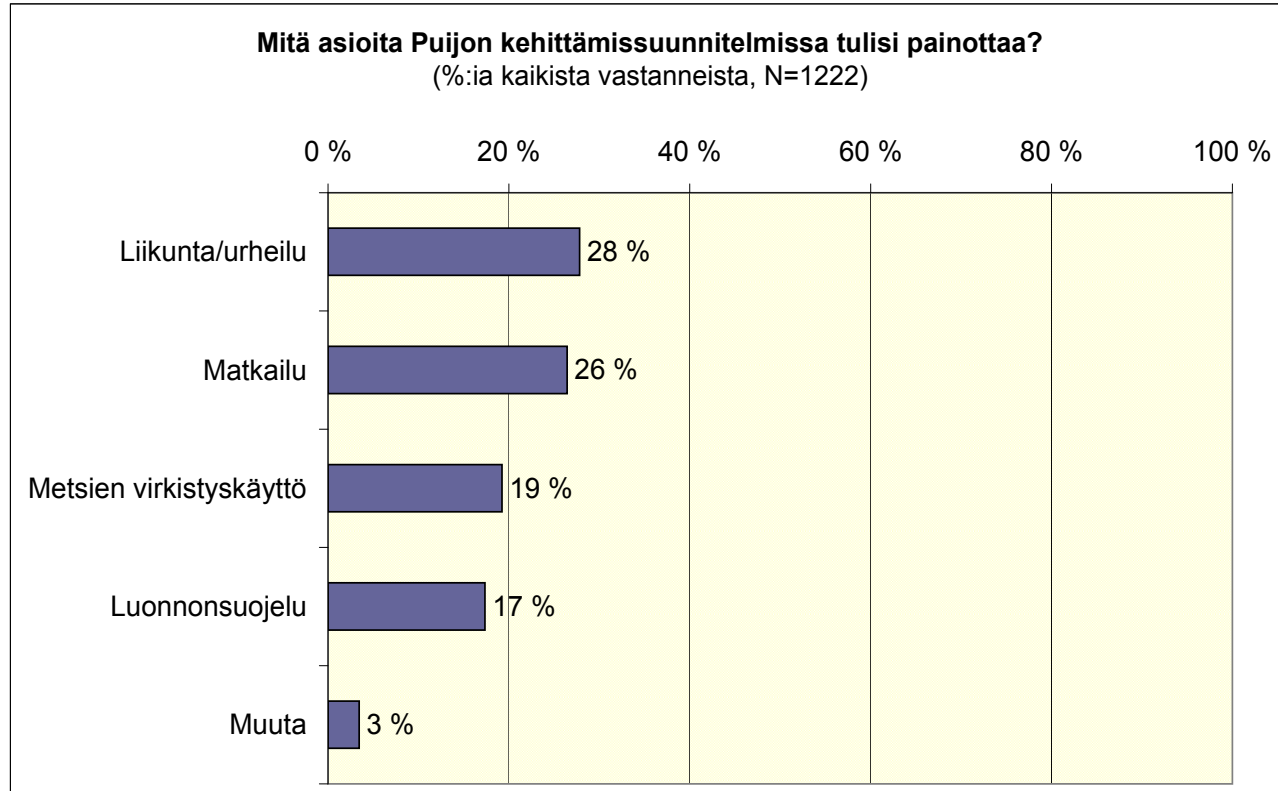
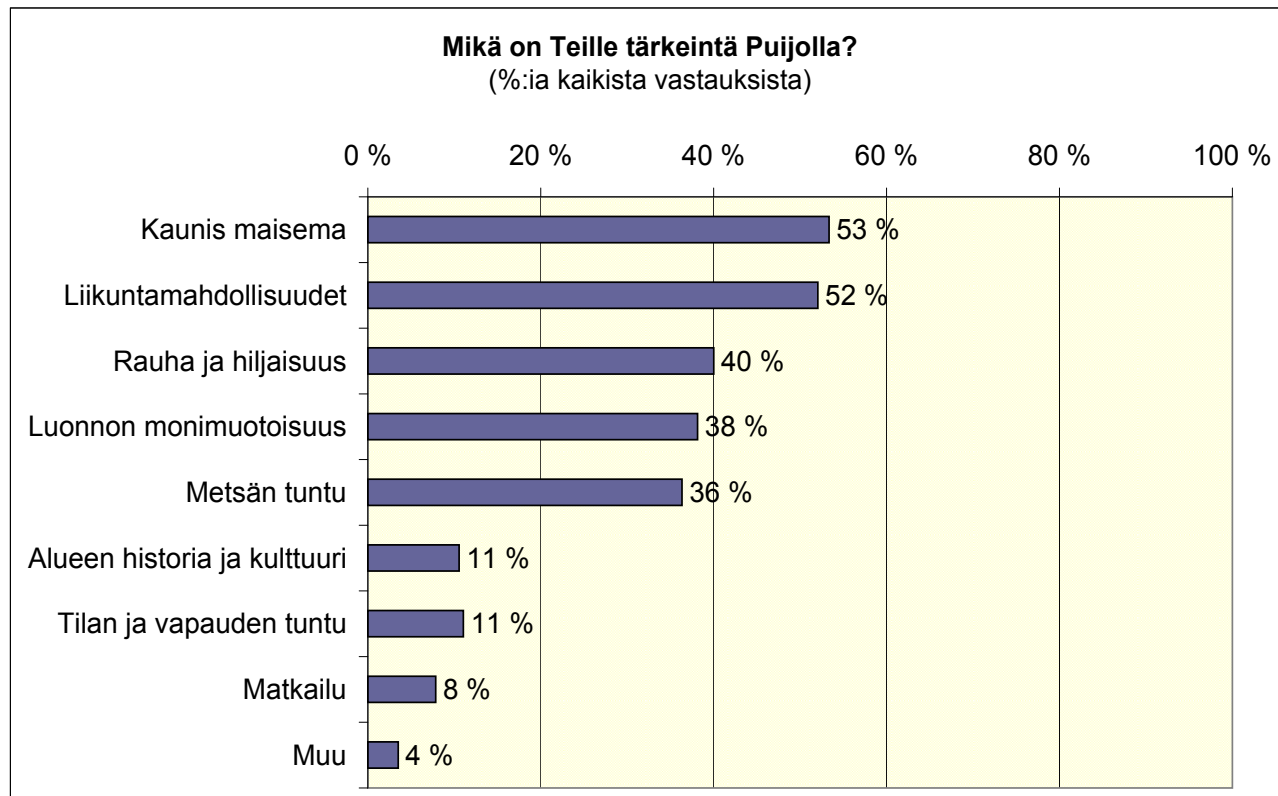
- luonto ja kulttuuri
- matkailu ja yrittäjät
- asukkaat ja erityisseurat
- liikunta ja urheilu

Osallistujat olivat toimineet Puijolla pitkään ja heiltä saatiin pitkään pohdittuja näkemyksiä ja konkreettisia kehitysehdotuksia, joita voitiin myöhemmin käyttää suunnitelmassa. Teemaryhmien haastatteluisia ilmeni epäluuloja muiden teemojen toimijoiden aikeista Puijon suunnittelussa. Hankkeen www-sivuilla (www.puijo.kuopio.fi) sekä liitteenä olevalla cd-rom-levyllä on esitetty teemaryhmien näkemykset ja ehdotukset laajemmin.

Muita I arvotutkimuksen tuloksia on liitteessä 3. Hankkeen www-sivuilla (www.puijo.kuopio.fi) sekä liitteenä olevalla cd-rom-levyllä on kaikki arvotutkimuksen tulokset ja tutkimusraportit. Ohessa olevat oleellimmat tulokset ovat yhteenvedoja posti-, netti-, kirjasto-, ja koulukyselyistä.

3.3.3 Puijo-seminaari 1

Arvotutkimuksen tulokset esiteltiin 26.2.2009 seminaarissa. Paikalle oli kutsuttu hankkeeseen osallistuvat tahot. Tilaisuudessa järjestettiin ryhmätyö, jossa pohdittiin Puijon menestyksentekijöitä erilaisissa tulevaisuudenkuvin. Yhteenvedossa etsittiin useissa ryhmissä esiin tulleita seikkoja ja laadittiin yhteinen näkemys Puijon kehittämiseksi:

Hoidamme, suojelemme ja kehitämme yhteistyössä monipuolista ja vetovoimasta Puijoa, jonka urheilu-, virkistys-, luonto- ja matkailukohteet lisäävät kaikenlaisten ja kaikenikäisten ihmisten henkisiä ja ruumiillisia voimavaroja.

Kansalaisfoorumissa määriteltiin strategioita vision toteuttamiseksi:

- Huoltava ja säilyttävä Puijo
- Matkailu-Puijo
- Matkailu ja liikunta-Puijo
- Liikunta ja virkistys-Puijo
- Matkailu ja luonto-Puijo

Puijo-seminaarissa keskustellaan arvoista ja kehitysehdotuksista.

3.4 ARVOTUTKIMUKSEN TULKINTA SUUNNITELMIKSI

Projektisuunnitelman mukaisesti arvotutkimuksen tuloksista johdettaisiin 5-8 suunnitelmavaihtoehtoa. Suunnitteluryhmän ryhtyessä määrittämään suunnitelmavaihtoehtoja, todettiin ensimmäiseksi, ettei arvotutkimuksen tulosten perusteella voida yleisesti yhdistää metsänhoidon tapaa käytön kehitysehdotuksiin. Käyttö vaikuttaa metsänkäsittelyyn sen lähiympäristössä, mutta yleisemmin yhteyttä ei ollut. Suunnitteluryhmä päätti laatia erilliset metsänhoidon ja käytön suunnitelmavaihtoehdot.

3.4.1 Metsänhoidon suunnitelmien määrittely

Metsät ovat Puijolla kävijöille tärkeitä. Pääosa vastaajista oli sitä mieltä, että virkistymetsiä tulee myös hoitaa. Puijolle soveltuvia metsänhoitotoimenpiteitä olisivat ryhmittäinen pensaskerroksen raivaus ja harvennushakkuut sekä pienimuotoinen uudistaminen. Metsähoitotoimenpiteistä huonoimmin Puijolle soveltuisivat vastaajien mukaan avohakkuut ja tasainen pensaskerrosten raivaus. Vastaajien mielestä hakkuutähteet tulisi siivota ainakin reittien varsilta.

3.4.1.1 Metsänhoitoehdotusten pääperiaatteet

Kyselytutkimuksessa pääosa vastaajista toivoi virkistymetsien hoitamista. Virkistymetsissä tapahtuvat muutokset toivottiin olevan vähäisiä sekä metsikön tilan olevan pitkään muuttumaton. Metsä kuitenkin kasvaa koko ajan, joten muutosta metsässä ei voida myöskään pysäyttää nykytilaan. Toivottua metsikön rakennetta voidaan ylläpitää jatkamalla tavanomaisesti noudatettua metsikön kiertoaikaa huomattavasti "normaalia" pidemmäksi. Samalla tulee kuitenkin myös metsän varovaisesti uudistamisesta huolehtia, mikäli virkistymetsien kehitys kohti sulkeutunutta aarnimetsää halutaan välttää. Puijolla tämän on katsottu tapahtuvan kuusikoilla pääosin 160 vuoden kiertoajan puitteissa ja männikkövaltaisilla alueilla, jopa pitemmänkin aikajaksona.

Metsänhoitoehdotuksissa painotetaan alueen virkistyskäyttöä ja luontoarvojen vaalimista. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että metsähoitotöistä aiheutuva häiriö on mahdollisimman lyhytaikainen ja toimenpideväli samalla alueella on mahdollisimman pitkä. Metsien uudistaminen esitetään tehtäväksi kyselyssä esille tulleella tavalla pienialaisin uudistushakkuuin ns. vaiheittaisena uudistamisena. Vaiheittainen uudistaminen on tämän suunnitteluprosessin aikana mallinnettu ja se sisältää n. 50 vuoden mittaisen, metsikkökohtaisen uudistamisvaiheen. Hoitoehdotuksissa otetaan huomioon kyselyn tulokset, virkistyskäytön vaatimukset ja virkistymetsien hoito-ohjeet, joita on käytettävä luonnollisesti hyväksi myös ehdotettuja toimenpiteitä toteutettaessa. Asuinalueisiin rajoitettavia reunametsiä ehdotetaan hoidettaviksi puistomaisesti ja asuin ympäristön ehdoilla. Tyypillisiä toimenpiteitä näillä alueilla ovat yleensä lievät harvennukset sekä liikkumista ja näkyvyyttä estävän aluskasvillisuuden raivaukset. Samantyyppistä käsittelyä ehdotetaan monin paikoin myös vilkkaassa käytössä olevien ulkoilureittien lähelle.

Ensiharvennus Puijolla tarkoittaa, että kasvatusmetsäksi varttunut taimikko harvennetaan silloin, kun puiden latvukset alkavat karsiutua ja kutistua liikatiheyden vuoksi. Lähes aina ensiharvennuksen yhteydessä on tehtävä myös

pienpuuston hoito, koska metsä jää muuten rytekköiseksi ja liikkuminen metsässä vaikeutuu. Pienpuuston hoidossa jätetään pienialaisia kohteita ryhmittäin hoitamatta kävijätutkimuksen odotusten mukaisesti. Harvennusvaihe Puijon virkistymetsissä on tavallisia metsiä pitempi eli harvennuksia tehdään 30 - 100 vuoden ikäisissä metsissä. Harvennuksissa tulee luontaisen uudistumisen edellytyksiä tarkkailla ja edistää harvennuksen voimakkuutta ja kohdentumista säätelemällä. Puijon virkistymetsien harvennukset ovat yleisen metsänhoitokäytännön mukaisia, kuitenkin niin soveltaen, että jo harvennuksissa pyritään ohjaamaan metsää erirakenteiseksi. Tavoitteena on, että saman metsikkökuivon sisälle syntyisi pituudeltaan ja tiheydeltään vaihtelevia puustoryhmiä, jotka helpottaisivat aikanaan uudistamaan metsää pienialaisesti maiseman siitä kärsimättä.

Metsän uudistamiseen Puijolla ehdotetaan ns. vaiheittaista uudistamista. Siinä puustoa uudistetaan pienialaisin aukoin, luontaista taimimateriaalia hyödyntäen. Toimenpide varmistetaan tarvittaessa täydentämällä kohteet alueelle sopivalla taimimateriaalilla. Samalla kuviolla tehdään pieniauikkoista uudistamista toistuvasti 3 - 4 kertaa 50 vuoden aikana. Näin menetellen uusi metsä

Hoitamaton ensiharvennusemetsä Puijonsarven pohjoispäässä.

nousee alalle vaiheittain aiheuttamatta maisemalle ja virkistyskäytölle merkittävää haittaa ja suuria muutoksia samalla kerralla. Uudistettavien metsiköiden etenemisjärjestys ja uudistamisen aikataulu määräytyy valtuuston valitseman suunnitelmavaihtoehdon mukaan.

Kevyessä vaihtoehdossa uudistaminen käynnistetään n. 1/3-osassa uudistamisvaiheessa olevista metsiköistä ensimmäisen 10-vuotiskauden aikana. Muilla nyt uudistamisen vaiheessa olevilla kuviolla uudistaminen aloitetaan seuraavan kymmenen - kolmenkymmenen vuoden aikana ja niiden uudistaminen etenee vastaavassa aikataulussa. Vaiheittaisen uudistamisen kevyen vaihtoehdon kuvaamista on kehitetty suunnitteluprosessin loppuun asti.

Metsänhoidon suunnittelua ei tule soveltaa kaavamaisesti, vaan toteutuksessa on tärkeää olla joustava. Sekä toteutusaikataulua että tapoja tulee tarkistaa mm. olosuhteiden mukaan. Erityisesti tulee ottaa huomioon myös käyttäjiltä saatu palaute, kun he saavat käytännön näkökulmaa valittuun metsien käsittelytapaan.

Vaiheittaisesti uudistetussa metsässä on eri-ikäisiä puita

Taimettunut pienaukko kuusimetsässä

Taimettunut pienaukko mäntymetsässä

Koivikko ladunvaressa

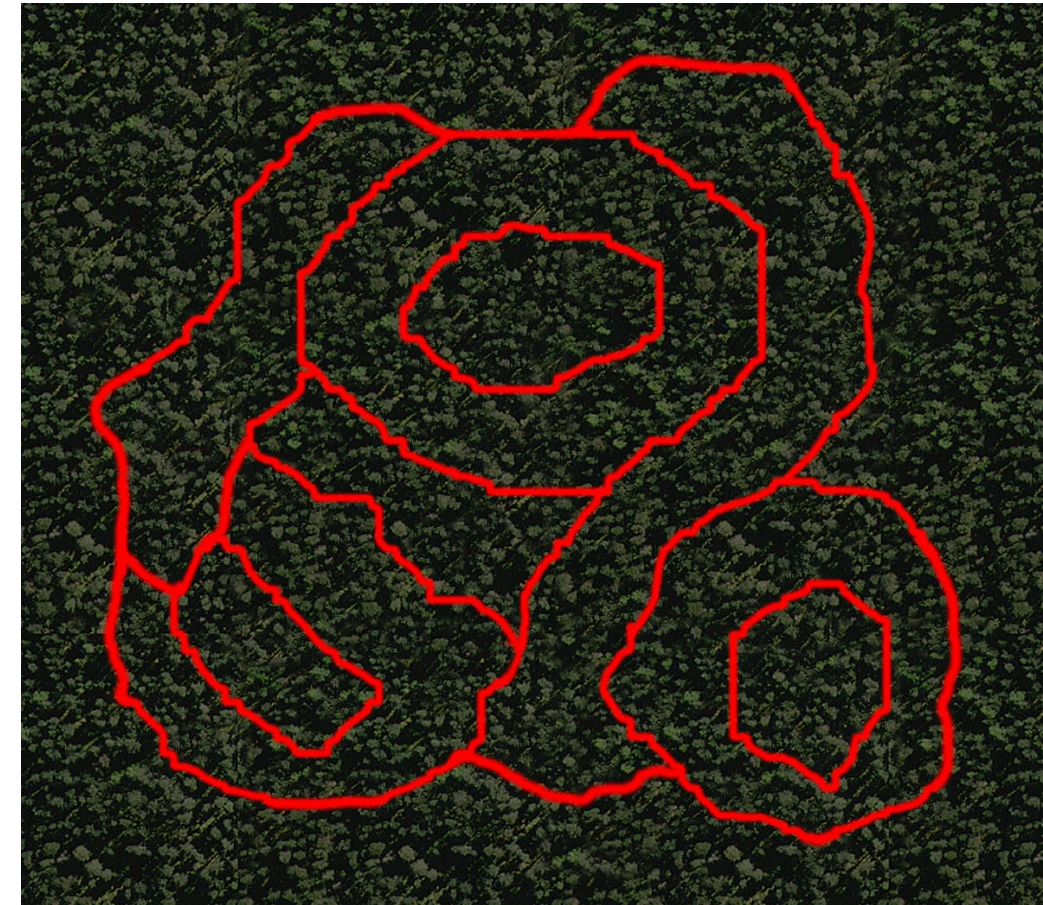
Asuinalueisiin rajoittuvia reunametsiä tullaan hoitamaan puistomaisemmaksi.

3.4.1.2 Vaiheittaisen uudistamisen vaiheet, perusvaihtoehto

Vaihe 1

Alkutilanne: laa ja-alainen vanha kuusikko

Vaihe 2

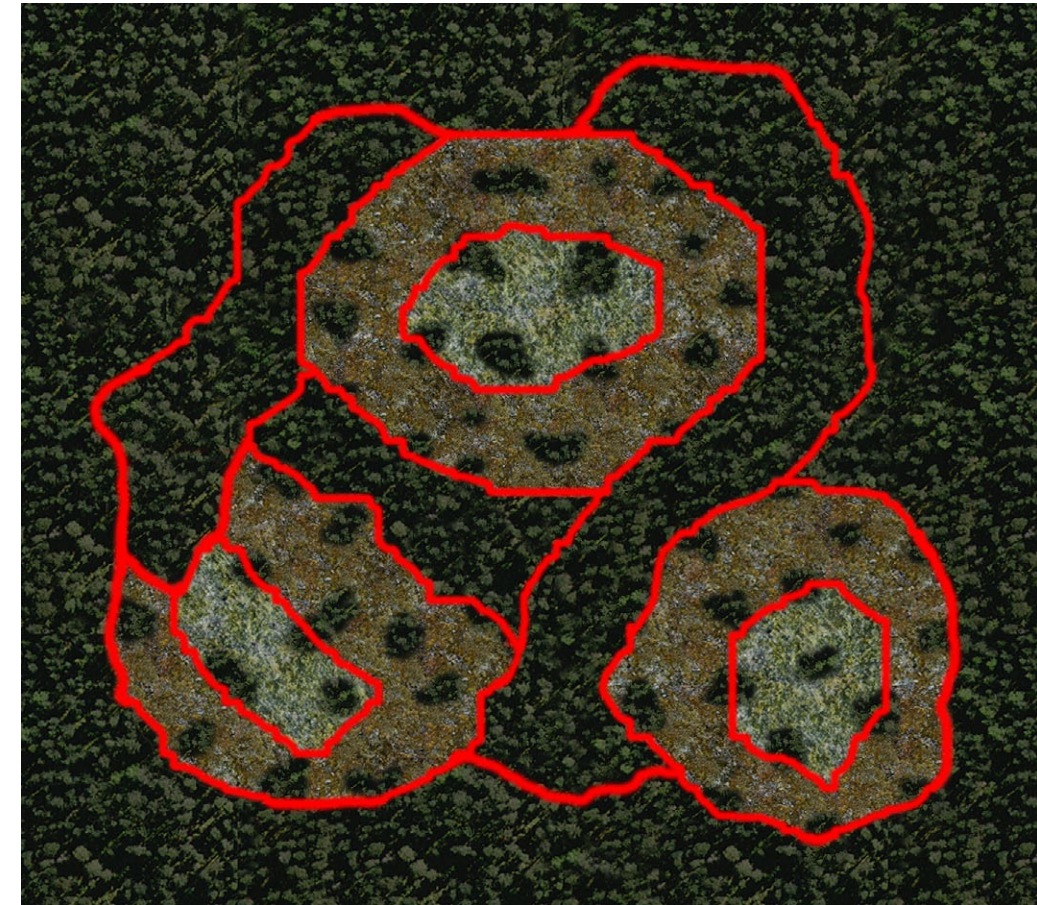
Tehdään pienialaisia uudistusaloja maastoa mukaillen alueelle. Uudistusaloille jätetään joitakin vanhoja puita; mielellään lehtipuita. Luontaista taimettumista varmistetaan maanpinnan käsittelyllä ja istutuksilla. Jäävän puuston uudistamista valmistellaan lievin harvennuksin. Raivauksessa jätetään taimiryhmiä ja kaatuneita puita.

Vaihe 3

Aiempiin reikiin syntynyttä taimikkoa hoidetaan. Tehdään pienialaisia uudistusaloja maastoa mukaillen alueelle uusiin kohteisiin. Uudistusalojen sijoituksessa otetaan huomioon mm. reittien sijainti. Uudistusaloille jätetään joitakin vanhoja puita. Luontaista taimettumista varmistetaan maanpinnan käsittelyllä ja istutuksilla.

Vaihe 4

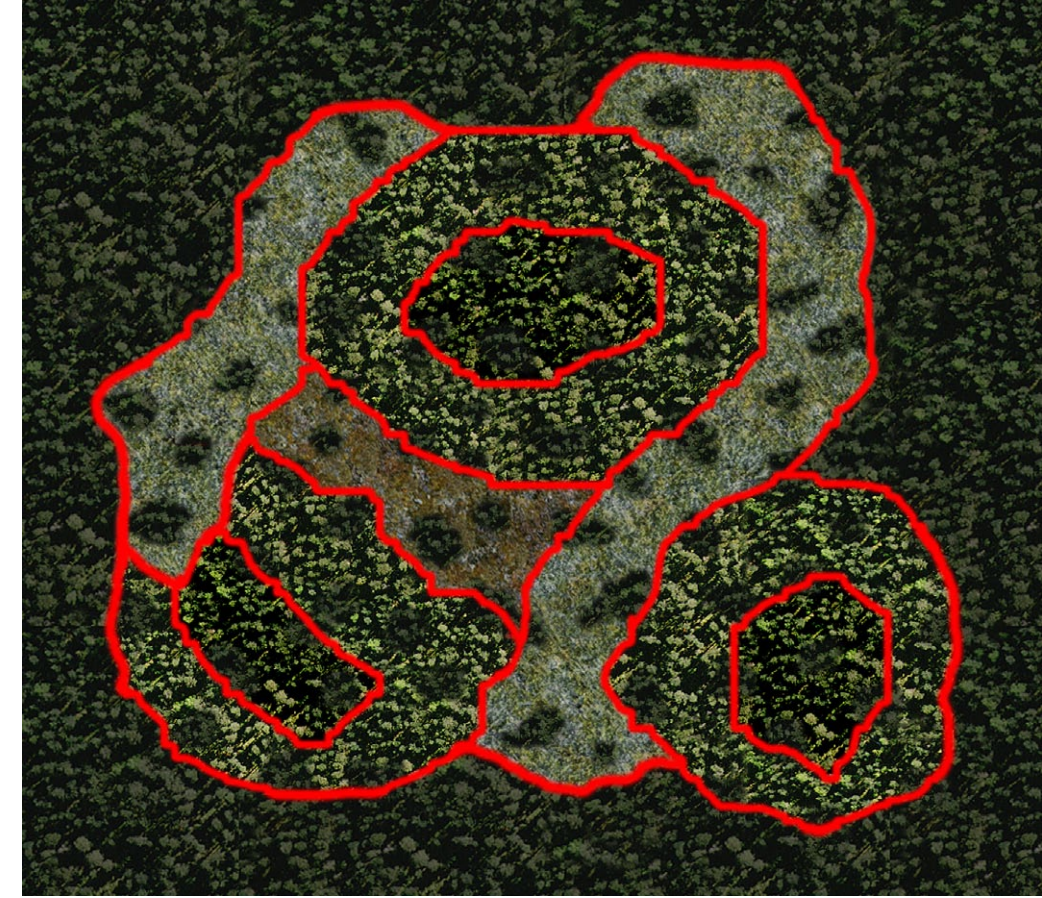
Aiempiin reikiin syntynyttä taimikkoa hoidetaan edelleen. Tehdään pienialaisia uudistusaloja maastoa mukaillen alueelle uusiin kohteisiin. Uudistusaloille jätetään joitakin vanhoja puita. Luontaista taimettumista varmistetaan maanpinnan käsittelyllä ja istutuksilla.

Vaihe 5

Aiempiin reikiin syntynyttä taimikkoa ja nuorta metsää hoidetaan edelleen. Tehdään pienialaisia uudistusaloja maastoa mukaillen alueelle loppuihin kohteisiin. Uudistusaloille jätetään joitakin vanhoja puita. Luontaista taimettumista varmistetaan maanpinnan käsittelyllä ja istutuksilla.

Vaihe 6

Vaiheittainen uudistaminen on saatettu loppuun. Uusi kierto mahdollistuu uusien pienkuvioiden avulla. Ihmisten käsitys "metsän tunnusta" säilynyt koko ajan ja puusto säilyy elinvoimaisena. Viereisten kuvioiden vaikutus vaiheittaiseen uudistamiseen on merkittävä. Omiksi kuvioiksi erotetut metsälaki ym. kohteet pysyvinä kohteina helpottavat viereisten kuvioiden käsittelyä.

3.4.1.3 Yleistä metsänhoidosta

Yleissääntönä koko Puijon alueella on, että käytössä olevat polut ja reitit pidetään risuista ja hakkuutähteistä vapaana, kun töitä tehdään. Muualla hakkuutähteet voidaan pääosin jättää metsään, jossa ne maatuvat ravinteiksi puille maaperän rehevyydestä johtuen aika nopeasti. Erityisesti hiihtolatuksen vieressä pyritään metsänhoitotoimin lisäämään lehtipuuston osuutta latureittien lumiosuhteiden parantamiseksi.

Käyttösuunnitelmissa esitetyt maisema-avaukset pyritään tekemään ensisijaisesti puustoa harventamalla. Muutamissa kohteissa harvennuksiin liitetään myös pienaukko suurikokoisen puuston kohdalle pitempiäikäisen maisema-avauksen aikaansaamiseksi.

3.4.1.4 Työkohteiden suunnittelu/sijoittaminen ja töiden ajoittaminen

Puijon virkistysmetsät ovat kuusivaltaisia, joten pääosa Puijolla tehtävistä hakkuutöistä on tehtävä talviaikana maan ollessa jäässä korjuuvaurioiden välttämiseksi. Hakkuutöiden toteutus on kuitenkin suunniteltava ennakkoon kesäaikana, koska esim. pienaukkojen sijoittaminen ja merkintä on tehtävä silloin, kun kasvillisuus, norot ym. ovat nähtävissä. Muita metsänhoitotöitä voidaan toteuttaa paremmin ympäri vuoden. Hakkuu- ja hoitotöiden toteutus on ajoitettava siten, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa Puijon virkistyskäyttömuodoille. Työkohteiden toteutus on suunniteltava siten, että vain osa Puijon alueesta on samalla kerralla työkohteena. Myös työkohteista tiedotuksesta on huolehdittava, että alueen käyttäjät voivat halutessaan välttää liikkumista työmaa-alueilla.

3.4.1.5 Arvokkaat luontokohteet

Lehtoja ja luontokohteita on tarkoitus hoitaa niiden luonteen edellyttämällä tavalla. Esim. lehtoihin on ehdotettu raivausta ja varovaista harvennusta. Tämä on tarpeen siinä vaiheessa, kun pintakasvillisuus alkaa kuihtua metsikön umpeen kasvamisen seurauksena.

3.4.1.6 Yhteenvetoa

Kokonaisuutena Puijon virkistysmetsät ovat tällä hetkellä sellaisessa vaiheessa, että ne pystyvät tarjoamaan virkistystä ja elämyksiä Puijon laajalle ja monipuoliselle käyttäjäkunnalle. Edellytyksenä nykyisen hyvän tilan jatkumiselle on kuitenkin suunnitelmallinen, pitkäjänteinen ja tietoinen metsien hoitaminen, jossa eri käyttömuodot, luontoarvot ja metsien monimuotoisuus otetaan riittävästi huomioon. Yhteinen päätös tästä, sitoutuminen ja vastuunotto ovat askel, jolla Puijon virkistys- ja matkailukäyttö sekä säilyminen myös tuleville sukupolville voidaan varmistaa.

3.4.2 Käytön suunnitelmien määrittely

Kansalaisfoorumissa määriteltyjen strategioiden ja arvotutkimuksessa saatujen kehitysehdotusten perusteella Puijon käytön suunnitelmavaihtoehtoja päätettiin tehdä kuuden teeman mukaan:

- Huoltava ja säilyttävä
- Liikunta ja virkistys
- Luonto ja liikunta
- Matkailu ja liikunta
- Matkailu, luonto ja kulttuuri
- Virkistys, luonto ja kulttuuri

Suunnitelmavaihtoehtoista haluttiin tehdä selvästi toisistaan poikkeavia, jotta niitä voitaisiin vertailla ja arvottaa helpommin. Lähtökohtaisesti haluttiin tehdä kunkin teeman mukaisesti kärjistettyjä vaihtoehtoja. Valmistauduttiin siihen että lopullinen luonnos olisi yhdistelmä suosituimmista kehitysehdotuksista. Suunnitelmien sisällöksi valittiin ryhmähaastattelussa ehdotettuja ja muuten esillä olleita toteutuskelpoisia asioita, joilla oli laajaa kannatusta. Tässä vaiheessa ei vielä haluttu karsia ehdotuksia kävijäkyselyn tulosten perusteella, sillä käytön osalta kyselyn sisältö oli yleisellä tasolla. Suunnitelmavaihtoehtojen tarkoituksena oli tutkia kehitysehdotusten mahdollista sijoittumista Puijolla. Niitä vertailemalla nähtäisiin mitkä asiat ovat aluevaruksina toisiaan poissulkevia, toisiaan tukevia tai mitkä eivät vaikuta toisiinsa.

Tie Konttilaan

3.5 SUUNNITELMAVAIHTOEHDOT

3.5.1 Metsänhoidon suunnitelmavaihtoehdot

Puijon metsienhoidon pitkän aikavälin vaikutuksien havainnollistamiseksi laadittiin neljään vaihto ehtoiseen metsänhoidon suunnitelmavaihtoehtoon perustuvaa vuoteen 2060 ulottuvaa skenaariota. Metsänhoidon suunnitelmavaihtoehdot ovat 1. Ei metsänhoitoa, 2. Metsänhoidon kevyt vaihtoehto, 3. Metsänhoidon perusvaihtoehto ja 4. Metsänhoidon raskas vaihtoehto. Lisäksi laadittiin vertailukohdan saamiseksi laskennallinen talousmetsävaihtoehto. Käytön kehittämisehdotukset vaikuttavat vain vähäisessä määrin metsien hoitoon esim. golf-kentän tai ulkoilureittien reunametsien hoidossa.

Metsänhoidon perusvaihtoehdossa kasvatushakkuut toteutetaan yleisten metsänhoidon periaatteiden mukaisesti kuitenkin siten, että jo harvennuksissa pyritään ohjaamaan metsää erirakenteiseksi. Metsän uudistaminen toteutetaan vaiheittaisen uudistamisen mallilla jaksottaen kunkin metsikkökuvion uudistaminen 50 vuoden jaksolle. Vaiheittainen uudistaminen aloitetaan ensimmäisellä kymmenvuotiskaudella kaikilla uudistamisikäisillä kuvioilla. Perusvaihtoehdon hakkuumäärä on sovitettu vastaamaan puuston pitkän aikavälin kasvua, joten puuston määrä pysyy jatkossakin korkeana.

Metsänhoidon kevyessä vaihtoehdossa kasvatushakkuut toteutetaan samalla tavalla kuin perusvaihtoehdossakin. Metsänuudistaminen toteutetaan vaiheittaisen uudistamisen periaatteella 50 vuoden jaksolla, kuten perusvaihtoehdossakin, mutta uudistaminen aloitetaan vain noin kolmasosalla uudistettavista kohteista ensimmäisellä kymmenvuotiskaudella. Muilla uudistamiskohteilla vaiheittainen uudistaminen käynnistetään kymmenen - viidenkymmenen vuoden päähän metsänhoidollisen kiireellisyyden perusteella. Kevyen vaihtoehdon hakkuumäärä on selvästi puuston kasvua pienempi ja puuston kokonaisuus edelleen kasvaa.

Metsänhoidon raskaassa vaihtoehdossa kasvatushakkuut toteutetaan samalla tavalla kuin perusvaihtoehdossakin. Vaiheittainen uudistaminen aloitetaan ensimmäisellä kymmenvuotiskaudella kaikilla uudistamiskuvioilla ja toteutetaan perusvaihtoehtoa nopeammin, 30 vuoden jaksossa. Raskaan vaihtoehdon hakkuumäärä on hetkellisesti kasvua suurempi, mutta kuitenkin pitkän aikavälin kestävää hakkuumahdollisuutta pienempi.

Ei metsänhoitoa vaihtoehdossa ei varsinaisia uudistamis- tai kasvatushakkuuta toteuteta. Joitakin yksittäisiä puita tarvittaessa poistetaan ja tällöin toteutetaan pieniä metsänhoitotoimenpiteitä.

Laskennallinen talousmetsävaihtoehto toteutettiin normaalin talousmetsänhoidon periaatteella.

Vaiheittaisen uudistamisen soveltaminen suunnitelmavaihtoehtoisissa on havainnollistettu liitteessä 4.

Metsäsuunnittelulaskelmat toteutettiin Metsäkeskuksen LuotsiGIS suunnitteluohjelmistolla, jolla laskettiin eri käsittelyvaihtoehtojen tuloksena saatavat hakkuumäärät, metsänhoidon kustannukset, puunmyyntitulot, metsän kasvu ja puuston määrät. Pitkän aikavälin laskelmia varten tehtiin LuotsiGIS-ohjelmiston tuloksia täydentäviä koko suunnittelualueella ja -kautta koskevia herkkyyssanalyysejä ja lisälaskelmia simultaaniyhtälömallilla (kts. mallista tarkemmin: Kajanus, M., Kurttila, M. and Pesonen, M. 1998. A simultaneous-equation model for predicting the production frontier of a forest holding. Canadian Journal of Forest Research. Volume 28, Number 12, December 1998. Pages 1851-1860)."

3.5.1.1 Pitkän aikavälin vaikutusten vertailua

Metsäskenaarioita arvioitaessa voidaan todeta että kaikissa vaihtoehtoisissa alue pysyy **metsäpeitteisenä ja metsän tuntu** säilyy. Ei metsänhoitoa vaihtoehto korostaa metsäntuntua ja luonnonrauhan säilymistä puuston ikääntymisessä. Raskaan metsänhoidon vaihtoehdossa sen sijaan nuorten metsien osuus lisääntyy runsaimmin ja metsäntuntua vähentäviä pienaukkoja ilmenee paljon. Tosin vaiheittaisen uudistamisen toteuttaminen nopeammin 30 vuoden jännteellä johtaa jo 2060 myös viimeisimpien pienaukkojen taimettumiseen 20 - 30 vuoden ikäisillä puustoilla.

Puuston terveydentila kehittyi suotuisimmin metsänhoidon kevyessä ja perusvaihtoehtoisissa, joissa hyönteis- ja sienitaudeille alttiimpia vanhimpia puustoja uudistetaan. Ei metsänhoitoa vaihtoehto johtaa puuston ikääntymisestä johtuvaan puiden paikallisiin kuolemiin ja lisääntyvään tuhoriskiin. Raskaan metsänhoidon vaihtoehdossa puuston kasvukyky ja elinvoimaisuus ovat parhaimmillaan, tosin vaihtoehtoista runsaimmat pienaukkojen reunat lisäävät myrskytuhojen riskiä. Kevyen ja perusmetsänhoidon vaihtoehdot parantavat puuston terveydentilaa ja ne kestävät myös ilmastonmuutoksen aiheuttamaa tuhoriskin kasvamista muita vaihtoehtoja paremmin.

Luonnon monimuotoisuuden suhteen ei metsänhoitoa vaihtoehto lisää vanhojen metsien lajeja. Muilta osin luonnon monimuotoisuus yksipuolistuu, esimerkiksi lehtipuiden osuuden pienenemisen ja elinympäristöjen yksipuolistumisen johdosta tarkastelujaksos aikana. Pitkällä, satojen vuosien aikajännteellä, tässäkin vaihtoehdossa luonnon monimuotoisuus lisääntyy. Kevyt ja perusmetsänhoidon vaihtoehdot vaikuttavat suotuisasti luonnon monimuotoisuuteen vanhojen metsien osuuden osittain säilyessä mutta toisaalta lehtipuusuuden ja yleensä erilaisten elinympäristöjen lisääntyessä. Raskaan metsänhoidon vaihtoehto saattaa joiltakin osin vähentää lajeja ja antaa muita vaihtoehtoja suuremman mahdollisuuden myös ei-toivottujen lajien saapumiselle.

Virkistys- ja matkailukäytön kannalta metsänhoidon kevyt- ja perusvaihtoehto ovat neutraaleja, sen sijaan Ei metsänhoitoa ja Raskaan metsänhoidon vaihtoehto heikentävät virkistys- ja matkailukäytön mahdollisuuksia. Ei metsänhoitoa vaihtoehdossa erityisesti ikäihmisten liikuntamahdollisuudet heikkenevät tiheän metsän ja lahoppuun haitatessa vapaata liikkumista. Raskaan metsänhoidon vaihtoehdon muita vaihtoehtoja runsaampi hakkuutähde ja nuorien metsien laaja-alaisuus niin ikään heikentävät erityisesti ikäihmisten

liikuntamahdollisuuksia.

Liikunta ja urheilukäytön mahdollisuudet heikkenevät Ei metsänhoitoa vaihtoehdossa, koska uusien kehitettävien kohteiden rakentaminen vaikeutuu ja kulutuskestävyys maastossa heikkenee (ei vaikutusta nykyisillä reiteillä). Kevyen ja perusmetsänhoidon vaihtoehtoisissa maaston kulutuskestävyys paranee, uusien toimintojen sijoittuminen mahdollistuu ja vaikutusta on myös nykyisille reiteille valon määrään lisääntyessä. Raskaan metsänhoidon vaihtoehto parantaa liikunta- ja urheilukäytön mahdollisuuksia haluttujen toimenpiteiden nopeutuessa.

3.5.1.2 Taloudellisten ja metsänhoidollisten näkökohtien vertailua

Perusmetsänhoidon vaihtoehdon suunnittelujaksos hakkuumäärä on suuruusluokaltaan 17 000 m³, joka tuo noin 600 000 euron nettotulot. Pitkällä aikavälillä kokonaispuumäärä hivenen laskee nykyisestä.

Kevyen metsänhoidon hakkuumäärä on noin 12 000 m³, josta nettotulo vajaan 400 000 euroa. Kokonaispuumäärä kasvaa suunnittelujaksolla, mutta pitkällä aikavälillä tasoittuu samalle tasolle kuin perusmetsänhoidon vaihtoehdossakin.

Raskaan metsänhoidon vaihtoehdon hakkuumäärä on noin 20 000 m³, joka toisi noin 700 000 euron nettotulot. Kokonaispuumäärä hivenen laskee suunnittelujaksolla, mutta pitkällä aikavälillä tasoittuu samalle tasolle kuin perusmetsänhoidon vaihtoehdossakin.

Ei metsänhoitoa - vaihtoehdon hakkuumäärä on noin 1 000 m³ tuoden vajaan 40 000 euron nettotulot. Kokonaispuumäärä kasvaa edelleen pitkällä aikavälillä, ennuste vuodelle 2060 on 74 560 m³ sisältäen kuolleen ja kaatuneen puuston.

Laskennallisen talousmetsävaihtoehdon hakkuumäärä on noin 25 000 m³ ja se tuo vajaan 900 000 euron nettotulot. Kokonaispuumäärä laskee suunnittelujaksolla, ja asettuu pitkällä aikavälillä jonkin verran muita vaihtoehtoja alemmalle tasolle.

Metsänhoidon suunnitelmavaihtoehtojen vaikutusten arviointi on esitetty liitteessä 5.

Maiseman avauksia sinisellä, maisemareitti oranssilla, historiareitti purppuralla ja nykyiset luontopolut keltaisella ja luonnonsuojelualueet punaisella.

Ehdotettu maiseman avaus Niuvan suuntaan Konttilan ja tornin välimaastosta.

Nykytilanne yllä olevan maiseman avauksen kohdalla.

3.5.2 Käytön suunnitelmavaihtoehdot

Puijon käytön suunnitelmavaihtoehdot on laadittu kahdella tasolla: kehitysehdotukset ovat yksittäisiä aluevarauksia tai toimenpiteitä ja suunnitelmavaihtoehdot ovat kokoelmia kehitysehdotuksista. Kehitysehdotukset ovat konkreettisia ja suunnitelmavaihtoehdot teoreettisia teemansa mukaisia kärjistyksiä. Lähes kaikki kehitysehdotukset ovat Puijolla aktiivisesti toimivien tahojen ehdottamia. Kehitysehdotusten ja suunnitelmavaihtoehtojen sopivuutta Puijolle arvioidaan erikseen.

Käytön suunnitelmavaihtoehdot on esitetty liitteessä 6.

3.5.2.1 Käytön kehitysehdotukset

Uusia maiseman avauksia

Näkymiä kaukomaisemaan avataan puita harventamalla samaan tapaan kuin Puijonsarven näköalapaikalla on tehty. Suunnitelmasta riippuen paikalle voidaan tehdä taukopaikka, jossa on laavu ja nuotiopaikka tai maiseman avaus voi olla reitin varrella ohimennen nähtävillä.

Ehdotettuja maiseman avauksia:

- Puijonsarven pohjoispäässä; avokallioilta näkymä Kallansilloille
- Puijonsarven itärinteellä; ulkoilureitiltä osittainen näkymä Karhonsaaren suuntaan
- Puijonsarven länsirinteellä; maisemareitillä näkymä Neulaniemeen
- Konttilan ja tornin välimaastossa; näkymä Niuvanniemen kulttuurimaisemaan
- Golf-kentällä ulkoilureitiltä osittainen näkymä kohti Konttilan rakennuksia. Mahdollisesti vain talvinen näkymä lehtimetsän läpi.
- Antikkalan laskettelurinteen näkymän parantaminen
- Puijon laskettelurinteen näkymän parantaminen

Erilaisia merkittyjä teemareittejä ja helppoja reittejä

Alueelle esitetään perustettavaksi erilaisia merkittyjä teemareittejä sekä helpokulkuisia reittejä. Uusia teemapolkuja voisi olla esimerkiksi maisemapolku, joka kiertää mielenkiintoisten ja vaihtelevien paikkojen kautta ja johon liittyy näkymiä kaukomaisemaan. Historiapolku voisi esitellä vanhaa rakennettua ympäristöä, kuten vanhoja teitä ja muureja sekä yleisesti rakentamisen sijoitumista Puijolle.

”Helpot reitit” olisivat nykyisille reiteille opastettuja selkeitä ja helpokulkuisia reittejä. Tarvittaviin kohtiin rakennetaan esteettömyyttä parantavia rakenteita.

Taukopaikkoja

Liikuntareittien varsille toivotaan lisää taukopaikkoja.

Uusia rakenteita ja rakennelmia

- Maiseman avauksen yhteyteen laavu ja nuotiopaikka
- Ylä-Antikkalaan kota ryhmätilaisuuksia varten
- Metsäalueelle puinen lintutornimainen näköalatorni puiden latvusten korkeuteen

Järjestetään kaskeamista ja muita perinteisiä maa- ja metsätaloustöitä

- Matkailuvaliksi Konttilan ympäristössä
- Virkistystalkoina ja ulkoilureittien elävöittämiseksi Puijonsarven alueella

Helppo latuväylä Puijon ympäri alarinnetta pitkin

Puijon ympäri alarinnettä pitkin linjataan helpokulkuinen latuväylä, johon liitetään yhteydet Puijoa ympäröiviltä asuinalueilta. Reitin varrelle rakennetaan taukopaikkoja.

Puijonsarven alueella ylläpidetään talvikävelyreittejä ja järjestetään ympärivuotinen kävely-yhteys tornilta Antikkalaan ja Konttilaan

Puijonsarven alueella ylläpidetään talvikävelyreittejä ja järjestetään ympärivuotinen kävely-yhteys tornilta Antikkalaan ja Konttilaan. Talvikävelyreiteille voi tulla kävelemään metsään tai käyttää niitä yhteytenä Puijon yli. Talvella ylläpidettäviä kävelyreittejä tampataan moottorikelkan avulla. Reitit suunnitellaan siten, että ne pysyvät latuväyliä ulkopuolella ja risteyskohdat ovat turvallisia. Talvinen kävely-yhteys Tornilta Konttilaan onnistuu parhaiten, jos tornin koillispuoleinen latulenkki otetaan kävely- ym. käyttöön ja uusi korvaava latu tehdään esimerkiksi golf-kenttien ja Konttilan välimaastoon.

Talvikävelyreitit kootaan seuraavista yhteyksistä:

- A. Puijonsarven kärjestä Konttilaan
- B. Julkulasta Päivärantaan
- C. Rypysuolta Konttilan kautta Ala-Antikkalaan
- D. Konttilasta tornille
- E. Tornilta keskustaan

Vanhoja perinnemaisemia hoidetaan perinteisin menetelmin kunkin kohteen historiaan kunnioittaen

Konttilan lisäksi muitakin vanhoja pihapiirejä ja laitumia hoidetaan niin että niiden vanha kulttuurikasvillisuus säilyy ja kukoistaa vaikka paikka muuten olisi raunioina.

Historiallisia rakenteita kunnostetaan ja otetaan paremmin näkyville

Vanhoja kiviaitoja ja muita raunioita siivotaan sammalista ja muusta kasvillisuudesta ja otetaan näkyville peittävän maan ja kasvillisuuden alta. Rakennetun ympäristön jäänteet elävöittävät reittejä ja kertovat paikan historiasta.

Maiseman avauksen yhteydessä voisi olla nuotiopaikka ja laavu, matkailualueella kota ja metsäalueella näköalatorni, joka ei ulottuisi puiden latvojen yläpuolelle.

Maastopyöräilyä Puijolla

Opastaulu Puijonlaakson alueelle. Reitit on merkitty puihin väreillä.

Kaskenpolttoa Enossa vuonna 1893, I.K.Inhan kuva.

Puijon alarinteen kiertävä latu ja ehdotettuja talvikävelyreittejä.

Vanha kiviaita golf-kentän reunalla on peittymässä kasvillisuuden lomaan.

Levennetty Antikkalantie

Antikkalantie nykytilassa

Ylä-Antikkalaan johtavaa tietä levennetään

Pysäköintiä laajennetaan

Pysäköintiä laajennetaan seuraavissa kohdissa:

- Tornin luona
- Antikkalan ylärinteellä
- Antikkalan alarinteellä
- Puijon montussa
- Puijonsarven ympärillä

Sisäänkäynnit

Puijon kaikille reunoille sijoitetaan useita selkeitä sisäänkäyntejä ja niiden yhteyteen pysäköintialueita tai -paikkoja.

Opasteita Puijon pysäköintipaikoille parannetaan ja Puijon ulkoilureittien alkuun tehdään näkyvät portit ja opastaulut. Puijolle houkutellaan tulemaan helposti kaikilta reunoilta. Matkailijoita varten rakennetaan selkeät opasteet Puijon matkailualueille.

Uusi laskettelurinne

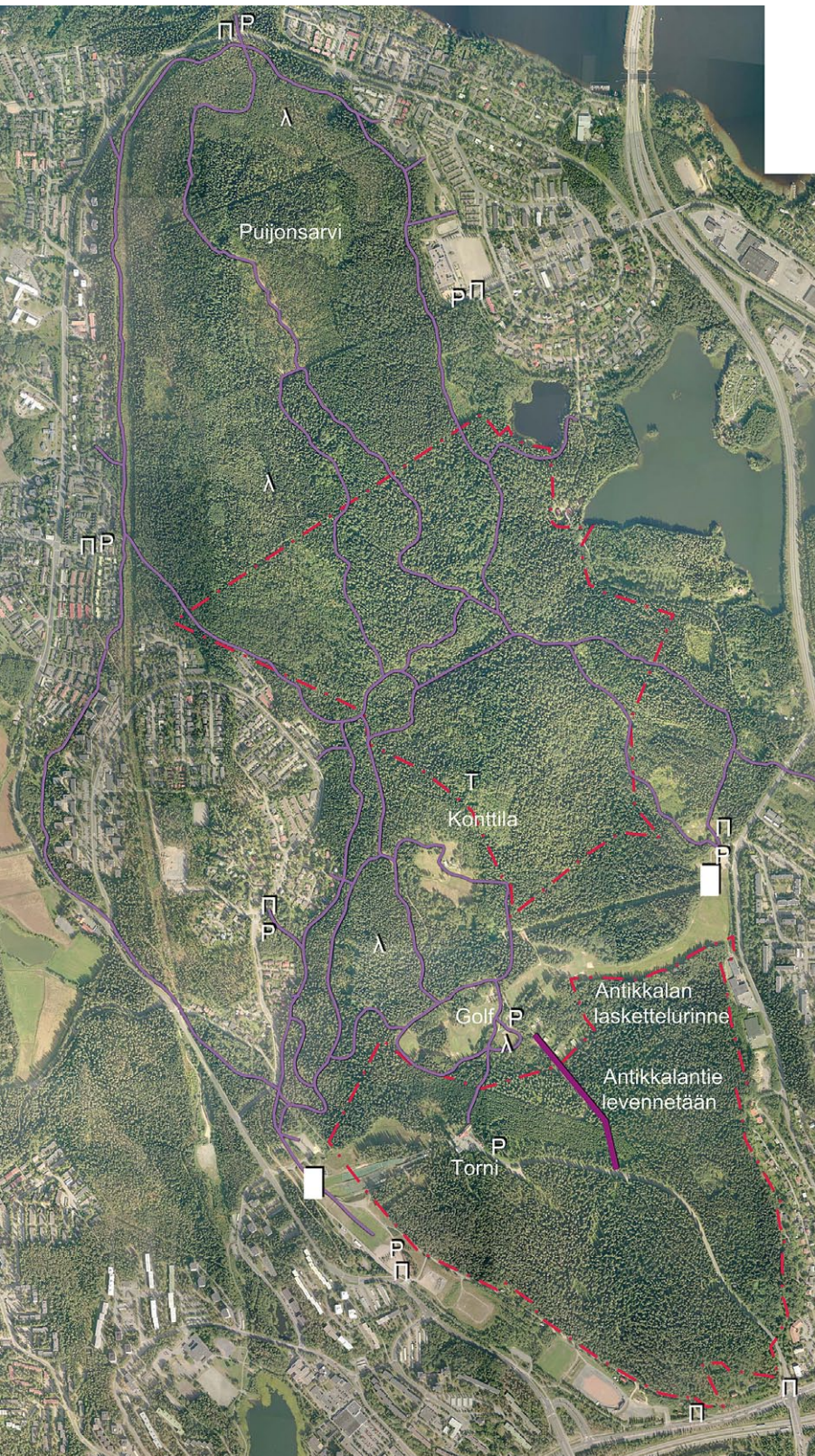
Antikkalaan sijoitetaan uusi laskettelurinne. Hissilinjan pohjoispuolella on paras rinteen profiili laskettelurinteen laajennukselle. Nykyinen hissilinja vie suoraan uuden rinteen yläpään. Laskettelurinteen molemmille reunoille jätetään suojametsää.

Maastopyöräilyreittien kehittäminen

Antikkalan rinteen olemassa olevia maastopyöräilyn alamäkirateiden rakenteita parannetaan ja uusia reittejä rakennetaan. Hyppyrit ja muut rakenteet sopivat myös lasketteluun. Purot ja norot ylitetään siltaratkaisuihin, jolloin vesiolosuhteet eivät häiriinny.

Puijonsarven alueen maastoon kehitetään vaihtuvia maastopyöräilyreittejä. Reitit tarkistetaan esimerkiksi vuosittain, jolloin liikaa kulumista voidaan välttää ja reittien vaihtelevuutta pitää yllä. Pyöräilyreitit ilmaistaan selkeästi opasteissa ja riskipaikkoihin laitetaan varoituskylttejä.

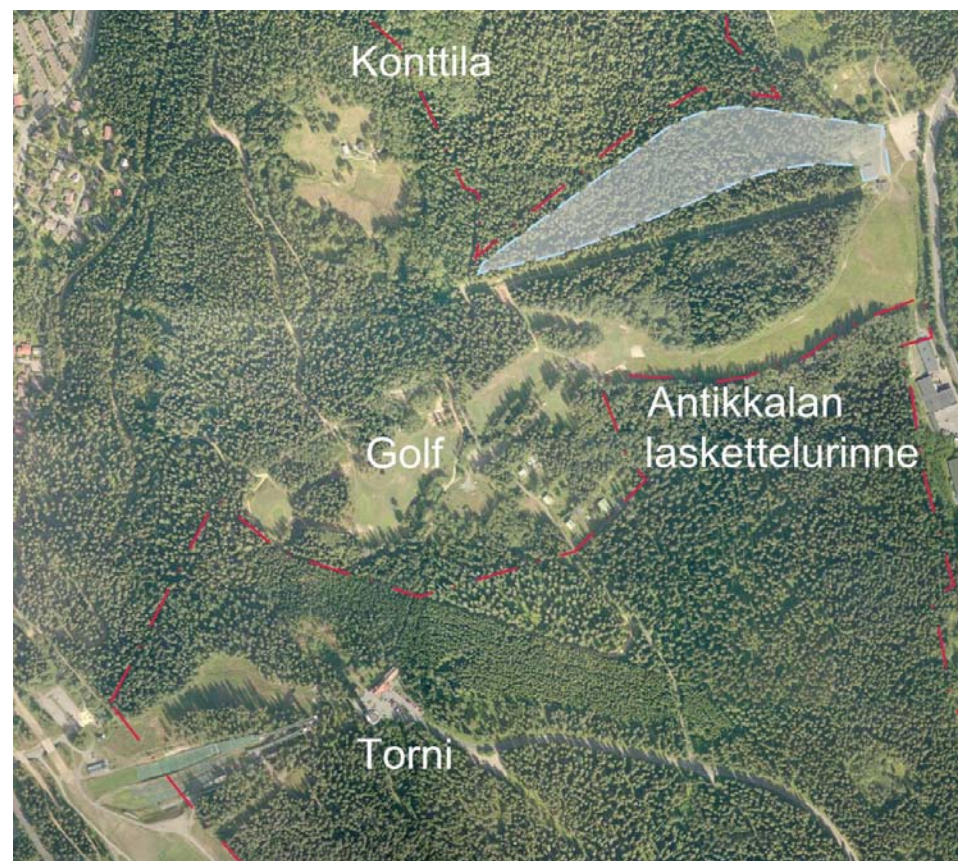
Pysäköintiä laajennetaan

Portti Puijon ulkoilureiteille ja pysäköintialue Ryppysuolla.

Antikkalan uusi laskettelurinne hissilinjan oikealla puolella.

Antikkalan uuden laskettelurinteen aluevaraus sinisellä ja luonnonsuojelualueiden rajat punaisella.

Latuväylien reunojen käsittely

Latuväylien reunoja käsitellään siten, että laduille pääsee satamaan riittävästi lunta. Suurten kuusien oksat peittävät lumen satamista leveällä alalla. Hiihtämisen olosuhteiden parantamiseksi latuväyliä voidaan levittää puita poistamalla tai korvata reunojen kuusia lehtipuilla, jotka eivät peitä niin paljon.

Ensilumen latu

Alueelle kehitetään ensilumen latua. Ensilumen latu on matkailuvaltti lämpenevässä ilmastossa. Alkutilven hiihtomahdollisuutta etsitään kaukaakin. Puijolla ensilumenlatu voidaan järjestää lumivarastojen ja lumetuksen avulla. Ensilumenlatu voidaan tehdä urheilulaaksoon tai vaihtoehtoisesti golf-kentille, jossa lumetusjärjestelmän vesiputkisto palvelisi myös Antikkalan rinteeseen lumetusta sekä golf-kentän kastelua.

Liikuntaa ja urheilua palvelevat rakennukset

Rakennetaan ja osin parannetaan liikuntaa ja urheilua palvelevia rakennuksia. Rakennetaan pysyviä käytännöllisiä ja siistejä pukukoppeja, suihkutiloja, välinevarastoja ym. urheilua tukemaan. Pysyvät rakennukset voidaan sovittaa ympäristöön väliaikaisia paremmin ja niiden suunnittelussa voidaan ottaa huomioon kaikki käytön tarpeet.

- Urheilulaaksossa
- Antikkalan alarinteellä
- Antikkalan ylärinteellä

Puijon majan laajentaminen

Puijon majaa laajennetaan matkailupalveluiden käyttöön. Rakennuksiin sijoitetaan esimerkiksi suurempi hotelli ja ravintola, opastuskeskus, golf-klubi ja liikuntavälinevuokraamo. Hotelliin mahtuisi majoittumaan Puijolle harjoittamaan tuleva kisajoukkue.

Luontotiedekeskus

Luontotiedekeskus voisi sijoittua majalle tai torniin tai vaihtoehtoisesti maan alle louhittaviin tunneleihin. Luontotiedekeskuksessa olisi pysyvät suuri näyttely matkailijoiden houkuttelemiseksi.

Turhien väylien metsitys

Ylläpidon piiristä poistettuja latuväyliä metsitetään.

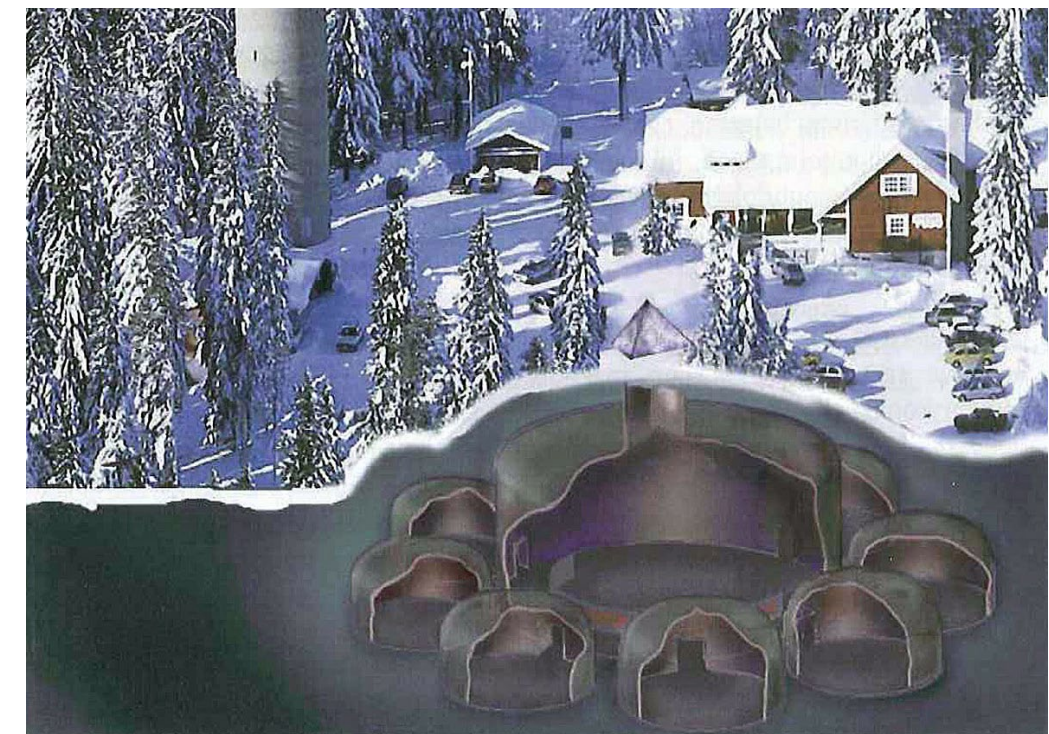
Latuväylän reunalla on suosittu lehtipuita, jotta ladulle sataisi paremmin lunta.

Maltillinen laajennus lisärakennuksella.

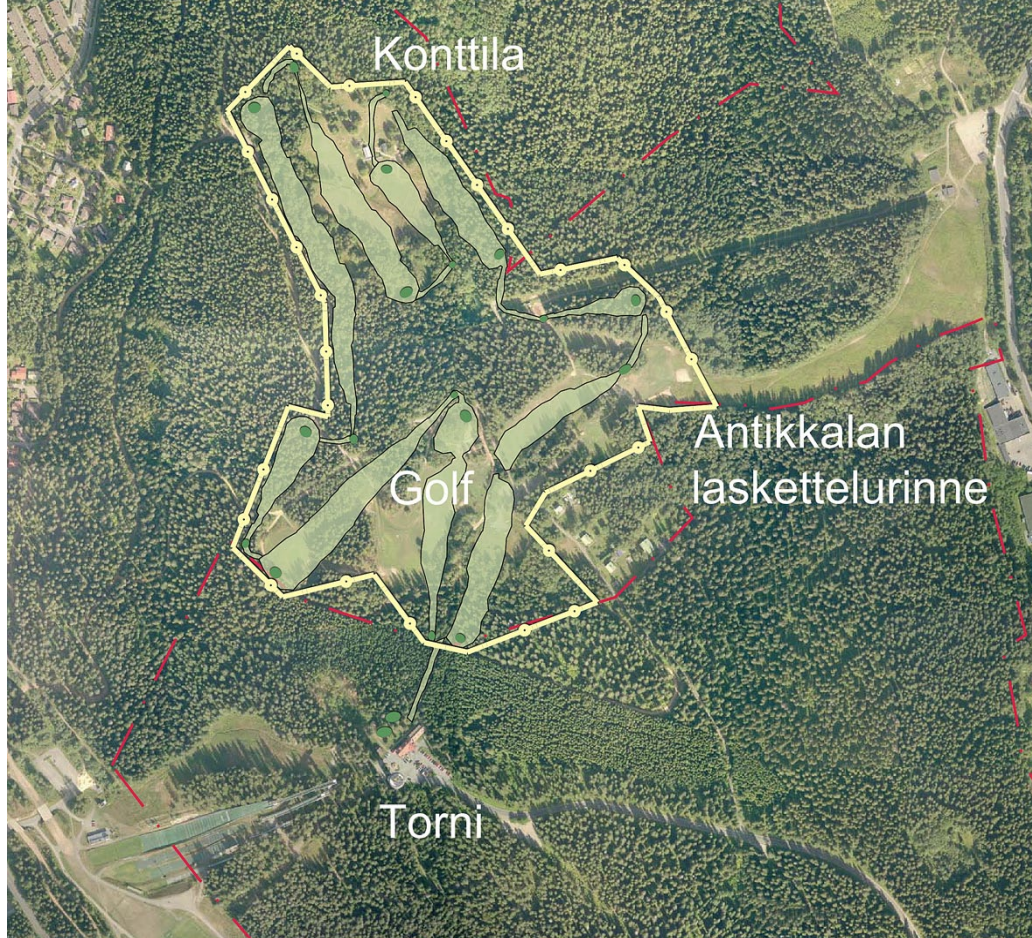

Antikkalan alarinteen uudet rakennukset sijoittuisivat nykyisten rakennusaloille. Rakennukset voisivat olla kaksikerroksisia.

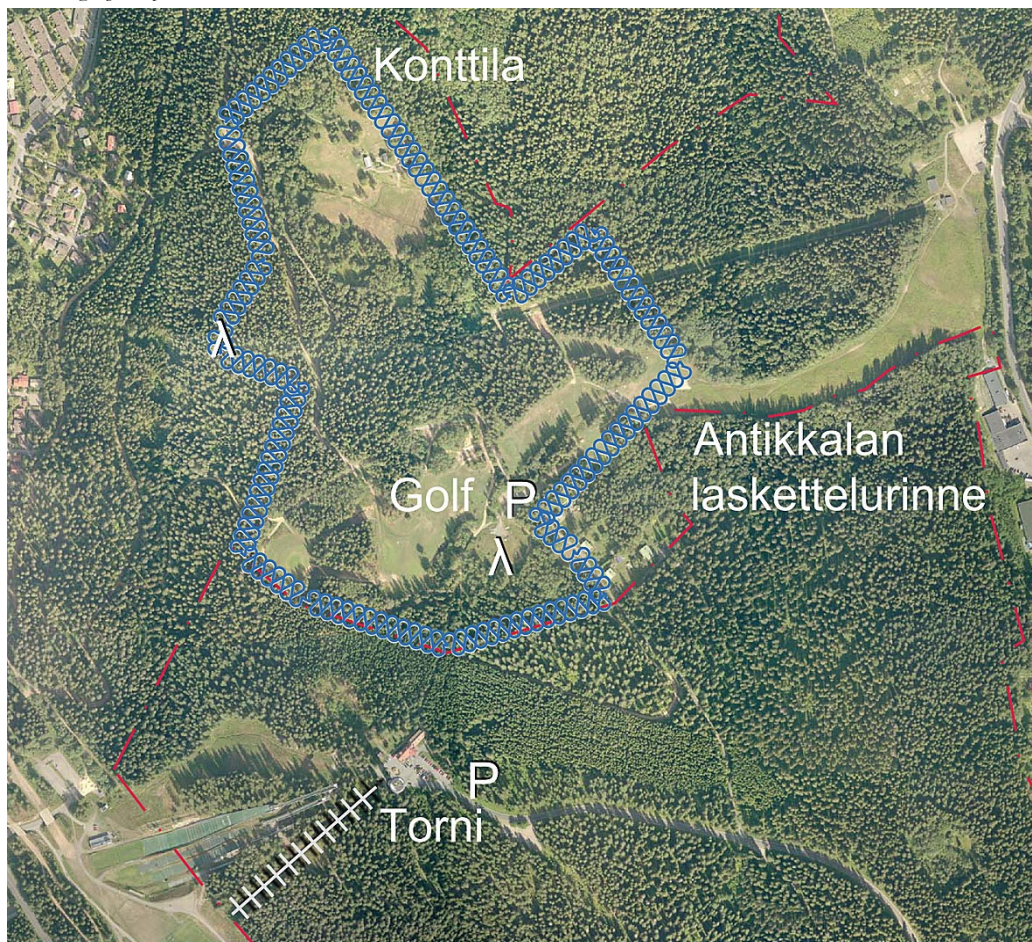

Luontotiedekeskus on ideoitu maan sisään louhittavaan luolastoon rakennettavaan näyttelyyn, jonka sisältö on alustavasti kiteytetty seuraavasti: "Matka maailmankaikkeuden äärettömyydestä ihmiseen." - Hankeselvitys 24.4.2007

Uudet golf-väylät on korostettu kirkkaan vihreällä.

Golf-kentän laajennuksen aluevaraus keltaisella viivalla ja sen sisällä luonnos siitä, miten golf-väylät voisivat sijoittua. Luonnonsuojelualan raja on punaisella.

Golf-kenttää laajennetaan

Golf-kenttää laajennetaan 9 reikäiseksi ja tasoituskelpoiseksi. Kentät houkuttelevat harrastajia ja matkailijoita kaupungin läheisyyden vuoksi. Golfia voi käydä pelaamassa arki-iltais. Golf-väylät sijoittuvat aluevarauksen sisään. Alla olevissa havainnekuissa on esitetty yksi luonnos. Laajennuksen mahdollisesti toteutuessa väylien sijoittuminen suunnitellaan uudestaan ja tarkemmin. Väylien väliin jää metsää tai matkailutoiminnan alueita. Laajennetuilla golf-kentillä on talvisin helppoja latuja, jotka sopivat hyvin lumetettaviksi ensilumen laduiksi. Lumetuksessa käytetään golf-kentän kastelujärjestelmän putkistoa.

Matkailutoiminta

Matkailutoimintaa sijoitetaan golfkenttien läheisyyteen. Alueelle voidaan rakentaa kevyitä rakenteita matkailupalveluille; esim. kiipeilyrata, kota ja laavu. Tämän johdosta tornin koillispuolinen latulenkki poistetaan ja korvataan uudella ladulla Konttilan suunnassa.

Matkailutoiminta järjestettäisiin etupäässä sinisen viivan sisäpuolelle. Golf-kentän tuntumassa olisi kota ja länsirinteellä laavu uuden maiseman avauksennäköalapaikalla. Tornin lounaispuolelle on merkitty ehdotetun yleisöhisin sijainti.

Yleisöhissi

Puijon montusta rakennetaan yleisöhissi tornille. Hissi rakennetaan joko maan päälle tai tunneliin. Hissi palvelee matkailua ja urheilua. Puijon montussa pysäköintiä laajennetaan. Liikenne Puijolle ohjataan monttuun ja linja-autoyhteyksiä parannetaan.

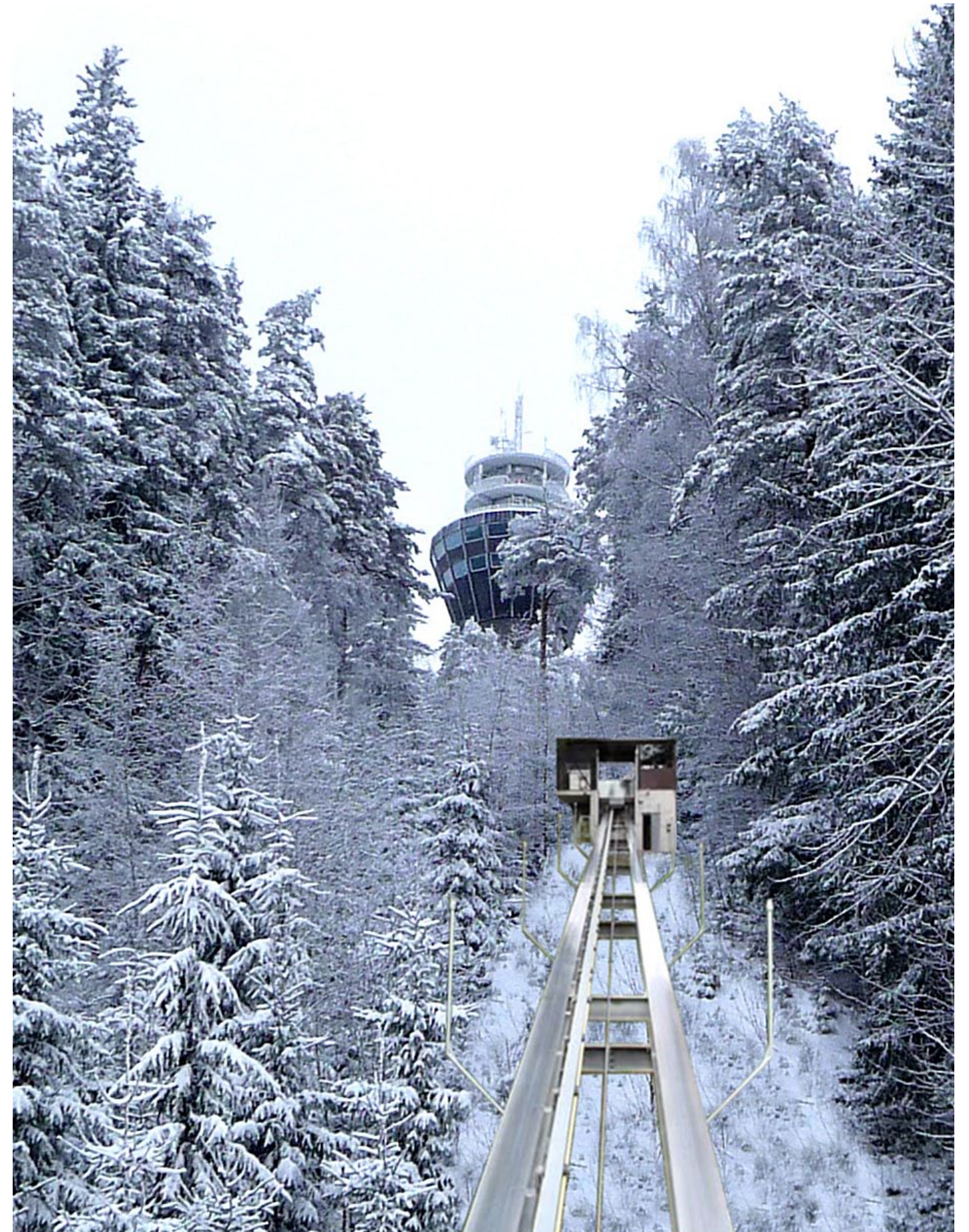
Golf-kentän reunoja ja Ylä-Antikkalan rinnettä kehitetään

Golf-kentän ja Ylä-Antikkalan ympäristöä kehitetään puistomaisemmaksi suosiamalla suuria lehtipuita ja karsimalla aluskasvillisuutta reunametsissä. Samalla näkymä Kallavedelle Inkilänmäen yli paranisi. Golf-kentän ympäri rakennetaan helpokulkuinen puistopolku, jonka varrella on penkkejä.

Vaihtoehtoisesti Golf-kentän reunavyöhykkeen ja laskettelurinteen luonnon monimuotoisuutta suojellaan ja alueita hoidetaan esimerkiksi lampaita laiduntamalla.

Miten Golf-kentän reunoja hoidetaan?

Kuvassa yleisöhissi on maan päällä. Vaihtoehtoisesti se voisi olla tunnelissa.

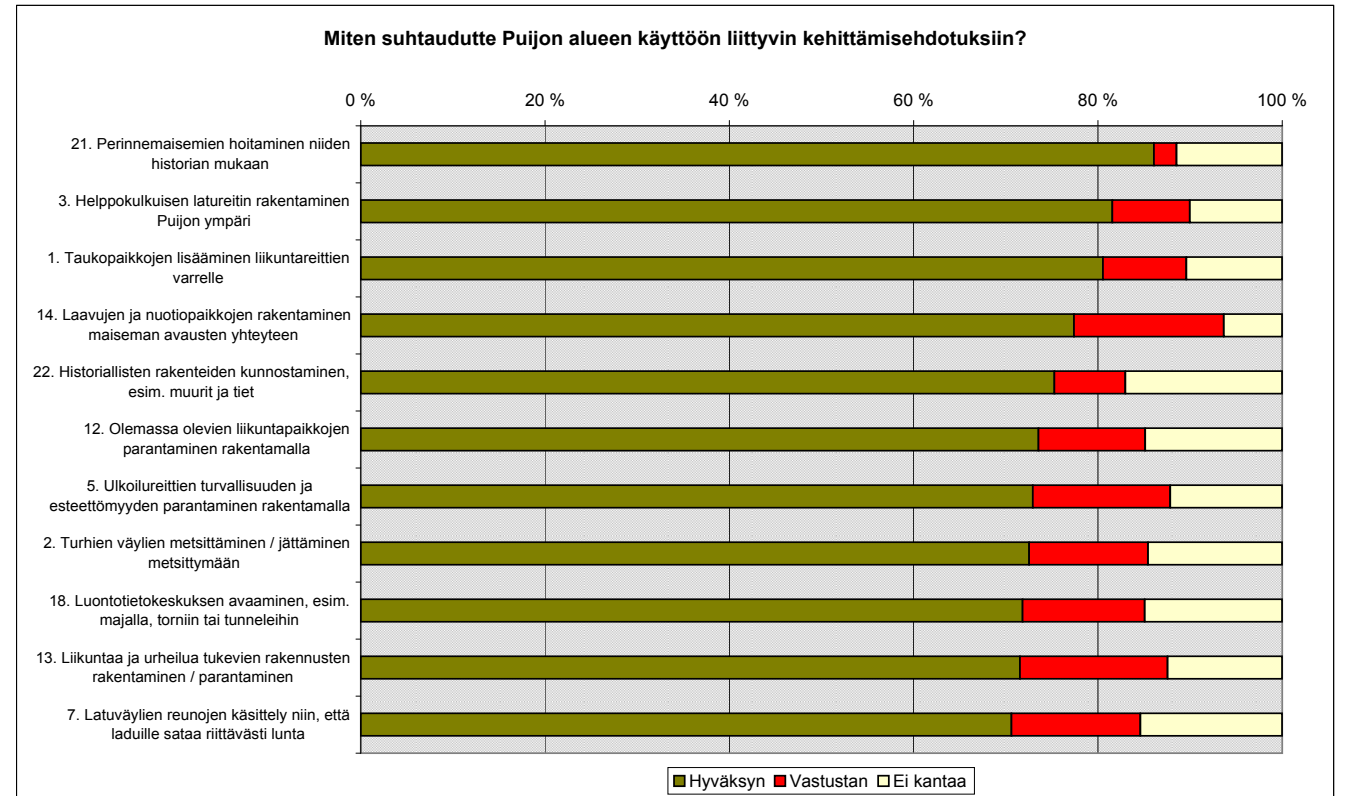

3.6 II ARVOTUTKIMUS

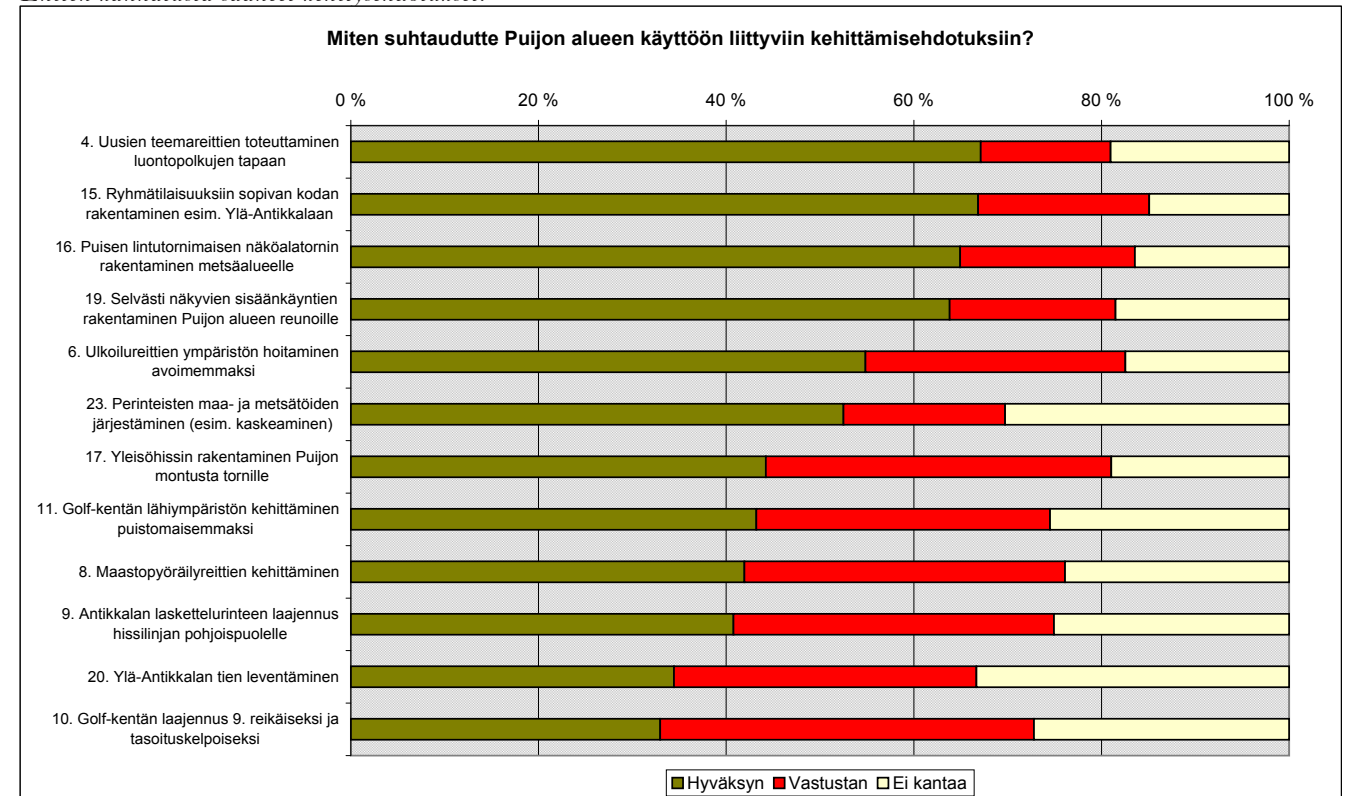
3.6.1 Kyselyt

Toisessa arvotutkimuksessa selvitettiin asukkaiden mielipiteitä Puijon metsänhoidon ja käytön suunnitelmavaihtoehdoista ja toimenpiteistä. Puijon toiseen arvotutkimukseen sisältyi postikysely, internetkysely ja ryhmähaastattelut. Kyselytutkimus toteutettiin syys-lokakuussa 2009 ja siihen saatiin yhteensä 390 vastausta, joista 372 kuopiolaisilta. Kyselyjen lisäksi toteutettiin ryhmähaastattelut samoille teemaryhmille, mitä kävijätutkimuksen 1. vaiheessa.

Enemmistö kyselyyn vastanneista hyväksyi lähes kaikki kehittämissuositukset. Kyselyyn vastanneet toivoivat mm. Puijon perinnemaiseman säilyttämistä, taukopaikkojen lisäämistä ja helppokulkuista latureittia Puijon ympäri. Kehittämistä kannatettiin, mutta olemassa olevia reittejä ja rakennuksia hyödyntäen ja suuria maisemamuutoksia välttäen. Liikuntamahdollisuuksien parantaminen luontoa kunnioittaen nähtiin tärkeäksi, kun taas jotkut liikunnan kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, kuten golf-kentän ja laskettelurinteiden laajentaminen saivat ristiriitaisen vastaanoton. Myös matkailun kehittämissuosituksiin suhtauduttiin pääsääntöisesti myönteisesti. Ehdotusta, jossa Puijon laelle rakennettaisiin puun latvoja korkeampi rakennus, tosin vastustettiin. Uusi laskettelurinne sai myös vastanneilta enemmän kannatusta kuin vastustusta. Tulosten mukaan kaikki käyttömuodot hyväksytään ja periaatteena tulisi olla nykyisten liikunta- ja urheilupaikkojen kehittäminen, ei uusien rakentaminen.

Eniten kannatusta saaneet kehittämissuositukset.

Kehittämissuosituksia, joista osa on saanut ristiriitaisen vastaanoton.

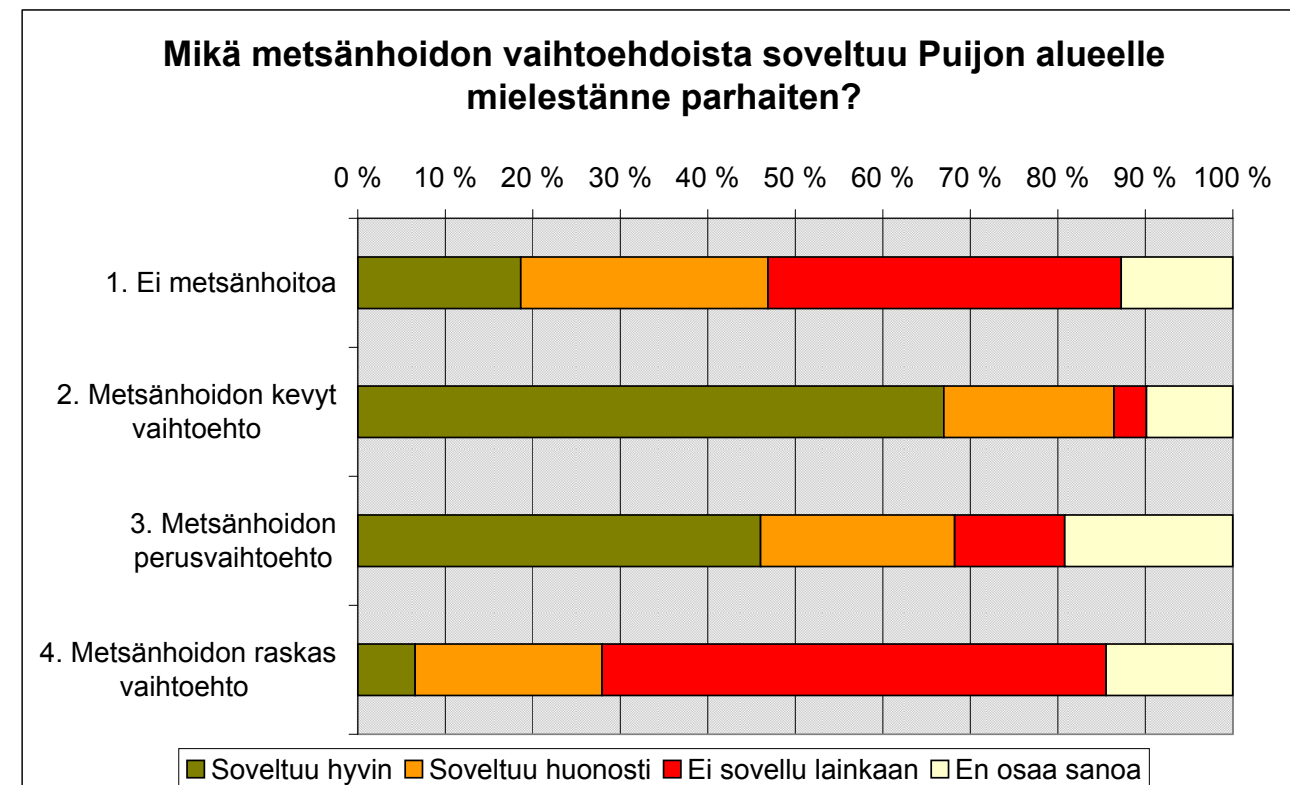
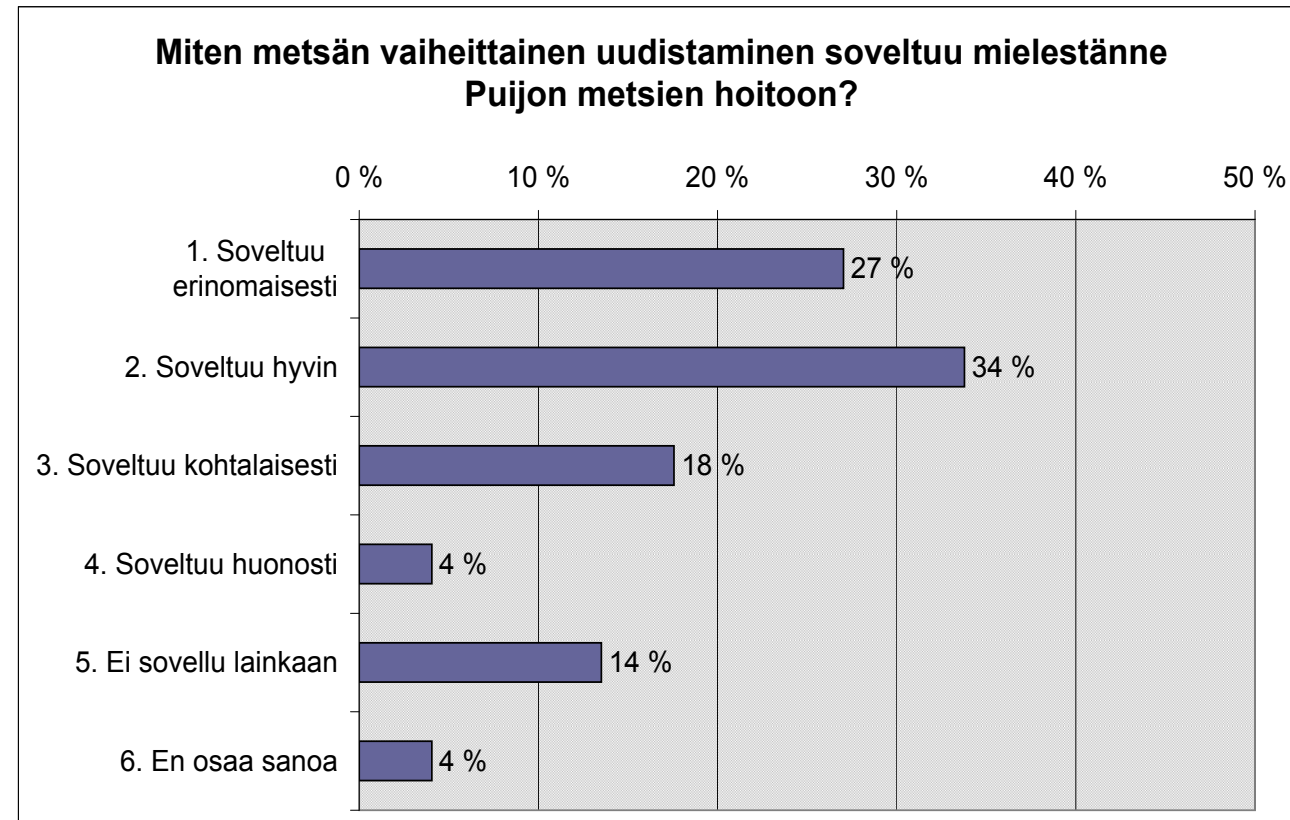
Suunnitelmaehdotuksia pohdittiin paikanpäällä Puijolla

Vastaajista 79 % oli sitä mieltä, että vaiheittainen uudistaminen soveltuu vähintään kohtalaisesti Puijon metsien hoitoon.

Metsänhoidon vaihtoehtoista selkeästi parhaana pidettiin kevyttä vaihtoehtoa, jossa metsän uudistus aloitetaan n. 1/3:ssa yli 100-vuotiaissa metsissä ja jossa metsää uudistetaan melko pienimuotoisesti ja maltillisesti, myös vanhoja puita säilyttäen. Lehtojen ja muiden arvokkaiden luontokohteiden osalta yli 80 % vastanneista hyväksyi niiden ominaispiirteitä parantavien metsänhoidon toimenpiteiden suorittamisen. Vähemmistö oli sitä mieltä, ettei toimenpiteitä saisi suorittaa lainkaan.

Muita II arvotutkimuksen tuloksia on liitteessä 7. Hankkeen www-sivuilla (www.puijo.kuopio.fi) sekä liitteenä olevalla cd-rom-levyllä on kaikki arvotutkimuksen tulokset ja tutkimusraportit. Ohessa olevat oleellimmat tulokset ovat yhteenvetoja posti-, netti- ja näyttelykyselyistä.

3.6.2 Ryhmähaastattelut

Toiseen arvotutkimukseen liittyen järjestettiin ryhmähaastattelut samoille tahoille, jotka oli kutsuttu ensimmäiseen ryhmähaastatteluun. Osallistujille esiteltiin suunnitelmia ja pyydettiin kommentoimaan. Mielenpisteet noudattivat kyselyn tuloksia. Erityisesti toivottiin linja-autoyhteyttä Puijolle.

3.6.3 Puijo-seminaari 2

Puijon majalla pidettiin 15. lokakuuta 2009 seminaari, jossa esiteltiin toisen arvotutkimuksen tulokset. Osallistujia oli noin 30. Tilaisuudessa järjestettiin ryhmätöitä. Ensimmäisessä arvioitiin suunnitelmavaihtoehtoja. Kaikkia käytön suunnitelmavaihtoehtoja pidettiin hyvinä. Jokainen ryhmä esitti metsänhoidoksi vaiheittaisen uudistamisen kevyttä vaihtoehtoa. Sitä tarkennettiin sanoilla "soveltaen", "kevyemmin", "monimuotoisesti".

Toisessa ryhmätyössä jokainen ryhmä laati oman suunnitelmavaihtoehdon. Yhteenvedossa etsittiin asioita, jotka kaikki voisivat hyväksyä Puijolla sekä todettiin niitä kehitysehdotuksia, joista osallistajat jäivät ristiriitaiselle kannalle.

Yleisesti hyväksytyjä tavoitteita olivat:

Luonnon ja liikunnan painottaminen; olemassa olevien liikuntapaikkojen parantaminen ympärivuotiseen ja monipuoliseen käyttöön; kulutuskestävyyden, talvikävelyn ja helppojen hiihtoreittien kehittäminen; väylien turvallisuuden ja joukkoliikenteen parantaminen; Puijon porttien rakentaminen; pysäköinnin parantaminen; opasteiden kehittäminen; historian ja luonnon esittely; metsän tunnun säilyttäminen; puinen näköalatorni metsäalueelle; kaskeamista; Natura-markkinointi; "Green Travel"; yleisöhissi tornille; jotain tekemistä lapsille; maastopyöräilyn kehittäminen; nykyisten rinteiden käyttö myös erikoislajeihin; laki-alueen kehittäminen ja pelisäännöt toiminnan järjestämiseen Puijolla.

Ristiriitaiseksi jäi suhtautuminen seuraaviin kehitysehdotuksiin:

Golf-kentän laajennus, uuden laskettelurinteiden rakentaminen ja maiseman avausten toteuttaminen.

Ristiriidat johtuivat toteutuksen laajuudesta ja/tai suunnitelmissa esitetystä toteutustavasta. Minkään asian kehittämistä ei kuitenkaan sinänsä vastustettu vaan ristiriitaisenkin palautteen saaneita kehittämissuunnitelmia voidaan saada toteuttamiskelpoisiksi tarkemmalla jatkosuunnittelulla.

Seminaari 2 Puijon majalla

Urheilu ja liikunta -teemaryhmä perehtyy suunnitelmiin.

Luonto ja kulttuuri-teemaryhmässä tarkastellaan suunnitelmia.

4 EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

Seuraavassa on käyty läpi metsänhoidon, käytön kehittämisen ja muiden ehdotusten osalta erilaisia kehittämissuunnitelmia, mitä suunnitteluprosessin aikana on syntynyt. Ehdotukset on käsitelty Puijon kehittämishankkeen ohjausryhmässä ja ohjausryhmä on suoraan joko kehittämissuunnitelmien tai kehittämissuunnitelmien jatkoselvittämisen kannalla.

4.1 METSÄNHOITO

Metsänhoidon kevyttä vaihtoehtoa kannatettiin selvästi eniten 2. arvotutkimuksessa. Myös Puijo-seminaari 2 päättyi selkeästi kannattamaan metsänhoidon kevyttä vaihtoehtoa.

4.1.1 Metsänhoidon kevyen vaihtoehdon toteutus, vaikutukset ja edellytykset

Metsien kasvatusvaihe on 0 – 100 vuotta ja uudistamisvaihe 100 – 150 vuotta. Metsänuudistaminen vaiheittaisen uudistamisen periaatteella on n. 50 vuoden jaksolla, mutta uudistaminen aloitetaan noin kolmasosalla uudistettavista kohteista ensimmäisellä kymmenvuotiskaudella. Muilla uudistamiskohteilla vaiheittainen uudistaminen käynnistetään kymmenen - viidenkymmenen vuoden päähän metsänhoidollisen kiireellisyyden perusteella. Kasvatushakkuut yleisten metsänhoidon periaatteiden mukaisesti siten, että harvennuksissa kasvatusvaiheen loppuvaiheessa ohjataan metsää erirakenteiseksi kohti vaiheittaista uudistamista. Hakkuumäärä on puuston kasvua pienempi ja puuston kokonaismäärä kasvaa.

Alue pysyy metsäpeitteisenä ja metsän tuntu säilyy. Puuston terveydentila kehittyy suotuisasti, kun hyönteis- ja sienitaudeille alttiimpia vanhimpia puustoja uudistetaan. Luonnon monimuotoisuus kehittyy suotuisasti vanhojen metsien osuuden pääosin säilyessä sekä lehtipuusuuden ja yleensä erilaisien elinympäristöjen lisääntyessä. Kevyt metsänkäsittely avaa lähimaisemaan monimuotoisuutta. Kaukomaisemaan ei tule olennaisia muutoksia. Virkistys- ja matkailukäytön suhteen metsänkäsittely on neutraalia. Maaston kulutuskestävyys paranee, uusien toimintojen sijoittuminen mahdollistuu ja myös nykyisille reiteille valon määrä lisääntyy. Hakkuumäärä 10-vuotijaksolla on noin 12 000 m³ ja nettotulot noin 400 000 €. Kokonaismäärä kasvaa hiukan nykyisestä.

Lähtökohtana on, että kyseessä ei ole puuntuotantometsä vaan virkistysalue. Lehtipuun osuuden lisäämistä voidaan painottaa myös osana maanousemasienien torjuntaa. Isompaan puustoon kohdistuvat työt tehdään talviaikaisina, osa-alue kerrallaan ja mahdollisimman lyhyessä ajassa. Häiriöt virkistyskäytölle ja luontokohteille tulee minimoida. Uudistamisen kiireellisyyttä määriteltäessä

kriteereinä käytetään puuston ikää, kuntoa ja metsikön sijoittumista. Lehtojen ja muiden arvokkaiden luontokohteiden käsittelystä päätetään yhdessä ympäristönsuojelutoimiston ja tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tapauskohtaisesti. Maanmuokkausta voidaan käyttää uudistamisen varmistamiseksi, mutta se on tehtävä kevyesti ja mahdollisimman huomaamattomasti. Hoitotoimenpiteiden rajaukset luonnonsuojelualueita vasten tehdään liukuvasti kuitenkin välttämättä selkeitä vyöhykkeitä. Hakkuutähteitä kerätään ulkoiluteiden varsilta, mutta syvemmillä metsässä hakkuutähteet saavat olla. Eri puolilla Puijota tapahtuvia metsätöitä on tarkoitus tehdä seuraavan 10 vuoden aikana n. 3 – 4 kertaa eli 2 – 3 vuoden välein.

Konkreettiset metsänhoitosuunnitelmat laaditaan kaupunginvaltuuston vahvistamien metsänhoidon periaatteiden ja valtuuston valitseman metsänhoidon suunnitelmavaihtoehdon pohjalta. Suunnitteluprosessin aikana konsultti on tuottanut metsänhoidon perusaineistoa, miltä pohjalta em. konkreettiset kuviokohtaiset metsänhoitosuunnitelmat aikanaan valmistellaan. Konkreettiset metsänhoitosuunnitelmat ratkaistaan maisematyölupamenettelyssä; maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maisematyölupa on Kuopiossa ympäristöpäällikön ratkaisuvallassa. Lisäksi metsänhoitosuunnitelmista tehdään metsälain mukainen hakkuuilmoitus Pohjois-Savon metsäkeskukseen.

4.2 KÄYTÖN KEHITTÄMINEN

Suurin osa käytön kehitysehdotuksista sai yli 50 % kannatuksen. Ne ovat myös toteutuskelpoisia tietyin reunaehdoin.

Eniten vastustetut ehdotukset sijaitsevat enimmäkseen rajoitetulla alueella Puijon laen, Antikkalan ja Konttilan välimaastossa. Suunnitteluryhmä ehdottaa, että kyseiselle alueelle tehdään tarkemmin erillisiä käytön kehittämissuunnitelmia vertailtavaksi ja arvioitavaksi ennen kuin siellä voidaan toteuttaa ristiriitaisiksi jääneitä ehdotuksia.

4.2.1 Käytön kehitysehdotusten toteutuksen edellytykset

Seuraavassa sivulla olevassa taulukossa on esitetty kehitysehdotukset, niiden kannatus yhteenlasketussa posti- ja internetkyselyssä ja suunnitteluryhmän esitys jatkotoimenpiteiksi. Numerointi on sama kuin arvotutkimuksessa.

Liitteessä 8. on yhteenveto toteutettavaksi ehdotetuista toimenpiteistä. Kyseessä on strategiasuunnitelma, mikä luo pohjan jatkosuunnittelulle ja toteutukselle. Hankkeiden toteutuminen tai toteutumatta jääminen ratkeaa myöhemmin jatkosuunnittelun yhteydessä. Hankkeiden toteutumiseen vaikuttaa käytettävissä olevat resurssit sekä kaupungin ja mahdollisten muiden toimijoiden tahtotila.

Liitteessä 8. on yhteenveto ristiriitaa herättäneistä ehdotuksista, jotka vaativat tarkempaa tarkastelua ennen toteutusta.

1. Miten suhtaudutte Puijon alueen käyttöön liittyviin kehittämisehdotuksiin?	Hyväksyn	Vastustan	
1. Taukopaikkojen lisääminen liikuntareittien varrelle	80,5 %	9,0 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
2. Turhien väylien metsittäminen / jättäminen metsittymään	72,5 %	12,9 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
3. Hoppokulkuisen latureitin rakentaminen Puijon ympäri	81,6 %	8,4 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
4. Uusien teemareittien toteuttaminen luontopolkujen tapaan	67,1 %	13,8 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
5. Ulkoilureittien turvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen rakentamalla	72,9 %	14,9 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
6. Ulkoilureittien ympäristön hoitaminen avoimemmaksi	54,8 %	27,7 %	Ehdotetaan toteutettavaksi.
7. Latuväylien reunojen käsittely niin, että laduille sataa riittävästi lunta	70,6 %	14,0 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
8. Maastopyöräilyreittien kehittäminen	41,9 %	34,2 %	Ehdotetaan pyöräilyn kehittämistä Antikkalan laskettelurinteilla. Muualla maastopyöräilyreittien opastusta ja pyöräilyn pelisääntöjä tulee parantaa.
12. Olemassa olevien liikuntapaikkojen parantaminen rakentamalla	73,6 %	11,6 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
13. Liikuntaa ja urheilua tukevien rakennusten rakentaminen / parantaminen	71,5 %	16,0 %	Ehdotetaan toteutettavaksi ensisijaisesti Urheilulaaksossa. Kts. kohta 3. Antikkalan rakennusten toteutus tulisi liittää alueen erillisuunnitteluun.
14. Laavujen ja nuotiopaikkojen rakentaminen maiseman avausten yhteyteen	77,4 %	16,3 %	Ehdotetaan toteutettavaksi Puijonsarven länsirinteen sekä Konttilan ja Puijon tornin välisiin maiseman avauksien yhteyteen.
15. Ryhmätilaisuuksiin sopivan kodan rakentaminen esim. Ylä-Antikkalaan	66,9 %	18,2 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
16. Puijon lintutornimaisen näköalatornin rakentaminen metsäalueelle	64,9 %	18,6 %	Ehdotetaan toteutettavaksi Kokonmäelle.
19. Selvästi näkyvien sisäänkäyntien rakentaminen Puijon alueen reunoille	63,8 %	17,7 %	Ehdotetaan toteutettavaksi niin että sisäänkäyntien ulkoasu suunnitellaan huolella.
21. Perinnemaisemien hoitaminen niiden historian mukaan	86,1 %	2,5 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
22. Historiallisten rakenteiden kunnostaminen, esim. vanhat kiviaidat ja tiet	75,3 %	7,7 %	Ehdotetaan toteutettavaksi erityisesti Konttilan ympäristössä, Urheilulaaksossa ja vanhalla luonnonsuojelualueella.
23. Perinteisten maa- ja metsätöiden järjestäminen (esim. kaskeaminen)	52,5 %	17,2 %	Puijonsarven alueelle osoitetaan mahdolliset kaskialueet. Kaskeaminen Konttilan lähistöllä tulee toteuttaa vain yhteistyössä Konttilan isännän kanssa.

1. Tarkempaa jatkosuunnittelua edellyttävät kohteet			
9. Antikkalan laskettelurinteen laajennus hissilinjan pohjoispuolelle	40,8 %	34,2 %	Toteutus vaatii jatkosuunnittelua, jonka vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.
10. Golf-kentän laajennus 9. reikäiseksi ja tasoituskelpoiseksi	33,0 %	39,8 %	Toteutus vaatii jatkosuunnittelua, jonka vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.
11. Golf-kentän lähiympäristön kehittäminen puistomaisemmaksi	43,2 %	31,3 %	Toteutetaan mahdollisesti vain golf-kentän laajemman kehittämisen yhteydessä.
17. Yleisöhisin rakentaminen Puijon montusta tornille	44,2 %	36,8 %	Toteutus vaatii jatkosuunnittelua, jonka vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.
18. Luontotietokeskuksen avaaminen, esim. majalla, torniin tai tunneleihin	71,8 %	13,3 %	Toteutus vaatii jatkosuunnittelua, jonka taloudelliset vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.
20. Ylä-Antikkalan tien leventäminen	34,4 %	32,2 %	Toteutus vaatii jatkosuunnittelua, jonka vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.
2. Mitä mieltä olette ehdotetuista maiseman avausten paikoista?	Hyväksyn	Vastustan	
1. Puijonsarven pohjoispää, avokalliolta näkymä Kallansilloille	67,2 %	16,4 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
2. Puijonsarven itärinte, ulkoilureitiltä näkymä Karhonsaaren suuntaan	62,8 %	14,1 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
3. Puijonsarven länsirinne, maisemareitiltä näkymä Neulaniemeen	65,6 %	13,2 %	Ehdotetaan toteutettavaksi laavun ja nuotiopaikan kanssa
4. Konttilan ja tornin välimaasto, ulkoilureitiltä näkymä Niuvanniemeen	52,7 %	25,2 %	Ehdotetaan toteutettavaksi laavun ja nuotiopaikan kanssa
2. Tarkempaa jatkosuunnittelua edellyttävät kohteet			
5. Golf-kentältä Konttilaan, ulkoilureitiltä näkymä Konttilan rakennuksiin	34,2 %	37,9 %	Toteutetaan osittaisesti metsäsuunnitelman puitteissa metsää harventamalla
6. Antikkalan laskettelurinteen näkymän parantaminen	44,5 %	27,2 %	Toteutus vaatii jatkosuunnittelua, jonka vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.
7. Puijon laskettelurinteen näkymän parantaminen	46,5 %	25,4 %	Toteutus vaatii jatkosuunnittelua, jonka vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.

3. Mitä mieltä olette liikuntaa ja urheilua tukevien rakennusten rakentamisesta / parantamisesta seuraavilla alueilla?	Hyväksyn	Vastustan	
1. Urheilulaaksossa	79,7 %	8,6 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
3. Tarkempaa jatkosuunnittelua edellyttävät kohteet			
2. Antikkalan alarinteellä	65,1 %	15,6 %	Toteutus vaatii jatkosuunnittelua, jonka vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.
3. Antikkalan ylärinteellä	45,0 %	30,2 %	Toteutus vaatii jatkosuunnittelua, jonka vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.
4. Mitä mieltä olette pysäköinnin laajentamisesta seuraavilla alueilla?	Hyväksyn	Vastustan	
4. Puijon montussa	61,9 %	22,0 %	Ehdotetaan toteutettavaksi, mikäli tarvetta on.
5. Puijonsarven ympärillä	40,6 %	29,1 %	Ehdotetaan toteutettavaksi vain pienimuotoisesti ja ennen kaikkea opastuksen parantamisen keinoin
4. Tarkempaa jatkosuunnittelua edellyttävät kohteet			
1. Tornin luona	56,9 %	28,7 %	Toteutus vaatii tornin ympäristön jatkosuunnittelua, jonka vaikutukset on arvioitu ja hyväksytty tarkemmin.
2. Antikkalan ylärinteellä	31,2 %	41,8 %	Toteutetaan mahdollisesti vain Antikkalan laajemman kehittämisen yhteydessä.
3. Antikkalan alarinteellä	56,4 %	22,8 %	Toteutetaan mahdollisesti vain Antikkalan laajemman kehittämisen yhteydessä.

5. Mitä mieltä olette talvikävelyreittien ylläpidosta seuraavilla väleillä?	Hyväksyn	Vastustan	
A. Puijonsarven kärjestä Konttilaan	65,8 %	10,9 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
B. Julkulasta Päivärantaan	65,2 %	11,1 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
C. Rypysuolta Konttilan kautta Ala-Antikkalaan	58,9 %	12,0 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
D..Konttilasta tornille	69,2 %	9,2 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
E. Tornilta keskustaan	78,1 %	8,1 %	Ehdotetaan toteutettavaksi
6. Mitä mieltä olette seuraavista matkailun kehittämistoimenpiteistä?	Hyväksyn	Vastustan	
2. Puijon laen rakennusten laajennusmahdollisuus matkailutoiminnan kehittämiseksi	70,6 %	17,2 %	Ehdotetaan toteutettavaksi, mikäli yrittäjä ja kaupunki näkevät tarpeelliseksi.
3. Ylä-Antikkalan alueelle monipuolista matkailutoimintaa, esim. väliaikaisia rakenteita, jotka eivät näy kaukomaisemassa (kiipeilyrata, seikkailupuisto)	49,7 %	28,9 %	Ehdotetaan mahdollisuutta yrittäjän toteuttamaksi virkistysmetsien alueella.
1. Puijon laelle uusi puun latvoja korkeampi rakennus	20,3 %	65,9 %	Ei tulisi toteuttaa
7. Mitä mieltä olette ensilumen ladun kehittämisestä seuraavilla alueilla?	Hyväksyn	Vastustan	Ehdotetaan kehitettäväksi Vapaa-ajantoimen suunnitelmien mukaisesti.
1. Urheilulaaksossa	70,3 %	11,7 %	
2. Golf-kentällä	50,0 %	24,6 %	

4.3 MUITA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Puijon kehittämishankkeen osallistamisen yhteydessä on tehty lukuisia sellaisia ehdotuksia, mitkä eivät varsinaisesti ole kuuluneet suunnitteluhankkeen toimeksiantoon, mutta ovat kuitenkin Puijon kehittämisen näkökulmasta tärkeitä. Monet esille nostetut asiat ovat epäkohtia, mitkä osaltaan ovat olleet vaikeuttamassa tai hidastamassa Puijon monipuolista käyttöä ja kehittämistä. Seuraavassa kuvataan esille nostettuja asioita siinä tarkoituksessa, että Puijon kehittämishankkeen suunnitelmaehdotusten yhteydessä myös niihin voidaan ottaa kantaa ja tehdä myös toimenpide-ehdotuksia epäkohtien poistamiseksi tai vähentämiseksi:

Julkinen liikenne

Puijo on yksi Kuopion tärkeimmistä matkailukohteista ja Puijon tunnettuus on erittäin hyvä. Puijo tunnetaan myös kansainvälisenä matkailukohteena ja urheilualueena. Hyvästä tunnettuudesta huolimatta Puijon saavutettavuus on heikko. Puijon laelle ei ole viime vuosina pystytty järjestämään julkista liikenneyhteyttä.

Esitys: Julkisen liikenneyhteyden järjestämisen vaihtoehdot ja kustannukset tulee selvittää.

Puijon neuvottelukunta / Puijon isäntä

Puijolla on lukuisia toimijoita niin liikunnan, urheilun, matkailun, luonnonsuojelun kuin kulttuurinkin alalla. Kaupungin hallintokunnista Puijolla toimii mm. liikuntatoimi, ympäristönsuojelutoimi, matkailutoimi, metsätoimi, puistotoimi ja tilakeskus. Puijolla toimii useita yrittäjiä niin matkailun kuin liikunnankin alalla. Lisäksi lukuisat urheiluseurat toimivat alueella kuten esimerkiksi; Puijon hiihtoseura, Kuopion hiihtäjät, PHS Alppi ry, Kuopion suunnistajat, Kuopion pyöräilyseura, Golf-seura, Savo-MTB... Puijon arvokkaasta luonnosta kantavat erityistä huolta mm. KLYY ry ja Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ja Puijota koskevaa kulttuuria on erityisesti selvittänyt Kulttuurikolmikko OY / Outi Vuorikari. Lisäksi Puijota ympäröivien asukasyhdistysten aktiiviset jäsenet ovat olleet kiinnostuneita Puijon kehittämisestä.

Edellä lueteltuja Puijon kehittäjiä on niin paljon, että varsinainen Puijon isäntä on jäänyt hämäräksi. Kukin taho on omalta osaltaan ja omista inresseistään kehittänyt Puijota. Kokonaiskuva Puijosta ja sen tulevaisuudesta onkin jäänyt sirpaleiseksi. Toimijoiden keskinäinen tiedonkulku on ollut jossain määrin sattumanvaraista. Myös Puijon markkinointi on ollut kunkin toimijan omalla vastuulla.

Suunnitteluprojektin aikana on selkeästi tullut esille, että Puijon toimijoiden keskinäistä tiedonkulkua tulisi parantaa. Vuorovaikutusta ja tiedonkulkua parantamalla on mahdollista saada parempia ja moniarvoisempia kehittämishankkeita liikkeelle sekä koordinoita ja yhteen sovittaa tapahtumia. Myös markkinointiyhteistyöstä on ollut keskustelua.

Puijon kehittämishankkeen aikana on alueen toimijat kokoontuneet yhteen kahdessa foorumissa, missä yhteistyön ja vuorovaikutuksen tarve on tullut konkreettisesti esille. Foorumeissa on hyvässä hengessä käyty keskustelua

Puijon kehittämisestä ja monista aiemmin voimakastakin kritiikkiä saaneista asioista on löytynyt yhteisiä näkemyksiä. Ehkä yllättävääkin on ollut, että yhtään kehittämisehdotusta ei ole kokonaan tyrmätty.

Toimijoiden yhteistoiminnan jatkaminen organisoidusti voisi olla paikallaan. Tulisikin harkita laajapohjaisen ”Puijon neuvottelukunnan” perustamista. Neuvottelukunta voisi toimia seuraavasti:

- Puijon alueen kehittämisen yhteistyöelin ja koordinaattori
- isompien tapahtumien koordinointi
- Puijon markkinoinnin yhteistyöelin
- kokoontuu 1 – 2 kertaa vuodessa ja/tai tarpeen mukaan
- neuvottelukuntaan kuuluu alueen toimijat + muut intressipiirit
- neuvottelukunnan puheenjohtaja toimii ”Puijon isäntänä”

”Puijon neuvottelukunnan” kokoonpanoa tulee pohtia siitä näkökulmasta, että neuvottelukunnan avulla yksittäisissä kehittämishankkeissa tulee erilaiset arvot ja intressit otetuksi huomioon ja Puijon kehittäminen ei jää myöskään unohduksiin. Kuopion kaupungin rahoittaman toiminnan ohjausta tulee pohtia osana palvelualueuudistusta. Alustavaa keskustelua ”Puijon isännyydestä” on käyty mm. Kuopion Matkailupalvelu OY:n kanssa.

Esitys: ”Puijon neuvottelukunnan” perustamisen vaihtoehdot tulee selvittää.

Puijon majan ja tornin omistusjärjestelyt

Puijon torni ja maja on Kuopion matkailuyhdistyksen omistuksessa. Yhdistyksellä on rasitteena suuri velkataakka. Kuopion kaupunki on investoinut Puijon majan ja tornin kunnostamiseen huomattavia rahamääriä, vaikka rakennusten omistus on edelleenkin yhdistyksellä. Käytännössä puhevaltaa yhdistyksessä käyttää Kuopion kaupunki. Tämänhetkinen Puijon majan ja tornin omistustilanne on majan ja tornin kehittämisen kannalta kummallinen ja vähintäänkin epäselvä.

Esitys: Puijon majan ja tornin omistus tulee järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla.

Uusien toimintatapojen kehittäminen yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa

Antikkalan laskettelurinteellä on toimijana Puijon rinteet Tmi niminen yritys yhteistyössä liikuntatoimen ja tilakeskuksen kanssa. Nykyisessä toimintamallissa yritys pyörittää kaupungin omistamia hissejä ja myös rakennukset ovat kaupungin omistuksessa. Nykyinen toimintamalli ei ole mahdollistanut alueen kehittämistä ja myös toiminta on ollut jatkuvasti jossain määrin kaupungin tukemaa.

Puijon rinteet Tmi yrityksen ja liikuntatoimen välillä on käyty alustavia neuvotteluita Antikkalan alueen kehittämiseksi laskettelu- / golf- / maastopyöräilyalueena. Myös ensilumenlatu voisi soveltua alueelle, mikäli alueelle rakennetaan kastelujärjestelmä. Alustavissa kaavailuissa on tarkasteltu sellaista vaihtoeh-

toa, että Antikkalan alue vuokrattaisiin pitkäaikaisella sopimuksella yrityksen käyttöön. Sopimuksen ehtoilla turvattaisiin myös jokamiehenoikeuksilla liikkuvien tarpeet alueella. Myös yhteistyömahdollisuudet Konttilan ja Puijon majan suuntaan tulisi selvittää.

Esitys: Antikkalan alueen kehittämiseksi laskettelu- / golf- / maastopyöräily-/monitoimialueena järjestetään idea- ja tarjouskilpailu.

Luonnonsuojelualueille kohdistuvat Puijon käytön kehittämisehdotukset

Jotkut Puijon käytön kehittämisehdotukset kohdistuvat myös Puijon luonnonsuojelualueille. Nämä ehdotukset koskevat lähinnä reitistöjä tai matkailun kehittämistä lakialueella. Puijon luonnonsuojelualueella on hoito- ja käyttösuunnitelma, missä on vain osa esitetyistä käytön kehittämistoimenpiteistä. Mikäli käytön kehittämisehdotusta ei ole mainittu luonnonsuojelun alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa, tulee lupa toimenpiteeseen saada Pohjois-Savon ympäristökeskuksesta.

Esitys: Kuopion kaupunki hakee luonnonsuojelulain mukaista lupaa niille käytön kehittämisehdotuksille, joita ei nykyisessä luonnonsuojelun alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmassa ole mainittu.

Suunnittelu- ja toteutusvastuitten määrittäminen Puijolla

Puijon alueen kehittämishankkeen yhteydessä ja aiemminkin on tullut esille joitakin asioita, jotka eivät kaupungin sisäisessä työnjaossa ”kuulu kenellekään”. Opastus on tyypillisesti tällainen osa-alue, minkä suunnittelulle ja toteutukselle on ollut vaikea löytää vastuutahoa. Opastusta on kehitetty yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Myös ns. ”talvikävelypolun” on odottanut vastuutahoa. Puijon kehittämisen vastuutahot tulisi määritellä ja sopia, ettei kaupungin sisäisestä työnjaosta olisi epäselvyyttä.

Esitys: Puijon alueella toimivien tahojen suunnittelu- ja toteutusvastuut selvitetään palvelualueuudistuksen yhteydessä. Vuoden 2010 aikana toimitaan vanhan käytännön mukaisesti ja tarvittaessa hallintokunnat sopivat vastuut keskenään.

4.4 LUONNON MONIMUOTOISUUDEN EDISTÄMINEN PUIJON METSÄNHOIDON JA KÄYTÖN KEHITTÄMISEN JATKOSUUNNITTELUSSA JA TOTEUKSESSA

Puijon alueen luonnon monimuotoisuuden kannalta kaikkein arvokkaimmat tekijät liittyvät lehtokasvillisuuteen, vanhojen metsien eliölajeihin ja alueelta havaittuihin muihin arvokkaisiin lajeihin. Edellä mainitut tekijät otetaan huomioon jatkosuunnittelussa niin metsänhoidon kuin alueen käytön kehittämisehdotustenkin osalta. Luonnon monimuotoisuuden edistäminen on mahdollista hyvin monin eri tavoin ja se tullaan ottamaan huomioon Puijolla mm. seuraavilla tavoilla:

- Puijon alueen luonto on kaikkein parhaiten inventoitu Kuopiossa. Olemassa oleva tieto on otettu huomioon suunnittelussa ja jatkosuunnittelussa sekä toteutuksessa otetaan vastaavasti olemassa oleva luontotieto ja lajisto huomioon.

- Alueen metsien inventoinnin yhteydessä alueelta on kartoitettu alueen metsälain 10 §:n mukaiset arvokkaat luontokohteet, joiden tuleva luonnonhoito toteutetaan luontokohteiden luonteenpiirteet huomioivalla ja monimuotoisuutta edistävällä tavalla. Luonnonhoidon tapa tullaan kohdekohtaisesti suunnittelemaan yhteistyössä monimuotoisuuden edistämisestä vastaavan viranomaisen kanssa.

- Valitussa metsänhoidon ”kevyessä vaihtoehdossa” metsien uudistamista toteutetaan niin maltillisesti, että vanhojen metsien osuus tulee koko ajan kasvamaan. Vanhojen metsien lisääntymisestä tulee edelleen hyötymään ns. vanhojen metsien lajisto.

- Vanhojen metsien määrän lisääntyessä tulee myös lahopuun määrä lisääntymään. Lahopuun määrää lisätään myös jättämällä lahoavia puita nuorempien puustojen joukkoon joko pystypuina tai maahan lahoamaan. Lahopuun lisäämistä tehdään myös aktiivisesti.

- Vaiheittainen uudistaminen muuttaa metsien rakennetta eri-ikäisrakenteisuuden suuntaan, mikä on monimuotoisuuden kannalta positiivista. Puuston eri-ikäisyyttä voidaan lisätä myös harvennushakkuissa toteuttamalla harvennukset puuston tiheyttä vaihtelemalla.

- Metsän uudistamisen avulla huolehditaan myös nuorempien metsien tulevaisuudesta Puijolla. Tällä turvataan eri-ikäisten metsiköiden olemassaolo Puijolla niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Eri-ikäiset metsät monipuolistavat koko Puijon alueen metsien rakennetta, millä mahdollistetaan eri-ikäisissä elinympäristöissä viihtyvän lajiston elinolosuhteet Puijolla.

-Metsäsaarekkeita jätetään myös kokonaan hakkuutoimenpiteiden ulkopuolelle.

- Metsänhoidossa tullaan jatkossa aiempaa enemmän lisäämään lehtipuuston osuutta. Tämä on myönteistä niin luonnon monimuotoisuuden, maiseman kuin alueen käytönkin kannalta.

- Pienpuuston hoito tullaan toteuttamaan siten, että jäävien nuorten puiden puulajisuhteisiin ja ryhmittäisyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Pienpuuston hoidossa tehtävillä valinnoilla pystytään monimuotoisuutta edistämään pitkälle tulevaisuuteen.

- Metsänhoitotoimenpiteet tullaan suunnittelemaan ja toteuttamaan siten, että sekä ihmisille että luonnolle aiheutuvat tilapäiset häiriöt ovat mahdollisimman vähäisiä. Nämä näkökulmat tullaan ottamaan huomioon mm. työkohteiden toteutuksen ajoituksessa, sijoittelussa ja tiedotuksessa.

- Metsänhoidon suunnittelussa ja toteutuksessa monimuotoisuudesta on huolehdittu hyvin monipuolisilla säädöksillä ja normeilla, mitkä otetaan huomioon: metsälaki ja -asetus, luonnonsuojelulainsäädäntö, hyvän metsänhoidon suosittukset, virkistymetsien hoitosuosittukset, metsien sertifiointi ...

- Mikäli jatkosuunnitteluhankkeet johtavat osayleiskaavan tarkistamiseen, tullaan kaavan tarkistusalueella tekemään tarpeelliset täydentävät luontoinventoinnit.

Teemaryhmät kahvitauolla Konttilassa maastokäynnin aikana.

4.5 TARKENNUKSIA JA JOHTOPÄÄTELMIÄ LAUSUNTOKIERROKSELTA

Suunnitelman loppuraportin luonnoksesta pyydettiin lausunnot vuoden 2010 alussa. Lausunnot ja vastineet ovat raportin liitteessä 10. Hoito- ja käyttösuunnitelman loppuraportin luonnoksesta annetuista lausunnoista käy ilmi, että pääosa lausunnonantajista on nähnyt laaditun suunnitelman ja kehittämis ehdotukset hyväksi pohjaksi Puijon alueen jatkosuunnittelulle ja -valmistelulle.

Metsänhoidon ”kevyt vaihtoehto” on nähty suositeltavana toimintamallina ja lausunnoissa korostetaan Puijon alueen merkitystä liikunta-, virkistys-, matkailu- ja luontoalueena. Suunnitelmassa tuodaan esille lukuisia käytön kehittämis ehdotuksia, joista vallitsee lausunnon antajien kesken kohtuullisen suuri yksimielisyys. Puijon lakialueen ja Konttilan - Antikkalan alueelle kohdistuu kaikkein eniten ristiriitaisia odotuksia ja kyseisen alueen kehittäminen edellyttää vaihtoehtoisten jatkosuunnitelmien laadintaa. Mikäli em. alueen jatkosuunnitteluun päädytään, tulee myös osayleiskaavaa mahdollisesti tarkistaa. Vastaavasti muidenkin kehittämis ehdotusten osalta tulee tutkia mahdollisten lupien tai selvitysten tarve yhteistyössä toimivaltaisen viranomaisen kanssa tapauskohtaisesti.

Puijon ”isännöyden” ja hoitovastuiden selvittäminen on nähty myös yleisesti tärkeänä, mikä tulee ottaa huomioon palvelualueuudistuksen valmistelussa. Myös Puijon neuvottelukunnan perustaminen Puijon toimijoiden vuorovaikutteisuuden jatkamiseksi on nähty yleisesti hyvänä asiana. Hyvin monissa lausunnoissa lisäksi toivottiin julkisilla liikennevälineillä tapahtuvan Puijon saavutettavuuden parantamista.

Annetuista lausunnoista erottui selkeästi omaksi ryhmäkseen luonnonsuojelusektori, mikä lausunnoissaan poikkesi muista keskenään yhdensuuntaisista ja myönteisistä lausunnoista. Suunnitteluhankkeeseen osallistuneen luonnonsuojelusektorin edustajien näkemyserot eivät olleet prosessin aikana pidetyissä yhteisissä seminaareissa ja työryhmissä niin suuret mitä suunnitelman loppuraportista annetuista lausunnoista ilmenee. Yhteistyössä valmistellusta suunnitelmasta irtaantuminen tapahtui tätä taustaa vasten hieman yllätyksenä. Lausunnoissa esitetty vastakkainasettelu kuvastaa luonnonsuojelusektorin perinteistä toimintatapaa omien tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitteluhankkeesta irtautumista ja vastakkainasettelua on vielä vahvistettu erillisellä mediakampanjalla, mikä myös on normaali luonnonsuojelusektorin vaikuttamistapa. Viranomaiset eivät ole osallistuneet mediakampanjaan. Toisaalta voidaan perustellusti kysyä, miten hyvin loppuraportin luonnoksessa tuli esille luonnonsuojelusektorille keskeinen asia: luonnon monimuotoisuuden edistäminen Puijolla?

Luonnonsuojelusektorin esittämä kritiikki kohdistuu pääasiassa ehdotettuihin metsien hoidon periaatteisiin, luonnon monimuotoisuuden liian vähäiseen huomioon ottamiseen sekä joihinkin Puijon alueen käytön kehittämis ehdotuksiin. Suunnitelmassa esitetyt käytön kehittämis ehdotukset olivat hyvin yleispiirteisiä sijoitussuunnitelmia, että kävijätutkimuksissa voitiin selvittää kuopiolaisten näkemyksiä eri toimintojen kehittämistarpeesta. Käytön kehittä-

misehdotukset edellyttävät kaikki jatkosuunnittelua, joten jatkosuunnitteluvaiheessa erilaisten näkökulmien, luontoarvot mukaan lukien, huomioon ottaminen on välttämätöntä. Käytön kehittämisen toteutussuunnitelmat tuodaan aikanaan erikseen päätettäviksi.

Metsänhoidon suunnitelmat ovat metsien hoidon yleisiä periaatteita, miltä pohjalta tullaan laatimaan varsinaiset toteutussuunnitelmat. Luonnonsuojelusektorin lausunnoista annetuissa vastineissa on asiakohtaisesti erikseen selvitetty kritiikissä esitettyjen näkökulmien huomioon ottamista metsänhoidon jatkosuunnittelussa. Luonnon monimuotoisuuden edistämisen tapoja ja periaatteita esitetään loppuraportin monessa kohdassa, mutta kokonaiskuva näkökulmasta saattaa jäädä hajanaiseksi. Tästä syystä on loppuraporttia täydennetty erillisellä kappaleella, mihin on koottu niitä keinoja, joilla luonnon monimuotoisuuden edistäminen on tarkoitus turvata jatkosuunnittelussa ja suunnitelmien toteutusvaiheessa.

Suunnitteluprosessin aikana on lisäksi tuotu esille ehdotuksia uusien luonnonsuojelualueiden perustamiseksi Puijolle. Tässä suunnitteluhankkeessa ei ole tähdätty yleiskaavan rajojen muuttamiseen vaan virkistysmetsille soveliaiden hoitotapojen ja Puijon käyttömuotojen yhteensovittamiseen. Luonnonsuojelualueiden laajentaminen ei helpota erilaisten toimintojen yhteensovittamista

ja kehittämistä Puijolla, joten ehdotus ei anna tässä vaiheessa aihetta toimenpiteisiin. Mikäli myöhempien kaavoitustoimenpiteiden yhteydessä tehtävät luontoselvitykset antavat perusteen luonnonsuojelualueiden laajentamiseen, voidaan asiaan palata myöhemmin.

Luonnonsuojelusektori irtaantui esitetyistä suunnitelmista ja ryhtyi kampanjoimaan vastakkainasettelun puolesta. Vastakkainasettelulla ei yleensä saada positiivisia asioita aikaan vaan osapuolien energia menee keskinäiseen väittelyyn. Suunnitteluprosessin aikana harjoitettu Puijon eri toimijoiden ja sidosryhmien välinen yhteistyö oli kuitenkin kokemuksena niin myönteinen, että yhteistyötä kannattaa ehdottomasti jatkaa. Keskinäisellä vuorovaikutuksella on jatkossakin mahdollista parantaa ihmisten keskinäistä ymmärrystä Puijosta ja sen kehittämisestä, vaikka toimijoiden näkemykset Puijon kehittämisestä toisistaan eroavatkin. Vuorovaikutuksen jatkamiseksi on tärkeää, että Puijolle nimetään ”isäntä”, jonka eräänä tehtävänä on vuorovaikutuksen järjestäminen osallisten kesken. Mahdollisena potentiaalisena ”isäntänä” voi olla joku nykyisistä toimijoista: Vapaa-aikatoimi / Liikunta, Kuopion Matkailupalvelu OY, Tekninen toimi / Metsätsto, Ympäristötoimi tai keskushallinto. Puijon isännöyden ja hoitovastuiden selvittäminen tulee ottaa huomioon myös palvelualueuudistuksen valmistelussa.

Puijon valokuvauskilpailun tuomarineuvoston suosikkikuva Puijon preni Valkeinen. Kuvaaja Helmi Salminen.

5 YHTEENVETOA

Puijon virkistymetsien hoito- ja käyttösuunnitelma on laadittu kuopolaisten ja Puijon alueella aktiivisesti toimivien kehitysehdotusten ja mielipiteiden mukaisesti. Erityisen radikaaleja ehdotuksia ei ole ehdotettu toteutettavaksi. Metsänhoidon osalta enemmistö oli ns. kevyen vaihtoehdon kannalla ja suunnitteluprosessin aikana mallinnettu metsien vaiheittainen uudistaminen sai paljon luottamusta. Toteutukseltaan suurimmat alueen käytön kehittämisehdotukset olivat olleet julkisuudessa keskustelussa jo aiemmin. Kyselyissä saatiin paljon toiveita olemassa olevien asioiden parantamiseksi. Suunnitelmavaihtoehtoista eniten kannatusta sai virkistyskäytön kehittäminen.

Suunnitteluprosessin aikana osallisten kanssa käytiin läpi kyselyiden ja suunnitelmavaihtoehtojen sisältö. Mitään esitettyä konkreettista kehittämisehdotusta ei kokonaan tyrmätty. Ristiriitaistakin palautetta saaneita kehittämisehdotuksia kannattaa siis selvittää tarkemmin. Kokonaisuutena arvioiden suunnitteluhanke eteni hyvässä hengessä hankkeeseen osallistuneen laajan joukon keskuudessa. Eri-tyistä kritiikkiä esitettiin vasta loppuraportin luonnoksesta. Kritiikkiin on vastattu vastineissa ja suunnitelmaa on täydennetty lausuntojen perusteella.

Suunnitteluryhmä

Seppo Jauhiainen
Miika Kajanus
Heikki Lonka
Taina Ollikainen
Jouni Partanen
Ulla Räihä
Jouko Räsänen
Iivo Vänskä

Kävijätutkimukseen perustuvan Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelman ohjausryhmä

Yksikkö	Edustaja	HUOM
Kaupunginhallitus	Mauri Hiltunen, Katriina Kankkunen	
Tekninen lautakunta	Väinö Korhonen pj., Hetti Rytsy, Nina Hakokivi vpj.	
Kuopion Matkailupalvelu Oy	Heikki Kähärä	
Liikuntatoimi	Hannu Pöllä	
Puistotoimi	Erkki Oinonen	
Kaavoitusosasto	Pekka Mustonen	
Ympäristökeskus	Jouni Hoffren	
Metsä- ja kalatalousyksikkö	Seppo Jauhiainen Jouko Räsänen	
Metsätutkimuslaitos	Mikko Kurttila / Joensuu Irja Löfström / Vantaa	Metlan edustajat osallistuvat kokouksiin joko molemmat tai ainoastaan toinen aiheesta riippuen.
Suunnitteleva konsultti	Heikki Lonka / Ulla Räihä Iivo Vänskä Miika Kajanus / Jouni Partanen	Eivät varsinaisesti sisälly ohjausryhmään. Valmistelevat esiteltäviä asioita

Kuopio 4.12.2009

Seppo Jauhiainen
Kaupunginmetsänhoitaja

LÄHTÖTIETOLISTA

Sähköinen aineisto

- Aiempia kävijäkyselyjä: pdf- ja doc-muodoissa
- Antikkalan lumetussuunnitelma cad-formaatissa.
- Puijo 80v –seminaarin esitykset (pps ja pdf)
- Puijon luonnonsuojelualue 80 vuotta, video seminaarista
- Puijon rakennusten piirustuksia ja cad-malleja, Kuopion kaupunki

Paikkatietojärjestelmissä

- Antikkalan luontoselvitys
- Ilmakuva: Puijo_1m.tif
- Kantakartta: puijo.dgn
- Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman aineisto
- Puijon liito-oravaselvitys
- Rasterimuotoinen pohjakartta: kanta?????.tif (21 tiedostoa)
- Virkistysmetsien metsätiedot: puijo2.tab ym.
- Ympäristökeskuksen uhanalaistiedot

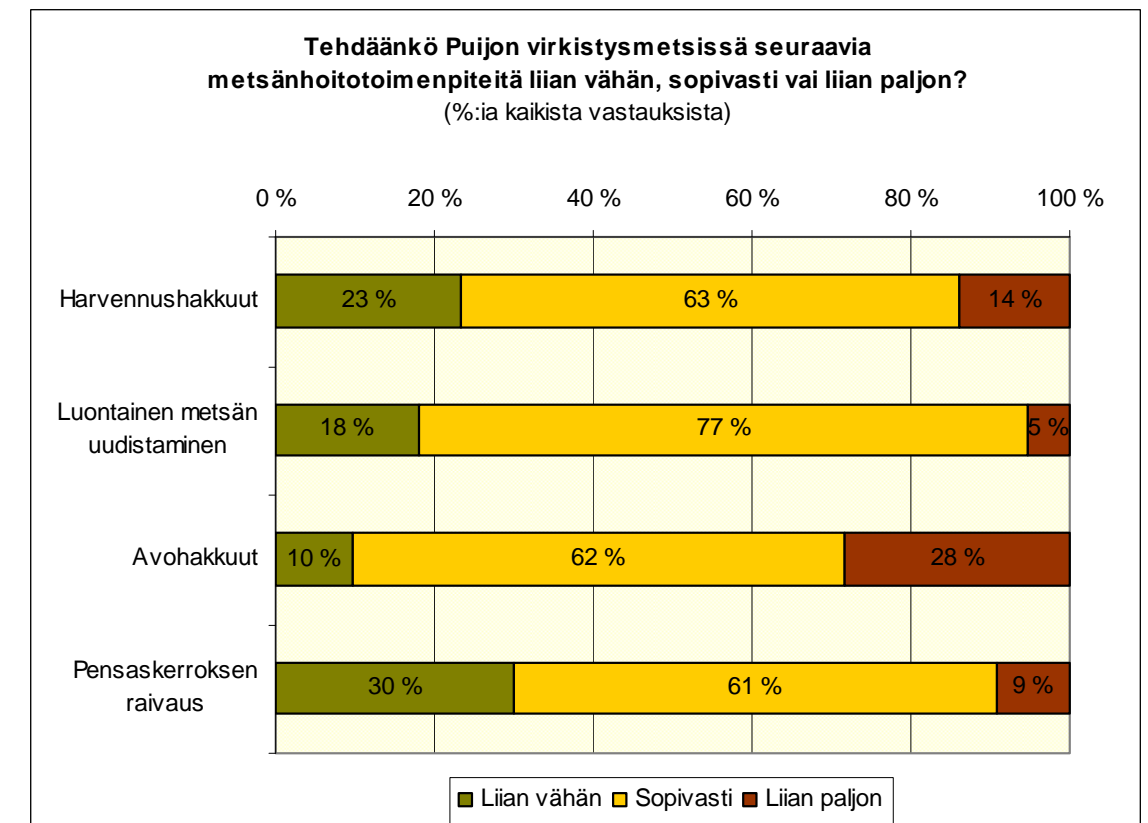
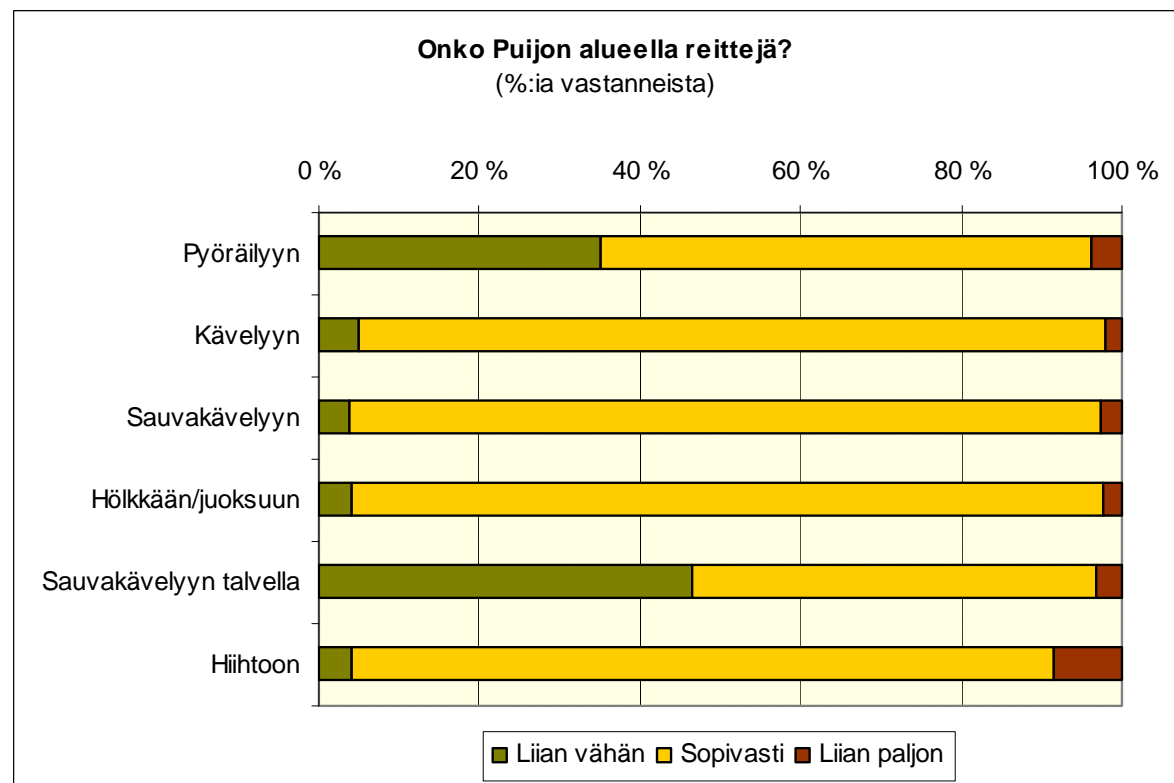
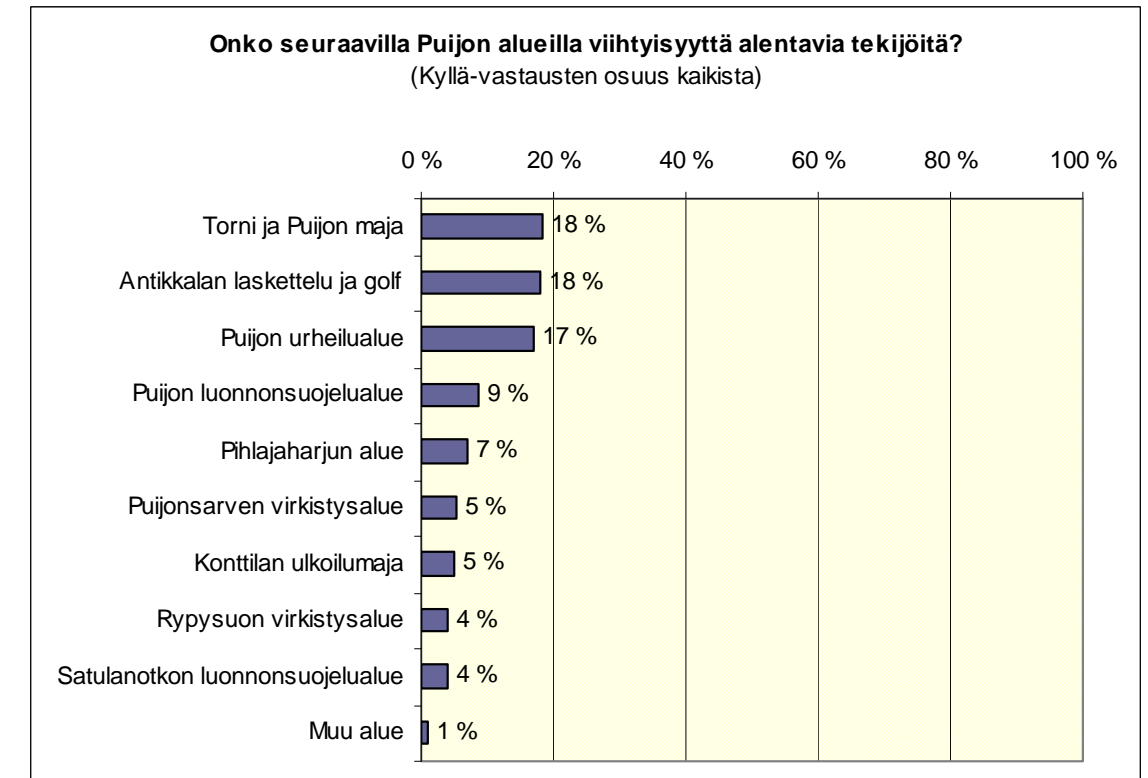
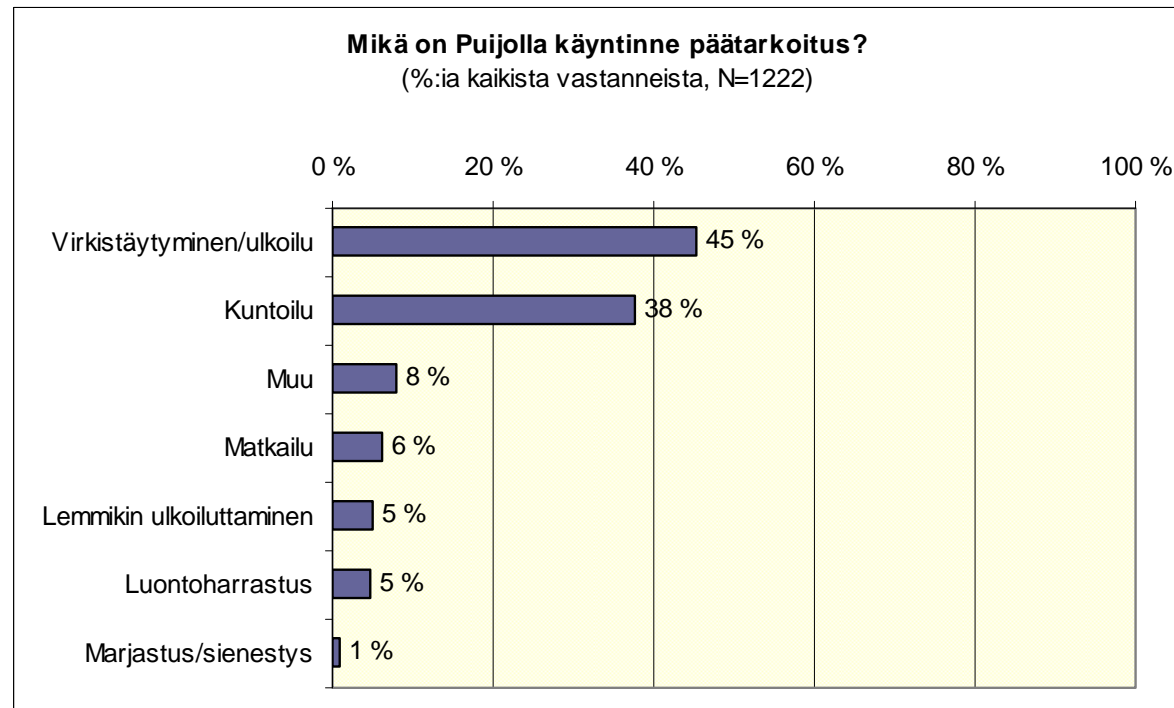
Kuopion kaupungilta saadut tulosteet

- Kulumus nrot:
  - 13; 1998: Puijon vanhojen metsien kovakuoriaiset
  - 14; 2005: Puijon selänteen lehtisammalet
  - 3; 1982: Puijon pesimälinnusto
  - 7; 1985: Puijon-Puijonsarven alueen putkilokasvisto
- Kuopion katoava kasvimaailma, Renwall ym.
- Kuopion Puijon Pihjalaharjun ja ympäristön kääpälajistoselvitys, 2.11.1999, Renwall.
- Kuopion vapaa-ajanpalveluiden kehittämissuunnitelma: Liikunta ja virkistys, tarkistus 2005:
- Monikäyttöpainotteinen metsien hoito- ja käyttösuunnitelma, Osa-alue 1, Puijo ja keskeinen kaupunkialue.
- Museoherroja ja Puijon tutkijoita, Haapasaaari.
- Puijon ja Karhonsaaren lepakkokartoitus, Kuopion kaupungin ympäristökeskus, 2006
- Puijon Natura 2000-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Pohjois-Savon Ympäristökeskus, 2007
- Savon luonto 1982 nrot: 3-4
- Seurasaaren hoito- ja kehittämissuunnitelma, Museovirasto / Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen Oy, 2006
- Siivekäs nro:1:1995

Muita käytössä olevia Puijon suunnitelmia ja selvityksiä

- Antikkalan lumetussuunnitelma, Suunnittelukeskus Oy, 2004
- Antikkalan luontoselvitys, FCG Suunnittelukeskus Oy, 2008
- Kuopion kulttuuriympäristö – Strategia ja hoito-ohjeet, Kuopion kaupunki, 2007
- Kuopion liikuntapaikkarakentaminen 1960-1980, Sanna Lindell, Joensuun yliopisto, 2007
- Kuopion yleiskaava: keskeinen kaupunkialue, Kuopion kaupunki, 2001
- Puijon ideasuunnitelma, Kuopion Matkailupalvelu Oy / Suunnittelukeskus 2002
- Puijon kehittäminen, väliraportti, Kuopion kaupunki, 2003
- Puijon kokonaissuunnitelma, Arkkitehtitoimisto Kolinen & Rotko, 1969
- Puijon lakialueen esiselvitys, Kuopion matkailupalvelu Oy, 2000
- Puijon liito-oravaselvitys, FCG Planeko, 2008
- Puijon luontotiedekeskus – Hankeselvitys, Kuopion Matkailupalvelu Oy, 2007
- Puijo-Puijonsarvi, osayleiskaava, kehittämissuunnitelmat, Kuopion kaupunki 1987
- Puijostrategia, Ko-Va, 2004

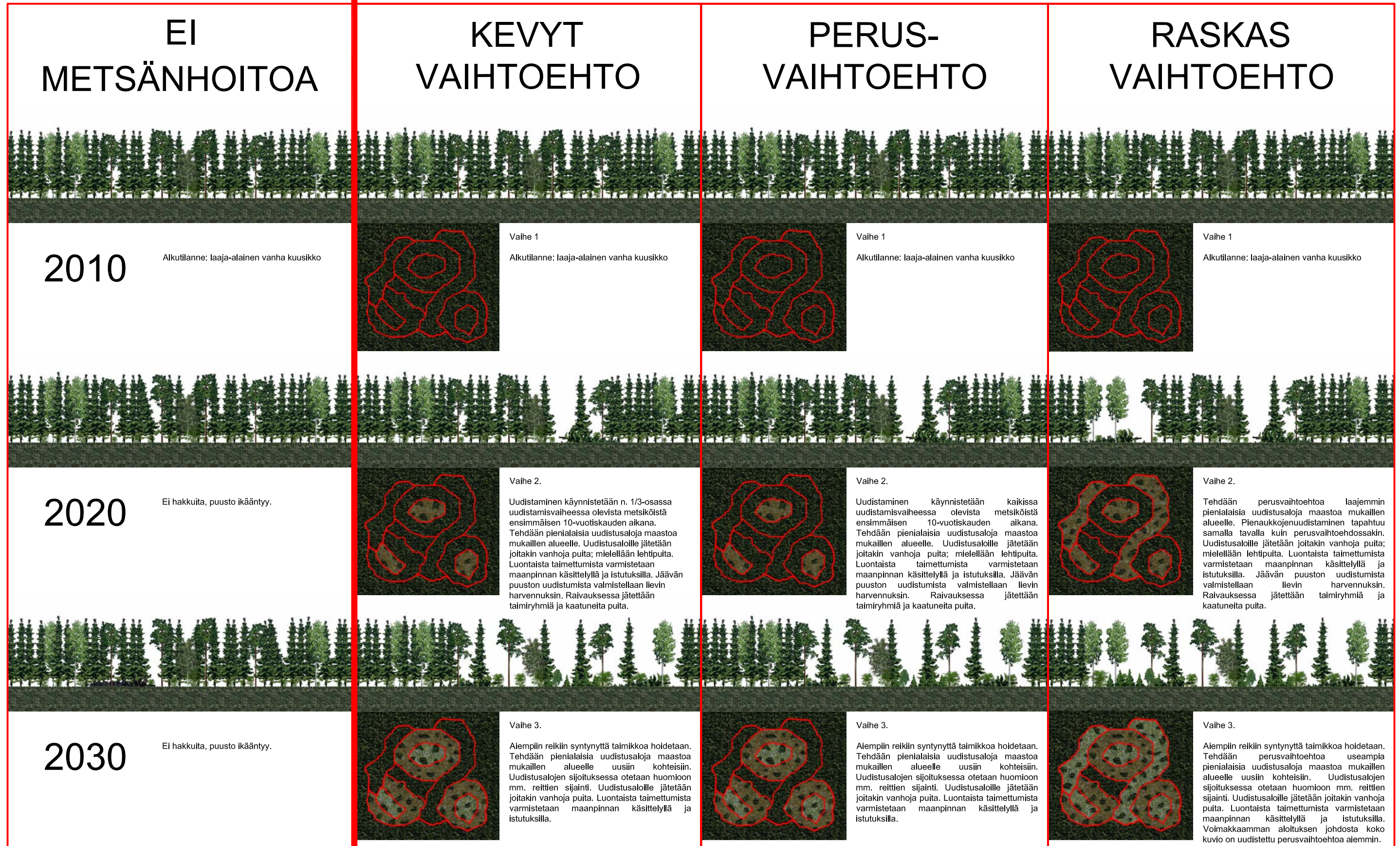

Tulokset ovat yhteenveto posti-, netti-, kirjasto-, ja koulukyselyistä.
Liitteenä olevalla cd-rom-levyllä on kaikki tulokset eriteltynä sekä arvotutkimusraportit.

VAIHEITTAINEN UUDISTAMINEN

Metsän uudistamiseen Puijolla ehdotetaan ns. vaiheittaista uudistamista. Siinä puustoa uudistetaan pienialaisin aukoin, luontaista taimimateriaalia hyödyntäen. Toimenpide varmistetaan täydentämällä kohteet alueelle sopivalla taimimateriaalilla. Metsikkökuvio uudistetaan pieniauukoista, joita tehdään toistuvasti 3 – 4 kertaa 30 – 50 vuoden aikana. Näin menetellen uusi metsä nousee alalle vaiheittain aiheuttamatta maisemalle ja virkistyskäytölle merkittävää haittaa ja suuria muutoksia samalla kerralla. Pienaukkojen koko 0,2 – 0,5 ha. Alue säilyy peitteisenä koko jakson ajan. Ihmisten käsitys "metsän tunnusta" säilyy koko ajan. Viereisten kuvioiden vaikutus vaiheittaiseen uudistamiseen on merkittävä. Omiksi kuvioiksi erotetut metsälaki ym. kohteet pysyvinä kohteina helpottavat viereisten kuvioiden käsittelyä.

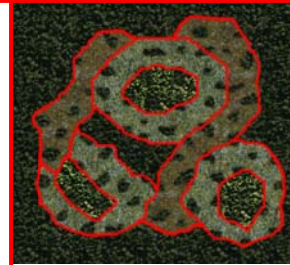
2040

Ei hakkuita, puusto ikääntyy.

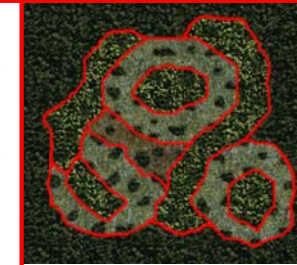
Vaihe 4.

Aiempiin reikiin syntyneitä taimikkoja hoidetaan edelleen. Tehdään pienialaisia uudistusaloja maastoa mukailleen alueelle uusiin kohteisiin. Uudistusaloille jätetään joitakin vanhoja puita. Luontaista taimettumista varmistetaan maanpinnan käsittelyllä ja istutuksilla.

Vaihe 4.

Aiempiin reikiin syntyneitä taimikkoja hoidetaan edelleen. Tehdään pienialaisia uudistusaloja maastoa mukailleen alueelle uusiin kohteisiin. Uudistusaloille jätetään joitakin vanhoja puita. Luontaista taimettumista varmistetaan maanpinnan käsittelyllä ja istutuksilla.

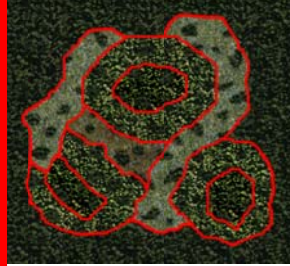
Vaihe 4.

Aiempiin reikiin syntyneitä puustoa hoidetaan edelleen. Voimakkaamman aloituksen johdosta koko alue on uudistunut perusvaihtoehtoa aiemmin.

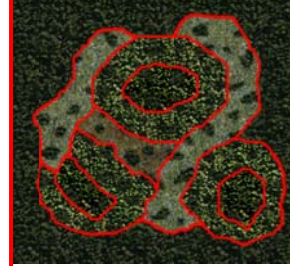
2050

Ei hakkuita, puusto ikääntyy.

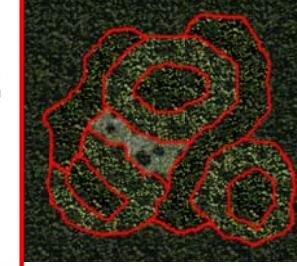
Vaihe 5.

Aiempiin reikiin syntyneitä taimikkoja ja nuorta metsää hoidetaan edelleen. Tehdään pienialaisia uudistusaloja maastoa mukailleen alueelle loppuihin kohteisiin. Uudistusaloille jätetään joitakin vanhoja puita. Luontaista taimettumista varmistetaan maanpinnan käsittelyllä ja istutuksilla.

Vaihe 5.

Aiempiin reikiin syntyneitä taimikkoja ja nuorta metsää hoidetaan edelleen. Tehdään pienialaisia uudistusaloja maastoa mukailleen alueelle loppuihin kohteisiin. Uudistusaloille jätetään joitakin vanhoja puita. Luontaista taimettumista varmistetaan maanpinnan käsittelyllä ja istutuksilla.

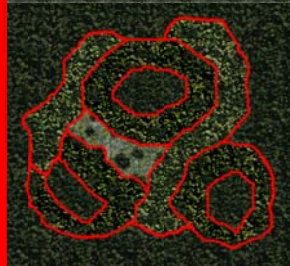
Vaihe 5.

Aiempiin reikiin syntyneitä puustoa hoidetaan edelleen. Voimakkaamman aloituksen johdosta koko alue on uudistunut perusvaihtoehtoa aiemmin.

2060

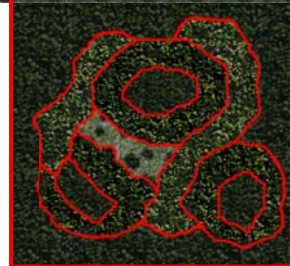
Ei hakkuita, puusto ikääntyy. Puiden paikallisia kuolemia ja tuhoriskin kasvua.

Vaihe 6.

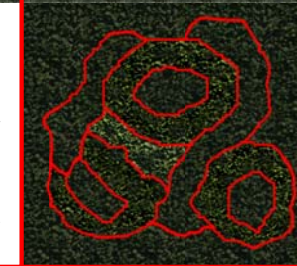
Vaiheittainen uudistaminen saatettu loppuun. Uusi kierto mahdollistuu uusien pienkuvioiden. Ihmisten käsitys "metsän tunnusta" säilynyt koko ajan ja puusto säilyy elinvoimaisena. Viereisten kuvioiden vaikutus vaiheittaiseen uudistamiseen on merkittävä. Omiksi kuvioksi erotetut metsälaki ym. kohteet pysyvinä kohteina helpottavat viereisten kuvioiden käsittelyä.

Kevyessä vaihtoehdossa uudistaminen on käynnistetty n. 1/3-osassa uudistamisvaiheessa olevista metsiköistä ensimmäisen 10-vuotiskauden aikana. Muilla alussa uudistamisen vaiheessa olevilla kuviolla uudistaminen on aloitettu seuraavan kymmenen - kolmenkymmenen vuoden aikana ja niiden uudistaminen on edennyt vastaavassa aikataulussa.

Vaihe 6.

Vaiheittainen uudistaminen saatettu loppuun. Uusi kierto mahdollistuu uusien pienkuvioiden. Ihmisten käsitys "metsän tunnusta" säilynyt koko ajan ja puusto säilyy elinvoimaisena. Viereisten kuvioiden vaikutus vaiheittaiseen uudistamiseen on merkittävä. Omiksi kuvioksi erotetut metsälaki ym. kohteet pysyvinä kohteina helpottavat viereisten kuvioiden käsittelyä.

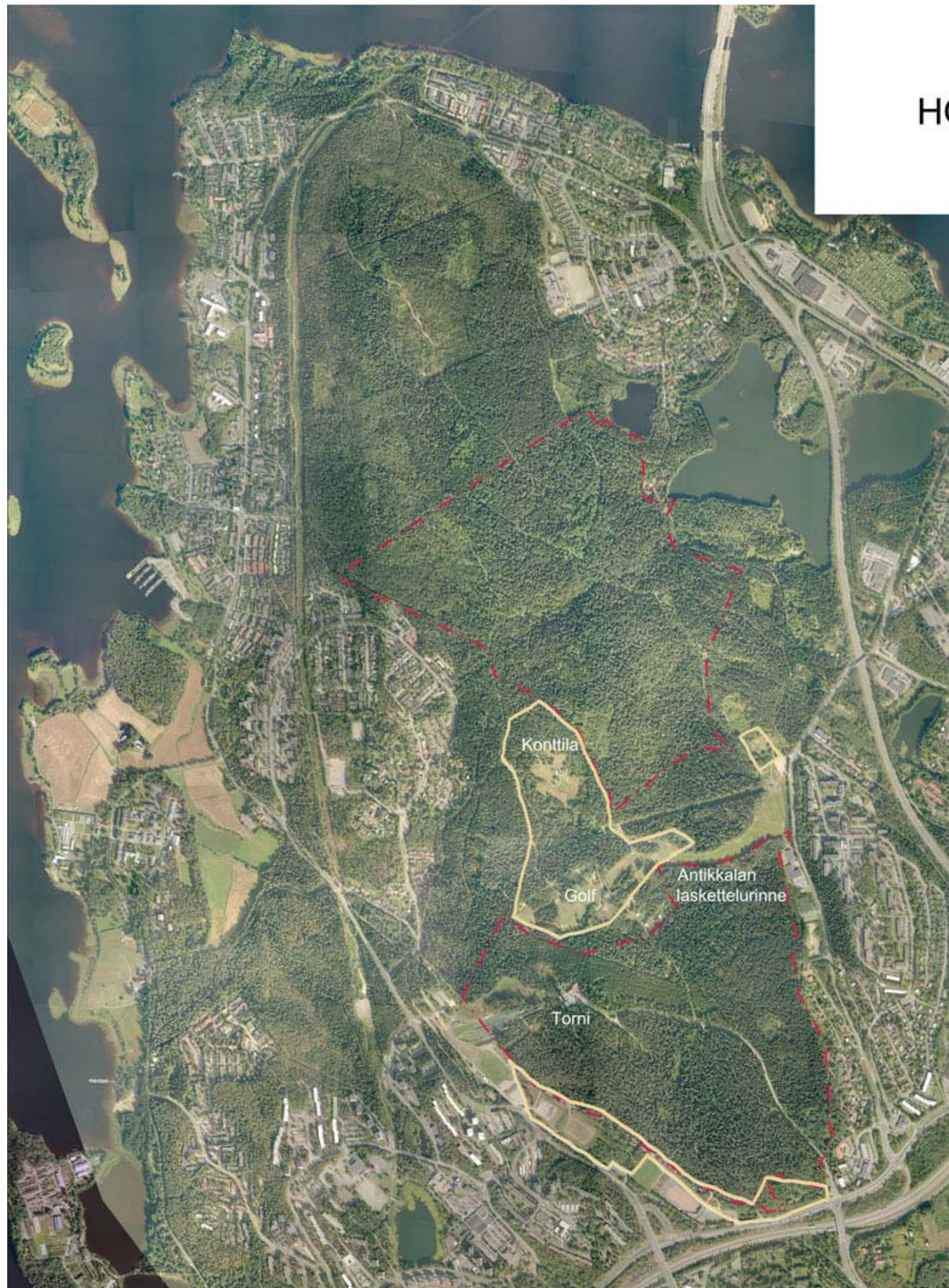
Vaihe 6.

Vaiheittainen uudistaminen saatettu loppuun. Uusi kierto mahdollistuu uusien pienkuvioiden. Ihmisten käsitys "metsän tunnusta" säilynyt koko ajan ja puusto säilyy elinvoimaisena. Viereisten kuvioiden vaikutus vaiheittaiseen uudistamiseen on merkittävä. Omiksi kuvioksi erotetut metsälaki ym. kohteet pysyvinä kohteina helpottavat viereisten kuvioiden käsittelyä.

KRITEERIT	Ei metsänhoitoa	Metsänhoidon kevyt	Metsänhoidon perus	Metsänhoidon raskas	Laskennallinen talousmetsä
Liikunta- ja urheilukäytön mahdollisuudet	vaikuttaa uusien kehitettävien kohteiden rakentamista, heikentää kulutuskestävyyttä maastossa, ei vaikutusta nykyisillä reiteillä	kulutuskestävyys paranee, mahdollistaa uusien toimintojen sijoittumista, vaikutusta nykyisille reiteille valon määrään lisäntyessä	kulutuskestävyys paranee, mahdollistaa uusien toimintojen sijoittumista, vaikutusta nykyisille reiteille valon määrään	nopeuttaa haluttuja toimenpiteitä	
Liikunta- ja urheilukäytön turvallisuus	heikkenee lahoppuuston lisääntessä	säilyy koska lahoava puusto korjataan pois	säilyy koska lahoava puusto korjataan pois	säilyy koska lahoava puusto korjataan pois	
Ikäihmisten liikuntamahdollisuudet	heikentää, tiheä metsä ja lahoppu estää vapaan liikkumisen	Metsän kulkukelpoisuus säilyy hyvänä	Metsän kulkukelpoisuus säilyy hyvänä	heikentää, hakkuutähde, nuorien metsien laaja-alaisuus	
Matkailun mahdollisuudet	liikkumisen vaikeutuminen (tiheä metsä) ja lähimaiseman yksipuolisuus vähentää matkailullista kiinnostavuutta	ei muuta matkailullista kiinnostavuutta nykyisestä	ei muuta matkailullista kiinnostavuutta nykyisestä	Muita vaihtoehtoja runsaammat pienaukot ja useammin toistuvat hakkuutyöt heikentävät matkailullista kiinnostavuutta	
Virkistyskäytön mahdollisuudet	liikkumisen vaikeutuminen (tiheä metsä) ja lähimaiseman yksipuolisuus vähentää virkistyskäytön mahdollisuutta	virkistyskäytön mahdollisuudet säilyvät korkealla tasolla	virkistyskäytön mahdollisuudet säilyvät korkealla tasolla	Muita vaihtoehtoja runsaammat pienaukot ja useammin toistuvat hakkuutyöt heikentävät virkistyskäytön mahdollisuutta	
Luonnon monimuotoisuus	vanhan metsän lajisto lisääntyy, muuten yksipuolistuu, lehtipuuston osuus vähenee	vaikuttaa suotuisasti, lehtipuuston osuus lisääntyy	vaikuttaa suotuisasti, lehtipuuston osuus lisääntyy	lisää elinympäristöjen monimuotoisuutta (lehtipuusto). Saattaa vähentää joitain osin lajistoa, saattaa lisätä ei-toivottuja lajeja	
Kulttuuriarvojen huomioon ottaminen	heikentää, vanhat asuin ympäristöt metsittyvät	vaikuttaa suotuisasti, vanhoja asuin ympäristöjä säilytetään, kaskeaminen mahdollista	vaikuttaa suotuisasti, vanhoja asuin ympäristöjä säilytetään, kaskeaminen mahdollista	voimakkaammat hakkuut haittaa lähimaisemaa	
Maiseman kehittyminen	lähi- ja kaukomaiseman kehittyminen estyy	vaikuttaa suotuisasti lähimaiseman monipuolistuessa, maisema-avauksia	vaikuttaa suotuisasti lähimaiseman monipuolistuessa, maisema-avauksia	lähimaisemassa paikallisia heikentymistä, ei kaukomaisemaan vaikutusta	
Liikenteen toimivuus	hoitotoimenpiteiden haitta vähäinen	hoitotoimenpiteiden haitta vähäinen	hoitotoimenpiteiden haitta vähäinen	hakkuu- ja kuljetustyöt rajoittaa usein toistuvina liikennettä	
Puuston terveydentila	lahoppuusto lisääntyy, hyönteistuho riski lisääntyy, myrskytuhoihin pitkällä aikavälillä	parantaa puuston terveyden tilaa	parantaa puuston terveydentilaa	kasvukyky ja elinvoimaisuus parhaimmillaan, mutta myrskytuhoriski kasvaa	
Metsäntuntu	metsäntuntu ja luonnonrauha lisääntyy	toimenpiteistä huolimatta metsäntuntu säilyy	toimenpiteistä huolimatta metsäntuntu säilyy	metsäntuntua vähentäviä pienaukkoja runsaammin ja nuorten metsien osuus suurempi	
Puuston määrä 2010, m³	59 465	59 465	59 465	59 465	59 465
Hakkuumäärä 2010 - 2020, m³	1 100	12 108	17 533	19 769	24 720
Metsänhoidon kustannukset 2010 - 2020, €	5 020	30 540	71 480	84 280	105 380
Puunmyyntitulot 2010 - 2020, €	42 340	420 530	673 170	793 740	992 520
Nettotulot, €	37 320	389 990	601 690	709 460	887 140
Metsän kasvu 2010 - 2020, m³	14 410	15 420	14 420	13 420	11 230
Puuston määrä 2020, m³	72 781	61 773	56 348	54 112	49 300
Puuston arvo 2020, €	2 547 335	2 162 055	1 972 180	1 893 920	1 792 100
Puuston määrä 2060, m³	74 560	55 740	56 780	56 400	50 020

HOITAVA JA SÄILYTTÄVÄ

Puijolle ei rakenneta uutta.

Metsiä ei hoideta, mutta toimenpiteitä voidaan tehdä luonnonsuojelun ja monimuotoisuuden edistämiseksi.

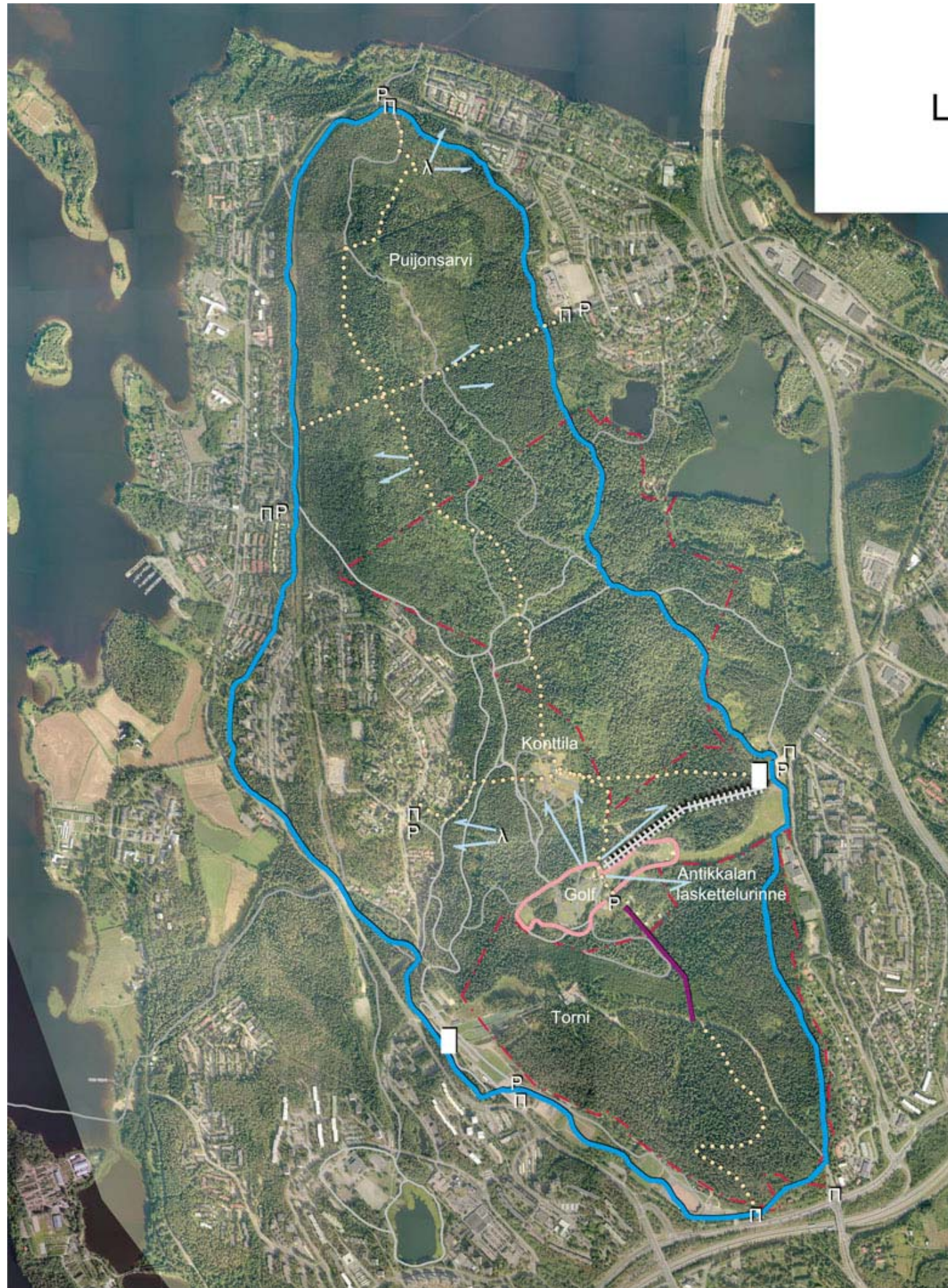
Luonnon monimuotoisuutta kehitetään laskettelurinteillä ja golf-kentän reunoilla.

Vanhoja perinnemaisemia hoidetaan niiden historian mukaan. Urheilulaaksosta näkymä keskustaan.

Turhia väyliä metsitetään (esim. käytöstä poistettuja latuväyliä).

Panostetaan erityisesti roskien siivoamiseen.

LIIKUNTA JA VIRKISTYS

Antikkalan hissilinjaa käännetään laskettelurinteen yläpäähän.

Rakennetaan helppoja reittejä Puijon ympäri ja asuinalueiden lähelle.

Rakennetaan liikuntaa ja urheilua tukevia rakennuksia:

Väyliä parannetaan turvallisemmiksi. Latuväylien reunoja käsitellään niin että laduille sataa riittävästi lunta. Reunapuita karsitaan ja korvataan lehtipuilla.

Antikkalan ylärinteen pysäköintiä (P) ja sinne johtavaa autotietä parannetaan

Rakennetaan useita selviä sisäänkäyntejä (Π) Puijolle ja niiden yhteyteen pysäköintialueita (P) myös urheilukisoja varten.

Rakennetaan taukopaikkoja ja maisemanavauksia ja laavuja (Λ) sekä Ylä-Antikkalaan puistopolku.

Ylläpidetään talvikävelyreittejä latuväylien ulkopuolella.

Avataan talvinen näkymä golf-kentältä Konttilaan harventamalla havupuita.

Parannetaan Puijonsarven alueen kulutuskestävyyttä ihmisen ehdoilla.

Maastopyöräilyreittejä kehitetään Antikkalaan ja Puijonsarveen.

LUONTO JA LIIKUNTA

Olemassa olevia liikuntareittejä ja -paikkoja parannetaan ja niiden ylläpitoon panostetaan enemmän. Kehitetään hiihtoa, kävelyä ym. luonnossa liikkumista.

Toteutetaan maisemareitti länsirinteelle Konttilasta Puijonsarveen.

Opastusta parannetaan.

Lisätään taukopaikkoja liikuntareittien varsille.

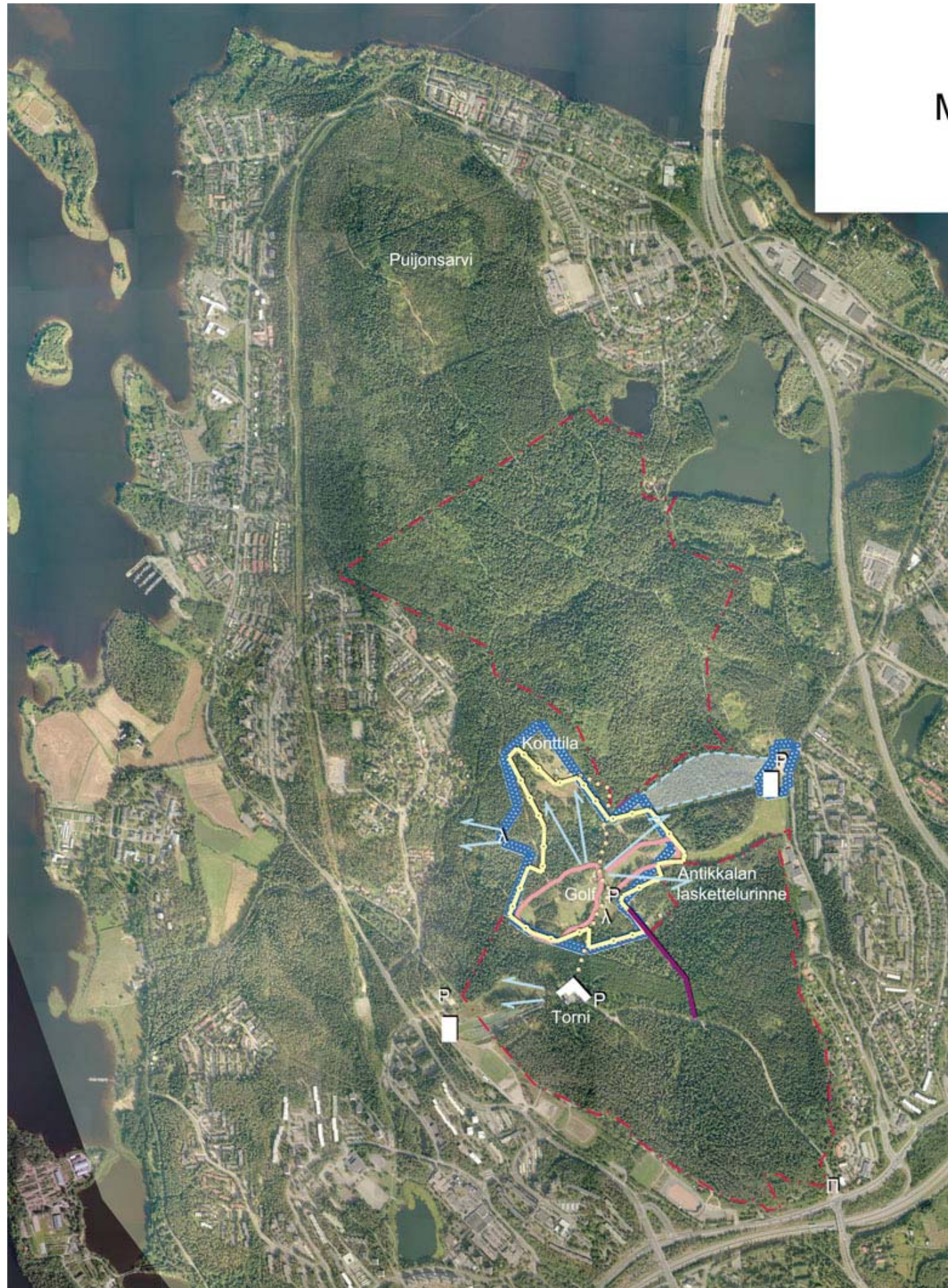
Reittien varsilla metsänhoidossa huomioidaan liikunnan tarpeet. Latuväylien reunoilla suositetaan lehtipuita lumen varmistamiseksi.

Vanhoja perinnemaisemia hoidetaan perinteisin menetelmin niiden historiaa kunnioittaen. Historiallisia rakenteita kunnostetaan liikuntareittejä elävöittämään

Urheilulaaksoon ja Antikkalan alarinteelle rakennetaan pieniä liikuntaa palvelevia rakennuksia; pukukoppeja ja kahviloita: ■

Alarinteiden pysäköintiä parannetaan: P

MATKAILU JA LIIKUNTA

Puijon majaa laajennetaan hotelli- ja liikuntapalveluiden käyttöön.

Golf-kenttiä laajennetaan tasoituskelpoisiksi. Antikkalaan tehdään toinen laskettelurinne hissilinjan pohjoispuolelle.

Kehitetään ensilumen latua laajennetuille golf-kentille. Rakennetaan kastelu- ja lumetusjärjestelmät golf-kentille ja laskettelurinteeseen.

Lakialueen pysäköintiä (P) laajennetaan ja Antikkalantietä levennetään.

Golfkenttien läheisyyteen matkailutoimintaa; kiipeilyrata ym. sekä kota ja laavuja. Tämän johdosta tornin koillispuolinen latulenkki poistetaan.

Tehdään Konttilan lounaispuolelle maisemanavaus länteen ja sen yhteyteen laavu: A

Golf-kentistä ja Ylä-Antikkalasta tehdään puistomaisempi suosimalla suuria lehtipuita ja karsimalla aluskasvillisuutta reunametsissä. Alueelle tehdään puistopolkuja.

Toteutetaan ja ylläpidetään ympärivuotista kävely-yhteyttä tornilta Antikkalaan ja Konttilaan.

Maastopyöräilyreittejä kehitetään Antikkalaan ja Puijonsarveen.

Urheilulaaksoon ja Antikkalan alarinteelle rakennetaan liikuntaa palvelevia rakennuksia; pukukoppeja ja kahviloita ■

Puijonsarven aluetta hoidetaan liikunta- ja ulkoilualueena. Ulkoilu- ja latureitit ja niiden lähiympäristö hoidetaan selkeänä matkailijoiden kannalta.

Puijontielle rakennetaan näkyvä portti Puijolle: Π

MATKAILU, LUONTO JA KULTTUURI

Rakennetaan yleisöhissi Puijon montusta tornille.
Pysäköintiä laajennetaan alhaalla: **P**

Avataan luontotietokeskus majalle / torniin / tunneleihin.

Matkailua teemareiteille; luontopolku, historiapolku,
maisemapolku jne.

Opasteita kehitetään ja matkaoppaita järjestetään.

Rakennetaan matkailijoille hyvät opasteet ja
sisäänkäyntiportit Puijon monttuun ja luontopolun
eteläpään: **Π**

Tehdään useita maisemanavauksia ja
laavuja (**Λ**) matkailuryhmien käyttöön.

Rakennetaan puinen näköalatorni (**T**) metsän latvuksen
korkeuteen.

Kulttuurihistoriallisia paikkoja kunnostetaan; Puijon tie,
Konttilan ympäristö jne.

Järjestetään Konttilan ympäristössä kaskeamista ja
muuta perinteisiä maa- ja metsätöitä matkailuvaltiaksi.

Avataan näkymä golf-kentältä Konttilaan matkailijoiden
houkuttelemiseksi.

VIRKISTYS, LUONTO JA KULTTUURI

Opastusta parannetaan. Tehdään erilaisia merkittyjä teemareittejä ja helppoja reittejä.

Rakennetaan useita selkeitä sisäänkäyntejä (Π) Puijon kaikille reunoille ja niiden yhteyteen pysäköintipaikkoja: P.

Taukopaikkoja lisätään ja esteettömyyttä kehitetään. Laavu: λ

Toteutetaan ja ylläpidetään ympärivuotista kävely-yhteyttä tornilta Ylä-Antikkalaan ja Konttilaan.

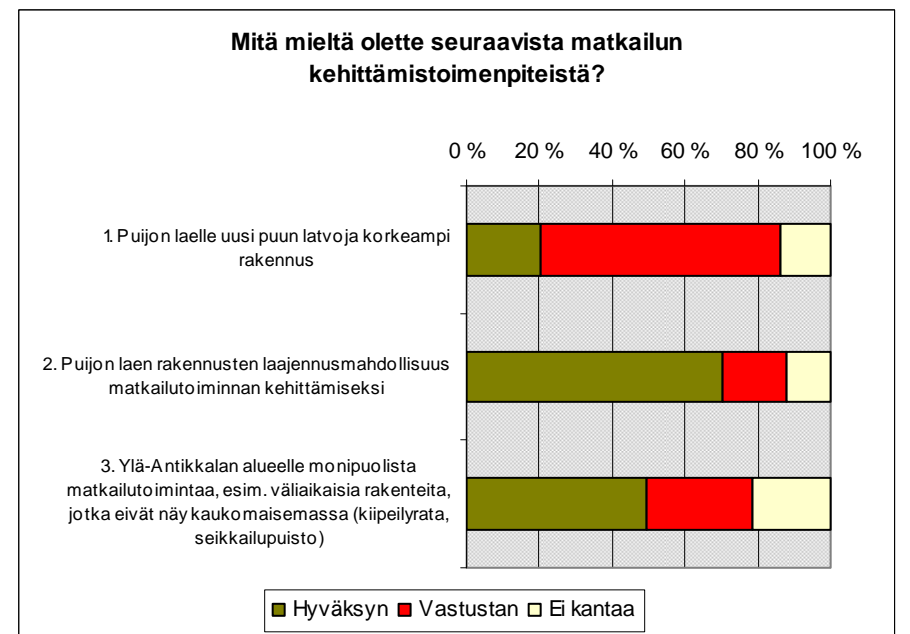
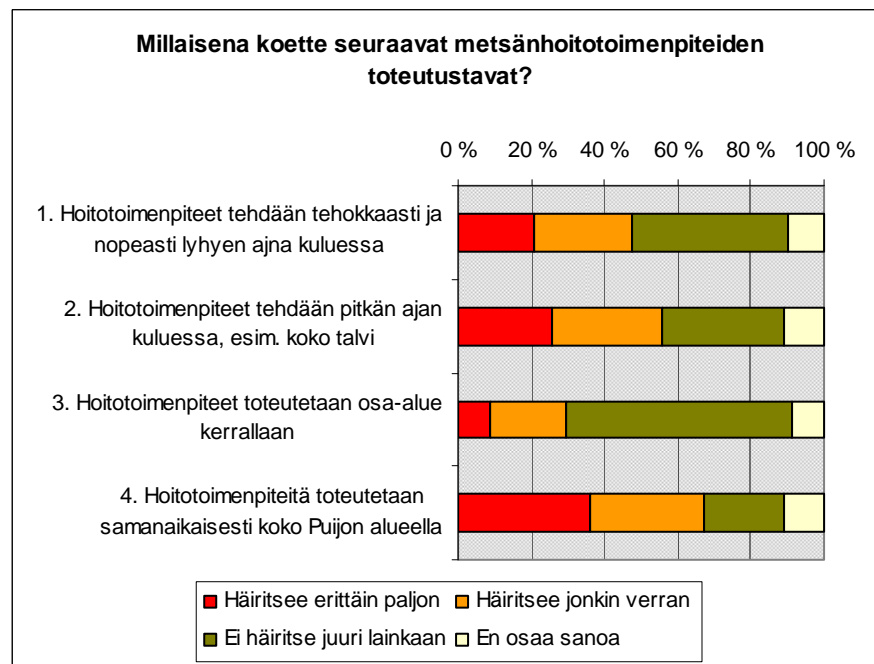
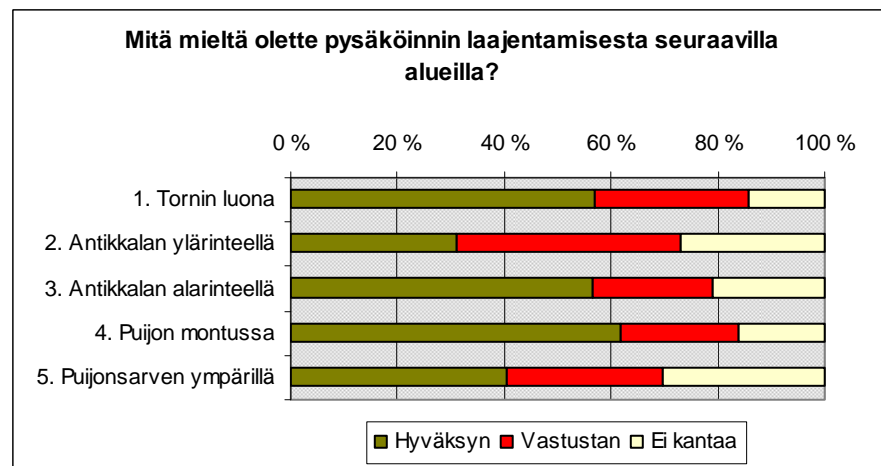
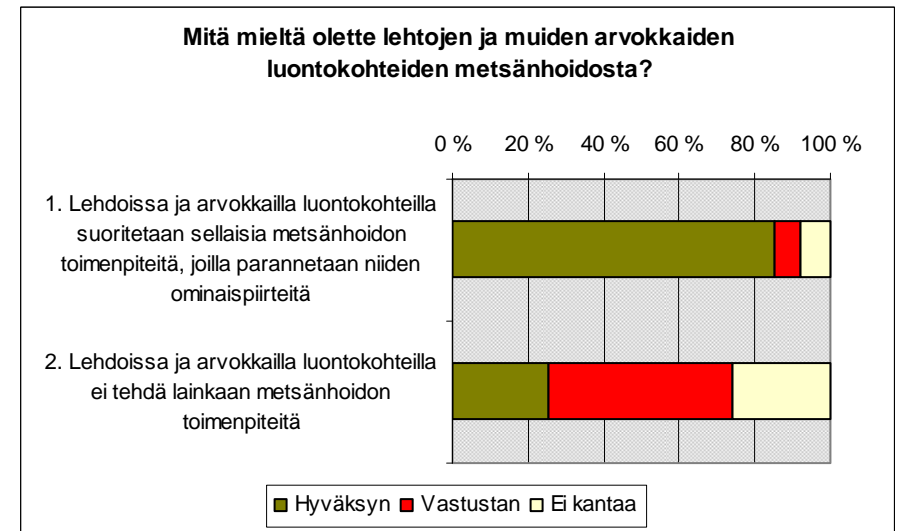
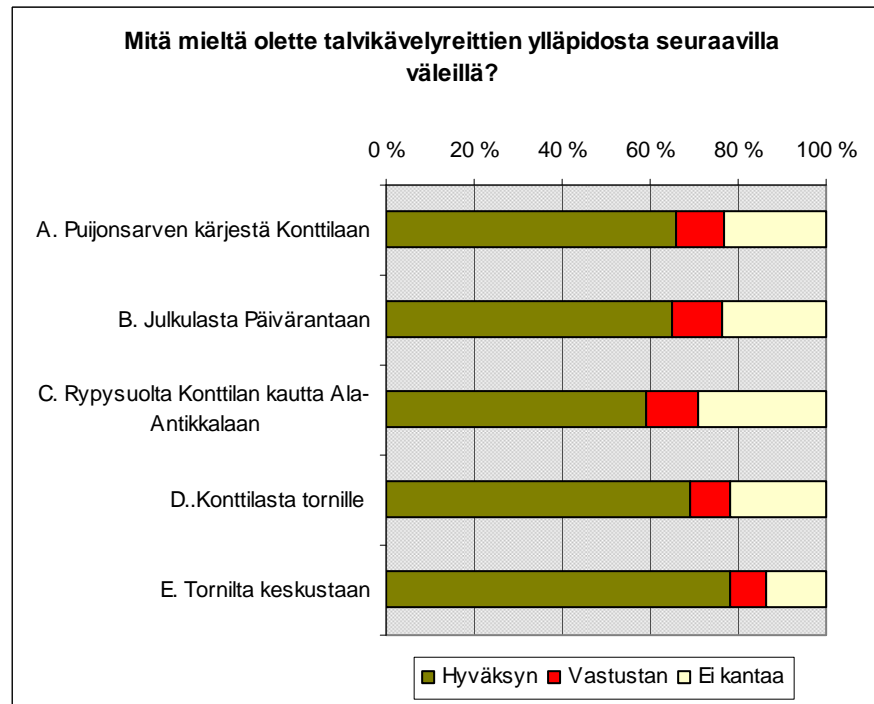
Tehdään harkitusti maiseman avauksia Puijonsarven alueelle.

Konttilaa, Antikkalan pihaa ja Puijon eteläreunaa kehitetään perinnemaisemana.

Kaskeamista järjestetään Puijonsarven alueella virkistystalkoina ja virkistysreittien elävöittämiseksi.

Reittien varsilla metsää hoidetaan avoimuuden ja turvallisuuden kannalta.

Tulokset ovat yhteenveto posti-, netti- ja näyttelykyselyistä. Liitteenä olevalla cd-rom-levyllä on kaikki tulokset eriteltynä sekä arvotutkimusraportit.

1. Miten suhtaudutte Puijon alueen käyttöön liittyviin kehittämisehdotuksiin?

	POSTI				INTERNET				KAIKKI			
	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä
1. Taukopaikkojen lisääminen liikuntareittien varrelle	80,6 %	8,7 %	10,7 %	100 %	80,3 %	10,5 %	9,2 %	100 %	80,5 %	9,0 %	10,4 %	100 %
2. Turhien väylien metsittäminen / jättäminen metsittymään	71,2 %	12,5 %	16,3 %	100 %	77,6 %	14,5 %	7,9 %	100 %	72,5 %	12,9 %	14,6 %	100 %
3. Helppokulkuisen latureitin rakentaminen Puijon ympäri	83,6 %	6,8 %	9,6 %	100 %	73,7 %	14,5 %	11,8 %	100 %	81,6 %	8,4 %	10,0 %	100 %
4. Uusien teemareittien toteuttaminen luontopolkujen tapaan	67,1 %	13,8 %	19,0 %	100 %					67,1 %	13,8 %	19,0 %	100 %
5. Ulkoilureittien turvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen rakentamalla	76,0 %	13,2 %	10,8 %	100 %	61,3 %	21,3 %	17,3 %	100 %	72,9 %	14,9 %	12,2 %	100 %
6. Ulkoilureittien ympäristön hoitaminen avoimemmaksi	57,5 %	24,6 %	17,9 %	100 %	44,7 %	39,5 %	15,8 %	100 %	54,8 %	27,7 %	17,5 %	100 %
7. Latuväylien reunojen käsittely niin, että laduille sataa riittävästi lunta	73,0 %	11,4 %	15,6 %	100 %	61,3 %	24,0 %	14,7 %	100 %	70,6 %	14,0 %	15,4 %	100 %
8. Maastopyöräilyreittien kehittäminen	41,2 %	33,1 %	25,7 %	100 %	44,7 %	38,2 %	17,1 %	100 %	41,9 %	34,2 %	23,9 %	100 %
9. Antikkalan laskettelurinteen laajennus hissilinjan pohjoispuolelle	43,9 %	30,3 %	25,8 %	100 %	28,9 %	48,7 %	22,4 %	100 %	40,8 %	34,2 %	25,1 %	100 %
10. Golf-kentän laajennus 9. reikäiseksi ja tasoituskelpoiseksi	33,0 %	36,5 %	30,6 %	100 %	32,9 %	52,6 %	14,5 %	100 %	33,0 %	39,8 %	27,2 %	100 %
11. Golf-kentän lähiympäristön kehittäminen puistomaisemmaksi	46,7 %	25,3 %	28,1 %	100 %	30,3 %	53,9 %	15,8 %	100 %	43,2 %	31,3 %	25,5 %	100 %
12. Olemassa olevien liikuntapaikkojen parantaminen rakentamalla	75,0 %	10,4 %	14,6 %	100 %	68,0 %	16,0 %	16,0 %	100 %	73,6 %	11,6 %	14,9 %	100 %
13. Liikuntaa ja urheilua tukevien rakennusten rakentaminen / parantaminen	75,2 %	12,9 %	11,9 %	100 %	57,9 %	27,6 %	14,5 %	100 %	71,5 %	16,0 %	12,4 %	100 %
14. Laavujen ja nuotiopaikkojen rakentaminen maiseman avausten yhteyteen	77,4 %	15,6 %	6,9 %	100 %	77,3 %	18,7 %	4,0 %	100 %	77,4 %	16,3 %	6,3 %	100 %
15. Ryhmätilaisuuksiin sopivan kodan rakentaminen esim. Ylä-Antikkalaan	66,7 %	16,7 %	16,7 %	100 %	67,6 %	24,3 %	8,1 %	100 %	66,9 %	18,2 %	14,9 %	100 %
16. Puisen lintutornimaisen näköalatornin rakentaminen metsäalueelle	64,0 %	18,7 %	17,3 %	100 %	68,4 %	18,4 %	13,2 %	100 %	64,9 %	18,6 %	16,4 %	100 %
17. Yleisöhisin rakentaminen Puijon montusta tornille	47,6 %	32,6 %	19,8 %	100 %	31,6 %	52,6 %	15,8 %	100 %	44,2 %	36,8 %	19,0 %	100 %
18. Luontotietokeskuksen avaaminen, esim. majalla, torniin tai tunneleihin	73,5 %	13,2 %	13,2 %	100 %	65,3 %	13,3 %	21,3 %	100 %	71,8 %	13,3 %	14,9 %	100 %
19. Selvästi näkyvien sisäänkäyntien rakentaminen Puijon alueen reunoille	66,1 %	16,1 %	17,8 %	100 %	55,3 %	23,7 %	21,1 %	100 %	63,8 %	17,7 %	18,5 %	100 %
20. Ylä-Antikkalan tien leventäminen	33,4 %	30,3 %	36,2 %	100 %	38,2 %	39,5 %	22,4 %	100 %	34,4 %	32,2 %	33,3 %	100 %
21. Perinnemaisemien hoitaminen niiden historian mukaan	86,2 %	2,4 %	11,4 %	100 %	85,5 %	2,6 %	11,8 %	100 %	86,1 %	2,5 %	11,5 %	100 %
22. Historiallisten rakenteiden kunnostaminen, esim. muurit ja tiet	76,4 %	6,6 %	17,0 %	100 %	71,1 %	11,8 %	17,1 %	100 %	75,3 %	7,7 %	17,0 %	100 %
23. Perinteisten maa- ja metsätöiden järjestäminen (esim. kaskeaminen)	52,8 %	16,5 %	30,6 %	100 %	51,3 %	19,7 %	28,9 %	100 %	52,5 %	17,2 %	30,3 %	100 %

2. Mitä mieltä olette ehdotetuista maiseman avausten paikoista?

	POSTI				INTERNET				KAIKKI			
	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä
1. Puijonsarven pohjoispää, avokalliolta näkymä Kallansilloille	69,9 %	12,9 %	17,1 %	100 %	56,8 %	29,7 %	13,5 %	100 %	67,2 %	16,4 %	16,4 %	100 %
2. Puijonsarven itärinne, ulkoilureitiltä näkymä Karhonsaaren suuntaan	62,8 %	12,1 %	25,2 %	100 %	63,0 %	21,9 %	15,1 %	100 %	62,8 %	14,1 %	23,1 %	100 %
3. Puijonsarven länsirinne, maisemareitiltä näkymä Neulaniemeen	66,0 %	11,3 %	22,7 %	100 %	64,4 %	20,5 %	15,1 %	100 %	65,6 %	13,2 %	21,1 %	100 %
4. Konttilan ja tornin välimaasto, ulkoilureitiltä näkymä Niuvanniemeen	53,9 %	22,0 %	24,1 %	100 %	47,9 %	38,0 %	14,1 %	100 %	52,7 %	25,2 %	22,1 %	100 %
5. Golf-kentältä Konttilaan, ulkoilureitiltä näkymä Konttilan rakennuksiin	33,9 %	35,7 %	30,4 %	100 %	35,1 %	45,9 %	18,9 %	100 %	34,2 %	37,9 %	28,0 %	100 %
6. Antikkalan laskettelurinteen näkymän parantaminen	46,6 %	24,4 %	29,0 %	100 %	36,5 %	37,8 %	25,7 %	100 %	44,5 %	27,2 %	28,3 %	100 %
7. Puijon laskettelurinteen näkymän parantaminen	50,0 %	21,6 %	28,4 %	100 %	32,9 %	39,7 %	27,4 %	100 %	46,5 %	25,4 %	28,2 %	100 %

3. Mitä mieltä olette liikuntaa ja urheilua tukevien rakennusten rakentamisesta / parantamisesta seuraavilla alueilla?

	POSTI				INTERNET				KAIKKI			
	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä
1. Urheilulaaksossa	79,6 %	8,1 %	12,3 %	100 %	80,0 %	10,7 %	9,3 %	100 %	79,7 %	8,6 %	11,7 %	100 %
2. Antikkalan alarinteellä	65,2 %	14,2 %	20,6 %	100 %	64,3 %	21,4 %	14,3 %	100 %	65,1 %	15,6 %	19,3 %	100 %
3. Antikkalan ylärinteellä	46,6 %	26,2 %	27,2 %	100 %	38,9 %	45,8 %	15,3 %	100 %	45,0 %	30,2 %	24,8 %	100 %

4. Mitä mieltä olette pysäköinnin laajentamisesta seuraavilla alueilla?

	POSTI				INTERNET				KAIKKI			
	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä
1. Tornin luona	58,1 %	26,8 %	15,1 %	100 %	52,1 %	36,6 %	11,3 %	100 %	56,9 %	28,7 %	14,4 %	100 %
2. Antikkalan ylärinteellä	30,6 %	39,9 %	29,5 %	100 %	33,8 %	49,3 %	16,9 %	100 %	31,2 %	41,8 %	26,9 %	100 %
3. Antikkalan alarinteellä	55,9 %	21,7 %	22,4 %	100 %	58,6 %	27,1 %	14,3 %	100 %	56,4 %	22,8 %	20,8 %	100 %
4. Puijon montussa	61,4 %	22,5 %	16,1 %	100 %	63,8 %	20,3 %	15,9 %	100 %	61,9 %	22,0 %	16,1 %	100 %
5. Puijonsarven ympärillä	39,9 %	27,8 %	32,4 %	100 %	43,5 %	34,8 %	21,7 %	100 %	40,6 %	29,1 %	30,3 %	100 %

5. Mitä mieltä olette talvikävelyreittien ylläpidosta seuraavilla väleillä?

	POSTI				INTERNET				KAIKKI			
	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä
A. Puijonsarven kärjestä Konttilaan	63,7 %	9,7 %	26,6 %	100 %	74,3 %	15,7 %	10,0 %	100 %	65,8 %	10,9 %	23,3 %	100 %
B. Julkulasta Päivärantaan	63,3 %	8,6 %	28,1 %	100 %	69,1 %	16,2 %	14,7 %	100 %	65,2 %	11,1 %	23,7 %	100 %
C. Rypysuolta Konttilan kautta Ala-Antikkalaan	57,4 %	11,1 %	31,5 %	100 %	64,8 %	15,5 %	19,7 %	100 %	58,9 %	12,0 %	29,0 %	100 %
D..Konttilasta tornille	65,0 %	8,3 %	26,7 %	100 %	84,7 %	12,5 %	2,8 %	100 %	69,2 %	9,2 %	21,6 %	100 %
E. Tornilta keskustaan	76,8 %	5,8 %	17,4 %	100 %	80,6 %	12,5 %	6,9 %	100 %	78,1 %	8,1 %	13,8 %	100 %

6. Mitä mieltä olette seuraavista matkailun kehittämistoimenpiteistä?

	POSTI				INTERNET				KAIKKI			
	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä
1. Puijon laelle uusi puun latvoja korkeampi rakennus	19,6 %	65,1 %	15,3 %	100 %	23,0 %	68,9 %	8,1 %	100 %	20,3 %	65,9 %	13,8 %	100 %
2. Puijon laen rakennusten laajennusmahdollisuus matkailutoiminnan kehittämiseksi	73,0 %	14,0 %	13,0 %	100 %	61,3 %	29,3 %	9,3 %	100 %	70,6 %	17,2 %	12,2 %	100 %
3. Ylä-Antikkalan alueelle monipuolista matkailutoimintaa, esim. väliaikaisia rakenteita, jotka eivät näy kaukomaisemassa (kiipeilyrata, seikkailupuisto)	50,2 %	27,4 %	22,4 %	100 %	47,9 %	34,2 %	17,8 %	100 %	49,7 %	28,9 %	21,4 %	100 %

7. Mitä mieltä olette ensilumen ladun kehittämisestä seuraavilla alueilla?

	POSTI				INTERNET				KAIKKI			
	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä
1. Urheilulaaksossa	71,3 %	9,4 %	19,2 %	100 %	66,2 %	20,3 %	13,5 %	100 %	70,3 %	11,7 %	18,1 %	100 %
2. Golf-kentällä	47,3 %	25,1 %	27,6 %	100 %	60,0 %	22,7 %	17,3 %	100 %	50,0 %	24,6 %	25,4 %	100 %

8. Mikä Puijon käytön suunnitelmavaihtoehdoista soveltuu Puijon alueelle mielestänne parhaiten?

	POSTI					INTERNET					KAIKKI				
	Soveltuu hyvin	Soveltuu huonosti	Ei sovellu lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä	Soveltuu hyvin	Soveltuu huonosti	Ei sovellu lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä	Soveltuu hyvin	Soveltuu huonosti	Ei sovellu lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä
1. Huoltava ja säilyttävä	63,5 %	10,4 %	2,8 %	23 %	100,0 %	61,2 %	14,9 %	16 %	7,5 %	100,0 %	63,0 %	11 %	5,7 %	19,9 %	100 %
2. Virkistys, luonto ja kulttuuri	69,6 %	9,2 %	1,2 %	20 %	100,0 %	66,7 %	22,7 %	2 %	9,1 %	100,0 %	69,0 %	12 %	1,3 %	17,7 %	100 %
3. Luonto ja liikunta	82,1 %	5,6 %	0,8 %	12 %	100,0 %	79,1 %	14,9 %	1 %	4,5 %	100,0 %	81,4 %	8 %	0,9 %	10,1 %	100 %
4. Matkailu, luonto ja kulttuuri	56,3 %	20,4 %	1,6 %	22 %	100,0 %	43,8 %	35,9 %	8 %	12,5 %	100,0 %	53,7 %	24 %	2,9 %	19,7 %	100 %
5. Liikunta ja virkistys	77,0 %	6,9 %	2,0 %	14 %	100,0 %	67,2 %	23,9 %	6 %	3,0 %	100,0 %	74,9 %	10 %	2,9 %	11,7 %	100 %
6. Matkailu ja liikunta	58,3 %	17,8 %	4,0 %	20 %	100,0 %	45,5 %	28,8 %	20 %	6,1 %	100,0 %	55,6 %	20 %	7,3 %	16,9 %	100 %

B. METSÄNHOIDON VAIHTOEHDOT JA TOIMENPITEET

10. Miten metsän vaihteellinen uudistaminen soveltuu mielestänne Puijon metsien hoitoon?

	POSTI	NETTI	KAIKKI
1. Soveltuu erinomaisesti	21,9 %	27,0 %	27,0 %
2. Soveltuu hyvin	41,0 %	33,8 %	33,8 %
3. Soveltuu kohtalaisesti	23,0 %	17,6 %	17,6 %
4. Soveltuu huonosti	4,0 %	4,1 %	4,1 %
5. Ei sovellu lainkaan	1,8 %	13,5 %	13,5 %
6. En osaa sanoa	8,3 %	4,1 %	4,1 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

11. Mikä metsänhoidon vaihtoehtoista soveltuu Puijon alueelle mielestänne parhaiten?

	POSTI					INTERNET					KAIKKI				
	Soveltuu hyvin	Soveltuu huonosti	Ei sovellu lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä	Soveltuu hyvin	Soveltuu huonosti	Ei sovellu lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä	Soveltuu hyvin	Soveltuu huonosti	Ei sovellu lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä
1. Ei metsänhoitoa	16,8 %	27,3 %	41,4 %	14,5 %	100 %	24,3 %	31,4 %	37,1 %	7,1 %	100 %	18,6 %	28,3 %	40,3 %	12,8 %	100 %
2. Metsänhoidon kevyt vaihtoehto	68,9 %	17,7 %	2,8 %	10,6 %	100 %	60,0 %	25,7 %	7,1 %	7,1 %	100 %	67,0 %	19,4 %	3,7 %	9,9 %	100 %
3. Metsänhoidon perusvaihtoehto	48,9 %	21,5 %	9,0 %	20,6 %	100 %	36,2 %	24,6 %	24,6 %	14,5 %	100 %	46,0 %	22,2 %	12,6 %	19,2 %	100 %
4. Metsänhoidon raskas vaihtoehto	5,4 %	24,3 %	54,1 %	16,2 %	100 %	10,3 %	11,8 %	69,1 %	8,8 %	100 %	6,6 %	21,4 %	57,6 %	14,5 %	100 %

12. Millaisena koette seuraavat metsänhoitotoimenpiteiden toteutustavat?

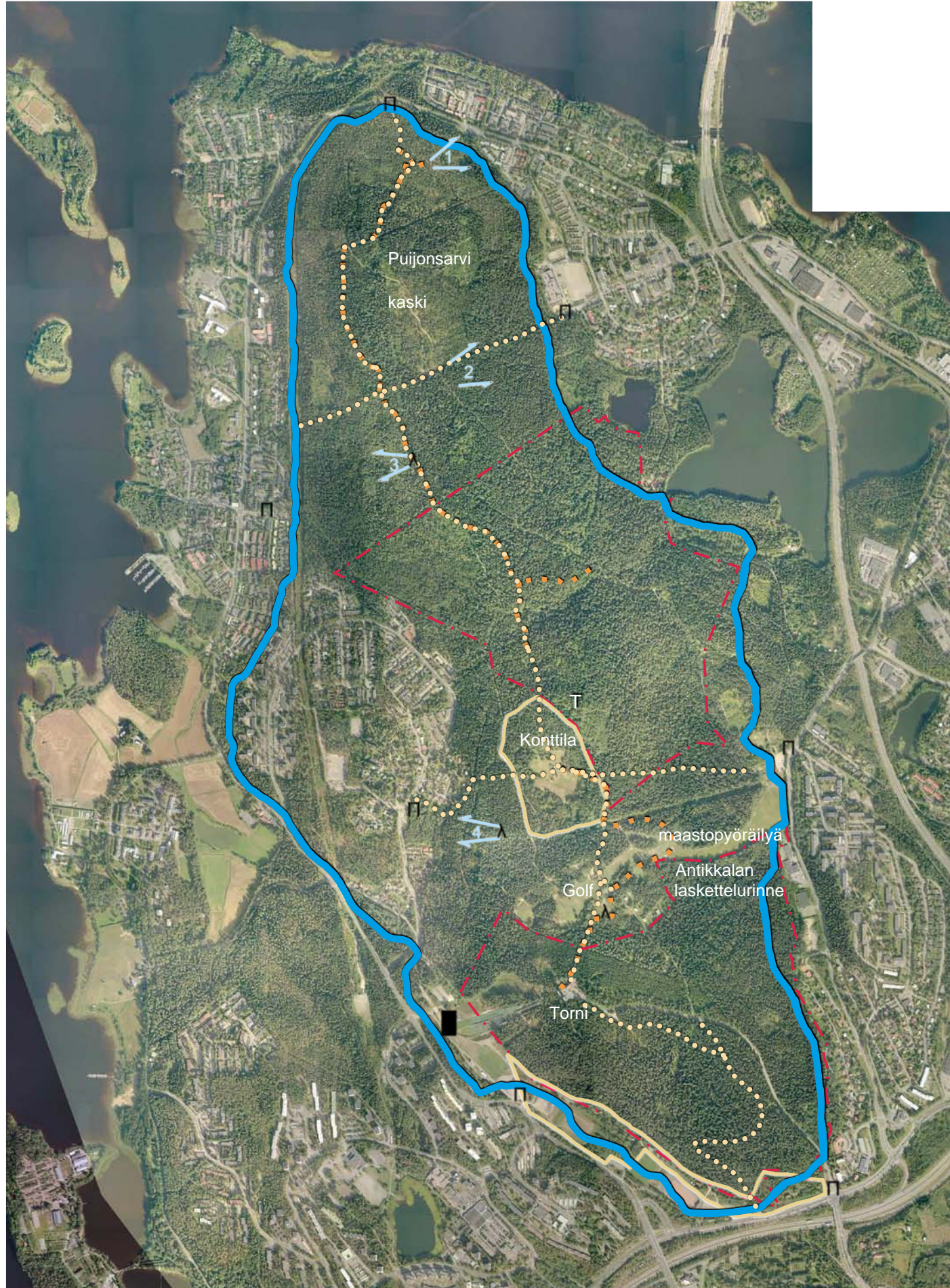
	POSTI					INTERNET					KAIKKI				
	Häiritsee erittäin paljon	Häiritsee jonkin verran	Ei häiritse juuri lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä	Häiritsee erittäin paljon	Häiritsee jonkin verran	Ei häiritse juuri lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä	Häiritsee erittäin paljon	Häiritsee jonkin verran	Ei häiritse juuri lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä
1. Hoitotoimenpiteet tehdään tehokkaasti ja nopeasti lyhyen ajan kuluessa	18,5 %	27,7 %	43,1 %	10,8 %	100 %	29,6 %	22,5 %	40,8 %	7,0 %	100 %	20,8 %	26,6 %	42,6 %	10,0 %	100 %
2. Hoitotoimenpiteet tehdään pitkän ajan kuluessa, esim. koko talvi	21,3 %	30,4 %	35,7 %	12,5 %	100 %	41,4 %	30,0 %	24,3 %	4,3 %	100 %	25,5 %	30,3 %	33,3 %	10,8 %	100 %
3. Hoitotoimenpiteet toteutetaan osa-alue kerrallaan	7,4 %	21,9 %	61,1 %	9,6 %	100 %	12,7 %	18,3 %	64,8 %	4,2 %	100 %	8,5 %	21,1 %	61,9 %	8,5 %	100 %
4. Hoitotoimenpiteitä toteutetaan samanaikaisesti koko Puijon alueella	30,5 %	34,0 %	22,9 %	12,6 %	100 %	55,7 %	22,9 %	15,7 %	5,7 %	100 %	35,8 %	31,6 %	21,4 %	11,1 %	100 %

13. Mitä mieltä olette lehtojen ja muiden arvokkaiden luontokohteiden metsänhoidosta?

	POSTI				INTERNET				KAIKKI			
	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä	Hyväksyn	Vastustan	Ei kantaa	Yhteensä
1. Lehdossa ja arvokkailla luontokohteilla suoritetaan sellaisia metsänhoidon toimenpiteitä, joilla parannetaan niiden ominaispiirteitä	86,4 %	6,3 %	7,3 %	100 %	81,1 %	9,5 %	9,5 %	100 %	85,3 %	6,9 %	7,8 %	100 %
2. Lehdossa ja arvokkailla luontokohteilla ei tehdä lainkaan metsänhoidon toimenpiteitä	23,9 %	50,6 %	25,5 %	100 %	31,4 %	41,4 %	27,1 %	100 %	25,5 %	48,6 %	25,8 %	100 %

ENSISIJAISESTI TOTEUTETTAVAKSI EHDOTETAAN :

- Ensilumen latu
- Helppokulkuisen latureitin rakentaminen Puijon ympäri
- Historiallisten rakenteiden kunnostaminen, esim. muurit ja tiet
- Laavujen ja nuotiopaikkojen rakentaminen maiseman avauksen yhteyteen
- Latuväylien reunojen käsittely niin, että laduille sataa riittävästi lunta
- Liikuntaa ja urheilua tukevien rakennusten rakentaminen / parantaminen
- Maastopyöräilyreittien kehittäminen
- Maiseman avauksia
- Olemassa olevien liikuntapaikkojen parantaminen rakentamalla
- Perinnemaisemien hoitaminen niiden historian mukaan
- Perinteisten maa- ja metsätöiden järjestäminen (esim. kaskeaminen)
- Puijon lintutornimaisen näköalatornin rakentaminen metsäalueelle
- Ryhmätilaisuuksiin sopivan kodan rakentaminen esim. Ylä-Antikkalaan
- Selvästi näkyvien sisäänkäyntien rakentaminen Puijon alueen reunoille
- Taukopaikkojen lisääminen liikuntareittien varrelle
- Turhien väylien metsittäminen / jättäminen metsittymään
- Ulkoilureittien turvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen rakentamalla
- Ulkoilureittien ympäristön hoitaminen avoimemmaksi
- Uusien teemareittien toteuttaminen luontopolkujen tapaan
- Ympäri vuoden ylläpidettäviä kävelyreittejä. Erityisesti tornin ja Konttilan välinen talvinen kävely-yhteys.

- Luonnonsuojelualue
- ▭ Hoidettava tai ennallistettava perinnemaisema tai kulttuurihistoriallinen kohde
- Maiseman avaus, metsää harvennetaan niin että kaukomaisema näkyy
- Laavu tai kota
- T Puinen lintutornimainen näköalatorni metsän latvuksen tasalle
- Latuväylä
- Teemareitti, esim. maisemareitti tai historiareitti
- Ympäri vuoden ylläpidettävä kävelyreitti, talvikävelyreitti
- Urheilua tukevien rakennusten parantaminen
- Puijon portti; selkeä sisääntulo Puijolle

ALUE, JOLLE ESITETÄÄN TARKEMPIEN KÄYTÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMIEN LAATIMISTA

Puijon virkistymetsien hoito- ja käyttösuunnitelman toisen kävijäkyselyn ja foorumin jälkeen jäi ristiriitaisia odotuksia viivalla merkitylle alueelle.

Suunnitteluryhmä ehdottaa että alueelle tehdään tarkemmin erillisiä käytön kehittämissuunnitelmia vertailtavaksi ja arvioitavaksi ennen kuin siellä voidaan toteuttaa ristiriitaisiksi jääneitä ehdotuksia. Näitä ovat mm.

 Laskettelurinteen laajennus

 Golf-kenttien laajennus

 Golf-kenttien ympäristön kehittäminen puistomaisemmaksi.

 Puijon lakialueen matkailutoimintojen laajentaminen

 Uudet rakennukset ja hissit alueen sisällä

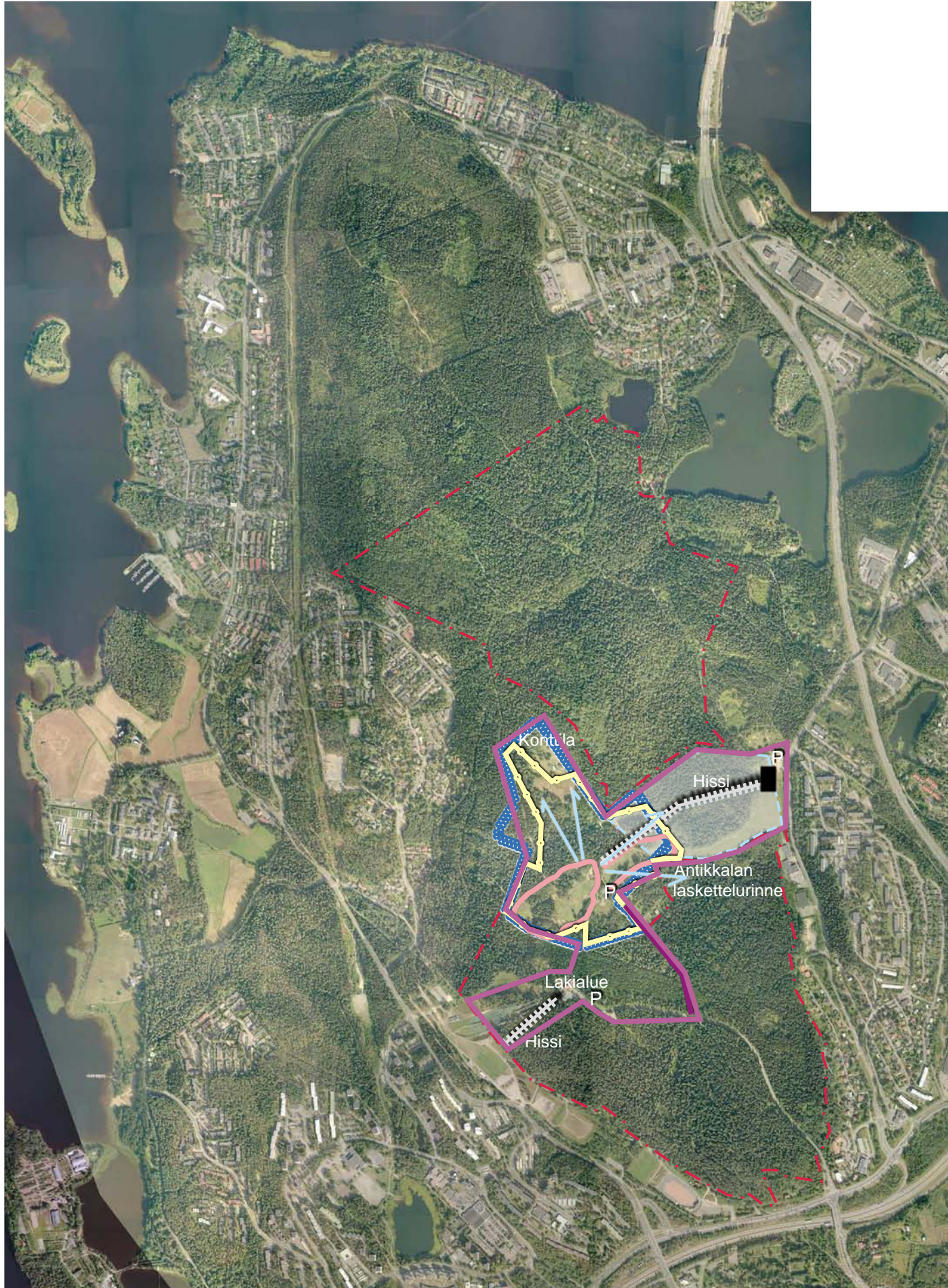
 Pysäköinnin laajennus

 Olemassa olevien teiden leventäminen tai uusien teiden rakentaminen

 Maiseman avaukset alueella

Kartalle merkittyjen ehdotusten aluerajaukset ja sijainnit ovat suuntaa antavia. Ehdotettujen asioiden tarkempaa erillissuunnittelua vaaditaan koko alueen sisällä.

 Suojelualueen raja

LIITE 10: YHTEENVEDOT JA VASTINEET LAUSUNNOISTA

Seuraavassa on koottu keskeisiä esitettyjä näkemyksiä lausunnon antajien antamista lausunnoista. Lausuntoja on tarkasteltu sektoreittain, koska saman toimialan lausunnoissa on ollut päällekkäisyyttä. Näkemyksiä on tarkasteltu vertaamalla tehtyjä esityksiä kävijätutkimusten antamiin tuloksiin, kaupunginhallituksen tekemään suunnittelupäätökseen ja/tai suunnitteluprosessin aikana kertyneisiin kokemuksiin. Vastineita on kirjoitettu ainoastaan sellaisiin näkemyksiin, jotka ovat olleet ristiriidassa esitetyn suunnitelman kanssa tai joissa on ollut jotakin uutta aiemmin esitettyyn nähden.

Yksittäisiin kannanottoihin Puijon käytön kehittämisen osalta ei ole lähdetty kommentoimaan, vaan ne on jätetty lausunnon antajien omiksi mielipiteiksi. Perusteluna edelliseen on, että kävijätutkimusten tuloksia on voitu tarkastella tilastollisesti kun taas yksittäisissä lausunnoissa esitetyt näkemykset ovat kunkin lausunnonantajan yksittäisiä kannanottoja. Kävijätutkimuksen tulokset antavat verrattain hyvän pohjan päätöksenteolle. Lisäksi käytön kehittämisehdotukset edellyttävät jatkosuunnittelua, joten niiden arviointi tulee uudelleen arvioitavaksi toteutussuunnitteluvaiheessa. Metsänhoidon osalta on myös joihinkin yksittäisiin näkemyksiin esitetty vastine. Vastineet painottuvat määrällisesti luonnonsuojelusektorin esittämään kritiikkiin, koska muut lausunnonantajat ovat olleet pääsääntöisesti esitettyjen kehittämissuunnitelmien kannalla. Vastineet on esitetty satunnaisessa järjestyksessä.

Liikunta- ja urheilusektorin lausunnot:

Pohjois-Savon Liikunta ry 10.2.2010

Vapaa-ajan lautakunta 20.1.2010

Puijon Latu ry 27.1.2010

Yhteenveto liikunta- ja urheilusektorin lausunnoista

Yhteenvetona liikunta- ja urheilusektorin lausunnoista voidaan todeta, että esitetty suunnitelma nähdään hyvänä pohjana Puijon alueen jatkosuunnittelulle. Metsänhoidon ”kevyt vaihtoehto” nähdään suositeltavana ja Puijon alueen merkitystä virkistysalueena korostetaan. Puijon lakialueen ja Konttilan - Antikkalan alueen kehittäminen edellyttää vaihtoehtoisten jatkosuunnitelmien laadintaa. Puijon isännöyden ja hoitovastuun selvittäminen nähdään tärkeänä. Myös neuvottelukunnan perustaminen vuorovaikutteisuuden jatkamiseksi on hyvä asia. Lausunnoissa oli kommentoitu myös joitakin yksittäisiä kehittämisehdotuksia.

Kuopion Matkailupalvelu OY:n 30.1.2010 lausunto:

Yhteenveto Kuopion Matkailupalvelu OY:n lausunnosta

Metsänhoidon ”kevyt vaihtoehto” nähdään suositeltavana valintana. Puijon käytön kehittämisehdotukset tulee priorisoida, aikatauluttaa ja resurssoida. Kysymys Puijon isännöydestä tulee ratkaista ja Puijon neuvottelukunnan tai ohjausryhmän perustaminen on erinomainen tuki tulevalle Puijon isännälle.

Luonnonsuojelusektorin lausunnot:

Kuopion kaupungin ympäristölautakunta 26.1.2010 § 7

Pohjois-Savon ELY-keskus / Ympäristö- ja luonnonvarat 9.2.2010

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry 25.1.2010

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys ry 18.1.2010

Lintuyhdistys Kuikka 21.1. 2010

ESITETTY NÄKEMYS: Suunnittelutehtävää ja suunnittelun tavoitteita on muutettu suunnitteluprosessin aikana ja suunnittelun painotuksia on muutettu?

VASTINE: Puijon suunnitteluhanke on alun perin valmisteltu yhteistyössä Metsäntutkimuslaitoksen kanssa ja suunnitteluprosessista on laadittu erillinen esiselvitys: ”Puijon metsäalueen hoidon ja käytön vuorovaikutteinen suunnittelu”. Kyseinen esiselvitys on hyväksytty KH:n päätöksellä 9.6.2008, 281 § jatkosuunnittelun pohjaksi. Suunnitteluhankkeessa on edetty esiselvityksen mukaisesti siten täydennettynä, että hankkeen ohjausryhmä päätti tilata konsultin tekemän tarjoaman toisen kävijäkyselyn. Toisella kävijäkyselyllä tähdättiin hankkeen vuorovaikutteisuuden syventämiseen. Lisätyönä tilattu toinen kävijäkysely ei ole muuttanut suunnittelun painotuksia eikä myöskään tavoitteita.

Alusta alkaen kyseessä on ollut suunnitteluhanke, missä on pyritty kartoittamaan kuopiolaisten odotuksia niin Puijon virkistysmetsien hoidon kuin alueen käytön kehittämisenkin suhteen. Vertaamalla laadittua esiselvitystä ja toteutunutta suunnitteluprosessia toisiinsa voidaan todeta, että suunnitteluhankkeessa on edetty tehtyjen päätösten mukaisesti. Ainoa asiakokonaisuus, mikä poikkeaa alkuperäisestä toimeksiannosta, koskee loppuraportin kohdassa 4.3. esitettyjä ”Muita kehittämisehdotuksia”, mitkä eivät ole kuuluneet alkuperäiseen toimeksiantoon. Kyseiset ehdotukset päätettiin kuitenkin ohjausryhmässä ottaa ehdotuksina mukaan ja yleisesti keskusteltaviksi, koska niillä saattaa olla suurikin merkitys Puijon tulevaisuuden kannalta.

ESITETTY NÄKEMYS: Puijon selänteen käytön kehittäminen ei kuulu virkistysmetsien hoidon suunnitteluun ja suunnitteluryhmästä puuttuu kaavoituksen edustus

VASTINE: Puijon virkistysmetsien kävijätutkimuksen valmisteluvaiheessa (Puijon metsäalueen hoidon ja käytön vuorovaikutteinen suunnittelu) tuli sel-

keästi esille, ettei kävijätutkimukseen perustuvassa suunnittelussa voi eikä pidä erottaa alueen käytön ja metsänhoidon kehittämistä. Tästä syystä on Puijon kävijätutkimuksessa lähdetty kokonaisvaltaiseen suunnitteluprosessiin, missä on mukana sekä Puijon alueen käytön kehittämisehdotukset sekä metsänhoidon suunnittelun periaatteet. Lähestymistapa on myös kaupunginhallituksessa hyväksytty.

Samassa KH:n päätöksessä on metsä- ja kalatalousyksikkö valtuutettu yhteistyössä liikuntatoimen, puistotoimen, kaavoitusosaston, ympäristökeskuksen ja Kuopion Matkailupalvelun kanssa vastaamaan em. suunnitteluprosessin läpiviennistä. Edellytetty yhteistyö on järjestetty ohjausryhmän avulla, missä em. tahojen lisäksi on myös suurimpien puolueiden ja Metsäntutkimuslaitoksen edustus. Hankkeen suunnittelu- ja ohjausryhmän kokoonpanossa on pyritty laaja-alaisuuteen: myös maankäytön suunnittelun asiantuntemus on molemmissa ryhmissä. Suunnitteluryhmään kuuluva maisema-arkkitehti livo Vänskä työskentelee pääasiallisesti maankäytön suunnittelun parissa ja ohjausryhmätyöskentelyssä on toiminut toimistoinsinööri Pekka Mustonen kaavoitusosastolta.

ESITETTY NÄKEMYS: Puijon suunnitteluhankkeessa virkistysmetsien hoidon osuus on suppea ja ylimalkainen

VASTINE: Puijon virkistysmetsien hoidon suunnittelussa on tähdätty kaupunginvaltuuston tasoisten strategisten asioiden selvittämiseen. Lähtökohtana on ollut selvittää 1. kävijäkyselyssä kuopiolaisten arvoja ja odotuksia Puijon metsänhoitoa kohtaan. Samaan aikaan Puijon yleiskaavan mukaiset virkistysmetsät on inventoitu sekä luontotekijöiden että puuston osalta. Puijolta tehdyt aiemmat luontoinventointitiedot ovat olleet suunnittelijoiden käytettävissä. Arvotutkimusten tulosten perusteella on kehitetty ja mallinnettu Puijolle ehdotettu vaiheittaisen uudistamisen menetelmä sekä kuvattu suositeltavat metsänhoidon yleiset periaatteet. Päätöksenteon pohjaksi on laadittu 4 erilaista metsänhoidon skenaariota, missä on mukana myös luonnonsuojeluun tähtäävä vaihtoehto. Näistä 4 erilaisesta skenaariosta on tehty laskelmia ja vaikutusten arviointia aina 50 vuoden päähän useilla eri kriteereillä arvioituna. Toisessa kävijätutkimuksessa on selvitetty kuopiolaisten näkemyksiä laaditusta 4:stä erilaisesta skenaariosta sekä vaiheittaisesta uudistamisesta. Lopuksi on tehty ehdotus valittavaksi metsänhoidon vaihtoehdoksi ja toimintatavaksi metsien uudistamisen osalta. Missään aiemmassa Kuopion kaupungin metsiä koskevassa suunnitteluhankkeessa ei aiemmin ole tehty yhtä monipuolisia selvityksiä.

Metsänhoidon toteutussuunnitelmat tullaan aikanaan laatimaan valtuuston vahvistamien periaatteiden pohjalta. Toteutussuunnitteluvaiheessa yksityiskohtaiset luontotekijät otetaan huomioon valtuuston vahvistamien periaatteiden ja lainsäädännön pohjalta. Toteutussuunnitelmien yksityiskohdat ratkaistaan maisematyölupamenettelyssä, mikä kuuluu ympäristölautakunnan toimialaan.

ESITETTY NÄKEMYS: Kävijätutkimusten kysymysten asettelussa luonnonsuojelun näkökulma on ollut huonosti esillä eikä suunnitelmassa ole esitetty uusia luonnonsuojelualueiden laajennuksia

VASTINE: Kävijätutkimusten kysymysten ja suunnitelmavaihtoehtojen laadinasta on vastannut moniammatillinen suunnittelijoiden ryhmä ohjausryhmän ohjauksessa. Ohjausryhmään on osallistunut ulkopuolisina asiantuntijoina Metsäntutkimuslaitoksen edustajia, millä on osaltaan pyritty varmistamaan suunnitteluprosessin ja kävijätutkimusten objektiivisuus. Molemmissa ryhmissä on ollut mukana myös biologista asiantuntemusta ja luonnonsuojelun edustaja, Vrt raportin liite 1. Kävijätutkimuksessa käytön suunnitelmavaihtoehtoissa on ollut mukana myös luonnonsuojelua painottava ”Hoitava ja säilytävää” vaihtoehto ja metsänhoidon suunnitelmavaihtoehtoissa luonnon monimuotoisuuden ehdoilla toimiva vaihtoehto ”Ei metsänhoitoa”. Sisällöltään em. vaihtoehdot ovat olleet koko Puijon alueen suojeluun tähtääviä, mikä on myös suunnitelmassa erikseen kuvattu. Kyseiset vaihtoehdot eivät ole kävijäkyselyssä saaneet merkittävää kuopiolaisten kannatusta, vaan eniten kannatusta ovat saaneet suunnitelmavaihtoehto ”Luonto ja liikunta” ja esitetty metsänhoidon ”Kevyt vaihtoehto”. Ohjausryhmän valinnan mukaan loppuraportti valmisteltiin eniten kävijätutkimuksissa kannatusta saaneiden vaihtoehtojen pohjalta.

Suunnitteluprosessin aikana on tuotu esille ehdotuksia myös uusien luonnonsuojelualueiden perustamiseksi Puijolle. Kävijätutkimuksen mukaan kuopiolaiset painottavat Puijon kehittämisessä seuraavia asioita: Liikunta/Urheilu 28 %, Matkailu 26 %, Metsien virkistyskäyttö 19 % ja Luonnonsuojelu 17 %. Tällä hetkellä Puijon alueesta on suojeltu yli 40 %:a. Tässä suunnitteluhankkeessa ei ole tähdätty yleiskaavan rajojen muuttamiseen vaan virkistymetsille soveliaiden hoitotapojen ja Puijon käyttömuotojen yhteensovittamiseen.

Luonnonsuojelulain mukaista rauhoitusta hakemalla maanomistaja luopuu omasta päätösvallostaan omistamansa alueen osalta lähes kokonaan ja siirtää päätösvaltaansa valtion luonnonsuojeluviranomaiselle. Em. kävijäkyselyn tuloksia vasten tuleekin kysyä, edistääkö ja helpottaako uusien luonnonsuojelualueiden perustaminen liikunnan/urheilun, matkailun ja metsien virkistyskäytön kehittämisen edellytyksiä ja yhteensovittamista Puijolla? Suunnitteluprosessin aikana kokoontuneissa teemaryhmissä muodostuneen käsityksen ja tämänhetkisten käytännön kokemusten mukaan muiden käyttömuotojen kehittäminen on suojelualueilla huomattavasti rajoitetumpaa ja byrokraattisempaa kuin virkistysalueilla. Luonnonsuojelualueiden laajentaminen nykyisestä ei helpota erilaisten toimintojen yhteensovittamista ja kehittämistä Puijolla. Mikäli myöhempien kaavoitustoimenpiteiden yhteydessä tehtävät luontoselvitykset antavat perusteen luonnonsuojelualueiden laajentamiseen voidaan asiaan palata myöhemmin.

ESITETTY NÄKEMYS: Vanhat metsät tulisi jättää Puijolla metsänhoidon ulkopuolelle ja lahoppuun määrää tulisi lisätä

VASTINE: Ensimmäisessä kävijätutkimuksessa kysyttiin kuopiolaisten mielipidettä mm. Puijon metsien metsänhoidon tarpeellisuudesta. Noin ¾ kuopiolaisista kannattaa Puijon metsien hoitamista. Saman tutkimuksen mukaan

enemmistö vastusti avohakkuiden tekemistä Puijolle, mutta oli pienten vaiheittaisten aukko- ja kaistalehakkuiden kannalla. Em. lähtökohdista mallinnettiin ja kuvattiin suunnitteluprosessin aikana ns. vaiheittainen uudistaminen. Vaiheittaisen uudistamisen hyväksyi toisen kävijäkyselyn perusteella Puijolle lähes 4/5 kuopiolaisista, joten selvitysten perusteella esitetty toimintamalli on ollut hyvin yleisesti hyväksytty.

Esitetyn ns. ”kevyen metsänhoidon” mallin mukaan toimittaessa vanhaa puustoa uudistetaan hyvin maltillisesti. Esitetystä kevyessä vaihtoehdossa vuoteen 2060 mennessä yli 100-vuotiaiden metsien osuus nousee nykyisestä n. 36 %:sta n. 57 %:iin pinta-alasta. Mikäli metsänhoitovalinta olisi ollut ”Ei metsänhoitoa” niin yli 100-vuotiaiden osuus nousisi 76 %:iin vuoteen 2060 mennessä. Käsitys yli 100-vuotiaiden metsien vähenemisestä ”kevyen metsänhoidon” mallin mukaan toimittaessa ei pidä paikkaansa.

Esitetty lahoppuun määrän lisääminen on mahdollista toteuttaa ja toteutuu joka tapauksessa, mikäli Puijon metsänhoidon vaihtoehdoksi valitaan ns. kevyt vaihtoehto, uudistaminen hoidetaan vaiheittaisen uudistamisen avulla ja arvokkaita luontokohteita hoidetaan niiden luonteen edellyttämällä tavalla. Metsien hoidon toteutussuunnittelussa tullaan ottamaan huomioon Puijon upeat luonnonarvot ja lajisto, luonnonsuojelualueiden läheisyys, reitistöt, ... Myös puuston määrä lisääntyy ja puusto ikääntyy esitetystä kevyessä vaihtoehdossa. Ihmisille tärkeä ”Metsän tuntu” pystytään säilyttämään erittäin hyvin ja reitit sekä muu toiminta Puijolla pystytään ottamaan hyvin huomioon.

ESITETTY NÄKEMYS: Arvokkaat luontokohteet ja lajisto olisi pitänyt ottaa paremmin huomion suunnittelussa. Erityinen arvo Puijolla on lehtolajistossa ja vanhojen metsien lajistossa.

VASTINE: Puijon alue on kaikkein parhaiten inventoitu luontoalue Kuopiossa. Kaikki Puijolta tehty aiemmat luontoinventointitiedot ovat olleet suunnittelijoiden käytettävissä ja ne on myös otettu huomioon näissä yleissuunnitelmatason suunnitelmassa ja metsänhoidon periaatteissa. Suunnitteluun on osallistunut konsultin palveluksessa työskentelevä, Puijon erittäin hyvin tunteva biologi Jari Kärkkäinen, millä on pyritty varmistamaan luontoarvojen huomioon ottaminen suunnittelussa. Aiempien inventointitietojen toistaminen tässä suunnitelmassa ei ole ollut tarkoituksenmukaista, koska kyseessä on ollut nimenomaan uuden näkökulman tuominen Puijon suunnitteluun: kävijätutkimukseen perustuva näkökulma. Luontotekijät tulevat otetuksi huomioon kaikissa niissä toteutussuunnitelmissa, mitkä tullaan laatimaan tämän kävijätutkimuksen perusteella. Tämä koskee niin käytön kehittämisehdotuksia kuin metsänhoidonkin suunnittelua.

Puijolla esiintyvä monipuolinen eliölajisto osoittaa, että virkistymetsien hoidossa on tähän asti onnistuttu ottamaan kyseinen lajisto hyvin huomioon. Kuten aiemmin on laskelmilla osoitettu kasvaa vanhojen metsien osuus ”kevyen metsänhoidon” toimintamallissa. Tästä on seurauksena, että vanhoista metsistä hyötyvän lajiston olosuhteet paranevat entisestään. Suunnitteluprosessin aikana inventoitiin Puijon yleiskaavan mukaiset virkistymetsät ja inventoinnin yhteydessä luokiteltiin mm. metsälain 10 §:n mukaiset arvokkaat

luontokohteet. Yli 4/5 kuopiolaista oli sitä mieltä, että ko. luontokohteita tulee hoitaa niiden luonteenpiirteitä korostavalla tavalla. Tämä tulee myös lisäämään Puijon luonnon monimuotoisuutta ja lehtolajisto tulee erityisesti hyötymään. Luontokohteiden hoidon toteutussuunnittelu tullaan tekemään yhteistyössä monimuotoisuuden edistämisestä vastaavan viranomaisen kanssa. Myös muilla alueilla luonnon monimuotoisuuden edistäminen otetaan huomioon toteutussuunnitteluvaiheessa.

ESITETTY NÄKEMYS: Puijolla ei tulisi käyttää maanmuokkausta eikä Puijolle tulisi tuoda taimimateriaalia muualta

VASTINE: Maanmuokkausmenetelmät ovat viime vuosina kehittyneet kovasti ja tällä hetkellä on olemassa myös hyvin keveitä menetelmiä, joiden maisemalliset vaikutukset ovat vähäisiä. Maanmuokkauksen avulla varmistetaan nuorten taimien alkutaival. Mikäli vaiheittaisessa uudistamisessa joudutaan turvautumaan täydennysistutukseen tullaan taimien alkuperä varmistamaan paikalliseksi.

ESITETTY NÄKEMYS: Käytön kehittämisehdotusten suhde lainsäädäntöön ja Natura-säädöksiin

VASTINE: Puijon alueen käytön kehittämisehdotukset on kaikki laadittu periaate- ja yleissuunnitelmatasolla, koska kävijätutkimuksen tavoitteena on ollut tutkia kuopiolaisten mielipiteitä kehittämisehdotuksista. Ehdotukset ovat olleet hyvin eri tasoisia ja kaikkien toteuttaminen edellyttää vielä erillisten toteutussuunnitelmien laadintaa. Toteutussuunnitelmia voidaan ryhtyä laatimaan, mikäli toteutussuunnitelmien laadinnasta päätetään. Kaikkien kehittämisehdotusten osalta toteutussuunnittelusta päättäminen ei kuitenkaan ole yksinkertaista koska esim. Konttilan – Antikkalan – Puijon tornin alueen jatko-suunnittelu edellyttäneee yleiskaavan tarkistamista. Kaikessa jatkosuunnittelussa tulee suunnitelmakohtaisesti selvittää esim. tarve luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen, Natura-arvioinnin tarve jne. Selvitysten tarve kussakin asiassa tulee tutkia yhteistyössä toimivaltaisen viranomaisen kanssa tapauskohtaisesti, eikä selvittäminen ole sisältynyt tämän toimeksianton piiriin.

Yhteenveto luonnonsuojelusektorin lausunnoista

Yhteenvetona luonnonsuojelusektorin lausunnoista voidaan todeta, että lausunnoissa on suhtauduttu kriittisesti esitettyjä suunnitelmia kohtaan. Myös koko suunnitteluprosessin toimeksianto on kyseenalaistettu samoin kuin käytössä ollut asiantuntemus. Luonnonsuojelusektorin näkemyksen mukaan luontoarvot eivät ole tulleet riittävän painokkaasti esille esitetyissä suunnitelmassa ja toimenpide-ehdotuksissa. Jatkosuunnittelussa tulee tapauskohtaisesti selvittää mahdolliset kaavoitus- ja Natura- ym. selvitystarpeet. Lausunnoissa on esitetty myös luonnonsuojelualueiden laajennuksia.

Asukasyhdistysten lausunnot:

Puijon ympäristön asukasyhdistykset 26.1.2010

Länsi-Puijon asukasyhdistys 1.2.2010

ESITETTY NÄKEMYS: Puijon metsien hoitovastuu tulisi siirtää samalla taholle niin virkistymetsien kuin luonnonsuojelualueidenkin osalta. Mahdollisuuksien mukaan sama taho voisi vastata myös reittien hoidosta ja metsätuloista saavat rahat tulisi ”korvamerkitä” Puijon kehittämiseen.

VASTINE: Hoitovastuu tulee tarkasteltavaksi palvelualueuudistuksen yhteydessä samoin kuin mahdollisuus esitettyyn nettobudjetointiin.

ESITETTY NÄKEMYS: Kaupungin tulisi määrittää Puijo-kokonaisuudesta vastaava taho, jonka eräänä tehtävänä olisi mm. huolehtia aloitetun vuorovaikutteisuuden jatkamisesta.

VASTINE: Suunnitteluprosessin aikana saadut kokemukset vuorovaikutuksesta yhdessä asukasyhdistysten, urheiluseurojen, luonnonsuojelun ja kulttuurin edustajien sekä matkailualan ihmisten kanssa, ovat olleet positiivisia. Hyvin alkanutta kokeilua voisi olla hedelmällistä jatkaa. Vastuukysymys tulee ratkaista palvelualueuudistuksen yhteydessä.

Yhteenveto asukasyhdistysten lausunnoista

Yhteenvetona asukasyhdistysten lausunnosta voidaan todeta, että esitetty suunnitelma nähdään hyvänä pohjana Puijon alueen jatkosuunnittelulle. Metsänhoidon ”kevyt vaihtoehto” nähdään suositeltavana. Hoitovastuun järjestäminen ja eri osapuolien vuorovaikutteisuuden jatkaminen nähdään tärkeänä. Lausunnoissa oli kommentoitu myös joitakin yksittäisiä kehittämissuhteita.

Yrittäjäjärjestöjen lausunnot:

Kuopion kauppakamari 25.1.2010

Kuopion Yrittäjät 4.2.2010

Yhteenveto yrittäjäjärjestöjen lausunnoista

Yhteenvetona yrittäjäjärjestöjen lausunnosta voidaan todeta, että esitetty suunnitelma nähdään hyvänä pohjana Puijon alueen jatkosuunnittelulle. Eriyisesti mahdollisuuksia nähdään Konttilan - Antikkalan - Puijon tornin alueella, joskin alueen kehittäminen edellyttää parhaan vaihtoehdon selvittämistä. Myös liiketoimintamahdollisuuksien selvittäminen nähdään tärkeänä. Lausunnoissa oli kommentoitu myös joitakin yksittäisiä kehittämissuhteita.

Kaavoittajan lausunto:

Kaavoitusosasto 28.1.2010

ESITETTY NÄKEMYS: Konttilan - Antikkalan - Puijon tornin alueen jatkosuunnittelu edellyttää Puijo – Puijonsarvi osayleiskaavan tarkistamista.

VASTINE: Mikäli Konttilan - Antikkalan - Puijon tornin alueella päädytään jatkosuunnitteluun tulee myös osayleiskaavaa tarkistaa.

ESITETTY NÄKEMYS: Puijon metsille esitetty metsien hoidon ”kevyt vaihtoehto” muuttaa metsien hoidon suositusta. Tämän muutoksen vaikutus tulee esittää suunnitelmassa.

VASTINE: Osayleiskaavan yhteydessä laadittu ja hyväksytty aiempi Puijon metsien hoidon suositus tulee korvata nyt esitettyllä ”kevyen metsänhoidon” periaatteilla ja vaiheittaisen uudistamisen mallilla.

Yhteenveto kaavoittajan lausunnosta

Yhteenveto na kaavoittajan lausunnosta voidaan todeta, että kaavoittaja näkee suunnitelman luovan hyvän pohjan metsien tulevalle hoidolle ja myös hankkeiden rahoituksesta tulisi huolehtia. Lisäksi kaavoittaja painottaa Puijon isäntäkysymyksen ratkaisemisesta. Mikäli Konttilan - Antikkalan - Puijon tornin alueella päädytään jatkosuunnitteluun tulee myös osayleiskaavaa tarkistaa. ”Kevyen metsänhoidon” ja vaiheittaisen uudistamisen malleilla tulisi korvata aiemmat osayleiskaavan yhteydessä hyväksytyt metsien hoidon suositukset.

Metsäsektorin lausunnot:

Pohjois-Savon metsäkeskus 1.2.2010

Metsäntutkimuslaitos 25.1.2010

ESITETTY NÄKEMYS: Puijon alueen metsien uudistaminen tulisi toteuttaa selkeämmin ja nopeammalla aikataululla. Lehtipuuston osuutta tulisi lisätä varsinkin reittien varsilla.

VASTINE: Ehdotus metsien uudistamisen toteuttamiseksi ehdotettua selkeämmin ja nopeammin johtaisi talousmetsän kaltaiseen metsien käsittelyyn. Puijolla metsien hoidon tavoitteet eivät ole puuntuotannollisia, joten uudistumisen nopeutta ei tule käyttää päätöksenteon perusteena. Kun otetaan huomioon ensimmäisen kävijätutkimuksen tulokset, missä suuri osa kuopiolaisista arvosti ”metsän tuntua” sekä luonnon monimuotoisuuden edistämistä, on vaiheittaisen uudistamisen käyttäminen perusteltua. Myös toisen kävijätutkimuksen perusteella 4/5 kuopiolaisista pitää ”vaiheittaista uudistamista vähintään kohtalaisen hyvänä menetelmän Puijolla. Lehtipuuston osuuden lisäämiseen reittien varsille ei ole olemassa mitään esteitä.

ESITETTY NÄKEMYS: Puijon metsille tehtävän suunnitelman toteutusvaihetta tulee seurata tarkasti, koska kyseessä on uudenlainen tapa käsitellä iso metsäaluetta

VASTINE: Metsänhoitosuunnitelmien toteutusta on syytä ryhtyä seuraamaan niin toteutuksen jälkeen tehtävillä kävijätutkimuksilla kuin maastossa tehtävillä inventoinneillakin. Seuranta on tärkeää, että saadaan kokemuksia mallinnuksesta uudenlaisesta toimintavasta kuin myös sillä saavutetuista tuloksista.

ESITETTY NÄKEMYS: Suunnitelma-asiakirjaa tulisi edelleen parantaa tuomalla raportissa esille metsänhoidon laskelmien menetelmät ja ohjelmat sekä tekemällä riskianalyysi

VASTINE: Metsänhoidon laskelmien menetelmien ja ohjelmien esittely on mahdollista ja paikallaan, mutta riskianalyysin tekeminen on jatkoseurannan ja analysoinnin tehtävä.

Yhteenveto metsäsektorin lausunnoista

Yhteenvetona metsäsektorin lausunnoista voidaan todeta, että lausunnoissa on suhtauduttu hyvin positiivisesti tehtyjä suunnitelmia kohtaan. Metsäntutkimuslaitos pitää toteutettua suunnitteluhanketta jopa malliesimerkkinä vaativien ja konfliktierkkien metsien suunnittelusta. Myös tulevan toteutussuunnitteluvaiheen seurantaa korostetaan Metlan lausunnossa.

Kulttuurilautakunnan lausunto 26.1.2010:

Yhteenveto kulttuurilautakunnan lausunnosta korostuksella, että kyseessä on virkistysalue eikä puuntuotantometsä. Lausunnoissa oli kommentoitu myös joitakin yksittäisiä kehittämissuhteita ja korostettu mm. perinnemaisemien hoitamista, historiallisia rakenteita ja kulttuurihistoriaa.

Sosiaali- ja terveyskeskuksen lausunto:

Va. sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Jukka Usanoff 3.2.2010

Sosiaali- ja terveyskeskuksella ei ollut huomautettavaa hoito- ja käyttösuunnitelman suhteen.

Pohjois-Savon Liikunta ry
Haapaniemenkatu 10A
70100 KUOPIO

LAUSUNTO
10.02.2010

Aikamo	22.6.8/2108	Päivä	11.2.2010
Arkistotunnus		Ambuokka	441
Käsittely (pvm + j)		Arkistipaikka	

PUIJON VIRKISTYSMETSIEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA

Puijon alue on kuopiolaisien timantti kaupungin sydämessä. Timantti saadaan loistamaan vielä paremmin, mikäli tehdään oikeanlaista hiontaa. Puijo tarjoaa kaupunkilaisille, maakunnan väelle ja vieraille loistavat puitteet nauttia luonnosta monin eri tavoin. Puijo tulee säilyttää mahdollisimman luonnonvaraisena liikuntamyönteisyyttä unohtamatta. Puijo ei voi olla ainoastaan luontoharrastajien yksinoikeus.

Tutkimus osoitti, että suurin osa vastaajista kävi Puijolla virkistäytymässä / ulkoilemassa. Aktiivisimmat ”puijolaisten” liikkuvat kesällä juosten ja kävellen sekä talvisaikaan hiihtäen. Turvallisuuden vuoksi on tärkeää, että liikuntaväylät ovat hyvässä kunnossa kaikkina vuodenaikoina. Asianmukaisesti merkityt ja hyvässä kunnossa olevat reitit saavat liikkujan pysymään tontillaan.

Puijolle mahtuvat hyvin aktiiviset kuntoilijat ja luontoharrastajat. Kota ja laavut istuvat hyvin luonnon maisemaan. Nykyiseltä laavulta avautuva maisemakuva on silmiä hivelevä.

Golfin osalta Puijolle riittää nykyisten väylien määrä. Pienille muutoksilla väylille saadaan lisää vaikeutta (pituutta). Yleensä ottaen Puijon alueen rujot rakennukset (stadion alueen matala puurakennus) tulee korvata asiallisilla uusilla tiloilla. Kansainvälinen kilpailutoiminta (mäkihypy) tarvitsee myös kansainväliset (kilpailukykyiset) puitteet. Puijon mäkihypy on käytännössä ainoa EUROOPASSA näkyvä kilpailutapahtuma vuosittain Kuopiosta ja Pohjois-Savosta. Mäkihypyllä on keskimäärin 20 miljoonaa tv-katsojaa. Maastohiihdon kilpailutoiminnalle Puijon tulee tarjota kilpailukykyiset edellytykset.

Yrittäjyyden (liikuntamatkailun) kannalta tarvitaan esitetyn kaltaisia uudistuksia, että Puijo pysyy valtakunnallisena maamerkinä. Puijo on merkittävä osa Kuopion kaupungin identiteettiä. Puijon matkailuhotelli ja tornissa vierailevat tarvitsevat riittävät paikoitustilat.

On hienoa, että parkkialueet on suunniteltu Puijon alueen reunoille. Ei ole mitään järkeä, että autolla pitäisi päästä aina ”oven eteen”. Puijon luontoon pääsee kävellen ja hiihtäen monelta eri kulmalta, kun opasteet on hyvin merkitty.

Puijon kehittämisessä tulee mukana olla myös toiminnasta ja kunnossapidosta vastaavat tahot, kuten Puijon Hiihtoseura ja vapaa-ajantoimi (liikuntatoimi).

Pohjois-Savon Liikunnan mielestä ”ensisijaisesti toteutettavaksi ehdotetaan” -listalle ehdotetut toimenpiteet ovat hyviä ja kannatettavia. Metsänhoidon osalta kevyt vaihtoehto säilyttäne Puijon Puijona. On oikein, että lakialueen ja Antikkalan alueen suunnitelmia tarkennetaan. ”Puijon neuvottelukunnan” perustamisen vaihtoehdot tulee selvittää. Puijo tarvitsee emännän / isännän.

Matti Kartila
aluejohtaja

Kuopion kaupunki

Ote pöytäkirjasta

Sivu 16

Vapaa-ajan lautakunta

20.01.2010

8 §

Seppo Jauhiainen/
Metsä- ja kalatalous
Suokatu 42 F
70110 KUOPIO

Pöytäkirjanote

2268 / 441 / 2008

Kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta Puijolle/vapaa-ajanlautakunnan lausunto

Kuopion kaupunginhallitus on päättänyt (KII 9.6.2008, 281 §) kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnasta Puijolle. Suunnitelman laadinnasta on vastannut FCG Planco OY kaupunginhallituksen nimeämän ohjausryhmän ohjauksessa. Suunnitteluprosessin aikana on kuopiolaisia kuultu kävijätutkimuksissa kahdessa eri vaiheessa. Käytännön suunnitelmaehdotuksia on ollut työstämässä lukuisa joukko Puijon alueesta vastaavia toimijoita ja/tai muutoin Puijosta kiinnostuneita tahoja. Suunnitelmaehdotuksia on työstetty kahdessa Puijo-seminaarissa sekä erillisissä ryhmätöissä. Suunnitteluprosessin tuloksena on laadittu oheinen loppuraportti: ”Kävijätutkimukseen perustuva Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelma”. Loppuraportti liitteineen on myös suunnitteluhankkeen kotisivuilla www.puijo.kuopio.fi sekä loppuraportin liitteinä olevalla DVD:llä nimellä ”Raportti.pdf”. Suunnitteluhankkeen ohjausryhmän puolesta pyydän lausuntoa 31.1.2010 mennessä loppuraportista ja erityisesti siinä ehdotetuista metsänhoidon periaatteista (Kohta 4.1.), Puijon alueen käytön kehittämissuunnitelmista (Kohta 4.2.) sekä ehdotetuista muista toimenpiteistä (Kohta 4.3.).

Seppo Jauhiainen
Kaupunginmetsänhoitaja

Hallipäällikkö Hannu Pöllä esittää valmistelussaan 8.1.2010 seuraavaa:

Puijon toimintojen kehittämiseksi on vihdoin toteutettu suunnitteluprosessi, jossa asiantuntijoita ja kaupunkilaisia on kuultu laaja-alaisesti pyrkien ottamaan huomioon kaikki mahdolliset Puijon käyttöön vaikuttavat seikat. Vaikka suunnitelma on nimeltään

'Kävijätutkimukseen perustuvan Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelma' ja se on alunperin lähtöisin Puijon metsänhoidon tarpeista, se on koko Puijon käytön kattava monialainen yleissuunnitelma, jonka pohjalta eri tarpeiden mukaista yksityiskohtaista suunnittelua on esitettyllä tavalla helppo jatkaa. Suunnitelman laatijaksi valikoitunut konsultti FCG Planco Oy osoittautui prosessissa käytettyjen suunnittelumenetelmien osajaksi ja se oli samalla riittävän ulkopuolinen tekijä niin, että se kykeni 'näkemään metsän puilta' tässä kuopiolaisille niin tunnepitoisessa aiheessa.

Vapaa-ajantoimen tarpeet Puijolla liittyvät liikunnan ja urheilun olosuhteiden kehittämiseen. Puijo on pitkään ollut niiden suhteen lähes 'kiellettyä aluetta' ja siellä on vain tyydytty ylläpitämään vallitsevia olosuhteita. Puijon liikunta- ja urheilupalvelut ovat jääneet ajastaan jälkeen, kun niitä verrataan muihin vastaaviin kotimaisiin kohteisiin, kuten Lahden Salpausselkä, Kuusamon Ruka tai Rovaniemen Ounasvaara. Laadittu suunnitelma 'Kävijätutkimukseen perustuvan Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelma' antaa hyvän pohjan Puijon kehittämiseksi ympärivuotisen liikunnan ja erityisesti talviurheilukohteiden eturiviin Suomessa.

Esitän vapaa-ajanlautakunnan lausunnoksi, että se hyväksyy laaditun suunnitelman 'Kävijätutkimukseen perustuvan Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelma' (löytyy internetistä osoitteesta: <http://www.puijo.kuopio.fi/>) ja vaatii Puijon kehittämisen organisoimista viipymättä suunnitelmassa ehdotetulla tavalla sekä edellyttää käynnistettäväksi suunnitelmassa esitettyjen kehittämissuunnitelmien laatimista Puijon kiinnostavuudelle tärkeiden toimintojen turvaamiseksi.

Ilmastopoliittisen ohjelman näkökulmasta päätöschdotus on neutraali.

Lisätietoja asiasta antaa hallipäällikkö Hannu Pöllä, puh. 044 718 2520.

Ehdotus Vapaa-ajantoimenjohtaja:
Lautakunta hyväksyy hallipäällikön esityksen.

Päätös Vapaa-ajan lautakunta:
Lautakunta yksimielisesti hyväksyi esittelijän ehdotuksen.

Otteen oikeaksi todistaa, Kuopiossa 26.1.2010

Sirpa Niemi
Sirpa Niemi
pöytäkirjanpitäjä

Yhteystiedot

Vapaa-ajan palvelut
Hallinto
Tulliportinkatu 37 E
70110 KUOPIO
Puhelin: 017 18 2674
Faksi: 017 18 2666
Sähköposti: paula.aaltonen@kuopio.fi

27.1.2010	
Kuopion kaupunki	Saapunut 1.2.2010
Asiainro 2268/2108	Asiatuokka 441
Arkistotunnus	Arkistopaikka
Käsittely (pvm + §)	

Kuopion kaupunki
Metsätoimisto
Seppo Jauhiainen

ASIA: KÄVIJÄTUTKIMUKSEEN PERUSTUVA PUIJON VIRKISTYSMETSIEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA

Yleistä Kokonaisuutena voimme yhtyä lähes varauksetta kyselyn enemmistön kannattamiin tuloksiin ja sen perusteella laaditun taulukon toimenpide-ehdotuksiin. Metsänhoidon kevyt vaihtoehto saa myös Puijon Latu ry:n varauksettoman kannatuksen. Alla on otettu erikseen esille tärkeinä pitämiämme yksityiskohtia ja mahdollisesti varustaneet ne lyhyillä lisäkommenteilla. Kohdat on varustettu raportin mukaisin ja koontitaulukon numeroinnein.

4.1.1 Pidämme tärkeänä, että pitäydytään jatkossakin lähtökohdassa, ”että kyseessä ei ole puuntuotantometsä vaan virkistysalue”.

Maanmuokkausta käytetään vain tapauksissa, joissa se on ehdottoman välttämätöntä. Ensin etsitään ja tutkitaan mahdollisia muita vaihtoehtoja, joilla voitaisiin välttää maanmuokkauksen tarve kyseisessä kohteessa.

4.2.1 Kommentit koskien koontitaulukkoa

- 1.7.** Latuväylien reunojen käsittely pyritään tekemään kerralla ja riittävän rohkeasti niin, että tavoiteltu väylien hiihdettävyyttä (latu-uran roskaantumisen) myös perinteisellä hiihtotavalla saavutetaan koko hiihtokauden ajan.
- 1.8.** Maastopyöräilyn kehittämisessä otetaan huomioon muiden alueella liikkuvien esteettömyys ja turvallisuus. Olisi vahinko, jos kesäisin ei olisi mahdollista nousta apostolin kyydillä rauhallisesti ja turvallisesti laskettelurinnettä ylös, samalla ihailien takana avautuvia upeita maisemia.
- 1.9.** Selvitetään huolella, onko todellista tarvetta ja hyötyä rinteen käytölle laajentaa laskettelurinnettä hissilinjan pohjoispuolelle.
- 1.10.** Voisi olla perusteltua, jos sen käyttö saadaan liitettyä luontevasti muuhun Puijon tornin alueen toimintaan. Toimenpide ei saisi kuitenkaan rajoittaa merkittävästi muiden alueen käyttäjien liikkumista vapaasti alueella. Talvista hiihtokäyttöä toimenpiteet eivät saisi rajoittaa – mieluummin luoda sille aikaisempaa paremmat mahdollisuudet.

1.11. Maiseman avaamisen mahdollisuutta Kallavedelle laskettelurinteen suuntaan tulisi tutkia, vaikka golf-kentän laajennusta ei tehtäisikään.

1.13. Liikuntaa ja urheilua tukevien rakennusten rakentaminen/parantaminen tehdään ensisijaisesti Urheilulaaksossa. Muualla rakennuskantaa kehitetään perustellusti kokonaisuuteen liittyen.

1.16. Torni ei saisi olla ympäröivää puustoa korkeampi.

1.17. Yleisöhissi rakennetaan vain, jos siitä voidaan katsoa saatavan merkittävää hyötyä Puijon tornin ja lähiympäristön toiminnoille kävijämäärien lisääntymisen muodossa.

1.20. Toteutetaan, jos Ylä-Antikkalaa kehitetään niin, että liikenteen määrä kasvaa nykyisestä.

1.23. Kaskeamiseen suhtaudutaan varauksellisesti ja ehdotetaan, että jätetään mieluummin toteuttamatta.

2.1. Kannatetaan toteutettavaksi.

2.3. ja 2.4. Kannatetaan toteutettavaksi laavun ja nuotiopaikan kanssa.

2.6. ja 2.7. Molempien näkymiä parannetaan maltillisesti, mutta kuitenkin niin, että Puijolla kävijät pääsevät nauttimaan sieltä avautuvista upeista maisemista.

5.C. ja 5.E. Kannatetaan toteutettavaksi ensisijaisesti. Lisäksi ehdotamme, että Rypysuon kävelyreittiin C tehdään lisähaara Julkulaan ja kävelyreitti E yhdistetään Ala-Antikkalasta tulevaan kävelyreittiin Puijon tornilta.

6.1. Puijon laelle ei tule rakentaa puun latvoja korkeampia rakennuksia.

4.3 Julkinen liikenne Keskustasta Puijon laelle ehdotetaan järjestettäväksi kokeiluluonteisena kesäaikaan.

Puijon neuvottelukunnan perustaminen ja isännän valinta tuntuvat Puijon virkistysalueen kehittämisen kannalta tarpeellisilta ja siten kannatettavilta ehdotuksilta.

Kuopiossa 27.1.2010

Merja Örmälä
puheenjohtaja

Lauri Lehtinen
varapuheenjohtaja

Hallinto
Lea Pöyhönen

03.02.2010

2268 / 441 / 2008

Kuopion kaupungin ympäristölautakunta 26.01.2010 § 7

Lausunto/ kävijätutkimukseen perustuva Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelma

Ympäristölautakunta ilmoittaa lausuntonaan seuraavaa:

Suunnittelun lähtökohdat

Yleistä

Kaupunginvaltuusto päätti vuonna 2007, että Puijon virkistysmetsille laaditaan niiden hoitoa koskeva suunnitelma. Kaupunginhallitus käsitteli asiaa 9.6.2008, missä yhteydessä projektin tavoitteeksi esitettiin luonnonhoitosuunnitelman laatiminen. Suunnittelutyössä mahdollisesti esille tulevat alueen käyttöön liittyvät kehittämissuunnitelmat esitettiin siirrettävän Puijon alueen toiminnasta vastaaville muille hallintokunnille mahdollista toteuttamista tai jatkosuunnittelua varten. Suunnitteluprosessin aikana työn tavoitteita on muutettu olennaisesti siitä, mistä on alun perin päätetty. Virkistysmetsien hoidon sijaan pääpainon on saanut Puijon selänteen maankäyttö varsinaisen tavoitteen jäädessä vähemmälle huomiolle. Hankkeen painottumista maankäytön suunnitteluun ei ole otettu huomioon suunnitteluryhmää nimettäessä, sillä siitä puuttuu kokonaan kaavoituksen edustus.

Maankäytön suunnittelu ei ympäristölautakunnan mielestä kuulu virkistysmetsien hoitoa koskevaan työhön, vaan sitä koskevat ratkaisut on tehtävä muun suunnittelu- ja kaavoitusjärjestelmän puitteissa. Puijon selänteen kehittämisestä ja maankäyttöön liittyvistä ratkaisuista on tehty useita laaja-alaisia selvityksiä. Pää tavoitteiksi on viime aikoina varsin yksiselitteisesti määritelty alueen kehittäminen luonnon, virkistyksen ja ulkoilun ehdoilla.

Puijon selänteellä on oikeusvaikutteinen osayleiskaava, jossa on otettu kantaa myös virkistysalueen metsänhoitoon. Yleiskaavassa hyväksytyt periaatteet koskevat mm. kiertoaikaa, puuston kasvatusta sekä hakkuiden toteuttamista. Vahvistetun yleiskaavan metsänhoitoperiaatteet eivät kuitenkaan näy suunnitelmassa millään tavoin.

Lausunnolla oleva loppuraportti on rakenteeltaan varsin sekava. Otsikoinnin ja lausuntopyyntö perusteella voisi olettaa, että jatkotoimenpiteiden esittely alkaa kappaleesta 4. Näin ei kuitenkaan ole, vaan käytön kehitysehdotukset kuvailuineen on sisällytetty kappaleeseen 3.

Lausuntoa pyytänyt ohjausryhmä ei ole käsitellyt raporttia kokonaisuudessaan. Raportista ei käy ilmi, mikä osa työstä viedään lopulliseen päätöksentekoon.

Luonnonpiirteet

Suunnittelutyö on alun perin rajattu koskemaan vain virkistysmetsiä, koska luonnonsuojelualueella on hyväksytty hoito- ja käyttösuunnitelma. Tästä lähtökohdasta huolimatta suunnitelmassa esitetään mittaviakin suojelualueelle sijoituvia toimintoja. Suojelualueen osalta raportista puuttuu kokonaan sen asema Natura-kohteena, mikä asettaa omat vaatimuksensa niin alueen sisällä kuin sen ulkopuolellakin toteutettaville toimenpiteille. Puijon selänne kuuluu lisäksi kokonaisuudessaan Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin, mikä on myös otettava huomioon alueelle sijoituvia toimenpiteitä suunniteltaessa.

Suunnitteluprosessin vaiheet ja sisältö

Arvokkaat luontokohteet

Raportin arvokkaita luontokohteita koskeva kuvaus on erittäin niukka. Raportista ei käy ilmi, onko rajaukseen otettu metsälakikohteiden lisäksi muita arvokkaita luontokohteita. Suunnitteluprosessin aikana on esitetty myös METSO-kriteerien käyttämistä luontokohteiden arvottamisessa, mikä ei kuitenkaan ole toteutunut. Uhanalaisten lajien esiintymispaikkojen sijainti suhteessa rajattuihin kohteisiin ei käy raportista ilmi, minkä seurauksena niiden säilymiseen ei pysty ottamaan kantaa. Biologisen asiantuntemuksen hyväksikäyttö suunnitteluprosessissa ei muutoinkaan näy ainakaan loppuraportissa, sillä niin metsien kuin muunkin käytön perustan muodostavia luontoarvoja käsitellään erittäin niukasti.

Arvotutkimukset

Hoito- ja käyttösuunnitelmaraportissa korostetaan kävijäkyselyiden merkitystä ehdotettujen toimenpiteiden pohjana. Käyttäjien mielipiteet ovat tärkeitä Puijon kaltaisen keskeisen virkistysalueen kehittämisessä. Kyselyjen tulokset ovat kuitenkin riippuvaisia siitä,

mitä kysymyksiä kyselyyn sisällytetään ja kuinka kysymykset asetetaan. Esimerkiksi kyselyn metsänhoitoa koskevat vaihtoehdot ovat varsin kategorisia eikä niissä ole lainkaan luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen perustuvaa vaihtoehtoa tai kysymystä siitä, minkä ikäistä puustoa Puijolle halutaan. Myös suunnitelmassa käytetty talousmetsille tyypillinen terminologia ohjaa vastaajia, mikä näkyy vaikkapa "hoidetun" ja "hoitamattoman" metsän kuvailuissa. Vaikka käyttäjien mielipiteet ovatkin tärkeitä, niillä ei kuitenkaan voi ohittaa niitä ainoalaatuisia luontoarvoja, joita Puijoon liittyy niin suojelualueella kuin virkistysmetsissäkin.

Arvotutkimusten tulkinta suunnitelmiksi

Puijon merkitystä selvittäneessä kyselyssä vastaajat painottivat liikuntamahdollisuuksien ohella neljää tekijää, jotka tavalla tai toisella liittyvät luontoon: kaunis maisema, rauha ja hiljaisuus, luonnon monimuotoisuus ja metsän tuntu. Raportissa edellä olevan katsotaan tarkoittavan metsissä tapahtuvien muutosten vähäisyyttä ja huomattavasti normaalia pidempää kiertoaikaa. Tavoitteen katsotaan kuusikoiden osalta toteutuvan pääosin 160 vuoden kiertoajan puitteissa. Puijon merkitys edellä olevien arvojen toteutumisessa liittyy hyvin monella kaupunkilaisella nimenomaan vanhaan, jyllään puustoon, mitä myös koettu "metsän tuntu" kuvastaa.

Metsänhoitoehdotuksessa on esitetty asutuksen ja ulkoiluväylien reunametsiin omia käsittelysuosituksia, mutta luonnonsuojelualueeseen rajoittuvilta osilta vastaavat suositukset puuttuvat. Metsien uudistamiseen esitetään pienialaisin aukoin toteutettavaa ns. vaiheittaista uudistamista. Mitä pienialaisuudella tarkoitetaan, ei käy ilmi raportista. Kyselyssä esitetyn 20-40 metrin kaistaleveyden ja havainnekuvien perusteella on kuitenkin pääteltävissä, että käsittelyalueiden kokonaispinta-ala voi suurimmillaan olla useita hehtaareja, mitä ei lautakunnan mielestä voi pitää pienialaisena kuviona.

Uudistaminen esitetään ensimmäisen kymmenvuotiskauden aikana tehtäväksi noin kolmanneksessa uudistamisvaiheessa olevista metsiköistä. Uudistamisalueilla esitetään käytettäväksi myös maanpinnan muokkausta, joka sopii Puijolle erittäin huonosti. Havainnekuviissa esitelty vaiheittaisen uudistamisen malli on erittäin kaavamainen ja johtaa metsien pirstoutumiseen. Lopputuloksena on runsaasti eri-ikäistä taimikkoa, jossa vanhan metsän tuntua ja kaunista maisemaa koskevat tavoitteet toteutuvat huonosti.

Arvokkaisiin luontokohteisiin on raportin mukaan ehdotettu raivausta ja varovaista harvennusta. Hoitotoimenpiteisiin on puutteellisten lähtötietojen vuoksi vaikea ottaa kantaa. Lautakunta kuitenkin korostaa, että arvokkaissa luontokohteissa mahdollisesti tehtävät toimenpiteet edellyttävät aluekohtaista suunnittelua, jonka lähtökohdat ovat kohteen luontoarvoissa.

Käytön kehitysehdotukset käsittävät hyvin laajan skaalan Puijon hotellin laajentamisesta ja luontotiedekeskuksesta kävelyreittien kehittämiseen. Virkistysmetsien virkistyskäyttöön liittyviä vähäisiä toimenpiteitä lukuun ottamatta Puijon selänteen käyttö ei kuulu virkistysmetsien hoidon suunnitteluun.

Ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Metsänhoito

Metsänhoitoa koskeva osa on erittäin suppea ja ylimalkainen ottaen huomioon, että hankkeen tavoitteena oli nimenomaan virkistysmetsien hoidon suunnittelu. Metsänhoitoon valitussa kevyessä vaihtoehdossa puuston uusiminen perustuu 100-150 vuoden kiertoaikaan, mikä poikkeaa sekä arvotutkimuksen tulkinna 160 vuoden kiertoajasta että Puijon yleiskaavan mukaisesta 120 vuoden kiertoajasta. Kyselyyn vastanneista lähes 80 % piti tärkeänä, että metsään jätetään lahoja ja kuolleita puita, mikä ei kuitenkaan millään tavoin näy metsänhoitosuosituksissa.

Uusimistarpeen kiireellisyyttä arvioitaessa käytetään kriteereinä puuston ikää, kuntoa ja metsikön sijoittumista. Ympäristölautakunta katsoo, että myös virkistysmetsäalueella on säilytettävä vanhoja metsiä. Puuston ikä ei näin ollen saa olla tärkein uudistamistarvetta määrittävä kriteeri. Maanpinnan muokkaukseen ja muualta tuotavan taimiaineksen käyttöön ympäristölautakunta suhtautuu kielteisesti. Muita metsänhoitoon liittyviä seikkoja on käyty läpi arvotutkimusten tulkintaa koskevissa kommentteissa. Lisäksi lautakunta toteaa, että maisematyöluvista päättävä viranomaisen Kuopiossa on ympäristölautakunta.

Esitetyistä metsänhoitovaihtoehdoista lautakunta pitää parhaana kevyttä vaihtoehtoa. Lautakunta kuitenkin edellyttää, että toteutus ei ole niin kaavamaista kuin havainnekuvissa on esitetty eikä johda liian suuriin käsittelyaloihin.

Käytön kehittäminen

Kuten edellä on todettu, Puijon maankäytön suunnittelu ei kuulu virkistysmetsien hoidon suunnitteluun. Esitetyistä lukuisista käyttömuodoista mikään ei ole valmis toteutettavaksi ilman yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Myös kartoilla esitetyt reittien linjaukset ja vastaavat ovat ehdollisia ja edellyttävät tarkempaa suunnittelua.

Sivuilla 34-35 olevaan taulukkoon ja liitteisiin 8 ja 9 kootuista kehittämissuunnitelmista ympäristölautakunta toteaa seuraavaa:

Taukopaikkojen lisäämistä ja turhien väylien metsittämistä lautakunta pitää perusteltuna. Selänteen kiertävä uusi latureitti tulee lautakunnan mielestä sijoittaa siten, että siinä pystytään mahdollisimman paljon hyödyntämään alueella jo olevaa varsin runsasta ulkoilureittiverkostoa. Uusien teemareittien rakentamiseen lakialueen tuntumaan lautakunta suhtautuu varauksella. Uusien reittien sijasta alueella tulisi mahdollisimman paljon käyttää siellä jo olevia reittejä. Luontopolut sisältävät jo nykyisellään historiaan ja maisemaan liittyviä osioita, joita voitaisiin tarvittaessa vielä täydentää.

Ulkoilureittien reunojen käsittelyä on käyty läpi kolmessa eri toimenpide-ehdotuksessa. Ulkoilureittien turvallisuus on lautakunnan mielestä otettava huomioon niin reittien kunnossapidossa kuin reunametsien käsittelyssäkin. Ulkoiluväylien reunametsien käsittelyssäkin on lähtökohdaksi otettava väylän ympäristö, johon tehtävät toimenpiteet sopeutetaan.

Maastopyöräilyä koskevan opastuksen lisäämistä ja pelisääntöjen laatimista lautakunta pitää perusteltuna. Myös nykyiset liikuntapaikkarakennukset ja -rakenteet Urheilulaaksossa ja Antikkalassa kaipaavat kohentamista. Ylä-Antikkalaan mahdollisia ryhmätilaisuuksia varten tarvittavan rakennuksen sijoittaminen ja ulkonäkö vaativat tarkempaa suunnittelua. Ehdotettu kotamainen rakennelma sopii erittäin huonosti savolaiseen perinmaisemaan.

Puijon sisäänkäyntien korostaminen rakennelmilla edellyttää myös asiantuntevaa suunnittelua, jotta lopputulos olisi Puijon arvon mukainen. Perinmaisemien kunnostusta ja historiallisten rakennusten kunnostamista lautakunta pitää hyvänä ehdotuksena.

Uuden laskettelurinteen avaamiseen Antikkalaan lautakunta suhtautuu kielteisesti. Ehdotettu uusi rinne rajautuisi Puijon Natura-alueeseen ja sen alle jäisi luontonsa puolesta arvokkaita kohteita.

Antikkalan laskettelurinteen toimintaa voidaan lautakunnan mielestä kehittää muillakin tavoin kuin uuden rinteiden avaamisella. Hyviä kokemuksia on jo saatu laskettelurinteen ympärivuotisesta käytöstä mm. alamäkipyöräilyyn.

Golf-kentän laajennushanke on sisällytetty toimenpide-ohdotuksiin, vaikka se ei ole saanut enemmistön kannatusta arvotutkimuksessa eikä seminaareissa. Harjoituskentäksi tarkoitettua golf-alueen rakentamisen edellytyksenä on aikanaan ollut, että se pysyy nykyisellä alueellaan. Ehdotettu golf-kentän laajennus tuhoaisi mm. Konttilan perinnemaisemat. Konttilan ja golf-kentän väliin suunniteltu uusien väylien avaaminen olisi myös vahvistetun osayleiskaavan maankäyttövarausten vastainen. Golf-kentälle on lisäksi osoitettavissa vaihtoehtoisia paikkoja. Ympäristölautakunta yhtyy arvotutkimusten enemmistön kantaan ja suhtautuu kielteisesti golf-kentän laajennukseen. Metsän ja pellon reunavyöhykkeille ominaisen pensasvyöhykkeen säilyttämisen on lautakunnan mielestä oltava golf-kentän reunametsien hoidon lähtökohdaksi. Aluetta koskee osayleiskaavan vu 1 -varaus, jonka mukaan metsänreunojen kehittämiseen ja säilyttämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Ylä-Antikkalan tien levennys ei ympäristölautakunnan mielestä ole tarpeen. Leventämisen asemesta tielle voidaan rakentaa kohtaamislevike. Tie sijoittuu lisäksi Puijon Natura-alueelle, jolloin sen rakentaminen edellyttää asianmukaisten lupien hakemista. Yleisohjelman rakentamisesta ja Puijon luontotietokeskuksen avaamisesta päättäminen ei kuulu virkistysmetsien hoitosuunnitelmaan.

Maisema-avauksia suunniteltaessa on pidettävä mielessä näkymä molempiin suuntiin. Kriittisin ehdotetuista maiseman avauksista lienee golf-kentältä Konttilaan suunniteltu avaus, joka avaa myös Konttilasta näkymän golf-kentän suuntaan. Kuten suunnitelmassakin todetaan, Antikkalan ja Puijon laskettelurinteiden näkymien avaaminen edellyttää jatkosuunnittelua ja vaikutusten arviointia.

Urheilu- ja liikuntapaikkoihin liittyvien rakenteiden kunnostaminen on lautakunnan mielestä perusteltua kaikilla alueilla. Uusien rakennusten ja rakenteiden tekeminen edellyttää yksityiskohtaisempaa suunnittelua, joka tulee kytkeä muuhun maankäytön suunnitteluun.

Myös pysäköintialueiden kehittäminen kaikissa ehdotetuissa kohteissa liittyy maankäytön suunnitteluun eikä sitä koskevia ratkaisuja ole tarpeen tehdä metsänhoitosuunnittelun yhteydessä.

Talvikävelyreittien tarve on tullut esille useissa yhteyksissä. Lautakunta pitää perusteltuna myös kävelyyn tarkoitettujen väylien ylläpitoa Puijolla talviaikaan. Kävelyreitit on kuitenkin toteutettava polkutasoisina nykyisiä polkuja ja reittejä hyväksi käyttäen.

Puijon laen lisärakentaminen ja muu matkailutoiminnan kehittäminen ei kuulu Puijon virkistysmetsien hoidon suunnitteluun. Puijon lisärakentaminen ja matkailutoiminnan edistäminen vaativat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja erillistä päätöksentekoa. Puijon laki on lisäksi luonnonsuojelualuetta, jonka lisärakentaminen on rauhoitusmääräysten vastaista.

Rakennetun ensilumen ladun ensisijainen paikka on Urheilulaaksossa, jossa pystytään myös varastoimaan ja tekemään keinolunta. Ylä-Antikkalassa ensilumen latua voidaan kehittää nykyisellä alueella ja nykyisistä lähtökohdista.

Muut kehittämisehdotukset ovat pääosin kannatettavia, mutta eivät kuulu käsiteltävänä olevaan virkistysmetsien hoitosuunnitelmaan. Julkisen liikenteen kehittäminen, Puijon neuvottelukunnan perustaminen, majan ja tornin omistusjärjestelyjen muuttaminen ja ideakilpailujen järjestäminen edellyttävät laajempaa suunnittelua ja päätöksentekoa muissa yhteyksissä. Luonnonsuojelualueille ehdotetuista toiminnoista lautakunta toteaa, että ne edellyttävät useimmissa tapauksista hyväksyntää hoito- ja käyttösuunnitelmasta poikkeamista. Hankkeet on tarkasteltava myös Natura-säännösten edellyttämällä tavalla.

Lautakunnan lisäehdotukset

Luonnonsuojelun laajentaminen aarnialueen luoteispuolelle ja Antikkalan hiihtohissin pohjoispuolelle on ollut suunnitteluprosessissa useaan otteeseen esillä, mutta sitä ei ole kirjattu loppuraporttiin. Kyseisillä alueilla on inventointitietojen perusteella vanhaa metsää ja useita arvokkaiden luontokohteiden kuvioita. Ympäristölautakunta esittää, että kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin kyseisten alueiden suojelemiseksi, jolloin hankkeeseen on mahdollista hakea METSO-ohjelman rahoitusta.

Lisäksi lautakunta ehdottaa, että arvokkaista luontokohteista ja vanhojen metsien kuvioista muodostetaan Puijonsarven selänteen kiertävä vyöhyke, joka jätetään uudistamistoimien ulkopuolelle. Vyöhyke muodostaisi eliöstölle ekologisen käytävän ja turvaisi arvokkaiden luontokohteiden säilymistä. Arvokkaiden luontokohteiden arviointi tulisi lautakunnan mielestä tehdä metsälain 10 §:n lisäksi myös METSO-kriteereillä.

Lisäksi lautakunta toteaa, että suunnitelman ilmastopoliittiset vaikutukset on arvioitava kaupunginvaltuuston edellyttämällä tavalla.

KUOPION KAUPUNGIN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Lea Pöyhönen
ympäristöjohtaja

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pohjois-Savo
Ympäristö ja luonnonvarat

Lausunto

POSELY/180/07.01/2010

9.2.2010

Kuopion kaupunki
Tekninen toimi
Mittausosasto
PL 1097
70110 Kuopio

Arkistotunnus	Saapunut 10.2.2010
Käsittely (pvvv + 8)	Asialuokka 441
	Arkistopaikka

Viite Lausuntopyyntö 31.12.2009

LAUSUNTO KÄVIJÄTUTKIMUKSEEN PERUSTUVASTA PUIJON VIRKISTYSMETSIEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMASTA

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö- ja luonnonvarat – vastuualue (jäljempänä ELY-keskus) lausuu Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelmasta seuraavaa.

1. Suunnitelman tavoitteet, kyselytutkimus ja suunnitteluprosessi

Suunnitelman tavoitteena oli selvittää kuopiolaisten mielipiteet Puijon kehittämisestä. Suunnittelun pääpaino on suunnitelman mukaan ollut virkistysmetsien hoidon suunnittelussa. Samalla on selvitetty kuopiolaisten toiveet Puijon alueen käytön kehittämisestä.

Kävijätutkimuksessa on saatu arvokasta tietoa siitä, mitä kuopiolaiset ajattelevat Puijon metsien hoidosta ja alueen käytön kehittämisestä. Kävijätutkimuksen kysymykset ovat kuitenkin jossain määrin tarkoitushakuisia. Näin on erityisesti metsien hoitoon liittyvien kysymysten osalta. Koska kysymys on puustoltaan ja lehtokasvillisuudeltaan arvokkaasta metsäalueesta olisi kysymyksenasettelussa tullut huomioida myös metsien suojelun näkökulma. Miten tärkeitä Puijon vanhat metsät ovat kuopiolaisille? Olisiko Puijon olevia suojelualueita mahdollista laajentaa virkistyskäyttö huomioon ottaen? Muun ohella näihin kysymyksiin ei kävijätutkimuksessa ole ollut mahdollista ottaa kantaa. Luonnonsuojelun kehittämisen näkökulmaa ei suunnitelmassa ylipäätään näy juuri lainkaan, vaikka luonnonsuojeluasioita tulisi Puijon tulevaisuuden kehittämissuunnitelmissa kyselytutkimuksen mukaan myös painottaa.

Suunnitelman pääpaino on ollut erilaisissa kehittämis ehdotuksissa. Virkistysmetsien hoito on saanut suunnitelmassa edellistä pienemmän painoarvon. Monet kehitysehdotukset kohdistuvat Puijon luonnonsuojelualueisiin (I-III) ja Puijon Natura 2000-alueeseen tai Natura-alueen välittömään läheisyyteen. Alueellisen ympäristökeskuksen (nykyinen ELY-keskus, ympäristö- ja luonnonvarat

-vastuualue) edustus ohjausryhmässä olisi edellä mainittu huomioiden ollut perusteltua.

2. Arvokkaat luontokohteet ja lajisto

Suunnitelmassa on lyhyesti esitetty alueelta löydetyt arvokkaat luontokohteet. Puijon sijainti Kuopion lehtokeskuksen ytimessä ja alueelta tunnetut uhanalaisten lajien esiintymät olisivat edellyttäneet kuitenkin luontoarvojen huomattavasti tarkempaa kuvausta ja vaikutusten arviointia.

Arvokkaat luontotyypit tulisi esittää kasvillisuustyypeittäin ja pinta-aloittain. Nyt jää epäselväksi mitä arvokkaat luontokohteet tarkasti ottaen ovat ja missä ne alueella sijaitsevat. Ovatko arvokkaat luontokohteet metsälain mukaisia elinympäristöjä vai onko käsitettä tarkasteltu laajemmin esimerkiksi lehtojen osalta? Kartta koko alueella esiintyvistä luontotyypeistä olisi osaltaan havainnollistanut asiaa. Erityisen tärkeää olisi pysyä arvioimaan, miten suunnitellut metsänhoitotoimet vaikuttavat alueen lehtokasvillisuuteen ja lajistoon.

Arvokkaat luontokohteet ovat kartan mukaan melko pienialaisia ja sijaitsevat alueella hajaliaan. Luontokohteet tulisi yhdistää luontokohteiden verkostoksi, jossa alueella tehtävien toimenpiteiden tavoitteena tulisi olla luontoarvojen säilyminen.

Se, miten arvokkaat luontotyypit on tarkoitus ottaa metsänhoidossa huomioon, jää epäselväksi. Asiaa on sivuttu hyvin lyhyesti kappaleessa 3.4.1.5, missä lehtojen hoitotoimiksi esitetään raivausta ja harvennusta. Arvokkaiden luontokohteiden hoito tulisi suunnitella erikseen ja huolella. Hoitotoimenpiteiden tavoitteena tulee aina olla luontotyypin ominaispiirteiden ja arvokkaan lajiston säilyminen. Useimpien luontotyyppien osalta tämä tarkoittaa kohteiden jättämistä luonnontilaan (erityisesti kostat lehdot, iäkkäät lehtokuusikot). Puijon lehdot ovat luontaisesti kuusivaltaisia. Pintakasvillisuus ei alueella kuihdu puuston sulkeutuessa, kuten suunnitelmassa mainitaan, vaan kehittyy normaalin suksessiökehityksen mukaisesti. Luonnonsuojelualueen vanhoissa lehtokuusikoissa tämä näkyy muun ohella käenkaalin ja muun tyyppilajiston runsautena. Lehtojen aluskasvillisuus kuihtuu yksipuolisissa ylitieheissä istutuskuusikoissa, joita Puijolla ei tällä hetkellä ole.

Alueella esiintyviä harvinaisia ja uhanalaisia lajeja olisi tullut tarkastella yksityiskohtaisemmin. Myös lehtojen vaatelas lajisto olisi ollut hyvä mainita. Virkistysalueella esiintyy useita uhanalaisia tai harvinaisia lajeja. Puijolla on muun ohella silmälläpidettävän direktiivilajin, idänlehtämälän, vankin esiintymä Suomessa. Noin kolmannes lajiesiintymistä sijaitsee suojelualueiden ulkopuolella. Erityisen tärkeää olisi tarkastella sitä, miten edellä mainittujen lajiesiintymien säilyminen

on tarkoitus ottaa metsien hoidossa ja yleisemminkin alueen käytössä huomioon.

2. Metsänhoidon suunnitelmavaihtoehdot

Metsänhoitoa Puijon virkistysmetsissä on käsitelty melko kaavamaisesti ja alueen luontoarvot vain osin huomioiden. Puuston osalta olisi tullut esittää ikäjakauman ohella puulajisuhteet ja lahoppuun määrä alueella.

Metsänhoitoa tulisi Puijolla tarkastella myös alueellisesti ja viheryhteystarpeiden kannalta. Luonnonsuojelualueeseen rajautuvat metsät voisi esimerkiksi jättää kokonaan käsittelemättä tai metsänhoidon intensiteetin näillä alueilla tulisi olla mahdollisimman pieni. Metsänhoidossa tulisi vähintään ottaa huomioon edellä mainittu arvokkaiden luontokohteiden verkosto ja turvata luontoarvojen säilyminen verkoston alueella.

Puijon maisemakuvaan kuuluu oleellisenä osana kuusivaltainen vanha puusto. Vanhojen kuusikoiden jättäminen metsänhoidon ulkopuolelle olisi perusteltua sekä monimuotoisuusarvojen turvaamisen että maisemakuvan ja metsän tunnun säilymisen kannalta. Hakkuista pidättäytyminen lisäisi lahoppuuta ja mahdollistaisi lahoppuusta riippuvaisten lajien säilymisen Puijolla. Luonnonsuojelualueella esiintyviä useita valtakunnallisesti uhanalaisia kääpälajeja. Varttuneen puuston säilyttäminen mahdollistaisi vanhojen metsien tyyppilajien ja harvinaisen lajiston säilymisen laajemminkin Puijon alueella.

Metsänhoitotoimenpiteet voisi keskittää nuoriin ja kehittyviin metsiin sekä ulkollureittien varsille. Näillä alueilla lehtipuuston osuuden lisääminen on suositeltavaa. Iäkkäiden metsien puusto uudistuu luontaisesti pienaukoin.

Mikä on vanhojen metsien säilyttämisen merkitys alueen käyttäjille? Tätä ei kyselytutkimuksessa selvitetty. Kyselytutkimuksen mukaan metsän tuntu on kuitenkin Puijolla tärkeä asia. Lahoppuun lisäämiseen suhtaudutaan myös pääsääntöisesti myönteisesti. Tämän voi tulkita merkitsevän sitä, että Puijolla liikkuvat arvostavat alueen vanhoja metsiä. Päinvastoin kuin suunnitelmassa väitetään vanhat metsät eivät ole erityisen vaikeakulkuisia. Tämän voi havaita luonnonsuojelualueilla liikkuaan.

3. Käytön kehitysehdotukset

Uusia toimintoja alueelle suunniteltaessa tulee yleisesti ottaen huolehtia siitä, ettei Puijo pirstoudu liikaa.

Monet kehitysehdotukset kohdistuvat Puijon luonnonsuojelualueille, kuten pysäköinnin laajentaminen tornin luona, uusi latuväylä, talvikävelyreitit, näkötorni, yleisöhissi ja Ylä-Antikkalan tien levitys. Myös latuväylien reunojen käsittely saattaa koskea luonnonsuojelualueita. Suojelualueille kohdistuvat toimenpiteet tulee

suunnitella erikseen. Suojelualueille esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen edellyttää pääsääntöisesti poikkeamislupaa Pohjois-Savon ELY –keskukselta. Poikkeamisluvan myöntämisen edellytykset on määritelty luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksissä.

Puijo kuuluu Euroopan Unionin Natura 2000-verkostoon. Uusia reitistöjä ja muita toimenpiteitä Natura-alueelle tai sen läheisyyteen suunniteltaessa tulee huomioida mahdollisen Natura-arvioinnin tarve (luonnonsuojelulaki 65 §). Arviointitarvetta arvioitaessa tulee ottaa huomioon muut alueelle suunnitellut hankkeet ja suunnitelmat, muun ohella Pihlajanharjun rakentaminen.

Maisema-avaukset

Alueelle suunnitellut maisema-avaukset (1-4) ovat periaatteessa hyvä ajatus, kunhan avaukset suunnitellaan niin, etteivät ne näy häiritsevästi kaukomaisemassa.

Uuden laskettelurinteen rakentaminen Antikkalaan

Antikkalaan on suunnitelmassa ehdotettu rakennettavan uusi laskettelurinne. Voimassa oleva yleiskaava (Puijo-Puijonsarvi osayleiskaava 1987) mahdollistaa laskettelurinteen rakentamisen paikalle tietyn reunaehdoin (kaavamerkintä vu 1). Alue on vuonna 2008 tehdyssä luontoselvityksessä todettu luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta arvokaksi (Antikkalan luontoselvitys 2008, FCG Suunnittelukeskus Oy). Puusto on iäkästä ja kasvillisuus pääosin lehtoa. Alue rajautuu suoraan Puijon II –luonnonsuojelualueeseen. Yleiskaava on yli 20 vuotta vanha. Yleiskaavan päivitystarvetta tulisi muun ohella edellä mainittu luontoselvitys huomioon ottaen harkita.

Puijon luonnonsuojelualueen II laajentaminen kts. kohta 4.

Golf-kentän laajentaminen

Golf-kenttää ehdotetaan suunnitelmassa laajennettavan 9 reikäiseksi ja tasoituskelpoiseksi. Uusien väylien rakentaminen Konttilan perinnemaisema-alueelle tuntuu keinotekoiselta ajatukselta. Konttilaa tuli kehittää pikemminkin alueen kulttuurihistoria ja perinnemaisema-arvot huomioon ottaen.

Maastopyöräilyreittien kehittäminen

Maastopyöräreittejä kehitettäessä tulee luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräykset ja luonnonsuojelualueille laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma ottaa huomioon (maastopyöräilyyn osoitettu erillinen reitti).

4. Uusien suojelualueiden perustaminen

ELY-keskus ehdottaa harkittavaksi nykyisten suojelualueiden laajentamista metsikkökuvioille, jotka rajautuvat Puijon luonnonsuojelualueisiin II ja III. Antikkalanrinteellä ja Puijon luonnonsuojelualue III pohjoispuolella on vanhoja, kuusivaltaisia

lehtometsiä. Metsäalueiden suojeleminen täydentäisi Pohjois-Savon lehtojensuojeluverkostoa. Virkistyskäyttömahdollisuus suojelualueilla voitaisiin turvata rauhoitusmääräyksin.

Tiivistelmä

Kävijätutkimukseen perustuvassa Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelmassa on kerätty arvokasta tietoa siitä, mitä kuopiolaiset ajattelevat Puijon metsien hoidosta ja alueen käytön kehittämisestä. Kävijätutkimuksen kysymyksenasettelussa suojelunäkökuuma ei juurikaan tullut esille.

Puijon sijainti Kuopion lehtokeskuksen ytimessä ja alueelta tunnetut uhanalaisten lajien esiintymät olisivat edellyttäneet huomattavasti tarkempaa luontoarvojen kuvausta ja vaikutusten arviointia. Sama koskee myös suunnitelmassa esitettyjä puustotietoja.

Metsänhoitoa virkistysmetsissä on käsitelty alueen luontoarvot vain osin huomioiden. Metsänhoidossa tulisi ottaa erityisesti huomioon Puijon vanhat metsät, lehtojensuojeluarvot, luonnonsuojelualueiden läheisyys ja viheryhteystarpeet.

Suojelualueille esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen edellyttää poikkeamislupaa Pohjois-Savon ELY –keskukselta. Suunnitelmien ja hankkeiden osalta on huomioitava luonnonsuojelulain Natura-säännökset.

Uusia toimintoja alueelle suunniteltaessa tulee yleisesti ottaen huolehtia siitä, ettei Puijo pirstoudu liikaa.

ELY-keskus ehdottaa harkittavaksi nykyisten suojelualueiden laajentamista virkistyskäyttönäkökuuma erityisesti huomioon ottaen.

Johtaja

Jari Mutanen

Ylitarkastaja

Anne Grönlund

Kuopion kaupunki
Tekninen toimi, mittausosasto
Kuopio

Asia: lausuntopyyntöne 30.12.2009 "Kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta Puijolle"

Puijon metsät muodostavat poikkeuksellisen yhtenäisen ja suuren metsäalueen koko eteläisessä Suomessa. Tämä on nähtävissä maakunnan alueen satelliittikuvistakin. Pohjois-Savossa on enää vähän vanhoja metsiä ja koko Puijon selänne on luonnonsuojelullisesti erittäin arvokas kokonaisuus ja muodostaa tärkeän ekologisen käytävän Kuopion alueella.

Puijo keskellä Kuopion kaupunkia on ainutlaatuinen tarjoten luonnonsuojelun ohella erinomaiset puitteet niin kaupungin asukkaiden virkistykseen kuin matkailun, urheilun ja kulttuurin tarpeille. On erityisesti huomattava, että Puijon merkitys ja vaikutus ulottuvat selkeästi Kuopiota laajemmalle, maakunnallisesti ja valtakunnallisestikin.

Nyt lausunnolla olevan hoito- ja käyttösuunnitelman lähtökohdaksi on valittu kuopiolaisille suunnattu "kävijätutkimus", josta saadun aineiston rajoittuneisuus tulee huomioida kyselyn tuloksia hyödynnettäessä. Suunnitelmaehdotusta on lisäksi työstetty erillisissä sidosryhmäseminaareissa, joissa Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirikin on ollut mukana, mistä lausumme Kuopion kaupungille kiitoksemme.

Kävijätutkimuksen toteutus ei ole ollut kaikilta osin onnistunut. Kysymysten epätarkan muotoilun, vaihtoehtojen puutteellisuuden sekä johdattelevan rakenteen vuoksi vastausten tulkinta on paikoin hankalaa. Tästä huolimatta kuitenkin suunnitelmaehdotuksessa on jätetty selkeitäkin kävijätutkimuksen näkemyksiä huomioimatta.

Antikkalan suunnan kehittämissuunnitelmista puuttuu kokonaan yhteistarkastelu vireillä olevan Pihlajalaakson kaavoituksen kanssa. Pihlajajarjuun suunniteltu yli tuhannen asukkaan lähiö muuttaa toteutuessaan ratkaisevasti alueen maankäyttöä luoden käyttöpaineita myös syvemmälle Puijon alueen sisään. Kaavoitushankkeen merkitys Antikkalan/Kokonmäen/Konttilan alueelle on huomioitava nyt esillä olevassa Puijo-suunnitelmassa.

Lausunnolla oleva suunnitelma jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osiossa käsitellään Puijon ns. virkistysmetsien hoitotavoitteita. Toisessa osiossa on listattu hyvin erilaisten intressipiirien toiveita Puijon alueen käytön laajentamiseksi.

1. Puijon virkistysmetsien hoitoperiaatteet

Suunnitelmassa on Puijon virkistysmetsien hoidolle haettu perusteita noin 50 vuodeksi eteenpäin erilaisilla metsänhoidon vaihtoehdoilla. Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri vastustaa jatkotoimenpiteeksi ehdotettua kevyen metsänhoidon mallia siinä muodossa, kuin se on suunnitelmassa esitetty.

Olellaisin virhe on metsän uudistamisen soveltamis- ja kiireellisyysperusteina käytetty puuston ikä ja metsätaloudellinen kunto (suunnitelman kohta 4.1.1, kolmas kappale). Perustelemme kielteistä näkemystämme seuraavassa laajemmin.

Kävijätutkimuksessa on metsänhoidon vaihtoehtojen asettelu epäonnistunut luonnonsuojelun kannalta, eikä kyselyssä näin ollen ole saatu selkeitä vastauksia kuopiolaisien näkemyksistä Puijon metsäluonnon hoitoon ja erityisesti sen luonnonarvojen säilyttämiseen. Kysymykset on laadittu metsätaloudellisesta näkökulmasta johdatteleviksi sekä metsätalouden termistöä käyttäen, mikä hämärtää vastausten tulkintaa. Tämä on harmillista, varsinkin kun tavoitteena oli ns. "hiljaisen enemmistön" mielipiteen selvittäminen.

Kysymysten asettelussa ja vastausten tulkinnassa on metsien hoito ja metsätaloudellinen uudistaminen rinnastettu virheellisesti synonyymeiksi. Luonnonsuojelullisiin tavoitteisiin tähtäävä metsänhoito on harhaanjohtavasti paketoitu vaihtoehtoon "ei metsänhoitoa". Sen sijaan lopputulokseltaan yhteen ja samaan tavoitteeseen eli metsänhakkuihin ja uudistamiseen tähtäviä vaihtoehtoja on esitetty useita (kevyt, perus- ja raskas vaihtoehto). Kysymysten asettelua olisi pitänyt jo ennakoon testata ulkopuolisilla asiantuntijoilla, jolloin ne olisi saatu vastaamisen kannalta neutraaleiksi.

Suunnitelmassa on kokonaan jätetty huomiotta kävijätutkimuksen ensimmäisen vaiheen ns. avointen kysymysten vastaukset. Näissä on runsaasti arvokasta, ohjaimatonta tietoa siitä, millaisen Puijon vastaajat haluavat tulevaisuudessa. Suuri osa vastanneista korosti vanhan metsän arvoja, kaipasi yhtenäisempää ikimetsää ja luonnonilmaista maisemaa Puijolle. Suunnitelmassa esitetty metsänhoitomalli ei tue näitä vastauksia.

Kävijätutkimuksen 1. vaiheen Webropol-kyselyssä saivat luonnonsuojelulliset argumentit johdonmukaisesti korkeimpia prosenttiosuuksia. Vastaajat arvioivat Puijon tulevaisuuden tärkeimmäksi painopisteeksi luonnonsuojelun (28 % vastaajista) ja toiseksi tärkeimmäksi metsien virkistyskäytön (24 %).

Puijon poikkeuksellisen hieno puusto ja vanhan metsän tuntu halutaan säilyttää. Lahoja ja kuolleita puita halusi kyselyssä metsään jätettäväksi noin 75 % vastaajista. Sidosryhmäseminaarissa metsänhoidon "kevyttä" vaihtoehtoa täydennettiin sanoilla "soveltaen", kevyemmin", "monimuotoisesti" (suunnitelman kohta 3.6.3). Kuopiolaiset haluavat, että Puijon metsiä hoidetaan ja että tavoitteet perustuvat alueen luonnon ja maiseman varjelemiseen virkistyskäytön, ulkoilun, urheilun ja matkailun tavoitteita edistäen, eikä metsätaloudellisiin lähtökohtiin.

Sama näkemys ja tulos on saatu aiemmissakin Puijooon liittyneissä kyselyissä, mm. Kuopion yliopistossa v. 2002 tehdyssä tutkimuksessa (Timo Rusanen). Haastatteluun osallistuneista tuhannesta kuopiolaisesta vain 3 % piti ensisijaisena Puijon metsien käytössä puuntuotantoa kaupungin tulolähteenä.

Kyselytutkimuksesta on tehty virheellinen johtopäätös kysymysten tulkinnallisuuden vuoksi. Suunnitelmassa Puijon metsänhoidon tavoitteeksi on asetettu vanhan puuston poisto ja uudistaminen taimikoksi. Vanhaa puustoa tulisi päinvastoin vaalia ja pyrkiä siihen, että Puijon vanhojen metsien ainutlaatuisuus kuopiolaisien virkistyskohteena ja matkailun vetovoimatekijänä suhteessa ympäröivien alueiden "tavallisiin" metsiin entisestään korostuu ja vahvistuu. Puuston korkea ikä ja "ikimetsä" on arvo sinänsä.

Turhista hakkuista pidättäytyminen on parasta metsänhoitoa myös alueen virkistyskäytön kannalta. Jatkuvat hakkuutyöt häiritsevät ulkoilua sekä muuta alueen käyttöä ja metsät muuttuvat vaikeakulkuisemmiksi hakkuutähteiden, maanmuokkausten, nuorien taimikoiden ja "pusikoiden"

myötä. Myös maasto-, runko- ja juuristovauriot lisääntyisivät koneiden liikkua Puijon metsissä. Suunnitelman taulukossa 5 ja kohdassa 3.5.1.1 esitetään eriskummallinen näkemys, että vanha metsä varttuessaan tihentyisi vaikeasti kuljettavaksi. Vanhat metsät ovat rakenteeltaan kaikkein väljimpiä. Kohdassa 3.5.1.1 mainittu väite ikäihmisten liikuntamahdollisuuksien heikkenemisestä on suorastaan asenteellinen!

Puijon puut eivät ole vielä lähelläkään biologista ikäänsä. Puijon metsä ei ole vielä varsinaista ikimetsää. Puijota on mm. kaskettu vielä 1800-luvun lopulla ja alueella on harjoitettu maataloutta ja puita on kaadettu myös polttopuiksi 1900-luvulla. Luonnossa kilpailu valosta, ravinteista ja vedestä sekä erilaiset kasvituholaiset, pakkanen, myrskyt, metsäpalot yms. tuhoavat kaikenikäisiä puita, eniten kuitenkin taimia. Metsä säilyy parhaiten metsänä, jos sen puut ovat eri-ikäisiä ja monilajisia. Myös lahoppuut kuuluvat olennaisena osana metsäluonnon terveeseen kiertoon. Lahoppuiden säilyttäminen ja lisääminen Puijolla on luonnonsuojelun tavoitteiden mukaista, koska alueen metsissä on selvä tutkimuksissa todettu lahoppuvaje. Tällä tavoin hoitaen metsässä säilyy kyselyyn vastanneiden toiveiden mukaisesti ”metsän tuntu”.

Metsänhoidon ”kevyen” vaihtoehdon toteutuksessa (kohta 4.1.1) ei ole lainkaan reagoitu seminaareissa esiin tulleeseen painotukseen vielä ehdotustakin kevyemmästä, soveltavammasta ja monimuotoisemmasta metsänhoidosta, sillä hakkuumäärätavoite on ehdotuksessa säilynyt alkuperäisellä tasollaan 12 000 m³/10v.

Vanhan metsän säästäminen ei ole sama asia kuin hoitamatta jättäminen. Hoitamisella nimenomaan voidaan ratkaista niitä mahdollisia erityistilanteita, joita saattaa syntyä joissain kohdin muiden Puijon käyttömuotojen kanssa. Koska luonnonhoitoon painottuvaa metsänhoitovaihtoa ei käyttäjätutkimuksessa ollut eikä sitä myöskään ole suunnitelmassa, on liitteessä 5 esitelty tarkastelu metsänhoitovaihtoehtojen vaikutuksista puutteellinen ja hämäävä.

Puijolla on luonnon monimuotoisuuden käsitettä tarkasteltava laajemmassa kontekstissa. Puijon arvo on nimenomaisesti harvinaiseksi käyneen vanhojen metsien lajiston säilymisessä ja tätä piirrettä tulee luonnonhoidossa vaalia. Sen sijaan taimikoiden ja metsäsuksesion alkupään lajeja, joihin liitteen 5 monimuotoisuustarkastelussa viitataan, on Pohjois-Savossa yllin kyllin.

Vanhan puuston hakkuu on peruuttamaton toimenpide, joten siihen on suhtauduttava äärimmäisellä varovaisuusperiaatteella Puijon kaltaisessa kohteessa. Kysymyksessä on ratkaisu, joka vaikuttaa vuositasoista eteenpäin.

Hakkuista pidättäytyminen on paras vaihtoehto myös ilmastonmuutoksen ehkäisemisen kannalta (hiilivaranto säilyy metsässä).

Varsinkin Puijonsarvessa on runsaasti nuorta metsää ja taimikoita. Näiden hoidon osalta yhdyimme siihen näkemukseen, että nuoren kasvuvaiheen metsissä on erityisesti painotettava puuston erirakenteisuutta ja monilajisuutta.

Puijon metsän- ja luonnonhoidossa on huomioitava myös alueen oman geeniaineksen säilyminen. Uudistusaloiilla tulisi pidättäytyä muualta tuodusta taimiaineksesta. Puijolle on jo levinnyt uusia vieraslajeja kuten terttuselja, komealupiini ja jättipalsami, jotka kilpailullaan hävittävät Puijon alkuperäisiä lehtokasveja. Vieraslajien kasvustot reunustavat Puijon alaosan metsiä. Niitä löytyy myös nykyisen golf-kentän ympäristöstä sekä hiihtolajien reunoilta. Toisaalta alueen arvokkaiden alkuperäislajien (esim. idänlehväsammal) kasvupaikkoja tuhoutuu reittien ja muun rakentamisen alle (mm. Pihlajaharjun kaava).

2. Puijon käytön kehittäminen

Kävijäkyselyssä vastaajat halusivat säilyttää Puijon kauniin maiseman, rauhan ja hiljaisuuden, luonnon monimuotoisuuden ja metsän tunning. Nämä toiveet on pidettävä mielessä Puijota kehitettäessä. Puijon luonnon vähittäistä ”nakertamista” erilaisilla ns. kehitysehdotuksilla ei saa tapahtua.

Puijon hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnos näyttää muodostuneen eräänlaiseksi ”toiveiden tynnyriksi” ja kyselyn alkuperäinen tarkoitus sen ohjaavasta vaikutuksesta on unohtunut. Jokseenkin kaikki ehdotukset on sisällytetty suunnitelmaan riippumatta niiden kannatusasteesta kävijätutkimuksessa. Mukana on jopa golf-kentän laajentaminen, jota enemmistö vastusti kyselyssä, ulottuen Konttilan pelloille ja Antikkalan rinteille saakka. Suunnitelmaan sisältyy toimintoja, jotka voitaisiin aivan hyvin toteuttaa jossain muualla, kuin jo muutoinkin käyttöpainoisella Puijolla.

Poikkeuksen edelliseen muodostaa luonnonsuojelujärjestöjen mm. seminaarityöskentelyssä esiin tuomat luonnonsuojelualueen laajennusehdotukset, joita ei luonnokseen ole jostain syystä edes kirjattu. Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri esitti mm. suojelualueen eteläisen osan laajentamista nykyisestä aarnialueesta luoteen suuntaan, koska kyseisellä alueella metsä on erityisen vanhaa ja komeaa sisältäen useita suunnitelman selvityksessään mainittuja arvokkaita luontokohteita (kohta 3.1.2.1 ja siihen liittyvä kartta). Selkeitä luonnonsuojelualueiden laajentamissuuntia myös on Puijonsarvessa nykyisen suojelualueen jatkona pohjoiseen sekä Antikkalan lehtometsäalueella, joissa molemmissa puusto on iältään noin 150-vuotiasta.

Esitämme, että Puijon kehitysehdotuksiin lisätään luonnonsuojelualueiden laajentaminen.

Tähän olisi nykyisellään myös erinomaiset taloudelliset mahdollisuudet, koska Puijon kaltaiseen arvokkaaseen kohteeseen olisi mitä todennäköisimmin saatavissa valtiolta ns. Kuntametso-ohjelman mukainen korvaus.

Luonnonsuojelualueiden laajentaminen tukee kaupunkilaisten toiveita Puijon upeiden ulkoilumaastojen säilymisestä. Suojelualueille laadittavilla säännöillä voidaan varmistaa, että myös Puijon muut käyttömuodot luonnonsuojelun ohella tulevat huomioiduksi alueiden hoidossa ja että kyseisten alueiden hoidossa keskitytään alueen kehittämiseen ja säilyttämiseen ainutlaatuisena luontokohteena.

Kannatamme seminaarityöskentelyssä esiin noussutta ajatusta siitä, että Puijon käyttöön liittyvää infrastruktuuria (Puijon portti, julkinen liikenne, pysäköinti, uudisrakentaminen, palvelujen kehittäminen) painotetaan ns. ”Puijon montun” urheilualueelle ja sen läheisyyteen, jolloin saadaan luoduksi palvelukokonaisuus parhaalla mahdollisella synergialla eri käyttömuotojen kesken. Alue sijaitsee mitä parhaimmalla paikalla Puijossa ja toisaalta kaupungin keskustaan sekä ohikulkeviin liikenneväylään nähden.

Puijon saavutettavuuden parantaminen on kyselyssäkin esiin noussut selkeä toive. Kannatamme asian kehittämistä yhdessä kuljetusyrittäjien kanssa ja tarvittaessa kaupungin tukemana, koska kyseessä on Puijon käytön kannalta aivan keskeinen palvelu.

Jo nykyisillä liikenneyhteyksillä on Puijolle kulku parannettavissa lisäämällä muutamia bussipysäkkejä esimerkiksi pesäpallostadionin parkkipaikan luokse Puijonlaaksontielle sekä Suurmäentien ja Ahkiotien risteykseen. Kohtuullisen pienellä tierakentamisella ja järjestelyillä (joita suunnitelmassa ei ole pohdittu) voitaisiin Rypysuon/Julkulan bussivuoroja ohjata Puijon urheilualueen vieritse, jolloin julkinen liikenne kulkisi aivan urheilu- ja luonnonsuojelualueen tuntumaan ja tornillekin olisi vain rappujen nousu.

Ehdotamme, että työryhmä/neuvottelukunta paneutuu Puijon saavutettavuuden kehittämiseen edellä mainituista lähtökohdista.

Kommentteja eräisiin yksittäisiin kehitysehdotuksiin liittyen:

Golf-kentän laajennus

Golfkenttää ei tule laajentaa. Luonnoksessa esitetyssä muodossaan laajennus tulee aivan kiinni luonnonsuojelualueen ns. aarnialueosaan. Kyselyn vastaajista valtaosa vastusti laajennusta. Puijon tulee olla avoinna kaikille ihmisille. Golfkentän laajennus sijaitsisi Puijolla liikkumisen kannalta aivan keskeisellä, kapealla kohdalla haitaten merkittävästi kulkemista.

Puijolla tulee kehittää käyttömuotoja, jotka ovat sopuoinnussa metsä- ja lehtoluonnon kanssa. Luonnolle vierasta golf-nurmea kasvatetaan erittäin tehokkaasti, niitetään jatkuvasti ja kasvua kiihdytetään lannoittamalla, kastelemalla ja käyttämällä torjunta-aineita. Herbisidejä ja mm. tyypeä nitraattina valuu myös lähialueille. Koska tyyppi on rajoittava tekijä, se muuttaa kasvillisuutta lehtolajeista tyypeä suosiviin, mikä jo nykyisellään näkyy mm. golf-kentän kaikilla reunoilla.

Laskettelurinteen laajentaminen

Suunniteltu laajennus halkaisee vanhan metsän lehtoalueen, joka jo harvinaisten kasviensa ja arvokkaiden luontotyyppiensä puolesta kuuluisi ennemminkin liittää lisäosana nykyiseen luonnonsuojelualueeseen. Laajennus ulottuisi alaosaan kaavoitetulle Pihlajalaakson asuntoalueelle, eikä siinäkään suhteessa ole mielekäs.

Antikkalan laskettelurinne nykymuodossaan palvelee kuopiolaisia harjoittelurinteenä ja perheiden lähiliikuntakohteena Puijon käyttäjäprofiiliin erinomaisesti soveltuen. Ilmastomuutoksen lyhentäessä talvia tuntuu jo lähtökohtaisesti Antikkalanrinteen laajentaminen ”menneen talven lumilta”. Kävijäkyselyssä laajennus oli yksi eniten vastustusta saaneista hankkeista.

Rakentaminen Puijon laella

Lisärakentamisesta Puijon lakialueelle tulee pidättäytyä. Puijon laelle ei ole sen enempää mahdollista kuin järkeväkään sijoittaa raskasta rakentamista, joten Puijoon liittyvät palvelut tulee keskittää ”Puijon monttuun” ja yhteyksiä sieltä lakialueelle ja muuallekin kehittää. Näin menetellen voidaan minimoida kaikki lisärakentaminen Puijon laella ja säilyttää siellä idyllinen Puijo-tunnelma.

Maisema-avaukset

Maisema-avauksien tarve ei ole suuri. Kävijätutkimuksen Webropol-kyselyssä 70 % vastanneista oli sitä mieltä, että nykyisellään Kallavesi näkyy Puijolle riittävästi.

Uudet maisema-avaukset soveltuvat parhaiten Puijonsarven pohjoisosan taimikoiden ja nuoren puuston alueille, jonne ne myös Puijon ulkopuolelta kaukomaisemasta katsoen ”istuvat” parhaiten. Suunnitelman kohdassa 3.5.2.1 esitetyssä kuvasta (Ehdotettu maiseman avaus Niuvan suuntaan Konttilan ja tornin välimaastosta) näkyy selkeästi, kuinka ”väkivaltaiselta” vanhaan kuusikkoon tehty aukko näyttää. Suuria puita kaatamalla ei siten tulisi missään Puijolla tehdä maisemanavauksia, jotka tällaisissa paikoissa ovat myös arkoja myrskytuhoille.

Golf-kentältä Konttilaan suunniteltua maisemanavausta vastustettiin kävijätutkimuksessa. Sitä ei tule toteuttaa. Se on tarpeeton ja päinvastoin pilaisi Konttilan erittäin kauniin metsien reunustaman pelto- ja niittymaiseman. Metsä myös toimii suojavyöhykkeenä golf-kentän suuntaan.

Kuusien hävittäminen latujen ja väylien varresta

Ymmärrettävästi hiihtäjät toivovat, että latujen reunapuusto olisi sellaista, että lumi sataisi ladulle. Kilpahiihdon ja tavallisen ”sunnuntaihiihtäjän” tarpeet ovat erilaiset, joten hiihtouraa ei kaikkialla tarvitse raivata maksimilevyiseksi. Toisaalta käyttäjätutkimuksessa ei lainkaan kysytty toisenlaista näkökulmaa eli esimerkiksi sitä, kumpi on kävelijöille mieluisampi, puuston sisällä kulkeva polku vai reunapuustoltaan avaraksi raivattu ja pintakäsitelty tie. Reitinrakentamisen minimoimiseksi ne on suunniteltava monikäyttöisiksi eri liikuntamuodoille kesäisin ja talvisin.

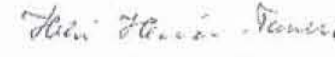
Puijon portit

Puijolle opastavat portit ovat hyvä ehdotus toteutettavaksi. Porttien yhteydessä voidaan jakaa informaatiota myös Puijon alueen luonnon monipuolisuudesta ja korostaa alueen arvoa osana Euroopan Unionin Natura-verkostoa, joka on kansainvälisesti tunnettu ”brändi” matkailijoidenkin keskuudessa.

Ylä-Antikkalan tien levennys

Suunnitelmaluonnoksessa esitetty Ylä-Antikkalan tien leventäminen sai kävijätutkimuksessa vain vähäisen kannatuksen, joten pidämme sitä tarpeettomana hankkeena.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry.

Helvi Heinonen-Tanski
puheenjohtaja

Pekka Tenhunen
sihteeri

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys ry. (KLYY)
Kauppakatu 23
70100 Kuopio

KUOPION KAUPUNKI	Saapunut 20.1.2009
Asiainro 2268/208	Asialuokka 441
Arkistotunnus	Arkistopaikka
Käsittely (pvm + §)	

Kuopion kaupunki
Tekninen toimi
Kuopio

Asia: Lausunto Kävijätutkimukseen perustuvasta Puijon virkistymetsien hoito- ja käyttösuunnitelmasta

KLYY on tutustunut otsikossa mainittuun asiakirjaan ja toteaa seuraavaa:

Käyttösuunnitelmaehdotus on laadittu kaupunkilaisille suunnatun kyselytutkimuksen perusteella. Tutkimuksen tuloksia on käsitelty eri sidosryhmien välisissä seminaareissa.

Vastausten mukaan kaupunkilaiset arvostavat Puijolla erityisesti metsän tuntua sekä mahdollisuutta ulkoiluun ja virkistykseen. Raskasta metsänkäsittelyä ei Puijolle toivottu. Tässä yhteydessä on huomautettava, että kyselytutkimuksessa tiedusteltu yleisön näkemys metsänhoidon tarpeellisuudesta Puijon virkistymetsissä on monitulkintainen. Nyt esitetyn suunnitelman mukaan kyseessä on nimenomaan metsien uudistaminen pienaukkohakkuuin. Tämä ei käynyt ilmi kysymyksen muotoilusta.

KLYY:n pääasialliset huomautukset koskevat metsien käsittelyä, golf-kentän laajennusta ja uuden laskettelurinteen avausta.

1. Metsien käsittely

Suunnitelma lähtee Puijon kaikkien virkistymetsien vähittäisestä uudistamisesta varsinaisten suojelualueiden ja metsälakikohteiden ulkopuolella. Uudistamisen kiireellisyyttä määritettäessä käytetään suunnitelman mukaan kriteerinä mm. puuston ikää (s. 33). Tämä lähtökohda on väärä, koska Puijon ainutlaatuisuus luontokohteena perustuu nimenomaan vanhan metsän monimuotoisuuteen. Puijon nykyisellä vanhimmallakin puustolla on vuosikymmeniä ellei vuosisatoja luontaista elinaikaa jäljellä. Metsän uudistamisen tarve, mikäli sellaista on, on erikseen perusteltava, ja nimenomaan Puijolle tyypillistä vanhaa metsää on säästettävä. Vanhimmat metsät rajoittuvat selkeästi suojelualueisiin (kuviot 519, 194, 191, 186, 187, 188, 88, 60, 89, 61, 63, 62, 64, 85, 86, 84, 83, 82, 80, 79, 78, 77). Metsänkäsittelyllä ei saa luoda keinotekoista kontrastia suojelualueiden ja Puijon muun metsän välille.

Suunnitelmassa vaihtoehdon ”ei metsänhoitoa” vaikutukset on esitetty yksipuolisen negatiivisesti ja pääosin virheellisesti. Vanha metsä ei vaikeuta liikkumista - toisin kuin esimerkiksi

ensiharvennuksen jälkeinen metsä. Ulkoilureittien ulkopuoliset vanhat puut eivät ole turvallisuusriski, ja reittien varrelta arveluttavat puut voidaan poistaa tässäkin vaihtoehdossa.

Luonnon monimuotoisuus on kaikissa vaihtoehdoissa käsitelty yksipuolisesti. Nuorten ja kehittyvässä vaiheessa olevien talousmetsien lajistoa ja sen edustamaa monimuotoisuutta on runsaasti Puijon ulkopuolella. Sen sijaan vanhan metsän, etenkin lahopuiden eliöstö on valtakunnallisesti uhanalaista. Se monimuotoisuus, jonka vaaliminen Puijolla on kuopiolaisten velvollisuus, perustuu juuri vanhan metsän lajistoon.

Välttämättömiksi katsotuissa toimenpiteissä tulisi välttää raskaiden koneiden käyttämistä. Hevossavottojen mahdollisuutta tulisi vakavasti harkita.

2. Vältettävät vaihtoehdot

Kyselytutkimukseen vastanneiden enemmistö vastusti suunniteltua golf-kentän laajennusta. Tästä huolimatta tämäkin vaihtoehto on yhä esillä - jopa entistä laajempaan - esitetyssä suunnitelmassa. KLYY toteaa golf-harrastukselle olevan runsaasti mahdollisuuksia Kuopion seudulla. Puijota tulee kehittää sen omista lähtökohdista. Golfia voidaan erinomaisesti pelata muuallakin, mutta Puijo keskellä kaupunkia olevana helposti saavutettavana luontokohteena on ainutlaatuinen.

Myöskään toisen laskettelurinteen avaaminen Antikkalan nykyisen rinteen viereen ei saanut vastaajien jakamatonta kannatusta - itse asiassa hanke oli golf-kentän laajennuksen ja Ylä-Antikkalan tien leventämisen jälkeen eniten vastustettu. Lasketteluunkin on runsaasti mahdollisuuksia Kuopion lähistöllä, ja nykyiset rinteet riittävät hyvin nykyisen tyyppiseen perhe- ja harjoittelukäyttöön.

Suunniteltu rinteen laajennus sijoittuu luonnonsuojelualueen välittömään läheisyyteen. Kyseisen metsän luonnonarvot ovat suojelualueen vastaavien veroisia. Alueella esiintyy mm. erittäin harvinaisia sienilajeja ja useita metsälaisia määritettyjä arvokkaita luontokohteita, kuten uhanalaisia lehtoja.

Lähistölle sijoittuva Pihlajalaakson asuinalue heikentää jo sinänsä alueen luontoarvoja, joten tästäkin syystä uusien laskettelurinteiden avaamista tulee välttää.

3. Muuta huomautettavaa

KLYY:n mielestä Puijon matkailukäyttö, etenkin lakialueella, tulisi olla luontoa kunnioittavaa ja pienimuotoista. Puijon metsät eivät sovi massatapahtumille eikä maastoa kuluttaville liikuntamuodoille. Rakentaminen tulee kohdentaa Puijon urheilualueelle (”monttuun”).

Mahdolliset maisemanavaukset tulee kohdentaa vain nuoriin metsiin. Myös lintutornien tapaisia maisemaan sopivia rakenteita on harkittava maisemanavausten vaihtoehtoina.

Puijon majan ja tornin toimintaedellytykset on turvattava, mm. sujuvin liikennejärjestelyin. Mahdolliset laajennukset on suunniteltava huolella ja massiivisista hankkeista (esim. tunneloitu luontokeskus) on luovuttava.

4. Toimenpide-ehdotuksia

KLYY on useassa yhteydessä tuonut esille kansallisen kaupunkipuiston perustamisen Kuopioon. Puijon käyttö- ja hoitosuunnitelma voisi olla yksi vaihe tässä prosessissa. Metso-työryhmän esitysten mahdollistamia suojelualueiden laajentamisia tulee vakavasti harkita, koska kaupunki saisi näistä toimenpiteistä täyden rahallisen korvauksen!!

Kuopiossa 18.1.2010

Atte von Wright
puheenjohtaja

Jussi Koponen
sihteeri

540 25.1.10

Lintuyhdistys Kuikka
c/o Kuopion museo
Kauppakatu 23
70100 KUOPIO

Kuopion kaupunki
Tekninen toimi
Kuopio

KUOPION KAUPUNKI	Saapunut 27.1.2010	
Asiantno 2268/2008	Asialuokka 441	21.1.2010
Asiantuntijalausunto	Aekistopuoli	
...	...	...

Asia: Lausunto Kävijätutkimukseen perustuvasta Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelmasta

Lintuyhdistys Kuikka on tutustunut Kuopion kaupungin metsätoimiston ja FCG Finnish Consulting Groupin (2009) tuottamaan Puijon virkistysmetsien hakkuuvaihtoehtoja esittelevään loppuraporttiin ja lausuu siitä seuraavaa:

Puijo on valtakunnallisesti ainutlaatuinen luontokohde, jonka erityisarvoihin kuuluu vanhan metsän ja arvokkaiden lehtojen eliölajisto. Olemme tarkastelleet suunnitelmaa yleisesti luontoarvojen ja metsien monikäytön kannalta sekä erityisesti lintu- ja lepakkolajiston suojelun näkökulmasta. Suunnitelmassa esitettyjen metsänhakuu-toimenpiteiden vaikutusten tarkastelu lintulajiston näkökulmasta on perusteltua, sillä linnusto indikoi myös alueen muita biodiversiteettiarvoja. Kaikki Suomessa tavattavat lepakkolajit puolestaan ovat tiukasti lailla suojeltuja eläimiä ja viimeaikaisissa tutkimuksissa on havaittu, että erityisesti vanhat luonnontilaiset metsät ovat monien lajien tärkeitä ruokailualueita. Lisäksi olemme kiinnittäneet huomiota joihinkin yleisökyselystä puuttuviin, mutta Puijon metsien monikäytön kannalta olennaisiin seikkoihin.

Kuopion kaupungin ympäristökeskuksen toimesta vuonna 2003 linjalaskentamenetelmällä tehdyn Puijon pesimälinnuston selvityksen sekä BirdLife Suomen Tiira-havaintotietokannasta vuodesta 2007 alkaen kerättyjen tietojen perusteella Puijon alueella esiintyy tavallisten metsälajien lisäksi useita harvinaisempia ns. vanhojen metsien lajeja: tiltaltti (vaarantunut), idänuunilintu, palokärki (direktiivilaji), peukaloinen, pikkusieppo (silmällä pidettävä), pohjantikka (silmällä pidettävä), viirupöllö (direktiivilaji). Lajin perässä on suluissa mainittu uhanalaisluokitus tai kuuluminen EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Pohjantikka ja viirupöllö ovat pesineet alueella useana vuonna. Rehevien metsien lajeja ovat sirittäjä, mustapääkerttu ja mustarastas. Mustapääkerttu on alueellamme vähälukuinen pesijä; havaittujen reviirien määrä on ollut vain n. 20 / vuosi. Pikkuharvinaisuuksista on tavattu mm. kirjosiiplikäpylintu ja lapinuunilintu. Metsänuudistamistoimenpiteet vaarantavat kolopesijöiden elinmahdollisuudet alueella pitkäksi aikaa. Erityisesti suunnittelualueen yli 80-vuotiaat metsäkuviot ovat arvokkaita em. vanhojen metsien lajeille. Nykyisillä vanhimmissa metsäkuviolla on hyvät edellytykset kehittyä lähiaikoina yhä luonnontilaisemmiksi, ja sitä varten mm. kaatuneiden puiden tulisi jäädä paikoilleen. Pystyynkuolleet ja maahan kaatuneet lahoppuut ovat tärkeitä elinympäristöjä monille selkärangattomille, jotka ovat mm. pohjantikan tärkeä ravintokohde. Lahoppuusta hyötyvät monet muutkin eliöryhmät (käävät, jne).

Lepakkohavainnoista on Puijoilla tehty selvitys vuonna 2006. Alueella tavattuja lajeja ovat ainakin pohjanlepakko, isoviiksislippa, viiksislippa ja korvayökkö, jotka kaikki kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Konttilan ympäristöön suunnitellut golfkentän radat voivat heikentää lepakoiden käyttämien rakennusten merkitystä levähdyspaikkoina. Myös kulkuyhteydet levähdyspaikkojen ja tärkeiden ruokailualueiden välillä tulee säilyttää. Pensaskerroksen raivaaminen voi monin paikoin heikentää lepakoiden elinympäristöä.

Puijon metsien ja niissä asustavan lajiston erityisarvoa korostaa sijainti asutuksen keskellä, lähellä kaupungin keskustaa. Helposti saavutettavan kohteen virkistyskäyttöpotentiaali on suuri, mutta kyselyssä virkistyskäyttö painottuu urheilun ympärille. "Metsän tuntu", jonka enemmistö kyselyyn vastanneistakin

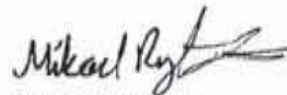

haluaa säilyttää, liittyy vanhan puuston luomaan rauhallisuuteen ja hiljaisuuteen. Puijon merkitystä opetuksen ja tieteen näkökulmasta ei ole huomioitu juuri lainkaan. Puijo tarjoaa erinomaisen paikan koulujen ympäristökasvatukselle sekä lasten ja nuorten luonnontuntemuksen ja luontosuhteen kehittämiseksi. Maisema-avausten sijaan kannatamme yhden lintu-/näkötorin rakentamista virkistymetsäalueelle, joka palvelisi samalla myös opetustarkoituksessa. Harva koululainen pääsee nykyään näkemään yli 100-vuotiasta metsää, puhumattakaan miellukuvitusta kehittävästä "ikimetsästä", jollainen Puijokin voisi olla. Ikivanhaksi luokitellaan Kuopion seudulla kuusimetsä, joka on vähintään 160-vuotta vanhaa. Paikoitellen virkistymetsissäkin päästäisiin tähän seuraavien vuosikymmenten aikana. Suomessa kuuset voivat elää yli 300-vuotiaiksi, joten huoli metsän kertakaikkisesta kuolemista ei ole ajankohtainen – toki talousmetsän näkökulmasta puun elämänsäajan jälkimmäinen puolisko on turhaa, mutta virkistysarvon on todettu monissa tutkimuksissa kasvavan iän myötä.

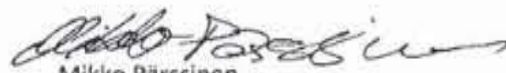
Ikärakenteen monipuolisuudessa myös luonnon monimuotoisuus usein lisääntyy. Luonnollisesti kuolevat puut lisäävät lahoppuun määrää metsässä, mistä monet uhanalaiset Puijolla tavattavat eliölajit ovat riippuvaisia. Lahopuiden jättämistä metsään pitää kannatettavana yli 70 % kyselyyn vastanneista (s. 14), ja lahoppuun määrän lisääminen olisi hyvä esimerkki aidosti luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen tähtäävästä luonnonhoitotoimenpiteistä, jollaisia ei nyt juuri sisällynyt yleisökyselyn vastausvaihtoehtoihin. Loppuraportissa (liite 5) esitetään virheellisesti, että metsänhakuu vaikuttaa suotuisasti luonnon monimuotoisuuteen. Tällainen yleistys ei ole perusteltu, vaan luonnon monimuotoisuuteen Puijolla vaikuttavat ennen kaikkea elinympäristöjen luonnontilaisuus ja lahoppuun määrä. "Kevyt metsähoito" -vaihtoehto ei vaikuta loppuraportin perusteella toimenpiteiltään sellaiselta, että se tähtäisi luontoarvojen lisäämiseen. Epäselväksi jäi myös se, mitä tarkoitettiin loppuraportissa toistuvalla termillä "huonokuntoiset metsät". Metsätalouden näkökulmasta huonokuntoinen metsä ei välttämättä ole huono eliöstön tai virkistykseellisten arvojen kannalta. Kaiken kaikkiaan pidimme kysymysten asettelua yksipuolisesti ja osittain tavoitehakuisesti toteutettuna. Esimerkiksi kysymyksestä "Mikä metsänhoidon vaihtoehtoista soveltuu Puijon alueelle mielestänne parhaiten?" (s. 31) puuttuu kokonaan metsänhakuun (eli "hoidon") ulkopuoliset luonnonhoitoon tähtäävät vaihtoehdot. Puijon metsien käytöstä päätöksiä tehtäessä olisi perusteltua tietää, kuinka suuri osa vastaajista olisi luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen tähtäävien hoitovaihtoehtojen kannalla. Paljonko vaihtoehto "Lisätään Puijon luontoarvoja ja luonnon monimuotoisuutta" olisi saanut kannatusta?

Raportin johtopäätöksissä on ehdotettu, että eniten kannatusta saaneet vaihtoehdot toteutettaisiin. Toivomme, että kattavasti esitetyjen Puijon metsänhakuuvaihtoehtojen rinnalla tarkasteltaisiin myös aidosti luonnon monimuotoisuutta ja metsän virkistyskäyttöä parantavia vaihtoehtoja, joihin kävijätutkimuksessa ei kysymysten asettelusta johtuen ollut mahdollista vastata. Toivomme kansainvälisen luonnon monimuotoisuuden teemavuoden, jota parhaillaan vietetään, herättävän myös Puijon käytöstä päättäviä tahoja tarkastelemaan uudelleen keveämpien ja luonnonmukaisempien kehitysvaihtoehtojen tarjoamia mahdollisuuksia kaupunkimme imagon kohottamiseksi ja Puijolla virkistyvien ihmisten huomioon ottamiseksi.

Muilta osin Lintuyhdistys Kuikka yhtyy Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen ja Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin suunnitelmasta esittämiin kommentteihin.

Mikael Rytkönen
Puheenjohtaja

Mikko Pärssinen
Varapuheenjohtaja

Puijon kehittämishankkeen ohjausryhmä

LAUSUNTO KÄVIJÄTUTKIMUKSEEN PERUSTUVASTA PUJON VIRKISTYSMETSIEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMASTA

Puijon ympäristön asukasyhdistysten yhteisenä lausuntona esitämme kävijätutkimukseen perustuvasta Puijon virkistymetsien hoito- ja käyttösuunnitelmasta seuraavaa:

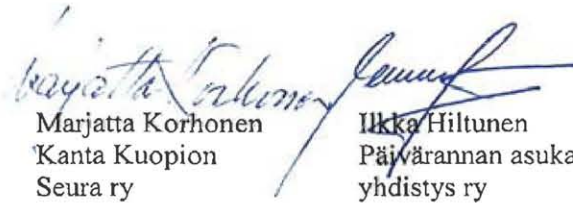
- 1) Laadittu kävijätutkimukseen perustuva Puijon virkistymetsien hoito- ja käyttösuunnitelma luo erinomaisen pohjan Puijon kokonaiskehittämiseksi.
- 2) Puijon virkistymetsien hoidon osalta pidämme tärkeänä, että Puijon metsät tulevaisuudessakin on hoidon piirissä. Puijon metsien hoidon taso ja tapa voisi olla esitetyn kevyen tai perusvaihtoehdon tasolla siten sovellettuna, että alkuvaiheessa erityistä huomiota kiinnitetään polkujen ja reittien varsien metsien hoitoon. Lisäksi olisi tärkeää, että kokonaisvastuu Puijon metsäluonnosta keskitettäisiin yhdelle vastuutaholle. Mahdollisuuksien mukaan kyseisen vastuutahon tulisi vastata myös reittien ja polkujen hoidosta. Puijolta tulevat metsätulot tulee "korvamerkitä" kokonaisuudessaan Puijon kehittämiseen.
- 3) Puijon käytön kehittämishankkeissa on paljon hyviä suunnitelmia, mitä pitää ryhtyä toteuttamaan.
  - a. Kaikkein kiireellisimpinä toteutettavina kehittämishankkeina pidetään nykyisten reittien parantamista ja helppokulkuisen reittiyhteyden luomista koko Puijon ympäri.
  - b. Puijolle suunnitellut uudet maisema-avaukset ja esim. uudet laavut voidaan toteuttaa kiireellisimpien kohteiden jälkeen. Maisema-avaukset tulee tehdä muiden metsänhoitotöiden yhteydessä.
  - c. Matkailua kehittävien toimintojen kuten laskettelun ja golfin suunnittelua tulee jatkaa ennakkoluulottomasti Tornin-Antikkalan-Konttilan alueella. Suunnittelun tulee hyvin pitkälle lähteä alueen yrittäjien lähtökohdista. Mm. seuraavat näkökohdat tulee jatkosuunnittelussa ottaa huomioon:
    - i. Jatkosuunnittelussa tulee mahdollistaa myös Antikkalan toisen laskettelurinteen avaaminen ja golfkentän laajentaminen maisema-arvot huomioon ottaen.
    - ii. Mikäli golfia laajennetaan Konttilan suuntaan tulee Konttilan pihapiirin ja niittymaiseman upea kokonaisuus ottaa suunnittelussa erityisesti huomioon.
    - iii. Laskettelurinteiden välinen hissiyhteys pitää rakentaa.
    - iv. Alueelle tulee rakentaa ensilumen latu ja lumetusjärjestelmä mikä toimii kesällä golfkentän kastelujärjestelmänä.
    - v. Autojen pysäköinnille tulee varata riittävät tilat.
    - vi. Konttilaan tulisi olla mahdollista päästä myös bussilla.
    - vii. Tornin ja majan kehittämisuunnittelua tulee tehdä yhteistyössä yrittäjän kanssa.

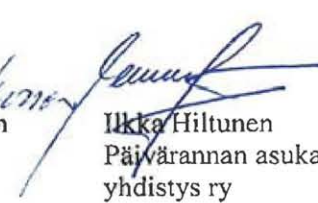

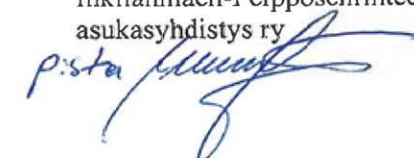
- 4) Kaupungin tulee nimetä ja määrittää Puijo-kokonaisuudesta vastaava taho, joka vastaa Puijon toimintojen ja kehittämisen budjetoinnista sekä toteutuksesta. Puijon alueen toimintojen hoitoon, markkinointiin ja kehittämiseen tulee kaupungin budjettiin varata oma määräraha, että päätöksenteossa todella tiedetään Puijon alueen kehittämiseen varatut määrärahat.
- 5) Puijo kokonaisuudesta vastaavaa vastuutahoa ohjaamaan tulee perustaa neuvottelukunta, jossa on edustettuna vastaavat tahot, mitkä ovat olleet osallisina tässä Puijon suunnitteluhankkeessa: asukasyhdistykset, urheiluseurat, luonnonsuojelun ja kulttuurin edustajat sekä matkailuyrittäjät / matkailun edustajat.
- 6) Puijon nykyistä parempi saavutettavuus on erityisen tärkeää. Puijon saavutettavuuden parantamisen keinot ja kustannukset tulee selvittää erikseen.

Kuopiossa 29.1.2010

Puijon ympäristön asukasyhdistysten puolesta:

Marjatta Korhonen
Kanta Kuopion
Seura ry

Ilkka Hiltunen
Päivärannan asukas-
yhdistys ry

Pertti Kuivalainen
Inkilänmäen-Peipposenrinteen
asukasyhdistys ry

Kuopion kaupunki

Tekninen toimi

kaupungin metsänhoitaja

Seppo Jauhiainen

Lausunto

SAAPUNUT	29.1.2010	Saapunut	1.2.2010
Asiainro	2268/2008	Asialuokka	441
Arkistotunnus		Arkistopaikka	
Käsitely (pvm + §)			

Kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta Puijolle

Länsi-Puijon asukasyhdistys ottaa kantaa Puijon kehittämiseksi;

4.1 Metsänhoidon periaatteista.

Metsätaloudenhoitoa tulisi suorittaa kevyen vaihtoehdon mukaisesti.

Turhaa puuston kaatamista tulee välttää.

4.2 Puijon alueen käytön kehittämis ehdotuksia

Konttilan tilan yhteyteen tulisi talkoilla rakentaa talvisin lapsille pulkkamäki Kokonmäeltä.

Taukopaikat ja laavut tulee tehdä suunnitelman mukaisesti.

Ei uusia latureittejä.

Pyöräreitit ja kävelypolut on oltava erikseen. Maastopyöräalue Antikkalan laskettelurinteelle tai hyvin rajatulle alueelle.

Lintutorin rakentamista Kokonmäen huipulle halutaan.

Sisääntuloportteja ei tarvita.

Perinnemaisemia tulisi hoitaa luonnonmukaisesti.

Tulisi säilyttää historialliset maamerkit.

Antikkalan laskettelurinteen kehittäminen tulisi tehdä nykyisillä alueilla. Ei rinteiden laajennusta.

Golf-kentän takia ei metsää saa tuhota.
Yleisöhissiä Puijon montulta kannatetaan.
Kaikki talvikävelyreitit tulisi teknisesti toteuttaa valaistuna.
Puijon laen rakennusten laajentamista emme kannata tässä vaiheessa.
Kannatetaan Antikkalaan seikkailupuistoa ja kiipeilyrataa Puijon montun kallioille.
Puijon montulla tulisi olla ensilumenlatu.

4.3 Ehdotuksia muista toimenpiteistä

Julkinen liikenne tulisi olla kesäisin torilta Puijolle.
Konttilan tilan kehittäminen ja toiminnan ylläpitäminen on hyvin tärkeää. Konttila on arvokas paikka kaupunkilaisille.
Länsi-Puijon asukasyhdistyksen johtokunnan puolesta vpj. Anne Huttunen

Kuopion kaupunki
Tekninen toimi
Mittausosasto
PL 1097
70111 Kuopio

Kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta Puijolle

Kuopion kauppakamari on tutustunut kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadintaa Puijolle koskevaan kauppakamarille toimitettuun aineistoon.

Puijo on ollut ja on edelleen Kuopion tunnetuin maamerkki, joten sen kehittämällä on merkittävät vaikutukset Kuopion imagoon. Kauppakamari katsoo, että Puijon alueella on mahdollista yhdistää kestävä luontoarvot laajenevaan alueen virkistyskäyttöön. Myös aineistoon sisältyvän kyselyn tulokset viittaavat siihen, että alueella kävijät haluavat monipuolisen ja toiminnallisen Puijon. Yli puolet kyselyn vastaajista piti tärkeänä sekä Puijon kaunista maisemaa että liikuntamahdollisuuksia. Puijon kehittämissuunnitelmissa tulisi kyselyn vastaajien mukaan painottaa erityisesti liikuntaa/urheilua (28 % vastaajista) ja matkailua (26 % vastaajista).

Kauppakamari ei näe merkittävää ongelmaa yhdistää luonnonsuojelun ja liikunnan/matkailun tarpeita Puijolla. Myös tornin lähiympäristössä tulee kyetä lisäämään matkailua koskevia palveluja maltillisella lisärakentamisella. Kauppakamarin mielestä tulee jatkosuunnittelussa lähteä siitä, että panostukset liikuntaan ja matkailuun voidaan toteuttaa. Mahdollisuuksia tarjoaa erityisesti yhdistetty golfin ja laskettelun aluelaajennus Antikkalan alueella. Tämä edellyttää myös rakennuskannan uudistamista ja laajentamista erityisesti Antikkalassa.

Laskettelun, erityisesti lautailun suosio on lisääntynyt voimakkaasti. Puijon ja Antikkalan kohtuullisen lyhyet rinteet sopivat kuitenkin hyvin juuri lautailuun. Myös golfin suosio lisääntyy jatkuvasti. Nämä molemmat lajit ovat Puijon aluetta ajatellen siitä kiitollisia, että liikunta tapahtuu sille varatuilla alueilla eikä siis rasita luontoa alueiden ulkopuolella.

Kauppakamarin mielestä kevyen metsänhoidon toteuttaminen ja liikunta/matkailumahdollisuuksien laajentaminen antavat hyvän lähtökohdan Puijon kehittämälle niin, että sen rooli sekä luonnonarvojen että virkistyskäytön osalta säilyy ja vahvistuu.

KUOPION KAUPPAKAMARI

Matti Niiranen
Toimitusjohtaja

Kuopion kaupunki

Tekninen toimi

KUOPION KAUPUNKI	Saapunut	5.2.2010
Asiainro 2268/2108	Asialuokka	441
Arkistotunnus	Arkistopaikka	
Käsitellyt (pv + §)		

Lausuntopyyntönnö 30.12.2009

Hoito- ja käyttösuunnitelma Puijolle

Kuopion Yrittäjät on pyytänyt jäsenistöltään, erityisesti matkailualalta, kommentteja Puijon alueelle laaditusta suunnitelmasta. Liitteenä on Kuopion Yrittäjien hallituksen jäsenen Noora Kiven tekemä lausunto matkailuyrittäjän näkökulmasta.

Kuopion Yrittäjät esittää, että Puijon alueen kehittämisessä otetaan huomioon kehittämistoimenpiteistä aiheutuva yritysvaikutus jo alueella toimiville yrityksille. Esitämme myös, että hankkeella pyritään edistämään liiketoimintamahdollisuuksia alueella. Puijon alue on merkittävä paitsi matkailun, myös yritysten ja henkilöstön virkistytymisnäkökulmasta.

Kirsi Räsänen
toiminnanjohtaja
Kuopion Yrittäjät

Kuopion Yrittäjät
Haapaniemenkatu 40
70110 Kuopio
(017) 368 0500
(017) 368 0506
www.kuopionyrittajat.fi

yrittajat.fi**Matkailutoimijan näkökulma Puijon kehittämissuunnitelmasta (Puijon ulkopuolella toimiva yrittäjä)**

Lähtökohtainen ajatus on, että irtaudutaan vihdoinkin "kelluvasta tilanteesta" ja aletaan tehdä jotain suunnitelmallista pitkällä tähtäimellä. Toisin sanoen, mikä tahansa kehitys on parempi, kuin ei kehitystä.

Kehityssuunnitelman vaihtoehtoista on matkailun näkökulmasta katsottuna kaikilla vaihtoehtoilla matkailua hyödyntävä vaikutus. Näkökulma vain vaihtuu, esim. puhdas luonnonsuojelualue tai aarnialue on arvo, jota voidaan käyttää tietyille kohderyhmille, jotka korostavat luontoarvoja. Puolestaan taas urheilullisen liikuntamatkailun edellytyksiä kehittävä toiminta mahdollistaa suurten tapahtumien jatkumisen Kuopiossa samoin kuin mahdollisesti niihin tukevan vapaa-ajanmatkailun. Osittain eri vaihtoehdot voivat elää keskenään, mutta ääripäissä tulee aina jonkin kärsimään.

Laskettelurinteet, hiihto ja stadion

Matkailumielessä laskettelurinteet Puijon alueella eivät ole kilpailukykyisiä Kasurilan tai Tahkon kanssa, mutta niillä voi olla suuri merkitys lähiliikunta-alueena oikealla tavalla kehitettyinä (nuorisolle suuntautuva ajattelumalli trendikkäistä harrastusmahdollisuuksista). Hiihtolatureitistön kehityksessä tulee ehdottomasti huomioida edelleen matalaprofiilisten reittien suunnittelu. Matkailijat eivät uskalla mennä jyrkille kilpaladuille. Tapahtumamatkailulla on Puijolla pitkät perinteet mitä tulee esim. kansainvälisiin mäkihyppy- ja hiihtokilpailuihin. Tällä on ollut Kuopiolle myös suuri imagomerkitys kansainvälisenä kisapaikkana televisiointineen ja muine media-arvoineen. Puijon kehityksen kannalta kilpailualue tulisi pitää edelleen tarpeeksi vetovoimaisena laadukkaiden kilpailujen järjestämispaikkana.

Golf

Golf tuskin tulee enää nykyään matkailullisessa mielessä olemaan merkittävä yhdeksänreikäisenä kenttänä. Lähiliikunta-alueajattelu sopinee kuitenkin myös tähän asiaan. Huomattava kuitenkin on, että mikäli golfkenttää ei voida laajentaa 18 reikään, niin onko syytä säilyttää ollenkaan 9-reikäistäkään? Olisiko alueelle esimerkiksi puhtaasti luontoarvoja vaalivassa vaihtoehdossa mahdollista löytää parempaa käyttöä? Tai toisaalta, jos Puijota kehitetään liikunnalliseksi ympäristöksi, voiko golfkentän alueelle löytää ympärivuotisia toimintoja?

Näköalat ja Puijon laki

Puijon tornin merkitys matkailukohteena on kiistaton, vaikka kävijämäärät ovatkin laskeneet viime aikoina. Olennaista on pohtia koko kulku Puijon laelle. Tällä hetkellä kulku on vapaata omalla autolla, joukkoliikennettä ei Puijolle ole. Tärkeää olisi selkeä vetovoimainen kulkureitti keskustasta Puijolle tyyliin Katujunalla keskustasta Puijon monttuun ja sieltä maisemahissillä siirtyminen Puijon laelle ja torniin. Jo matka ja siirtymät voisivat tässä tapauksessa olla elämyksellisiä eikä muita investointeja välttämättä ensimmäisessä vaiheessa tarvittaisi.

Näköalan avauksia voisi tehdä maltillisesti ottaen huomioon, että tornista aukeavat mahdollisen yhtenäiset aarnimetsäalueet vain kilometrin päässä keskustasta ovat myös nähtävyys sinänsä. Toisaalta olisi mielenkiintoista tuoda keskusteltavaksi vaihtoehto, jossa aarnimetsät säilytettäisiin ja muutama harkittuun paikkaan tehtäisiin puinen näköalatorni. Tällöin torneista tulisi luontaisia patikointikohteita ja retkeilyreitit "tuotteistuisivat". Nykyisellään Puijon retkeilyreitit ovat sinällään tylsäköjä, koska ne kulkevat pääosin korkean metsän ympäröimänä.

Kaavoitusosasto
Juha Romppanen

28.01.2010

2268 / 441 / 2008

Kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta Puijolle

Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelman ohjausryhmä on pyytänyt yleiskaavatoimiston lausuntoa kyseisen hankkeen loppuraportista, erityisesti metsänhoidon toimenpiteistä, Puijon alueen kehittämissuunnitelmista sekä ehdotetuista muista toimenpiteistä.

Suunnitelman laatiminen perustuu kaupunginhallituksen (KH 9.6.2008, 281 §) 22.1. 2007 päätökseen kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnasta Puijolle.

Lausunnolla olevan raportin laadinnasta on vastannut FCG Planeko Oy ja suunnitteluryhmä. Kaupungin edustajana suunnitteluryhmässä on ollut metsätoimisto. Työtä on ohjannut kaupunginhallituksen nimeämä ohjausryhmä, jossa on ollut yleiskaavatoimistolla edustus. Suunnittelun aikana tehtiin kaksi kyselykierrosta, joiden avulla kartoitettiin kävijöiden mielipiteitä. Eri ryhmien näkemyksiä selvitettiin myös ryhmähaastattelujen ja seminaarien avulla. Hankkeella oli myös verkkosivut.

Yleiskaavatoimisto esittää kävijätutkimukseen perustuvasta Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelmasta lausuntonaan seuraavaa:

Kävijätutkimukseen perustuva suunnitelma antaa erinomaisen käyttäjänäkökulman Puijon alueen jatkokehittämiselle ja joidenkin hankkeiden osalta toteuttamiselle. Suunnitelmassa lähtökohdaksi on ollut saada käyttäjänäkökulma Puijon virkistysmetsien tulevasta käsittelyperiaatteista, mutta suunnitelman kävijätutkimuksessa on tarkasteltu myös Puijolle sijoitettavia nykyisiä ja uusia toimintoja.

Suunnitelmassa on käsitelty myös Puijon isäntäkysymystä, joka tulee ratkaista, jotta Puijon todellinen kehitystyö lähtee liikkeelle. Suunnitelmassa esitetty ”Puijon neuvottelukunta” voi olla hyvä lähtökohhta Puijon kehittämisestä vastaavaksi, jos ei todellista isäntää saada sovittua.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on todettu, että Puijon alueella on voimassa oikeusvaikutteinen ympäristöministeriön 13.12.1989

Palvelut

Matkailumielessä Puijon palvelut ovat jämähtäneet kehityksessään takavuosille. Hyvin vähän on syntynyt uusia palveluita, tai ainakin niistä on erittäin vähän tietoa. Toisaalta nykyisetkin palvelut on heikosti yhdistetty kaupungista löytyviin matkailutoimintoihin. Tarkoittaa pitkälti sitä, että vaikka Kuopion tunnetaan Puijosta ja Puijon tornista, niin tätä tunnettavuutta ei muuteta rahaksi.

Eli mikäli Puijooa kehitettäessä halutaan optimoida Puijosta kaupungille saatava matkailutulona tuleva hyöty, tulee myös miettiä mitä palveluita mikäkin malli mahdollistaa ja toisaalta mitä toimenpiteitä mahdolliset palveluiden lisäämiset edellyttävät. Esimerkiksi jos todetaan, että Puijolla tulee kehittää majoitusmahdollisuuksia, niin samalla on hyvä määritellä se, miten paljon voidaan rakennusmassaa tehdä. Samassa yhteydessä tulisi tehdä myös tarvittavat kaavoitustoimenpiteet ja lupa-asiat jne.

Yhteenveto

Valitaan mikä tahansa lähestyminen Puijon kehittämiseksi, niin aina matkailu voi hyötyä.

Tärkeintä on löytää matkailijoille mielekäs ratkaisu saavuttaa Puijon laki ja näkötorni, jolloin koko ”Puijo-tuotteesta” tulisi kokonaisvaltainen paketti siirtymisineen ja tornivierailuineen.

Kehitettäessä pitää toimia määrätietoisesti ja päättäväisesti, ei kuten Kuopiossa yleensä tehdään.

Kuopiossa 4.2.2010

Noora Kivi ja Wille Markkanen

Lakeland Experts Oy
Lakeland Lines Oy /Kuopion Roll Risteilyt
Minna Canthin katu 4, 4.krs, 70100 Kuopio
puh. 017-266 2466

vahvistama osayleiskaava Puijo – Puijonsarvi. Suunnitelmassa ei ole tarkasteltu esitettyjen toimintojen vaikutusta osayleiskaavaan. Suunnitelma esittää ne toiminnat, jotka edellyttävät jatkosuunnittelua, mutta siinä ei ole todettu mahdollista kaavamuuostarvetta.

Osayleiskaavassa on metsien hoidon suositus, joka kohdistuu yleiskaavan merkintöihin V virkistysalue sekä osa-alueelle s1, joka tulee säilyttää metsäalueena. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetyt metsien hoidon periaatteet kevyt vaihtoehto muuttaa osayleiskaavan metsien hoidon suositusta. Tämän muutoksen vaikutus tulee esittää suunnitelmassa.

Yksityiskohtaisina kannanottoina esitetään seuraavaa:

Puijon laen rakennusten laajentamismahdollisuus matkailun kannalta

Suunnitelmassa esitetty hotellin laajentaminen ei ole kaavan mukainen ratkaisu, ja sitä on laajemmin tarkasteltava luonnonsuojelualueelle hyväksytyyn hoito- ja käyttösuunnitelman pohjalta niin kuin suunnitelman kehittämissuunnitelmassa on todettu. Hanke edellyttää kaavallista tarkastelua, josta tulee käydä ilmi vaikutus kaavaan, vaikutuksen merkittävyys ja mitä mahdollisia toimenpiteitä siitä seuraa.

Golf-kentän laajennus 9. reikäiseksi

Golf- kentän laajennus kohdistuu osittain yleiskaavan ositetuille säilyville metsäalueille ja ei ole siltä osin kaavan mukainen. Edellyttää kaavallista tarkastelua, josta tulee käydä ilmi vaikutus kaavaan, vaikutuksen merkittävyys ja mitä mahdollisia toimenpiteitä siitä seuraa.

Pysäköintialueiden laajentaminen / Ylä-Antikkalan tien leventäminen / Puijon laen pysäköintialue

Vaatii yksityiskohtaisempaa suunnittelua, myös kaavallista tarkastelua.

Maanpäällisen yleisohissin rakentaminen Puijon montusta tornille

Hissin rakentaminen ei ole kaavan mukainen ratkaisu, ja sitä on laajemmin tarkasteltava luonnonsuojelualueelle hyväksytyyn hoito- ja käyttösuunnitelman pohjalta niin kuin suunnitelman kehittämissuunnitelmassa on todettu. Edellyttää kaavallista tarkastelua, josta tulee käydä ilmi vaikutus kaavaan, vaikutuksen merkittävyys ja mitä mahdollisia toimenpiteitä siitä seuraa.

Antikkalan laskettelurinteen laajentaminen

Esitetty laajennus on kaavan mukainen, mutta edellyttää tarkempaa jatkosuunnittelua, kuten suunnitelmassa on todettu.

Suunnitelma luo hyvän pohjan Puijon metsien tulevalle hoidolle, ja jotta Puijon toiminnallinen kehittäminen lähtisi liikkeelle, tulee vuosittain talousarviossa varata rahoitusta suunnitelmassa todetuille pienille ja esisijaisesti toteutettaville kohteille.

Juha Romppanen
yleiskaava-arkkitekti

Pekka Mustonen
toimistoinsinööri

Kuopion kaupunki
Tekninen toimi
PL 1097
70111 KUOPIO

KUOPION KAUPUNKI	Sanpunut 3.2.2010
Asianro 3268/2108	Asialuokka 441
Arkistotunnus	Arkistopaikka
Käsitely (pvm + §)	

Kuopio 1.2.2010

Dnro 10/091/10

Asia: Lausunto "Kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnasta Puijolle"

Kuopion kaupunki on tehnyt Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelman, joka pohjautuu hyvin laajaan kyselytutkimukseen, ryhmähaastatteluun sekä Puijo -seminaariin. Kyselytutkimuksissa kysymysten asetelulla on vaikutusta saatuihin vastauksiin. Esimerkiksi sivulla 14 olevassa graafissa kysymykset kaksi (20 – 40 m aukot/kaistat) ja kolme (uudistaminen avohakkuin) ovat todellisuudessa lähellä toisiaan vaikkakin vastaajien näkemykset poikkeavat merkittävästi toisistaan. Käytännön metsätaloudessakin esim. kuvion koko ja muoto vaihtelevat suuresti. Kysymyksessä kolme vastaajat ovat ilmeisesti ymmärtäneet kysymyksen siten, että alueella tehdään laajoja, useiden hehtaarien avohakkuuta. Termi raskas metsänhoito antaa myös käytännön todellisuutta huonomman kuvan sen soveltuvuudesta uudistamismenetelmäksi ja siitä on helppo olla erimieltä.

Pohjois-Savon metsäkeskuksen näkemyksen mukaan Puijon alueen metsien terveyden ja elinvoiman turvaamiseksi tulisi toteuttaa uudistamista esitystä selkeämmin ja nopeammalla aikataululla ja saada retkeilyn/matkailun kannalta puustoltaan monimuotoisempia kuvioita. Lehtipuuston osuutta tulisi lisätä varsinkin ulkoilureittien varsilla. Ajatus, että nykyisissä järeissä kuusikoissa kulkevien reittien reunapuiden poistolla ja viljelemällä tilalle lehtipuuta voitaisiin tilannetta parantaa, on käytännön mahdottomuus varsinkin koivun valovaatimusten vuoksi. Uudistusaloilla tulisi saada uusi metsikkö kehittymään kasvatusmetsäksi mahdollisimman nopeasti, jotta taimikkovaihe jäisi lyhyeksi. Jopa usean hehtaarin yhtenäiset uudistuskuviot ovat perusteltuja, kunhan ne sijoitetaan reitistöihin ja maisemaan sopiviksi.

Kohta 4.1.1. Metsien kasvatusvaihe on 100 vuotta ja uudistamisvaihe 100 – 150 vuotta. Metsänuudistaminen vaiheittaisella uudistamisen periaatteella noin 50 vuoden jaksolla on erittäin pitkä aika eli käytännön metsätaloudessa yhden kuusisukupolven aika viljavalla kasvupaikalla kuten Puijolla. Viljavilla kasvupaikoilla kuusikko varttuu järeäksi tukkimetsäksi jo 40 - 50 vuodessa ja

koivikko vieläkin nopeammin. Uudistamisessa tulisi tavoitella hyvin lyhyttä taimikkovaihetta ja pitkää kasvatusmetsävaihetta hyvin hoidettuna. Toisin sanoen alkuvaiheessa tulisi toteuttaa selkeitä uudistamishakkuuta (kaistale, normaali avohakkuu) maaston muodot, reitistöt ja erityisesti maisema huomioiden. Tätä tukevat myös kyselyn tulokset (Metsänhoitotoimenpiteiden soveltuvuus Puijolle sivu 14 kohta 2.). Kyselytutkimuksen vastauksissa painotettiin kaunista maisemaa, liikuntamahdollisuuksia ja matkailua kaikista eniten. Em. tulokset tukevat myös metsien selväpiirteistä käsittelyä ja lehtipuuvältaisten metsien lisäystä. Tällä hetkellä talviliikuntamahdollisuudet ovat pääosalla Puijon aluetta huonot verrattuna moneen muuhun matkailualueeseen juuri runsaiden vanhojen kuusivältaisten metsien vuoksi. Ongelmia tulee sekä latuverkoston kunnostamisessa alkutalvesta että keväällä latujen roskaantumisen aiheuttamana.

Suunnitelma sisältää merkittävässä määrin myönteisiä ajatuksia ja esityksiä Puijon alueen virkistyskäytön kehittämiseksi. Metsäkeskus pitäytyy lausunnossa vain Puijon metsien tulevaan käsittelyyn.

Olavi Rautiainen
Johtaja
Metsäkeskus Pohjois-Savo

Tenho Hynönen
Metsätalouspäällikkö
Metsäkeskus Pohjois-Savo

Kuopion kaupunki
Tekninen toimi
Mittausosasto
PL 1097
70111 KUOPIO

KUOPION KAUPUNKI	Saapunut 3.2.2010
Asianro 2268/2008	Asialuokka 441
Arkistotunnus	Arkistopaikka
Käsittely (pvm + §)	

Kirjeenne 30.12.2009 Dnro 2268/441/2008

LAUSUNTO LOPPURAPORTISTA 'KÄVIJÄTUTKIMUKSEEN PERUSTUVAN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN LAADINTA PUIJOLLE'

Puijon virkistymetsien hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisessa on huomioitu hyvin kuopiolaisten ja Puijon alueella aktiivisesti toimivien tahojen esittämät kehityschdotukset ja näkemykset. Metsänhoidon osalta eniten kannatusta sai ns. kevyt vaihtoehto ja käytön vaihtoehtoista virkistyskäytön kehittäminen. Kuopiolaisten ja Puijon alueella toimivia tahojen mielipiteitä, arvostuksia ja kehittämisschdotuksia kartoitettiin monilla tavoin (arvotutkimukset, Puijo -seminaarit, ryhmätyöt jne.) suunnitteluprosessin alusta saakka.

Suunnitteluprosessille asetetut vuorovaikutteisen suunnittelun tavoitteet täyttyivät esimerkiksi tavalla kun suunnitteluun otettiin mukaan Puijon eri toimijat ja käyttäjät. Heiltä saatu palaute on vaikuttanut konkreettisesti suunnitelman sisältöön. "Paikallisilta asiantuntijoilta" - alueen käyttäjiltä ja toimijoilta - saatiin arvokkaita kehityschdotuksia eri käyttömuotojen järjestelystä ja virkistyskäytön mahdollisuuksien parantamisesta. Näiden konkreettisten kehityschdotusten toteuttamisella pystytään ylläpitämään ja lisäämään Puijon vetovoimaisuutta monipuolisena virkistysalueena.

Suunnitteluprosessissa on haettu ratkaisua myös Puijon metsien hoitoon. On selvää, ettei maisemallisesti ja virkistyksellisesti arvokasta aluetta voida käsitellä kuten talousmetsää. Tästä syystä prosessin aikana kartoitettiin erilaisten metsänhoitotoimenpiteiden hyväksyttävyyttä. Suunnitelmassa esitettävä ratkaisu virkistymetsien hoitamiseksi on kiertoaikojen pidentäminen sekä metsien vaihteittainen uudistaminen, joka on myös mallinnettu raportissa. Kyseessä on kuitenkin ainakin Suomessa uudenlainen tapa käsitellä isoa metsäaluetta. Tästä syystä toteuttamisvaiheessa tehtävä seuranta metsien kehittymisen osalta on erittäin tärkeää.

Suunnitelman täydentämiseksi tulisi vielä kiinnittää huomiota metsänhoitochdotusten osalta erityisesti seuraaviin asioihin:

- Tuodaan esille, miten ja millä ohjelmistoilla on laskettu eri käsittelyjen tuloksena saatavat hakkuumäärät, metsänhoidon kustannukset, puunmyyntitulot, metsän kasvu, puuston määrä jne.

- Koska kyseessä on uusi metsien uudistamistapa, tulisi vielä käydä läpi riskilähteet ja mahdollisesti tuottaa riskianalyysi metsänhoitoon vaikuttavista epävarmuustekijöistä: esim. myrskytuhot, maannousemasiemenen yleistymisen luontaisen uudistamisen ja tiheään toistuvien hakkuiden vuoksi, luontaisen taimettumisen ja istutettujen taimien kehittymisen epävarmuustekijät (mänty, koivu, kuusi).
- Lisäksi jo suunnitelmassa kannattaisi alustavasti pohtia, miten toimitaan riskien toteutuessa.
- Tuodaan selkeämmin esille, että metsänhoidon suunnitelmaa ei tule soveltaa kaavamaisesti, vaan toteutuksessa (etenkin uudistamisessa) on tärkeää olla joustava ja sekä toteutusaikataulua että -tapoja tulee tarkistaa mm. olosuhteiden mukaan. Erityisesti tulee ottaa huomioon myös käyttäjiltä saatu palaute, kun he saavat käytännön näkökulmaa valittuun metsien käsittelytapaan.

Kohdassa 'Muita kehityschdotuksia' (kohta 4.3, s. 36) ehdotetaan, että 'Puijon neuvottelukunnan perustamisen vaihtoehdot tulee selvittää'. Tämän toteutuminen on tärkeää eri toimijoiden välisen hyvän yhteistyön ja vuorovaikutuksen jatkumisen kannalta. Näin myös erilaisia toimenpiteitä voidaan jatkossakin todennäköisemmin toteuttaa hyvässä yhteishengessä. Tulevaisuutta ajatellen on tärkeintä, että niin metsänhoidon kuin käytön kehityschdotuksien toteutukselle saadaan riittävät edellytykset - tarvittavat resurssit ja kaikkien osapuolten hyvä tahtotila.

Puijon virkistymetsien hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa on tehty perusteellista työtä. Siitä saatuja hyviä kokemuksia voidaan hyödyntää Kuopion kaupungin muiden metsäalueiden suunnittelussa, joskin vuorovaikutteisuuden toteutus voi olla kevyempi kuin Puijolla. Itse suunnitteluprosessi vaikuttaisi malliesimerkiltä vaativien ja konfliktierkkien virkistymetsien hoidon ja käytön vuorovaikutteisesta suunnittelusta. Jos myös toimenpiteiden toteutuksessa onnistutaan, Puijolla on edellytyksiä nousta mallialueeksi hyvin hoidettuna ja monipuolisista virkistyspalveluista tarjoavana virkistymetsänä.

Hannu Raitio
ylijohtaja, professori

Mikko Kurttila
professori

Irja Löfström
varttunut tutkija

\hvu\asiak\henkilot

Kulttuurilautakunta

26.01.2010

5 §

TEV kaupunginmetsänhoitaja
Seppo Jauhiainen
PL 1097
70111 KUOPIO

Pöytäkirjanote

2268 / 441 / 2008

Kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta Puijolle / kulttuurilautakunnan lausunto

Metsätoimisto on pyytänyt lausuntoa Puijon virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelmasta. Lausuntoa ovat olleet valmistelemassa Kuopion kulttuurihistoriallinen museo ja Kuopion kaupungin kulttuuriympäristöryhmä, joiden on lausuntopyynnössä toivottu vaikuttavan osaltaan kulttuurilautakunnan lausunnon valmisteluun.

Ehdotus kulttuurilautakunnan lausunnoksi:

"Suunnitteluprosessin yhteydessä toteutettua arvo tutkimusta ja seminaareja voidaan pitää hyvänä lähtökohdana suunnitelman teolle. Suunnitelmassa on myös perustiedot hyvin esiin tuova kooste Puijon alueen lähtökohdista ja aiemmista suunnitelmista. Vaikka suunnitelman pääpaino on luonnonsuojelun alueiden ulkopuolella olevien virkistysmetsien hoidon suunnittelussa, siinä otetaan varsin kattavasti kantaa myös käytön kehittämiseen, eli alueen virkistys- ja matkailukäyttöön sekä kulkuyhteyksiin.

Metsänhoidon osalta kulttuurilautakunta kannattaa myös suunnitelmassa jatkotoimenpiteeksi ehdotettua Metsänhoidon kevyttä vaihtoehtoa. Tässä lähtökohdassa on, että kyseessä ei ole puuntuotantometsä vaan virkistysalue. Puustoa kuitenkin myös korjataan ja uudistetaan.

Käytön kehittämisehdotuksista lautakunta kannattaa erityisesti Perinnemaisemien hoitamista niiden historian mukaan, Historiallisten rakenteiden hoitamista, esim, vanhat kiviaidat ja tiet, sekä Perinteisten maa- ja metsätöiden järjestämistä, erityisesti pieniä kaskialueita.

Lisäksi uusien teemareittien toteuttaminen luontopolkujen tapaan on erinomainen ehdotus. Puijon alueen kulttuurihistoriaa ja kulttuuriympäristöjä voitaisiin esitellä mainiosti teemareitillä. Myös toteutettavaksi esitetyt maisemanavauspaikat ja niiden yhteyteen suunnitellut laavu- ja nuotiopaikat ovat perusteltu kehittämistoimenpide. Pyöräilyn osalta tilanne on Puijolla tällä hetkellä villi ja sekava, joten pyöräilyreittien parantaminen on myös kannatettavaa.

Julkisen liikenneyhteyden järjestäminen Puijon laelle on syytä selvittää. Tältä osin myös hissivaihtoehdot voisivat olla toimiva ratkaisu."

Lautakunnalle on lähetetty 5.1.2010 sähköpostilla tiedoksi nettiosoite (<http://www.puijo.kuopio.fi/suunnitelmat/Raportti.pdf>) asiaan tutustumista varten.

Ehdotus

Kulttuurijohtaja:
Lautakunta päättää hyväksyä edellä olevan lausunnon.

Päätös

Kulttuurilautakunta:
Hyväksyttiin.

Oteen oikeaksi todistaa 22.02.2010

Anna-Liisa Miettinen, pöytäkirjanpitäjä

Yhteystiedot

Kulttuuripalvelut
Hallinto
Minna canthin katu 24, 2. krs
70100 KUOPIO
Puhelin: 017 182 463
Faksi: 017 182 475
Sähköposti: kulttuuritoimisto@kuopio.fi

Hallintoyksikkö
Jukka Uschanoff

03.02.2010

2268 / 441 / 2008

**Kävijätutkimukseen perustuvan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta
Puijolle**

Sosiaali- ja terveystieteiden keskus lausuntonaan toteaa, ettei sillä ole huomauttamista hoito- ja käyttösuunnitelman suhteen.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jukka Uschanoff', written over a circular stamp.

Jukka Uschanoff
va. sosiaali- ja terveystieteiden johtaja